

Υποστήριξη λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
SOUTH AEGEAN SOCIAL
INCLUSION OBSERVATORY

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

Ανάδοχος Έργου

CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ

 <p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	 <p>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΓΕ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ</p>	 <p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p> <p>ΕΣΠΑ 2021-2027</p> <p>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου 2021-2027</p>
---	---	--

Το έργο αυτό χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση-Ευρωπαϊκό Κοινωνικό ταμείο (ΕΚΤ).
Η σχετική πράξη έχει ενταχθεί με την με Α.Π. 2526/27-06-2023 (ΑΔΑ: 92Φ27ΛΞ-4ΗΡ) Ένταξη της Πράξης
«Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου» με Κωδικό ΟΠΣ 6001426
στο Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027.

Η χρηματοδότηση της σύμβασης έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων με ΚΩΔ. ΣΑ
ΕΠ0677 και ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ ΣΑ (ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΑΡΙΘΜΟΥ) 2023ΕΠ06770031.

Ανάδοχος Έργου	CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ
Αριθμός Έκδοσης	E3.0
Επίπεδο διάχυσης	Δημόσιο
Τύπος	Αναφορά
Κατάσταση του εγγράφου	Τελικό
Κατάσταση επανεξέτασης	Τελικό
Αποδοχή Εγγράφου	Γεώργιος Καραμανώλης - Ποιοτικός Έλεγχος (CROWDPOLICY)
Υπεύθυνος Έργου Αναθέτουσας Αρχής	Κυριακή Κυρίτση (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου-Γενική Δ/ση Αειφόρου Ανάπτυξης και Καινοτομίας- Δ/ση Φέρουσας Ικανότητας)

Συνεισφέροντες

Φορέας	Ρόλος¹	Ονοματεπώνυμο²
CP	Υπεύθυνος Έργου	Μιχαήλ Ψαλλίδας
CP	Αναπληρωτής Υπεύθυνος Έργου	Γεώργιος Καραμανώλης
ΠΝΑ	Υπεύθυνη Έργου	Κυριακή Κυρίτση
CP	Συνεργάτης	Κωνσταντίνα Κουρκουμάρη
CP	Συνεργάτης	Θεοδώρα Συμεώνογλου

CP	Συνεργάτης	Σταματία Παρδάλη
CP	Συνεργάτης	Χριστίνα Νικολοπούλου
EXELIXIS	Συνεργάτης	Κατερίνα Χατζήπαπα
EXELIXIS	Συνεργάτης	Δήμητρα Τασιοπούλου
EXELIXIS	Συνεργάτης	Μαριάννα Παπανδρέου
CP	Ερευνητής / Λογιστική Υποστήριξη	Θοδωρής Αρναούτογλου

¹Ο Υπεύθυνος, Σύμβουλος, Συντάκτης, Ερευνητής, Συνεργάτης, Επιστημονική / Διαχειριστική υποστήριξη, Επιμελητής, Ποιοτικός Έλεγχος κλπ.

Περίληψη

Η έρευνα "Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)" συντάχθηκε στο πλαίσιο των ετήσιων δράσεων του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με υποστήριξη από την εταιρεία "Crowdpolicy Ψηφιακές Συμμετοχικές Υπηρεσίες Ι.Κ.Ε." και τη συνεργασία της εταιρείας "Exelixis". Στόχος της μελέτης είναι να αναλύσει τις κοινωνικές πολιτικές και δράσεις που υλοποιούνται στους Δήμους του Νοτίου Αιγαίου, καταγράφοντας τις προσπάθειες διεύρυνσης της κοινωνικής ένταξης και συνοχής σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας.

Η έρευνα πραγματοποιείται για τέταρτη συνεχή χρονιά, σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων της περιοχής. Η μελέτη αποτυπώνει τη σημερινή κατάσταση διαβίωσης των κατοίκων κάθε νησιού, εστιάζοντας στις ανάγκες και προτεραιότητες του πληθυσμού. Το δείγμα καθορίστηκε βάσει κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε Δήμου.

Η έρευνα βασίζεται σε συνεντεύξεις και ομάδες συζήτησης με αιρετούς, κοινωνικούς λειτουργούς και πολίτες, ενώ αξιοποιείται η μεθοδολογία της Εστιασμένης Ομάδας Έρευνας, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ φορέων και κοινωνίας των πολιτών. Τα αποτελέσματα θα επικοινωνηθούν στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, παρέχοντας εργαλεία και προτάσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης. Με την ολοκλήρωσή της, η μελέτη φιλοδοξεί να συμβάλει στην ανάπτυξη στρατηγικής για την κοινωνική συνοχή και να υποστηρίξει την Εθνική Στρατηγική κοινωνικής ένταξης με αξιόπιστα δεδομένα.

Abstract

The research titled "Study with the Participation of Municipalities and Community Centers of the South Aegean (2024)" was conducted as part of the annual initiatives of the Social Inclusion Observatory of the South Aegean Region, supported by "Crowdpolicy Digital Participatory Services I.K.E." in collaboration with "Exelixis". Its purpose is to analyze the social policies and actions implemented across the South Aegean municipalities, focusing on expanding social inclusion and cohesion within local communities.

This study, now in its fourth year, was carried out with the assistance of social services and Community Centers within South Aegean municipalities. It records the current living conditions of residents on each island, addressing local needs and priorities. The sample selection was based on economic and social criteria, accounting for the unique characteristics of each municipality.

The research methodology includes interviews and focus groups with elected officials, social workers, and residents, utilizing a targeted research approach to enhance cooperation among stakeholders and the community. The findings will be shared with local government organizations, offering tools and proposals to support social inclusion. Upon completion, the study aims to contribute to the development of a social cohesion strategy and to strengthen the National Strategy for social inclusion by providing reliable data.

Ευχαριστίες

Οι συγγραφείς της παρούσας μελέτης επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε θερμά για την πολύτιμη συμβολή τους στην διεξαγωγή των ερευνών τις εργαζόμενες και τους εργαζόμενους των Κέντρων Κοινότητας και των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων τους οποίους επισκεφτήκαμε. Ευχαριστούμε θερμά για τη συμβολή τους στην έρευνα όλους τους συνεντευξιαζόμενους και τα στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Κέντρων Κοινότητας των δήμων του Νοτίου Αιγαίου, που με τη γνώση και την εμπειρία τους συνέβαλαν καθοριστικά στην επιτυχία του έργου. Στον **Δήμο Σύρου-Ερμούπολης**, ευχαριστούμε τους Ηλία Μαρκούση (υπεύθυνο Κέντρου Κοινότητας, κοινωνικό λειτουργό), Μαρία Στρατή (κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας), Αναστασία Βέργου (κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας), Λαγουδάκη Σοφία (Δ/ντρια Κοιν. Προστασίας, Παιδείας και Αθλητισμού) και Μάρη Απόστολο (Προϊστάμενο Κοιν. Προστασίας). Στον **Δήμο Λέρου**, η έρευνα ενισχύθηκε από τη συμβολή των Παυλίδη Μαρίας (συντονίστριας Κέντρου Κοινότητας, κοινωνικής λειτουργού) και Πολυκρέτη Χριστίνας (διοικητικού στελέχους Κέντρου Κοινότητας). Στον **Δήμο Τήνου**, ευχαριστούμε τις κυρίες Δεσύλλα Μαλαματένια (συντονίστρια και κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας), Παπαγιαννοπούλου Αντωνία (κοινωνιολόγο Κέντρου Κοινότητας), Δελλατόλα Ιουλία (Διευθύντρια Διοικητικών Υπηρεσιών), καθώς και την Αραμπατζή Αλεξάνδρα (κοινωνική λειτουργό του Δήμου με έδρα το ΚΑΠΗ) και τον Δελατόλα Αντώνιο (συντονιστή και κοινωνικό λειτουργό του προγράμματος "Βοήθεια στο Σπίτι"). Στον **Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων**, ευχαριστούμε τις κυρίες Οικονόμου Παρασκευή (συντονίστρια και κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας), Βασιλάκη Εμμανουέλα (διοικητική υπάλληλο Κέντρου Κοινότητας) και Τσερπέ Κατερίνα (ψυχολόγο Κέντρου Κοινότητας). Στον **Δήμο Πάρου**, ευχαριστούμε τις κυρίες Αραμπατζή Αθηνά (ψυχολόγο Κέντρου Κοινότητας), Παπανικολάου Ιωάννα (κοινωνική

λειτουργό Κέντρου Κοινότητας) και Μαλαματένιου Λουκία (αναπληρώτρια προϊσταμένη Τμήματος Κοινωνικής Μέριμνας και Προστασίας). Στον **Δήμο Αστυπάλαιας**, ευχαριστούμε την κοινωνική λειτουργό Σταυλά Μαρούλλα από το Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου. Στον **Δήμο Μήλου**, ευχαριστούμε τους Νικόλαο Κουτουρατζή (ψυχολόγο), Αθηνά Τζίκα (κοινωνική λειτουργό και προϊσταμένη Τμήματος) και Μιχαηλία Φωτεινού (διοικητική υπάλληλο). Στον **Δήμο Καλυμνίων**, ευχαριστούμε την κυρία Λουκατάρη Μαρία (αναπληρώτρια προϊσταμένη του Αυτοτελούς Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας) και τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας: Μαλιδάκη Θεμελίνα (κοινωνική λειτουργό) και Χούλλη Ελευθερία (ψυχολόγο). Στον **Δήμο Κέας**, ευχαριστούμε την Κυριακή Κουρτίδη (κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας) και την Μιχαέλα Παπαστεργίου (ψυχολόγο Κέντρου Κοινότητας). Επίσης, ευχαριστούμε την Πετρίδη Ειρήνη (κοινωνική λειτουργό του Αυτοτελούς Γραφείου Κοινωνικής Προστασίας) στον **Δήμο Σύμης** και την Καραγιάννη Χριστίνα (αναπληρώτρια προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής και Υγείας) στον **Δήμο Ρόδου**, καθώς και τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας Ρόδου: Ντίκα Σοφία (ψυχολόγο) και Παπακώστα Πηνελόπη (ψυχολόγο). Στον **Δήμο Καρπάθου**, ευχαριστούμε την Τζουανάκη Μαρία (συντονίστρια και κοινωνική λειτουργό Κέντρου Κοινότητας) και την Μαστρολέων Ευγενία (διοικητικό στέλεχος Κέντρου Κοινότητας και υπεύθυνη κοινωνικών επιδομάτων). Στον **Δήμο Ανδρου**, ευχαριστούμε την κοινωνική λειτουργό και συντονίστρια Μπατσά Λαμπρινή του Κέντρου Κοινότητας. Στον **Δήμο Θήρας**, ευχαριστούμε τις κυρίες Μαρία Ντάγκαλου και Βασιλική Γιανναλοπούλου (συντονίστριες και κοινωνικές λειτουργούς Κέντρου Κοινότητας). Στον **Δήμο Κω**, ευχαριστούμε τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας: Καραμπίνα Αποστολία (επισκέπτρια υγείας), Ταπανά Σταματία (κοινωνική λειτουργό) και την Ξενίκα Μαριέττα (κοινωνική λειτουργό στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων), καθώς και την Κικέ Μαρία (κοινωνιολόγο στο πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι"), την Πορρή Ειρήνη (κοινωνιολόγο στο "Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών") και την Αρίδα Στέλλα (κοινωνική λειτουργό στο "ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ"). Τέλος, στον **Δήμο Φολεγάνδρου**, ευχαριστούμε τις κυρίες Διβόλη Μαργαρίτα (οικιακή βοηθό) και Βενιού Φλώρα (νοσηλεύτρια "Βοήθεια στο Σπίτι").

Η ολόθερμη από μέρους τους υποδοχή των ερευνητικών ομάδων και η συμβολή τους με πληροφορίες, παρατηρήσεις και περιγραφές των τοπικών συνθηκών διαβίωσης στάθηκαν καθοριστικές για την επιτυχία του εγχειρήματος και η παρούσα αναφορά ανήκει εν μέρει και σε εκείνες και εκείνους.

Επιπλέον νιώθουμε την επιθυμία να ευχαριστήσουμε ολόθερμα τους αιρετούς αντιπροσώπους και εκπροσώπους των Δημοτικών Αρχών για τον εναγκαλισμό της προσπάθειάς μας και την καθοριστική συμβολή τους στην ερευνητική διαδικασία. Συγκεκριμένα, ευχαριστούμε ολόψυχα Στον **Δήμο Σύρου-Ερμούπολης**, ευχαριστούμε την Ξανθάκη Ρόζα, Εντεταλμένη Δημοτική Σύμβουλο Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Αθλητισμού. Στον **Δήμο Λέρου**, ευχαριστούμε τη Βασιλική Ευαγγέλου, Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Πολιτικής. Στον **Δήμο Τήνου**, την Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Προστασίας και Πρόνοιας, Πηνελόπη Τριγώνη. Στον **Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων**, τον Βασίλειο Φλεριανό, Αντιδήμαρχο Πολιτισμού, Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης, Νέας Γενιάς, Ισότητας των Φύλων, Απασχόλησης και Τέλεσης Γάμων. Στον **Δήμο Πάρου**, ευχαριστούμε την Ιωάννα Χανιώτη, Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Μέριμνας και Προστασίας. Στον **Δήμο Αντιπάρου**, ευχαριστούμε την Ελένη Βιάζη, Αντιδήμαρχο

Κυκλοφοριακού, Περιβάλλοντος και Αδειοδοτήσεων, και τον Τριαντάφυλλο Αρτέμη, Αντιδήμαρχο Διοικητικών Θεμάτων, Προγραμματισμού και Τοπικής Ανάπτυξης. Στον **Δήμο Αστυπάλαιας**, ευχαριστούμε τον Δήμαρχο, κ. Νικόλαο Κομηνέα. Στον **Δήμο Μήλου**, ευχαριστούμε τον Δήμαρχο, κ. Μανώλη Μικέλη. Στον **Δήμο Καλυμνίων**, ευχαριστούμε τον Γεώργιο Χούλλη, Αντιδήμαρχο Υγείας και Πρόνοιας. Στον **Δήμο Ανάφης**, ευχαριστούμε τον Σοφούλη Κολυδά, Αντιδήμαρχο. Στον **Δήμο Κέας**, ευχαριστούμε τον Συμεών Μορφωνιό, Αντιδήμαρχο. Στον **Δήμο Σύμης**, ευχαριστούμε τον Δήμαρχο, Ελευθέριο Παπακαλοδούκα. Στον **Δήμο Ρόδου**, ευχαριστούμε τον Θωμά Σωτρίλλη, Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης. Στον **Δήμο Καρπάθου**, ευχαριστούμε τον Νικόλαο Προϊκή, Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Πολιτικής και πολιτικό προϊστάμενο στο Κέντρο Κοινότητας. Στον **Δήμο Άνδρου**, ευχαριστούμε την Σοφία Τουντασάκη, Πρόεδρο της Κοινότητας Μπατσίου. Στον **Δήμο Θήρας**, ευχαριστούμε τον Γεώργιο Βαρβαρήγο, Αντιδήμαρχο Κοινωνικής Μέριμνας.

Η συνεισφορά όλων των παραπάνω υπήρξε ανεκτίμητη για την ολοκλήρωση της έρευνας, ενισχύοντας τη γνώση και κατανόηση των τοπικών κοινωνικών αναγκών και διευκολύνοντας τη συνεργασία σε θέματα κοινωνικής προστασίας και μέριμνας.

Περιεχόμενα

Λίστα Πινάκων	8
Λίστα Γραφημάτων	9
1. Εισαγωγή	11
1.1. Ιστορική αναδρομή του έργου	11
1.2. Στόχοι και χρησιμότητα της έρευνας	11
1.3. Δομή Παραδοτέου	12
2. Ερευνητική μεθοδολογία και υλοποίηση ερευνών	14
2.1. Ομάδα εργασίας, χρόνος υλοποίησης και μεθοδολογικό πλαίσιο ερευνών	16
2.2. Συμμετέχοντες στις έρευνες	17
2.2.1. Δήμοι της Περιφέρειας	17
2.2.2. Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας και κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων	19
2.4. Εργαλεία καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων	23
3. Συνθήκες διαβίωσης των πολιτών - δικαιούχων ΤΕΒΑ	23
3.1. Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά	24
3.2. Συνθήκες Διαβίωσης	29
3.3 Απασχόληση και Εισόδημα	32
3.4 Υγεία και Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη	38
3.5 Οικογένεια	42
3.6 Τόπος Διαβίωσης	48
3.7 Προσδοκίες και Σχέδια για το μέλλον	51

3.8 Στάσεις και Αντιλήψεις των νέων	53
4. Συνθήκες διαβίωσης και φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε επίπεδο Δήμου	55
4.1 Δήμος Ανάφης	55
4.2 Δήμος Άνδρου	57
4.3 Δήμος Αντιπάρου	58
4.4 Δήμος Αστυπάλαιας	60
4.5 Δήμος Θήρας	63
4.6 Δήμος Καλυμνίων	65
4.7 Δήμος Καρπάθου	68
4.8 Δήμος Κέας	70
4.9 Δήμος Κω	73
4.10 Δήμος Λέρου	77
4.11 Δήμος Μήλου	81
4.12 Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	83
4.13 Δήμος Πάρου	86
4.14 Δήμος Ρόδου	89
4.15 Δήμος Σύμης	95
4.16 Δήμος Σύρου - Ερμούπολης	97
4.17 Δήμος Τήνου	102
4.18 Δήμος Φολεγάνδρου	105
4.19 Συμπεράσματα ποιοτικών ευρημάτων	108
5. Συμπεράσματα	113
Προτάσεις Πολιτικής	113
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	115
Τελικές Δηλώσεις	117
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	118
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	118
ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	118
ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	126
ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΣΕ ΑΙΡΕΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	128
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	134
ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ (FOCUS GROUP) ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ"	134
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΣΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ/Ή ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ	143
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	146
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΡΟΣ ΝΕΟΥΣ	150
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	150

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

150
170

Συντομογραφίες

CP	CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ
ΠΝΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΠΚΕ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
Ε.Ε.	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ε.Κ.Τ.	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ε.Π.Ν.Α.	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ” 2014-2020
ΠΔΕ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΥΔ	ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. “ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ”
СMT	СMT ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.
ΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
Α.Α	ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ
Ε.Γ.Π.Σ.	ΕΝΙΑΙΟ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΕΛΣΤΑΤ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΠΕΣΚΕ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
Δ.ΥΠ.Α.	ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΠΡΩΗΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ - ΟΑΕΔ)
ΤΕΒΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟΡΟΥΣ
ΠΕ	ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Π.χ	ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ.ΑΡΙΘΜΟΣ

ΕΕΕ / ΚΕΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (Πρώην ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ)
EUROSTAT	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΑΕΠ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
EU-SILC	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΑΑΔΕ	ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΜΚΟ	ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Λίστα Πινάκων

[Πίνακας 1: Μεθοδολογικές διαφοροποιήσεις επιτόπιων ερευνών 2021, 2022, 2023 & 2024](#)

[Πίνακας 2: Δήμοι που συμμετείχαν στην έρευνα](#)

[Πίνακας 3: Δείγμα επί του πληθυσμού των αιτήσεων - μελών νοικοκυριών Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος της Περιφέρειας οι οποίοι έλαβαν μέρος στην έρευνα \[Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, 2023\]](#)

[Πίνακας 4 - Συγκριτική αποτύπωση ποιοτικών ευρημάτων έρευνα](#)

Λίστα Γραφημάτων

[Γράφημα 1 - Κατανομή δείγματος ανά Περιφερειακή Ενότητα](#)

[Γράφημα 2 - Φύλο Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 3 - Προηγούμενη Συμμετοχή σε έρευνα του Παρατηρητηρίου](#)

[Γράφημα 4 - Ηλικία Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 5 - Εκπαιδευτικό Επίπεδο Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 6 - Υπηκοότητα Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 7 - Γνώση Ξένης Γλώσσας Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 8 - Γνώση Η/Υ Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 9 - Οικογενειακή Κατάσταση Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 10 - Τύπος Κατοικίας Διαβίωσης Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 11 - Δυνατότητα Χρήσης Συσκευών Θέρμανσης/ Ψύξης Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 12 - Δυνατότητα Σύνδεσης στο Διαδίκτυο Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 13 - Τύπος Συσκευών που Χρησιμοποιούν οι Συμμετέχοντες με Δυνατότητα Σύνδεσης στο Διαδίκτυο](#)

[Γράφημα 14 - Κατάσταση Απασχόλησης Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 15 - Χρονικό Διάστημα Ανεργίας Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 16 - Λόγοι μη ενεργούς Αναζήτησης Εργασίας Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 17 - Επιδόματα που λαμβάνουν οι Συνεντευξιαζόμενοι](#)

[Γράφημα 18 - Δανειακές Υποχρεώσεις των Συνεντευξιαζόμενων](#)

[Γράφημα 19 - Δαπάνες Συνεντευξιαζόμενων σε πάγια έξοδα για ενοίκιο/ λογαριασμούς](#)

[Γράφημα 20 - Δαπάνες Συνεντευξιαζόμενων σε είδη διατροφής και ένδυσης](#)

[Γράφημα 21 - Δαπάνες Συνεντευξιαζόμενων σε πάγια σχολικά είδη και δραστηριότητες](#)

[Γράφημα 22 - Σωματική Υγεία των Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 23 - Ψυχική Υγεία των Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 24 - Συχνότητα Επίσκεψης σε γιατρό των Συμμετεχόντων](#)

[Γράφημα 25 - Ύπαρξη και Ποσοστό Αναπηρίας](#)

[Γράφημα 26- Ποσοστό ερωτηθέντων που είναι φροντιστές ατόμου με αναπηρία](#)

[Γράφημα 27 - Τύπος Διαβίωσης Ερωτηθέντων](#)

[Γράφημα 28 - Συχνότητα επαφής ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι με συγγενικά πρόσωπα](#)

[Γράφημα 29 - Ύπαρξη κοινωνικής ζωής ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι](#)

[Γράφημα 30 - Συχνότητα δραστηριοτήτων ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι](#)

[Γράφημα 31 - Κύρια επιθυμία ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι](#)

[Γράφημα 32 - Συχνότητα κοινών δραστηριοτήτων με την οικογένεια ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια](#)

[Γράφημα 33 - Ανάγκη υπηρεσιών ψυχικής υγείας ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια](#)

[Γράφημα 34 - Κύρια επιθυμία ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια](#)

[Γράφημα 35 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με την μετακίνηση ατόμου με αναπηρία στο νησί κατοικίας](#)

[Γράφημα 36 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με την διαθεσιμότητα υποδομών στην περιοχή κατοικίας](#)

[Γράφημα 37 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με τα σχέδια τους για το μέλλον](#)

[Γράφημα 38 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με του τομείς προς βελτίωση στην περιοχή κατοικίας τους](#)

1. Εισαγωγή

1.1. Ιστορική αναδρομή του έργου

Για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου υλοποίησε την "Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Νοτίου Αιγαίου" - ένα πρωτοποριακό έργο, τόσο σε γεωγραφική και πληθυσμιακή κάλυψη όσο και στη μεθοδολογία. Η έρευνα παράγει πολύτιμα ποιοτικά συμπεράσματα σχετικά με θέματα κοινωνικής ένταξης, αξιοποιώντας επιτόπιες παρατηρήσεις και τη συμμετοχή αιρετών, στελεχών κοινωνικών υπηρεσιών και ωφελούμενων των προνοιακών επιδομάτων από τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου. Φέτος, το έργο αποκτά ειδική βαρύτητα, καθώς εντάσσεται στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, εξασφαλίζοντας τη συνέχιση των δράσεων ως μηχανισμός παρακολούθησης προκλήσεων και ευκαιριών για την κοινωνική ένταξη και συνοχή στην περιφέρεια.

Τα ευρήματα της έρευνας συνιστούν μια ουσιαστική ποιοτική παράμετρο για τα δεδομένα που συλλέγει το Παρατηρητήριο και αξιοποιούνται σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της Ετήσιας Περιφερειακής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης και τους δείκτες της Βάσης Δεδομένων οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων της περιφέρειας. Στόχος του έργου είναι να εντοπίσει θύλακες οικονομικής αποστέρευσης, να καταγράψει τις ανάγκες των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, να επιτρέψει συγκρίσεις σε διαχρονική και διατοπική βάση, και να καταθέσει προτάσεις για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών κοινωνικών πολιτικών.

Ως ολοκληρωμένος μηχανισμός κοινωνικής ένταξης και συνοχής, το Παρατηρητήριο, εναρμονισμένο με τις ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές, συνεχίζει να προσφέρει σημαντική γνώση στον τομέα των κοινωνικών προκλήσεων και να συμβάλλει στην εξάλειψη διακρίσεων. Η "Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Νοτίου Αιγαίου" αποτελεί μια στρατηγική πρωτοβουλία στον κοινωνικό τομέα, καθώς διεξάγεται σε πραγματικό χρόνο, σε κάθε νησί ξεχωριστά, με τη συμβολή ειδικών του χώρου, που κατανοούν και αξιολογούν τις τοπικές συνθήκες διαβίωσης.

1.2. Στόχοι και χρησιμότητα της έρευνας

Το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου πραγματοποίησε Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2024, με στόχο την αναγνώριση και καταγραφή των τοπικών αναγκών, καθώς και των αιτιών της υλικής αποστέρευσης. Αυτή είναι η τέταρτη συνεχόμενη χρονιά υλοποίησης της έρευνας, η πραγμάτωση της οποίας γίνεται με τη συνεργασία των Κέντρων Κοινότητας και των Δήμων, και τη συμμετοχή πολιτών που λαμβάνουν προνοιακά επιδόματα. Οι έρευνες εστιάζουν σε κρίσιμα ζητήματα όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η έμφυλη βία και η

νεανική παραβατικότητα, καθώς και στην υλοποίηση δράσεων διασύνδεσης που προσφέρουν ευκαιρίες σε άτομα που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό.

Η σημασία αυτής της ερευνητικής προσπάθειας είναι καθοριστική για την αναγνώριση των αναγκών των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και τη μακροπρόθεσμη αξιολόγηση των πολιτικών κοινωνικής ενσωμάτωσης. Μέσα από τη μελέτη κάθε νησιού σε πραγματικό χρόνο, επιδιώκεται η συλλογή αξιόπιστων δεδομένων που θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση στοχευμένων δράσεων και πολιτικών, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή και ευημερία στην περιοχή. Τα ευρήματα της έρευνας θα είναι διαθέσιμα στον [ιστότοπο του Παρατηρητηρίου](#), παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για οργανισμούς, πολίτες και ερευνητές.

Επιπλέον, το Παρατηρητήριο, σε συνδυασμό με τις επιτόπιες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, υλοποίησε μια εκτενή έρευνα με τίτλο: «**Στάσεις και Αντιλήψεις των Νέων Κατοίκων για την Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου**». Η έρευνα διεξήχθη διαδικτυακά από τον Οκτώβριο έως τα μέσα Νοεμβρίου 2024, αξιοποιώντας κοινωνικά δίκτυα και την τεχνική της χιονοστιβάδας (*snowball sampling*), επιτρέποντας τη συμμετοχή διαφορετικών κοινωνικών και γεωγραφικών ομάδων της Περιφέρειας. Η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση παρείχε ένα ευρύ φάσμα δεδομένων, αποτυπώνοντας τις στάσεις και αντιλήψεις των νέων σχετικά με την ποιότητα ζωής στα νησιά της Περιφέρειας.

1.3. Δομή Παραδοτέου

Η μελέτη χωρίζεται σε τρία μέρη που παρουσιάζουν (α) τη μεθοδολογία της έρευνας και την υλοποίηση των ερευνών σε επιχειρησιακό, χωρικό και χρονικό επίπεδο, (β) τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που συλλέχθηκαν, τα οποία αναλύονται τόσο σε συνολικό επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε συγκριτικό επίπεδο ανά περιφερειακή ενότητα και Δήμο, και (γ) τα συμπεράσματα και προτάσεις που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της έρευνας. Τα προαναφερθέντα παρατίθενται σύμφωνα με τις αναφορές των ανθρώπων που εργάζονται στο πεδίο και των αιρετών εκπροσώπων των Δήμων με τους οποίους μίλησαν οι ερευνητικές ομάδες.

Στην Ενότητα 2 παρουσιάζεται αναλυτικά ο σκοπός των επιτόπιων ερευνών, η σύνθεση των ομάδων ερευνητών που διεξήγαγαν τις επιτόπιες έρευνες, οι συμμετέχουσες και συμμετέχοντες στην έρευνα δηλαδή οι Δήμοι και οι εκπρόσωποί τους, οι κοινωνικοί λειτουργοί στα Κέντρα Κοινότητας και τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και τέλος, το προφίλ των πολιτών με τους οποίους συνομιλήσαμε. Ακόμη, παρουσιάζεται η τελική εικόνα της υλοποίησης των ερευνών σε χωρικό και τοπικό επίπεδο και το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας, όπως ο τρόπος συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, η μέθοδος επιλογής

του δείγματος μεταξύ των πολιτών - δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ),³ όπως και ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου προς αυτούς. Αναφέρονται τα εργαλεία επεξεργασίας των δεδομένων καθώς ο σχεδιασμός της διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών συναίνεσης για τη συμμετοχή στις συνεντεύξεις.

Στην Ενότητα 3 παρουσιάζονται αναλυτικά τα ποσοτικά ευρήματα από την έρευνα με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου κλειστού τύπου με ερωτήσεις βαθμονόμησης, κατάταξης, διαβαθμισμένης κλίμακας και πολλαπλής επιλογής. Τα δεδομένα παρουσιάζονται σε επίπεδο συνολικών απαντήσεων του δείγματος επί των ερευνητικών ερωτημάτων, αλλά και σε συγκριτικό επίπεδο. Η ταξινόμηση της παρουσίας των ευρημάτων βασίζεται σε εκείνη του ερωτηματολογίου, που διενεργούνται οι συνθήκες διαβίωσης και στάσεις των πολιτών απέναντι σε ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ η συγκριτική ανάλυση λαμβάνει υπόψη τους παράγοντες του Νομού και Δήμου κατοικίας, καθώς και δημογραφικούς παράγοντες, όπως το φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, την οικογενειακή και την εργασιακή κατάσταση.

Στην Ενότητα 4 αναπτύσσονται τα ποιοτικά ευρήματα της έρευνας, όπως προέκυψαν από τις συνεντεύξεις με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις προς: (α) τους εργαζόμενους στα Κέντρα Κοινότητας και τους κοινωνικούς λειτουργούς των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων ή/και άλλων τοπικών υπηρεσιών και (β) τους αιρετούς αντιπροσώπους των Δήμων. Τα ερωτήματα κινήθηκαν στο επίπεδο της διερεύνησης των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού, την κατάσταση των υπηρεσιών πρόνοιας και φροντίδας και τέλος τη διατύπωση προτάσεων και λύσεων, σύμφωνα με την εμπειρία των συνεντευξιζόμενων από το πεδίο εργασίας τους. Τα δεδομένα παρουσιάζονται σε επίπεδο Δήμου, ενώ επιχειρείται μια συνοπτική ομαδοποίησή τους σε επίπεδο Νομού και Περιφέρειας.

Τέλος, στην Ενότητα 5 παρουσιάζονται επιγραμματικά συμπεράσματα σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και τις συνθήκες λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών. Επίσης, αναλύονται συγκλίσεις και αποκλίσεις μεταξύ των Δήμων της Περιφέρειας και παρατίθενται προτάσεις που αναδείχθηκαν μέσω της έρευνας.

Για την υλοποίηση της έρευνας, αξιοποιήθηκαν οι προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, καθώς και τα δεδομένα που συλλέγονται στο πλαίσιο της ερευνητικής δραστηριότητας του Παρατηρητηρίου και της βάσης δεδομένων. Επιπλέον, ενσωματώθηκαν δράσεις επικοινωνίας για την ευρύτερη διάδοση των αποτελεσμάτων. Αυτή η έρευνα αποτελεί σημείο αναφοράς για το σχεδιασμό του ρόλου του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου τα επόμενα έτη.

2. Ερευνητική μεθοδολογία και υλοποίηση ερευνών

Το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου στο πλαίσιο της λειτουργίας του υλοποίησε το χρονικό διάστημα Ιουλίου - Οκτωβρίου του 2024, δεκαοχτώ (18) έρευνες στα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Επτά (7) έρευνες πραγματοποιήθηκαν στην ΠΕ Δωδεκανήσου και συγκεκριμένα στα νησιά Αστυπάλαια, Κάλυμνος, Κάρπαθος, Κώς, Λέρος, Ρόδος, Σύμη, ενώ έντεκα (11) στην ΠΕ Κυκλάδων και συγκεκριμένα στα νησιά Ανάφη, Άνδρο, Αντίπαρο, Θήρα, Κέα, Μήλο, Νάξο, Πάρο, Σύρο, Τήνο και Φολέγανδρο. Όλες οι έρευνες πραγματοποιήθηκαν διά ζώσης σε χωρους που υποδείχθηκαν από τα στελέχη των Κέντρων Κοινότητας και των (Κοινωνικών) Υπηρεσιών των Δήμων.

Αντικείμενο της “Έρευνας με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου” είναι η συστηματική διερεύνηση του φαινομένου της υλικής υστέρησης και ειδικότερα, η συλλογή στοιχείων ανά περιφερειακή ενότητα και ανά δήμο σχετικά με τα πιθανά αίτια που επηρεάζουν την κοινωνική και οικονομική αποδυνάμωση των κατοίκων (όπως για παράδειγμα η ανεργία) και τις συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει σε ατομικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο οικογένειας, αλλά και σε θέματα κοινωνικής ένταξης και συνοχής.

Το Παρατηρητήριο συνεργάστηκε στενά για τον σκοπό αυτό με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού στα νησιά των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου, όπου έλαβε χώρα η ερευνητική διαδικασία, καθώς και με τα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, πριν την έναρξη των ερευνητικών ταξιδιών το Παρατηρητήριο ζήτησε από τους υπαλλήλους των Κέντρων Κοινότητας και των Δήμων που επρόκειτο να συμμετέχουν στις έρευνες να καταθέσουν τα επιθυμητά γι' αυτούς χρονικά διαστήματα και βάσει αυτών έγινε ο χρονοπρογραμματισμός της ερευνητικής διαδικασίας.

Στην ερευνητική διαδικασία για το έτος 2024 η έμφαση τοποθετείται σε ζητήματα που σχετίζονται με την ένταξη στην εργασία, την αστεγία, την ενεργειακή ένδεια, καθώς και την κατάρτιση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Επιπλέον, σημαντική είναι η ποιότητα διαβίωσης ατόμων με αναπηρία και η προσβασιμότητα, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τον τόπο κατοικίας τους. Την ίδια στιγμή κρίθηκε προτεραιότητα η διατύπωση των ερευνητικών οδηγιών και εργαλείων (ερωτηματολόγια) με τέτοιο τρόπο ώστε να αναδεικνύονται τα εν λόγω ζητήματα αναφορικά και με τη συσχέτισή τους με συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού όπως τα άτομα με αναπηρία, τα ηλικιωμένα άτομα, οι νέοι και οι γυναίκες.

Πέρα από τις προαναφερθείσες ερευνητικές κατευθύνσεις, οι έρευνες του 2024 επικεντρώθηκαν στην υλοποίηση ερευνών στους δήμους με Κέντρο Κοινότητας, με την επιλογή ενός αριθμού νησιών που να διασφαλίζει τη διαθεσιμότητά τους κατά το προαναφερόμενο διάστημα. Στοχευμένα, η έρευνα θα επεκταθεί σε όλους τους δήμους κάθε δύο χρόνια, ενώ στα νησιά με Κέντρο Κοινότητας θα πραγματοποιείται κάθε νέο έτος. Αυτή η προσέγγιση αποσκοπεί στη συστηματική και στοχευμένη παρακολούθηση των εν λόγω φαινομένων. Το σύνολο των μεθοδολογικών αρχών της ερευνητικής διαδικασίας του 2024 σε

σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες παρατίθεται στον παρακάτω πίνακα.

Μεθοδολογικές Διαφοροποιήσεις		Επιτόπιες Έρευνες 2021	Επιτόπιες Έρευνες 2022	Επιτόπιες Έρευνες 2023	Επιτόπιες Έρευνες 2024
1	Κύριες θεματικές έρευνας	Βασικές Θεματικές φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, επιπτώσεις της πανδημίας	Επικέντρωση σε μονογονεϊκότητα, θέματα ψυχικής υγείας, δεξιοτήτων	Επικέντρωση σε εργασία, αστεγία, ενεργειακή ένδεια, κατάρτιση, συγκριτική αποτίμηση ευρημάτων διαχρονικά και ρόλος του Παρατηρητηρίου.	Επικέντρωση σε Κοινωνική Ένταξη με έμφαση στις θεματικές της προσβασιμότητας, των νέων, των ηλικιωμένων ατόμων, και της έμφυλης βίας.
2	Διαδικασία Σύνταξης Ερωτηματολογίου	Δείκτες των βάσεων δεδομένων/ Πρωτογενείς έρευνες σε φορείς	Δείκτες των βάσεων δεδομένων / Ανοιχτή διαβούλευση με φορείς	Δείκτες των βάσεων δεδομένων/ Διαβούλευση με φορείς	Δείκτες των βάσεων δεδομένων/ Διαβούλευση με φορείς
3	Προεργασία	Συναντήσεις εργασίας της ομάδας έργου	Συναντήσεις εργασίας της ομάδας έργου & εργαστήριο με φορείς	Συναντήσεις εργασίας της ομάδας έργου	Συναντήσεις εργασίας της ομάδας έργου
4	Δείγμα Ερωτηθέντων (ωφελούμενων)	Μεγάλο και ευρύ δείγμα πολιτών (για γεωγραφική σύγκριση)	Μεσαίο και στοχευμένο δείγμα πολιτών (για εντοπισμό συγκεκριμένων παραγόντων)	Μεσαίο και στοχευμένο δείγμα πολιτών (για εντοπισμό συγκεκριμένων παραγόντων)	Μεσαίο και στοχευμένο δείγμα πολιτών (για εντοπισμό συγκεκριμένων παραγόντων)
5	Δείγμα συμμετεχόντων (υπηρεσιών/ αιρετών)	Μεσαίο Δείγμα (για επικέντρωση σε γεωγραφικές περιοχές υψηλής συγκέντρωσης)	Μεγάλο δείγμα (για εμβάθυνση σε μικρά νησιά)	Μεγάλο δείγμα (για εμβάθυνση σε μικρά νησιά)	Μεγάλο δείγμα (για προοδευτική κάλυψη όλων των Δήμων)
6	Τρόπος Υλοποίησης	Διά ζώσης	Διά Ζώσης	Διά ζώσης και Απομακρυσμένα (με τη χρήση εργαλείων τηλεδιάσκεψης)	Δια ζώσης

Πίνακας 1: Μεθοδολογικές διαφοροποιήσεις επιτόπιων ερευνών 2021, 2022, 2023 & 2024

2.1. Ομάδα εργασίας, χρόνος υλοποίησης και μεθοδολογικό πλαίσιο ερευνών

Για τη διαδικασία συγκρότησης της ερευνητικής ομάδας καθώς και του καθορισμού της μεθοδολογίας και τον χρονοπρογραμματισμό των ερευνών πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας του ερευνητικού Πακέτου Εργασίας 2. Κατά τις συναντήσεις της ομάδας εργασίας του έργου και έχοντας την εμπειρία από την προηγούμενη διαδικασία των επιτόπιων ερευνών, αποφασίστηκαν το μεθοδολογικό πλαίσιο, ο ακριβής προγραμματισμός των ερευνών, η επιλογή του δείγματος, ο τρόπος επικοινωνίας με τους συνεντευξιαζόμενους των Δήμων και των Κοινωνικών Υπηρεσιών, τα εργαλεία επεξεργασίας δεδομένων, η διαχείριση κινδύνων και οι διαδικασίες συγκατάθεσης εναρμονισμένες με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (ΓΚΠΔ), τα οποία παρουσιάζονται στις υπόλοιπες παραγράφους της παρούσας Ενότητας.

Στο επίπεδο του σχεδιασμού, οι επιτόπιες έρευνες των προηγούμενων τριών (3) ετών λειτούργησαν αναμφίβολα ως επιχειρησιακοί οδηγοί καλών πρακτικών και αποφυγής κινδύνων και η αποτίμησή τους πραγματοποιήθηκε στην τελευταία συνάντηση εργασίας, οπότε και βελτιποιήθηκαν τα ερευνητικά εργαλεία.

Κατά τη διαδικασία των συναντήσεων εργασίας οριστικοποιήθηκαν και οι ερευνητικές ομάδες, οι οποίες αποτελούνταν από έναν/μια ή δύο ερευνητές/τριες αναλογα την παρουσία ωφελούμενων κοινωνικών επιδομάτων σε κάθε έρευνα. Οι ερευνητικές ομάδες στελεχώθηκαν από Κοινωνικούς Επιστήμονες (κοινωνικούς επιστήμονες, πολιτικούς επιστήμονες, απόφοιτους δημόσιας διοίκησης) μέλη της Ομάδας Έργου. Συνολικά, στην υλοποίηση των επιτόπιων ερευνών συμμετείχαν τρεις (3) έμπειροι ερευνητές, οι οποίοι είχαν συμμετάσχει και στις επιτόπιες έρευνες του προηγούμενου έτους και πέντε (5) ερευνητές χωρίς προηγούμενη εμπειρία στο έργο οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν και υποστήριξαν σχετικά. Οι τρεις (3) ερευνητικές ομάδες που συστάθηκαν είχαν στην κατοχή τους το κατάλληλο πληροφοριακό υλικό, εξοπλισμό και ψηφιακά εργαλεία για την ομαλή και αξιόπιστη διεξαγωγή της έρευνας.

Για την καλύτερη οργάνωση των μετακινήσεων, πραγματοποιήθηκε έγκαιρα συστηματική επικοινωνία με τα στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Κέντρων Κοινότητας σχετικά με το εύρος των επιθυμητών για αυτούς χρονικών διαστημάτων. Η συστηματική επικοινωνία διευκόλυνε την έγκαιρη και άμεση τροποποίηση της διαθεσιμότητας όπου αυτή απαιτούνταν. Βάσει της δήλωσης διαθεσιμότητας εκ μέρους των φορέων οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν τα ερευνητικά ταξίδια. Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού των επιτόπιων ερευνών πραγματοποιήθηκε μελέτη ανάλυσης κινδύνου, βάσει της οποίας σχεδιάστηκε μεθοδολογία διαχείρισης κινδύνων που ακολουθήθηκε μέχρι και την περάτωση των επιτόπιων ερευνών. Το σχέδιο ανάλυσης κινδύνου παρουσιάζεται αναλυτικά στο Παράρτημα της παρούσας. Για την υλοποίηση των επιτόπιων ερευνών ακολουθήθηκε η αντίστοιχη μεθοδολογία των επιτόπιων ερευνών των προηγούμενων ετών αφού πραγματοποιήθηκε ενημέρωση της. Αναλυτικά, η μεθοδολογία παρουσιάζεται στο Παράρτημα.

2.2. Συμμετέχοντες στις έρευνες

Στις Επιτόπιες Έρευνες του 2024, όπως και τα προηγούμενα έτη, το Παρατηρητήριο συνομίλησε με:

- **Δήμους της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου** και πιο συγκεκριμένα αιρετούς εκπροσώπους των Δημοτικών Αρχών και αρμόδιους ή/και εργαζόμενους των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων.
- **Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας.**
- **Πολίτες**, δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), μία πληθυσμιακή ομάδα που συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά των πλέον ευάλωτων και ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων.

Επιπλέον, το Παρατηρητήριο, μέσω της έρευνας «Στάσεις και Αντιλήψεις των Νέων Κατοίκων για την Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου», επικεντρώθηκε σε νέους κατοίκους ηλικίας έως 24 ετών που διαμένουν στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

2.2.1. Δήμοι της Περιφέρειας

Στόχος των Επιτόπιων Ερευνών στο πλαίσιο της συνολικής υλοποίησης του έργου είναι η εκπροσώπηση και η συμμετοχή όλων των Δήμων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κάθε δύο χρόνια, καθώς και η εκπροσώπηση των δήμων με Κέντρο Κοινότητας ετησίως. Στον προγραμματισμό των Επιτόπιων Ερευνών για το 2024, δόθηκε έμφαση στα νησιά που είτε διαθέτουν Κέντρο Κοινότητας είτε είναι μικρότεροι δήμοι που δεν έχει επισκεφθεί το Παρατηρητήριο καθόλου ή στις πρόσφατες προηγούμενες επιτόπιες έρευνες.

Οι έρευνες έλαβαν χώρα σε 18 από τους 34 Δήμους της Περιφέρειας (ποσοστό 52,9%), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 90,86% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, βάσει της Απογραφής ΕΛΣΤΑΤ 2021 και το 80,65% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Ο κάτωθι πίνακας (Πίνακας 2) παρουσιάζει τους Δήμους, οι οποίοι έλαβαν μέρος στην έρευνα, την ημερομηνία υλοποίησης καθώς και την ειδικότητα των ατόμων από τα οποία εκπροσωπήθηκαν.

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

	Δήμος	Ημερομηνία Υλοποίησης Επιτόπιας Έρευνας	Κέντρο Κοινότητας	Αιρετά Πρόσωπα	Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων/ Διοικητικά Στελέχη	Ωφελούμενοι Κοινωνικών Επιδομάτων
	Ανάφης	06/09/2024	-	X	-	-
	Άνδρου	09-10/10/2024	X	X	-	14
	Αντιπάρου	07/08/2024	-	X	-	1
	Αστυπάλαιας	27/8/2024	-	X	X	4
	Θήρας	03-04/10/2024	X	X	-	3
	Καλυμνίων	03-05/09/2024	X	X	X	19
	Καρπάθου	25-26/09/2024	X	X	-	3
	Κέας	17/09/2024	X	X	-	3
	Κω	7-9/10/2024	X	X	X	21
	Λέρου	18-19/07/2024	X	X	-	11
	Μήλου	29-30/8/2024	X	X	X	4
	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	31/07-02/08/2024	X	X	-	15
	Πάρου	06-08/08/2024	X	X	X	6
	Ρόδου	23-25/9/2024	X	X	X	51
	Σύμης	20/9/2024	-	X	X	3
	Σύρου	07/09/2024, 13/09/2024 & 24-27/09/2024	X	X	-	30
	Τήνου	17-18/07/2024	X	X	-	5

	Φολεγάνδρου	30-31/07/2024	-	X	-	-
--	-------------	---------------	---	---	---	---

Πίνακας 2: Δήμοι που συμμετείχαν στην έρευνα

Τα άτομα που επιλέχθηκαν να εκπροσωπήσουν τους Δήμους είναι: α) τα αιρετά πρόσωπα στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας, πρόνοιας και αλληλεγγύης και β) τα αρμόδια άτομα που εργάζονται στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων. Από τους εκπροσώπους των Δήμων (Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι και Εντεταλμένοι Σύμβουλοι), σχηματίσαμε μέσα από μια συζήτηση, μια σαφή εικόνα για τα κάτωθι χαρακτηριστικά:

- Διαβίωση και κοινωνική συνοχή: Γενική κατάσταση στο νησί, προφίλ κατοίκων και επισκεπτών, βασικές δυσκολίες και παρεμβάσεις για κοινωνική συνοχή.
- Προσβασιμότητα: Υλοποιημένες παρεμβάσεις, ανάγκες ατόμων με αναπηρίες, και προτάσεις βελτίωσης προσβασιμότητας.
- Τρίτη Ηλικία: Ανάγκες ηλικιωμένων, συνθήκες διαβίωσης, κοινωνικές δομές και σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις.
- Έμφυλη βία και νεανική παραβατικότητα: Ανάδειξη προβλημάτων και προτάσεις μέτρων για πρόληψη και αντιμετώπιση.

Από τις συνεντεύξεις με τις/ τους αρμόδιους των κοινωνικών υπηρεσιών, οι οποίες/ οποίοι “εργάζονται στο πεδίο”, σκιαγραφήσαμε τις ανάγκες των ωφελούμενων του Κέντρου Κοινότητας Συζητήθηκαν διάφορα θέματα που αφορούν:

- Τις προηγούμενες και μελλοντικές έρευνες του Παρατηρητηρίου και τη συνεχιζόμενη συνεργασία.
- Το έργο και τις υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες από τα Κέντρα Κοινότητας/Κοινωνικές Υπηρεσίες, με αναφορές στα προφίλ και τις ανάγκες των ωφελούμενων.
- Ζητήματα, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η έμφυλη βία και η νεανική παραβατικότητα, με στόχο την καταγραφή των προκλήσεων και την εύρεση λύσεων.
- Το σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και διασύνδεσης με την τοπική κοινωνία για την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών και παρεμβάσεων.
- Την κατανόηση των κοινωνικών αναγκών, την αξιολόγηση των υπηρεσιών και τη χάραξη μελλοντικών σχεδίων για την αναβάθμιση της κοινωνικής πολιτικής.

2.2.2. Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας και κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων

Τα Κέντρα Κοινότητας είναι δομές που σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ιδρύθηκαν σε Δήμους και χρηματοδοτήθηκαν αρχικά από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου λειτουργούν 13 Κέντρα Κοινότητας υπό την αιγίδα του ΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020. Η χρηματοδότησή τους εγκρίθηκε να συνεχιστεί από το Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027 μέχρι τον Ιούνιο 2026.

Το Κέντρο Κοινότητας είναι το πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με την κοινωνική υπηρεσία του

κάθε Δήμου. Από εκεί ο πολίτης ενημερώνεται για όλα τα επιδόματα που δικαιούται, όλους τους φορείς, υπηρεσίες και προγράμματα που του παρέχουν κοινωνική φροντίδα οποιασδήποτε μορφής, σε επίπεδο Δήμου, Περιφέρειας ή επικράτειας. Στο Κέντρο Κοινότητας του κάθε Δήμου μπορούν να απευθύνονται όλοι οι πολίτες της περιοχής, οι οποίοι αντιμετωπίζουν κάποιο κοινωνικό πρόβλημα οι ίδιοι ή τα μέλη της οικογένειάς τους (ανεργία, οικονομική αδυναμία, έλλειψη στέγης, προβλήματα διαβίωσης λόγω αναπηρίας ή γήρατος) και χρειάζονται τη συνδρομή της Πολιτείας.

Συγχρόνως, τα Κέντρα Κοινότητας παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα, όπως η προσέγγιση της τοπικής αγοράς για εύρεση εργασίας, η δημιουργία ευκαιριών για νέους ώστε να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους ζωή, τα προβλήματα ενδοοικογενειακής βίας ή οικογενειακών δυσαρμονιών, τα ζητήματα νομικού χαρακτήρα, η μαθησιακή στήριξη παιδιών και εφήβων, η διοργάνωση τοπικών εκδηλώσεων με επιμορφωτικό, ενημερωτικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου λειτουργούν Παραρτήματα Ρομά στα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Ρόδου και Κω. Εκεί οι αντίστοιχοι πληθυσμοί μπορούν να απευθύνονται για πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι οποίες έχουν σχέση με τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με στόχο την αναβάθμιση του βιοτικού τους επιπέδου και την πλήρη κοινωνική τους ένταξη.

Στην “Έρευνα με τη συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου” για το έτος 2024 του Παρατηρητηρίου συμμετείχαν και τα 13 εν λειτουργία Κέντρα Κοινότητας, που αποτελούν τους αισθητήρες κάθε Δήμου, τον οποίο εξυπηρετούν για όλες τις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας που χρειάζεται ο πολίτης. Όπως προαναφέρθηκε, η συμμετοχή τους έγινε με την πραγματοποίηση επιτόπιας έρευνας στο νησί στο οποίο εδράζονται. Με τις/τους αρμόδιους των Κέντρων Κοινότητας, συζητήθηκε περαιτέρω το προφίλ των πολιτών – δικαιούχων κοινωνικών επιδομάτων. Παράλληλα, η συνεντεύξεις επικεντρώθηκαν στην ανάλυση των προηγούμενων και μελλοντικών ερευνών του Παρατηρητηρίου και στη διαρκή συνεργασία με τους φορείς. Εξετάστηκε το έργο και οι υπηρεσίες των Κέντρων Κοινότητας και των Κοινωνικών Υπηρεσιών, εστιάζοντας στις ανάγκες των ωφελούμενων. Σημαντικά ζητήματα, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η έμφυλη βία και η νεανική παραβατικότητα αναλύθηκαν για την καταγραφή προκλήσεων και την εύρεση λύσεων. Παράλληλα, συζητήθηκε ο σχεδιασμός δράσεων ενημέρωσης και διασύνδεσης με την τοπική κοινωνία, με σκοπό την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών.

Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες και τα Κέντρα Κοινότητας είχαν, επιπλέον, τον ρόλο συμμετοχής σε μια ομάδα εστίασης (focus group), με την έννοια ότι θα ανατροφοδοτούν το σύστημα με τις απόψεις και τις προτάσεις τους. Η συνεισφορά τους στην ερευνητική διαδικασία υπήρξε πολύ σημαντική, καθώς επιφορτίστηκαν με την πρόσκληση του επιλεγμένου δείγματος των πολιτών και παρέιχαν τους χώρους για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων. Επίσης, η παρουσία τους κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων με τους πολίτες, όπου χρειάστηκε υπήρξε καταλυτική, αφού χάρη σε αυτούς οι τελευταίοι ένιωσαν ασφάλεια και εμπιστοσύνη ως προς τις/ τους ερευνήτριες/ές και κατάφεραν να εκφράσουν αυτά που επιθυμούσαν.

2.2.3. Πολίτες - δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) είναι ένα πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας που στοχεύει στην παροχή οικονομικής στήριξης σε άτομα και νοικοκυριά που βρίσκονται σε κατάσταση ακραίας φτώχειας. Θεσμοθετήθηκε στην Ελλάδα ως Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) και στοχεύει στην κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης, ενισχύοντας ταυτόχρονα την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση. Το πρόγραμμα προσφέρει ένα μηνιαίο χρηματικό ποσό, το οποίο καθορίζεται με βάση το εισόδημα και τα περιουσιακά στοιχεία των δικαιούχων. Παράλληλα, περιλαμβάνει πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και προγράμματα εύρεσης εργασίας. Το ΕΕΕ συμβάλλει στην άμβλυση της ακραίας φτώχειας και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής, αποτελώντας βασικό πυλώνα της κοινωνικής πολιτικής.

Μια σημαντική υπο-ομάδα του υπό μελέτη πληθυσμού συνιστούν τα άτομα, τα οποία, ενώ βρίσκονται στο κατώφλι της φτώχειας ή σε κίνδυνο φτώχειας, ανήκουν ταυτόχρονα και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Οι ομάδες αυτές ενδεχομένως να είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι ή παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο ιδρυματοποίησης, οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή/και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων. Δεδομένου ότι οι εν λόγω ομάδες πιθανότατα να νιώθουν πιο έντονα την υλική και κοινωνική υστέρηση δόθηκε η έμφαση σε αυτές, ώστε να εκπροσωπούνται επαρκώς στις επιτόπιες έρευνες.

Σχετικά με το στόχο και τη μέθοδο επιλογής και στρωματοποίησης του δείγματος των πολιτών πραγματοποιήθηκαν 193 συνεντεύξεις που αναλογούν στο 8,16% του συνολικού πληθυσμού αιτήσεων ΕΕΕ και στο 4,61% των μελών νοικοκυριών ΕΕΕ (2023), με βάση τα στοιχεία που τηρούν οι κοινωνικές συμπράξεις με επικεφαλής εταίρο την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Το ποσοστό αυτό θεωρείται επαρκές, σύμφωνα με στατιστικές μεθόδους, προκειμένου η ερευνητική μεθοδολογία να εξασφαλίσει ικανοποιητικό δείγμα για την εκπροσώπηση του εν λόγω πληθυσμού. Συνολικά, εξασφαλίζεται ικανοποιητικό δείγμα για την εξαγωγή έγκυρων ερευνητικών δεδομένων για το σύνολο της Περιφέρειας, καθώς και για εξαγωγή συγκριτικών δεδομένων βάσει των δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του. Ωστόσο, το μέγεθος το δείγματος έκαστου Δήμου δεν είναι τόσο ασφαλές όσο χρειάζεται ώστε να εξαχθούν αξιόπιστα δεδομένα σύγκρισης μεταξύ του πληθυσμού των Δήμων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Στον παρακάτω Πίνακα εμφανίζεται το σύνολο του πληθυσμού των δικαιούχων ΤΕΒΑ ανά Δήμο και η ποσοστιαία κατανομή του σε επίπεδο Δήμου, βάσει δεδομένων του 2021 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

A/A	Τόπος Δια Ζώσης Έρευνας (Δήμος)	Χρόνος Έρευνας	Σύνολο αιτήσεων ΕΕΕ 2023	Μέλη Νοικοκυριώ ν ΕΕΕ 2023	Τελικό Δείγμα ωφελοόμε νων	Ποσοστό δείγματος επί των αιτήσεων
-----	--	-------------------	--------------------------------	----------------------------------	-------------------------------------	---

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

1	Ανάφης	06/09/2024	3	2	-	N/A
2	Άνδρου	09-10/10/2024	122	235	14	11,48%
3	Αντιπάρου	07/08/2024	3	5	1	33,33%
4	Αστυπάλαιας	27/8/2024	12	19	4	33,33%
5	Θήρας	03-04/10/2024	21	24	3	14,29%
6	Καλυμνίων	03-05/09/2024	823	1654	19	2,31%
7	Καρπάθου	25-26/09/2024	33	50	3	9,09%
8	Κέας	17/09/2024	16	28	3	18,75%
9	Κω	7-9/10/2024	146	186	21	6,95%
10	Λέρου	18-19/07/2024	92	161	11	8,36%
11	Μήλου	29-30/8/2024	17	20	4	23,53%
12	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	31/07-02/08/2024	146	231	15	10,27%
13	Πάρου	06-08/08/2024	38	45	6	15,79%
14	Ρόδου	23-25/9/2024	554	802	51	9,21%
15	Σύμης	20/9/2024	6	11	3	50%
16	Σύρου	07/09/2024, 13/09/2024 & 24-27/09/2024	221	322	30	13,57%
17	Τήνου	17-18/07/2024	63	89	5	7,94%
18	Φολεγάνδρου	30-31/07/2024	3	3	-	N/A

Πίνακας 3: Δείγμα επί του πληθυσμού των αιτήσεων - μελών νοικοκυριών Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος της Περιφέρειας οι οποίοι έλαβαν μέρος στην έρευνα [Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, 2023]

(α) Σχετικά με τους Δήμους Τήλου, Μεγίστης και Χάλκης, ο σχετικός αριθμός των δικαιούχων ΤΕΒΑ υπολογίζεται από το Υπουργείο Εργασίας συνολικά και για τους τρεις Δήμους. Ο αριθμός ανά Δήμο στον Πίνακα 4 αποδίδεται κατ'έκτιμηση βάσει της ποσοστιαίας πληθυσμιακής αναλογίας εκάστου Δήμου επί του συνολικού πληθυσμού και των τριών.

(β) Σχετικά με τους Δήμους Μήλου και Κιμώλου, ο σχετικός αριθμός των δικαιούχων ΤΕΒΑ υπολογίζεται από το Υπουργείο Εργασίας συνολικά και για τους δύο Δήμους. Ο αριθμός ανά Δήμο στον Πίνακα 4 αποδίδεται κατ'έκτιμηση βάσει της ποσοστιαίας πληθυσμιακής αναλογίας εκάστου Δήμου επί του συνολικού πληθυσμού και των τριών.

(γ) Σχετικά με τους Δήμους Φολεγάνδρου, Σικίνου και Ανάφης, ο σχετικός αριθμός των δικαιούχων ΤΕΒΑ υπολογίζεται από το Υπουργείο Εργασίας συνολικά και για τους τρεις Δήμους. Ο αριθμός ανά Δήμο στον Πίνακα 4 αποδίδεται κατ'έκτιμηση βάσει της ποσοστιαίας πληθυσμιακής αναλογίας εκάστου Δήμου επί του συνολικού πληθυσμού και των τριών.

2.4. Εργαλεία καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων

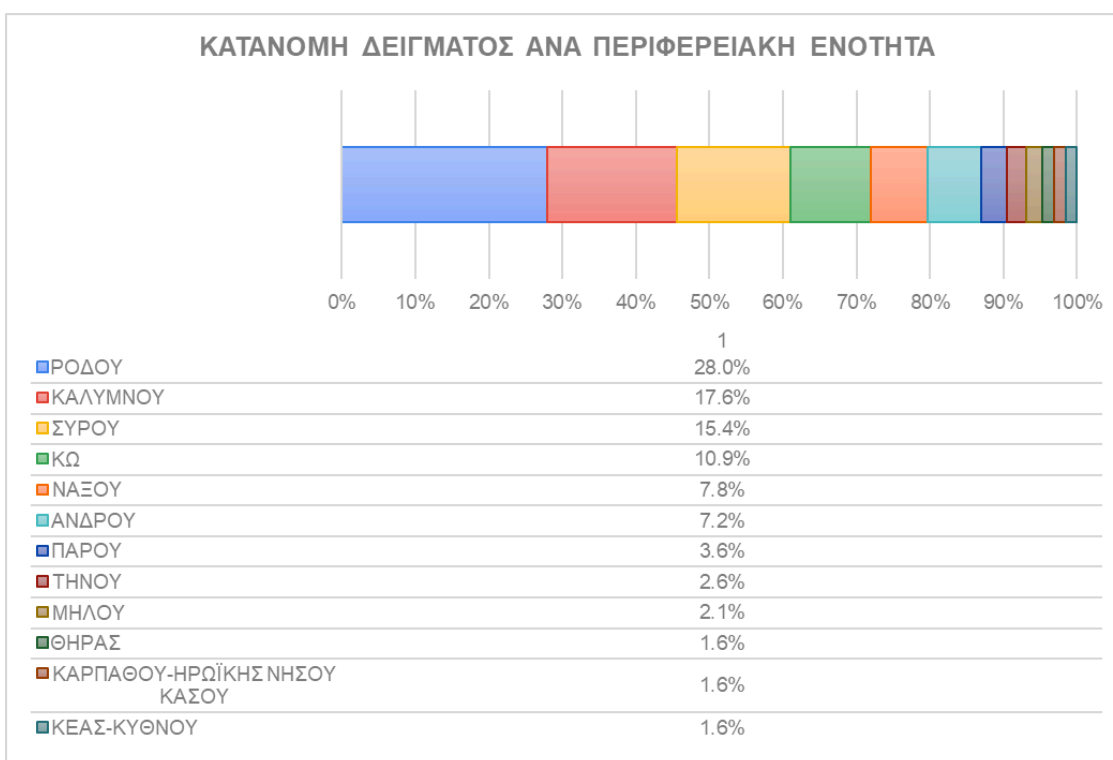
Κατ' αντιστοιχία με τις αναλυτικές μελέτες που δημοσιεύθηκαν τα προηγούμενα έτη τα εργαλεία καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων κινήθηκαν στα ίδια επίπεδα. Η ερευνητική ομάδα είχε στη διάθεσή της ένα προφίλ του Δήμου και του νησιού, στο οποίο επρόκειτο να πραγματοποιήσει την επιτόπια έρευνα για τη βέλτιστη ενημέρωση, αλλά και την καλύτερη δυνατή προετοιμασία για τα ερευνητικά ζητούμενα και τις πληροφορίες που χρειαζόταν να αποσπάσει. Το εργαλείο καταγραφής των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου ήταν σε ηλεκτρονική φόρμα (google form) ενσωματωμένη (integrated) στο ψηφιακό αποθετήριο του Παρατηρητηρίου. Η φόρμα παρήγαγε αυτόματα τα συλλεχθέντα δεδομένα σε spreadsheets ώστε να είναι άμεση και εύκολη η επεξεργασία τους. Οι ερευνητές διέθεταν τον απαραίτητο εξοπλισμό για την καταχώρηση των απαντήσεων και των δεδομένων καθώς και για την ηχογράφηση των συνεντεύξεων.

Τόσο σε περίπτωση αδυναμίας σύνδεσης στο διαδίκτυο, διακοπής σύνδεσης ή της ανάγκης άμεσης χειρόγραφης καταγραφής παρατηρήσεων, οι ερευνητές διέθεταν και εκτυπωμένα ερωτηματολόγια.

Για την ανάλυση των δεδομένων από τα ερωτηματολόγια προς τους ωφελούμενους πραγματοποιήθηκε περιγραφική ανάλυση με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS για την επεξεργασία των δεδομένων αλλά και του MS Excel για την ενσωμάτωση σχετικών γραφημάτων όπου αυτό κρίθηκε αναγκαίο. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων γίνεται με τη μορφή κειμένου (text) και την παράθεση πινάκων και γραφικών παραστάσεων σε διάφορες μορφές κατάλληλες με το θεματικό αντικείμενο κάθε φορά με βάση την περιγραφική ανάλυση των δεδομένων η οποία προηγήθηκε. Οι γραφικές απεικονίσεις εκτιμήθηκε να έχουν τη μορφή ιστογραμμάτων, στενογραμμάτων, αθροιστικών διαγραμμάτων, σχημάτων μορφών, σχημάτων επιφανειών, κλπ. Όσον αφορά το περιεχόμενο των συνεντεύξεων, πραγματοποιήθηκε ανάλυση περιεχομένου με τη χρήση θεματικών κωδίκων και λέξεων-κλειδιών για την οργάνωση και ερμηνεία των δεδομένων. Αρχικά, τα δεδομένα διαβάστηκαν προσεκτικά και εντοπίστηκαν επαναλαμβανόμενα μοτίβα ή σημαντικές έννοιες. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν κώδικες που συνοψίζουν τα κύρια θέματα και οργανώθηκαν σε θεματικές ενότητες. Οι θεματικές ενότητες ανέδειξαν τα κύρια σημεία του περιεχομένου, διευκολύνοντας την κατανόηση των αποτελεσμάτων. Συνολικά, η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω μίας επαγωγικής (inductive) προσέγγισης, που εστιάζει στον εντοπισμό επαναλαμβανόμενων θεμάτων και μοτίβων. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει μια πιο ευέλικτη και ερμηνευτική διερεύνηση, χωρίς να περιορίζεται από προκαθορισμένες υποθέσεις ή θεωρίες. Οι εμπειρίες, οι προοπτικές και οι αφηγήσεις των συμμετεχόντων εξετάζονται διεξοδικά, αποκαλύπτοντας τις πτυχές που αναδύονται μέσα από τα ίδια τα δεδομένα. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι ερευνητές κατάφεραν να κατανοήσουν όχι μόνο το μέγεθος αλλά και την ποικιλομορφία των προοπτικών, φωτίζοντας τις μοναδικές αντιλήψεις και εμπειρίες που χαρακτηρίζουν κάθε συμμετέχοντα.

3. Συνθήκες διαβίωσης των πολιτών - δικαιούχων ΤΕΒΑ

Στην παρούσα ενότητα καταγράφονται τα ποσοτικά ευρήματα, όπως προέκυψαν από την επεξεργασία του ερωτηματολογίου προς τους ωφελούμενους ΕΕΕ κατά κύριο λόγο σε επίπεδο Περιφέρειας και συγκριτικά με τα δημογραφικά και οικογενειακά στοιχεία του δείγματος, καθώς και τα στοιχεία απασχόλησης. Τα ευρήματα παρουσιάζονται σε μορφή γραφημάτων ή/και πινάκων τόσο συνολικά όσο και συγκριτικά. Την παρουσίαση των ευρημάτων συνοδεύουν διευκρινιστικά κείμενα. Η συμμετοχή των πολιτών στην έρευνα ήταν εθελοντική και ανώνυμη και αρκετοί από αυτούς δεν προσήλθαν για λόγους που εκτιμάται πως έχουν να κάνουν είτε με τον φόβο τους για ενδεχόμενο έλεγχο της οικονομικής τους κατάστασης, είτε με την επιφύλαξη έκθεσής τους στην τοπική μικρή κοινωνία είτε για προσωπικούς / συγκυριακούς λόγους όπως επισημάνθηκε από τα στελέχη των Κέντρων Κοινότητας. Ο αριθμός αυτών εκτιμάται σε ποσοστό 2% αιτήσεων ΕΕΕ. Συνολικά στην έρευνα συμμετείχαν 193 πολίτες - δικαιούχοι ΕΕΕ (βλέπε και Ενότητα 2.2 και Γράφημα 1).

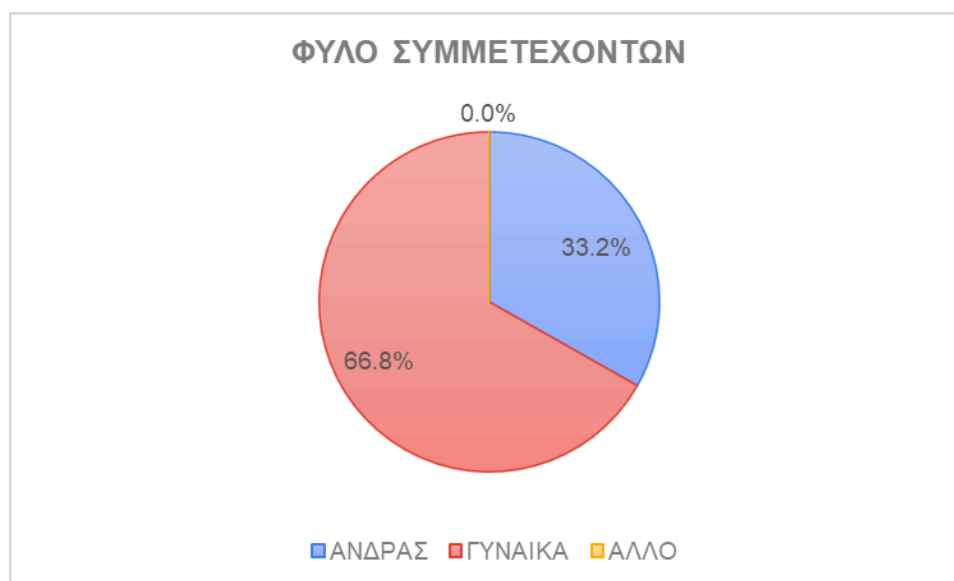
Γράφημα 1 - Κατανομή δείγματος ανά Περιφερειακή Ενότητα

3.1. Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά

Στη παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία σε σχέση με το φύλο και την υπηκοότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα πολιτών δικαιούχων ΕΕΕ.

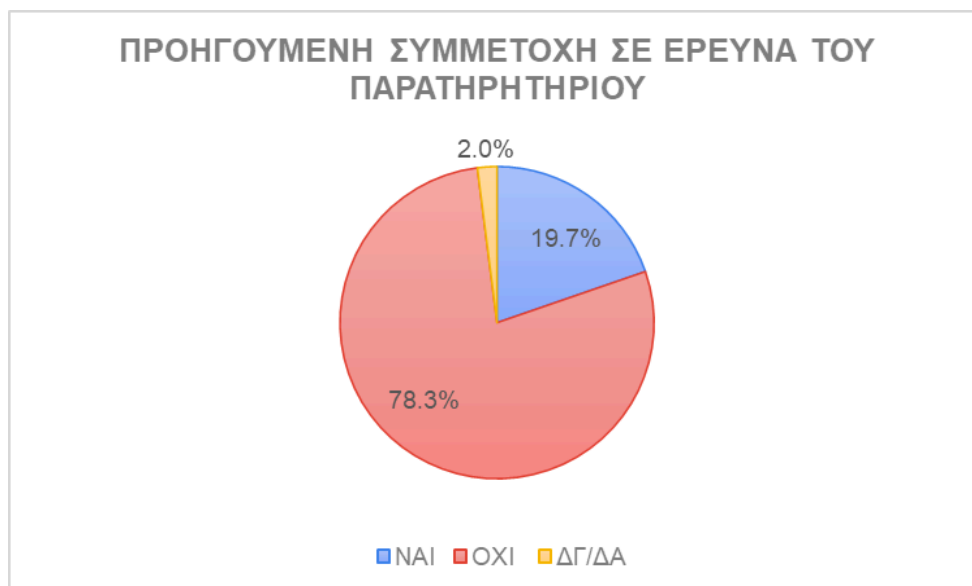
Το 64,77% των συνεντευξιζόμενων ήταν γυναίκες και το 31,64% άντρες (Γράφημα 2). Η αρχική

στρωματοποίηση του δείγματος επεδίωκε τη συμμετοχή γυναικών κατά 51% και των ανδρών κατά 49% κατά αντιστοιχία της κατανομής του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας ανά φύλο βάσει της απογραφής του έτους 2021. Παρόμοια αναντιστοιχία του επιθυμητού δείγματος με τους προσελθόντες υπέρ των γυναικών, είχε παρατηρηθεί και κατά τη διαδικασία των “Επιτόπιων Ερευνών” του έτους 2021 και του έτους 2022. Ωστόσο, κατά το έτος 2022 η συμμετοχή των γυναικών υπήρξε αυξημένη κατά περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το έτος 2023 βαίνει μειούμενη κατά 6%. Το έτος 2024 αυξάνεται εκ νέου κατά περίπου 3%. Η διαχρονικότητα της διαφοροποίησης συμμετοχής ανδρών και γυναικών παρά τις διάφορες διαχρονικές διακυμάνσεις ενισχύει την διαπίστωση ότι μπορεί να αποτελεί ένδειξη είτε αναλογικά μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στα προνοιακά προγράμματα είτε μεγαλύτερης διάθεσης των γυναικών δικαιούχων να προσέλθουν στις συνεντεύξεις σε σχέση με τους άνδρες.

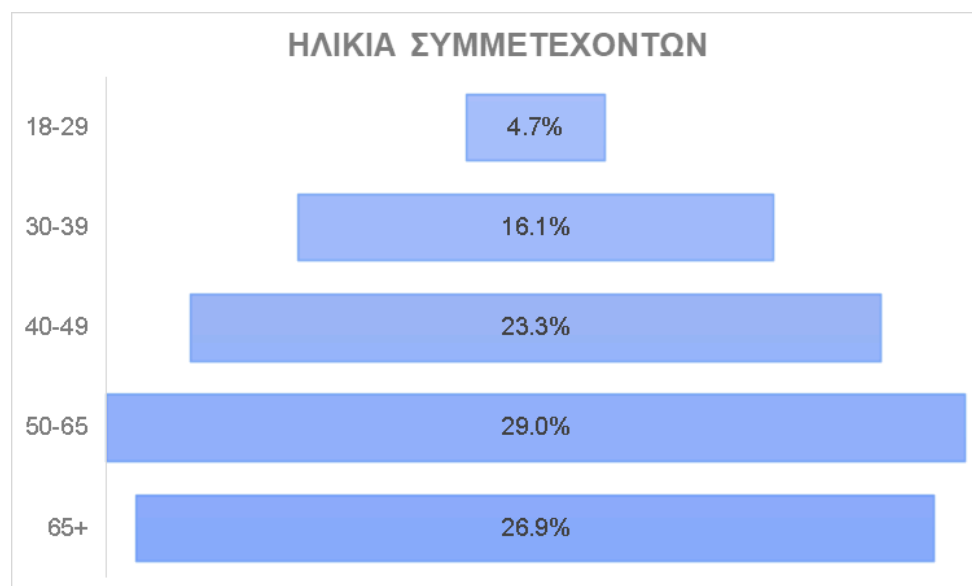
Γραφημα 2 - Φύλο Συμμετεχόντων

Οι συνεντευξιαζόμενοι ερωτήθηκαν αν είχαν ξανασυμμετάσχει σε έρευνα του Παρατηρητηρίου. Από αυτούς, το 19,7% απάντησε θετικά, το 78,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 2% δήλωσε ότι δεν γνώριζε ή δεν απάντησε (ΔΓ/ΔΑ). Αυτά τα ποσοστά αντικατοπτρίζουν ένα δείγμα διαφοροποίησης των ωφελούμενων, οι οποίοι είτε λαμβάνουν τα επιδόματα είτε συμμετέχουν σε προγράμματα και δράσεις του Παρατηρητηρίου (Γράφημα 3).

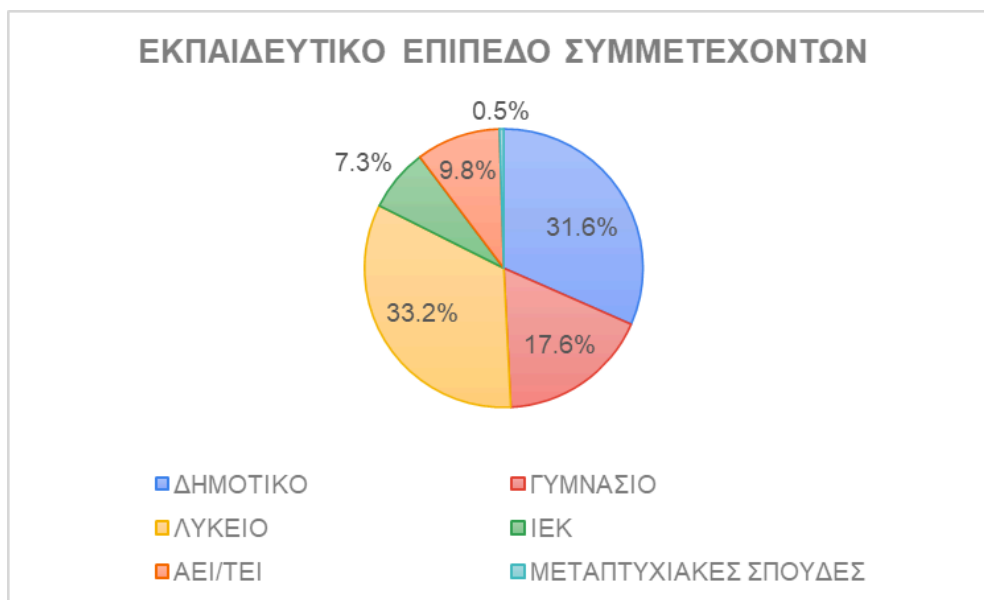
Γράφημα 3 - Προηγούμενη Συμμετοχή σε έρευνα του Παρατηρητηρίου

Σχετικά με την ηλικία των συμμετεχόντων, οι αναλύσεις έδειξαν ότι η ηλικιακή ομάδα 50-65 αντιπροσωπεύει το 29% του δείγματος. Η ηλικιακή ομάδα 30-39 έχει ποσοστό 16,1%, ενώ η ομάδα 40-49 σημειώνει ποσοστό 23,3%. Η ηλικιακή ομάδα 65+ καταγράφει ποσοστό 26,9%, και τέλος, η ηλικιακή ομάδα 18-29 έχει ποσοστό 4,7%. Η ηλικιακή ομάδα 50-65 εκπροσωπείται περισσότερο, πιθανώς λόγω των συγκεκριμένων προγραμμάτων και υπηρεσιών που απευθύνονται σε αυτήν τη δημογραφική ομάδα (Γράφημα 4). Επιπλέον, οι συμμετοχές αυτής της ομάδας μπορεί να οφείλονται σε αυξημένο ενδιαφέρον για θέματα που σχετίζονται με την υγεία, την κοινωνική στήριξη και τις υπηρεσίες που προσφέρονται σε αυτήν την ηλικία.

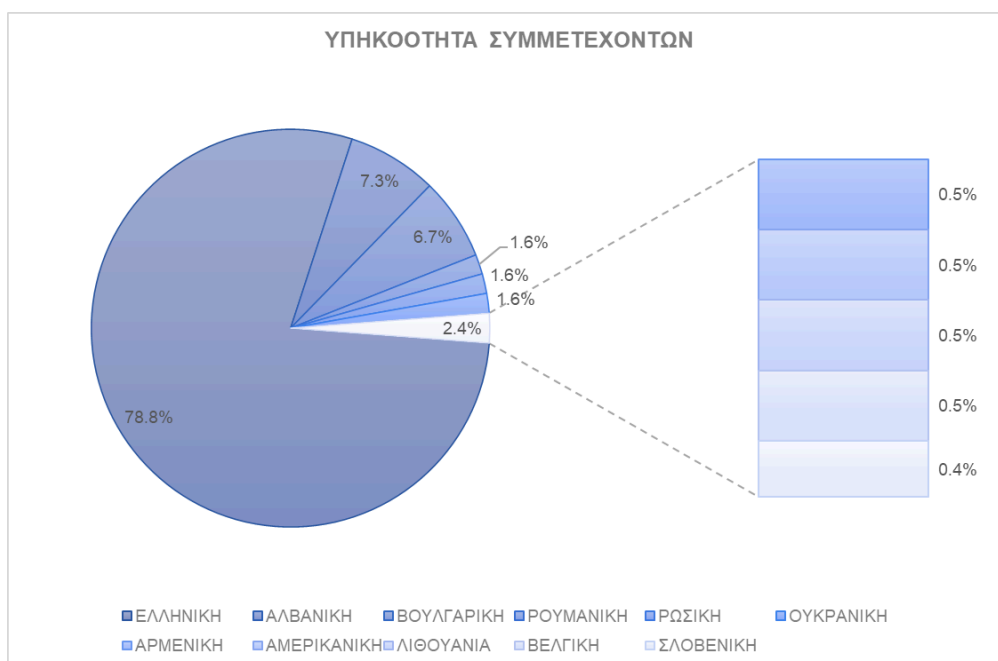
Γράφημα 4 - Ηλικία Συμμετεχόντων

Όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών που συμμετείχαν στις έρευνες, οι αναλύσεις έδειξαν ότι το ποσοστό των ατόμων με πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ ανέρχεται στο 9,8%. Οι συμμετοχές με Γυμνάσιο αντιπροσωπεύουν το 17,6% του δείγματος, ενώ το εκπαιδευτικό επίπεδο Λύκειο σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό, φθάνοντας το 33,2%. Οι συμμετοχές με ΙΕΚ καταγράφονται στο 7,3%, ενώ το ποσοστό των ατόμων που ολοκλήρωσαν το Δημοτικό ανέρχεται στο 31,6%. 1 συμμετέχων/ ουσια δήλωσε κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (Γράφημα 5).

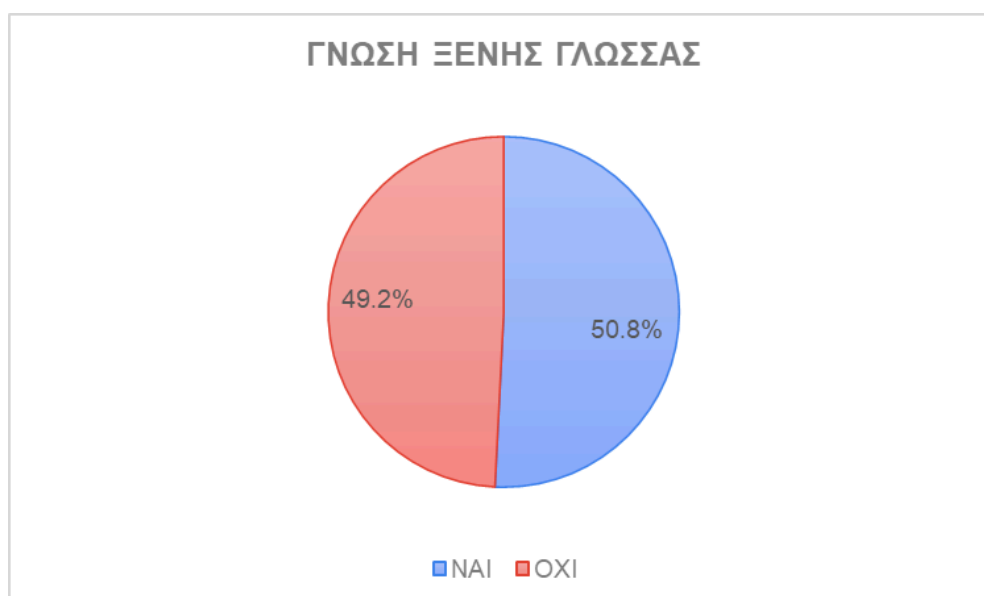
Γράφημα 5 - Εκπαιδευτικό Επίπεδο Συμμετεχόντων

Σύμφωνα με την ανάλυση της υπηκοότητας των συμμετεχόντων, το 78,8% είναι Ελληνικής υπηκοότητας, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό κατανέμεται σε άλλες εθνοτικές ομάδες με κύριες την Αλβανική (7.3%) και τη Βουλγαρική (6.7%) (Γράφημα 6).

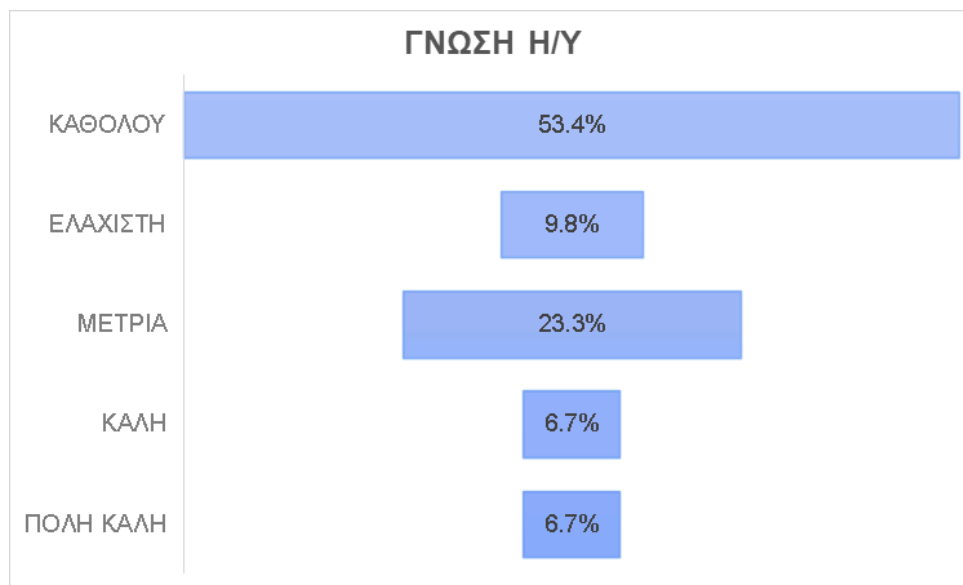
Γράφημα 6 - Υπηκοότητα Συμμετεχόντων

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 50,8% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι γνωρίζουν κάποια ξένη γλώσσα, ενώ το 49,2% ανέφεραν ότι δε γνωρίζουν. Αυτή η κατανομή δείχνει μια σχετική ισορροπία μεταξύ των ατόμων που έχουν γνώσεις ξένων γλωσσών και εκείνων που δεν έχουν μεταξύ των συμμετεχόντων. Από την άλλη πλευρά, όσοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα αυτή ήταν κατά πλειοψηφία η αγγλική σε ποσοστό 89,8%. Παράλληλα, η πλειοψηφία των αλλοδαπών δήλωσε ως ξένη γλώσσα και τη μητρική τους γλώσσα (Γράφημα 7).

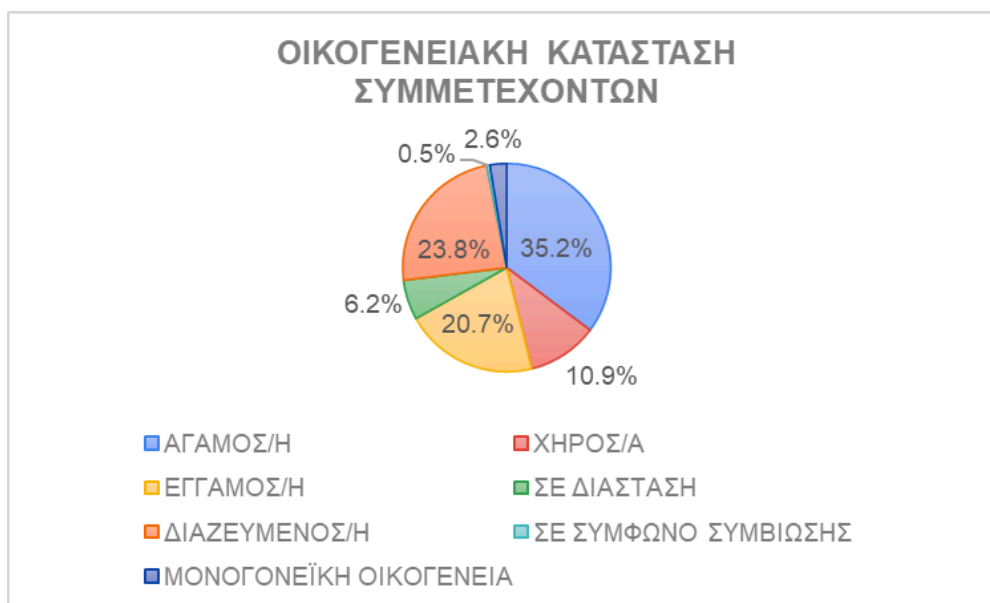
Γράφημα 7 - Γνώση Ξένης Γλώσσας Συμμετεχόντων

Σε ό,τι αφορά τη γνώση χρήσης Η/Υ, η ανάλυση των απαντήσεων αποκαλύπτει ότι το 53,4% των συμμετεχόντων δεν έχει καθόλου γνώση, ενώ το 9,8% γνωρίζει ελάχιστα. Το 23,3% δηλώνει μέτρια γνώση, υποδεικνύοντας ότι έχουν κάποιες βασικές γνώσεις αλλά χρειάζονται περαιτέρω εκπαίδευση. Μόλις το 6,7% δηλώνει πως έχει καλή γνώση και το 6,7% πολύ καλή γνώση Η/Υ (Γράφημα 8).

Γράφημα 8 - Γνώση Η/Υ Συμμετεχόντων

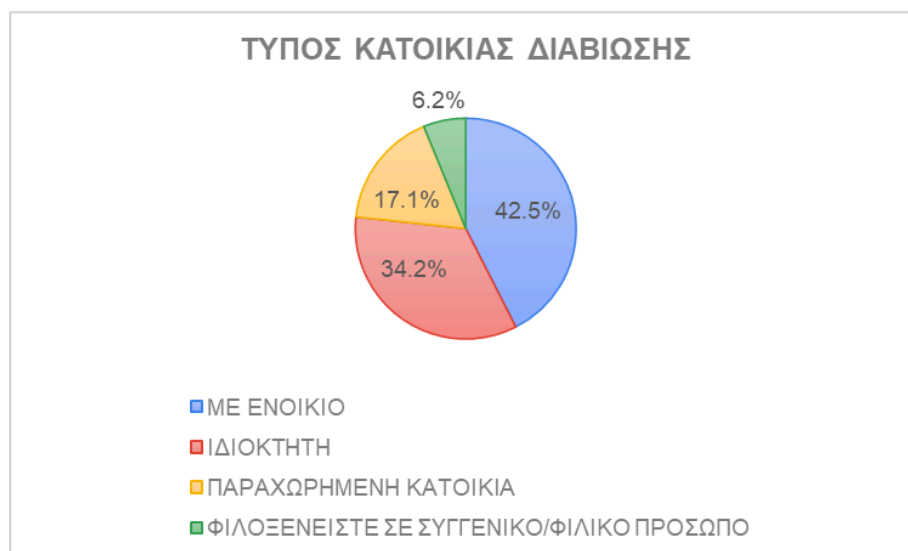
Από τα δεδομένα προκύπτει ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων είναι άγαμοι, με ποσοστό 35,2%. Ακολουθεί η κατηγορία των διαζευγμένων με 23,8%, που υποδεικνύει ότι υπάρχει μια σημαντική μερίδα που έχει περάσει από διαδικασία διαζυγίου. Οι έγγαμοι συμμετέχοντες αποτελούν το 20,7%, ενώ οι χήροι/ες αντιπροσωπεύουν το 10,9%. Η κατηγορία των συμμετεχόντων που είναι σε διάσταση είναι σχετικά μικρή, με μόλις 6,2%. Τέλος, οι μονογονεϊκές οικογένειες είναι παρούσες με 2,6%, και μόνο μία συμμετοχή (0,5%) δηλώνει ότι είναι σε σύμφωνο συμβίωσης (Γράφημα 9). Αυτή η κατανομή αποκαλύπτει τις κοινωνικές δομές και τις οικογενειακές σχέσεις της κοινότητας, υποδεικνύοντας την ανάγκη για υποστήριξη και προγράμματα που να απευθύνονται σε διαφορετικές οικογενειακές καταστάσεις. Επιπλέον, το 63,2% των ερωτηθέντων δήλωσε πως έχει παιδιά με την πλειοψηφία όσων απάντησαν θετικά να δηλώνει πως έχει δύο (2) παιδιά σε ποσοστό 38,8% ή ένα (1) παιδί σε ποσοστό 31,4%. Σε αυτό το πλαίσιο η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 62,5% δήλωσε πως τα παιδιά τους είναι ενήλικα ωστόσο δεν είναι φοιτητές σε κάποιο άλλο μέρος σε ποσοστό 95,7%.

Γράφημα 9 - Οικογενειακή Κατάσταση Συμμετεχόντων

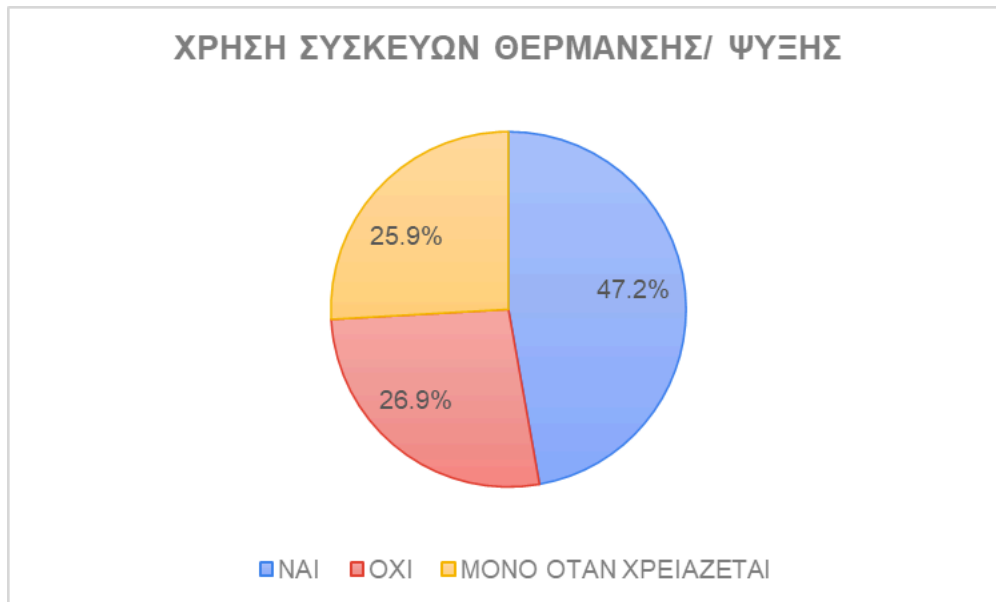
3.2. Συνθήκες Διαβίωσης

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται οι διαφορετικές διαστάσεις των συνθηκών διαβίωσης των συμμετεχόντων. Αρχικά, παρουσιάζεται η κατανομή του δείγματος με βάση τον τύπο κατοικίας στον οποίο διαβιούν. Η ανάλυση των τύπων κατοικίας των συμμετεχόντων δείχνει ότι το 34,2% είναι ιδιοκτήτες της κατοικίας τους, υποδεικνύοντας μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού που διαθέτει σταθερή και μόνιμη στέγη. Αντίθετα, το 42,5% των συμμετεχόντων διαμένει σε ενοικιαζόμενη κατοικία, γεγονός που υποδηλώνει την εξάρτηση από τις αγορές ενοικίασης και τις συνθήκες της αγοράς ακινήτων. Επιπλέον, το 17,1% δηλώνει ότι διαμένει σε παραχωρημένη κατοικία, γεγονός που μπορεί να σχετίζεται με προσωρινές ή κοινωνικές σχέσεις. Τέλος, το 6,2% των συμμετεχόντων φιλοξενείται σε συγγενικό ή φιλικό πρόσωπο, επισημαίνοντας την ύπαρξη δικτύων υποστήριξης στην κοινότητα (Γράφημα 10).

Γράφημα 10 - Τύπος Κατοικίας Διαβίωσης Συμμετεχόντων

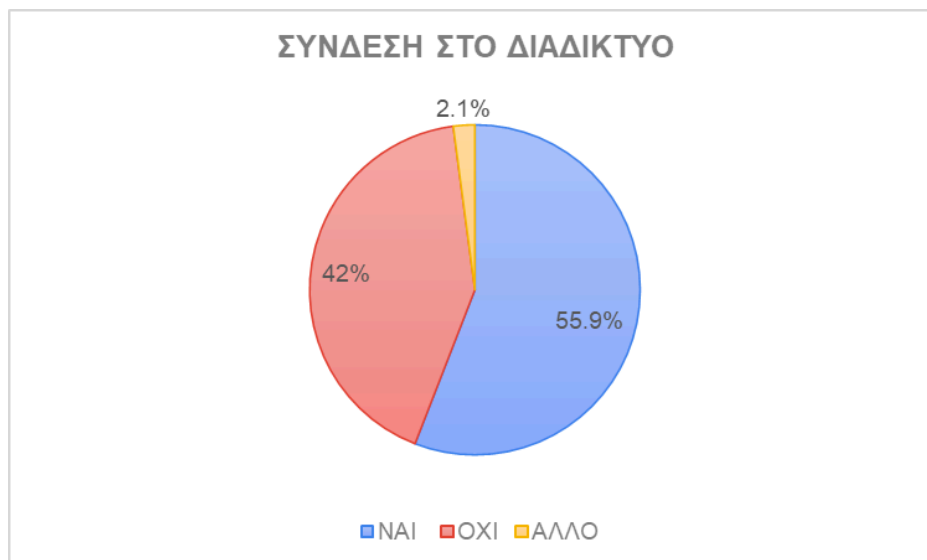
Η ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με τη χρήση συσκευών θέρμανσης και ψύξης ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες αποκαλύπτει ότι το 47,2% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι χρησιμοποιεί αυτές τις συσκευές με βάση τις καιρικές συνθήκες. Αντίθετα, το 26,9% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι δεν χρησιμοποιεί καθόλου συσκευές θέρμανσης ή ψύξης, γεγονός που μπορεί να υποδεικνύει προτιμήσεις ή οικονομικούς περιορισμούς. Τέλος, το 25,9% δηλώνει ότι χρησιμοποιεί τις συσκευές μόνο όταν χρειάζεται, υποδηλώνοντας μια πιο περιορισμένη χρήση (Γράφημα 11).

Γράφημα 11 - Δυνατότητα Χρήσης Συσκευών Θέρμανσης/ Ψύξης Συμμετεχόντων

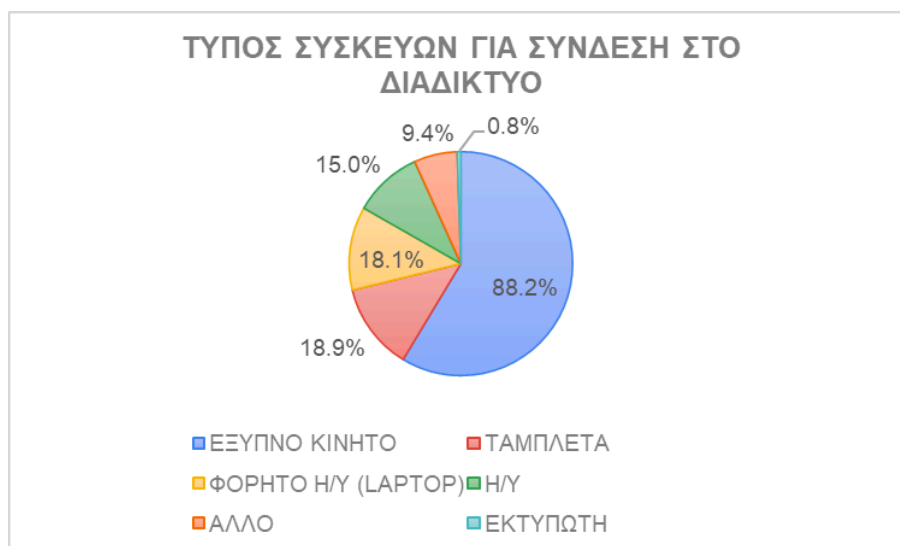
Η ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με τη διαθέσιμη σύνδεση στο διαδίκτυο αποκαλύπτει ότι το 55,9% των συμμετεχόντων διαθέτει σύνδεση στο διαδίκτυο, υποδεικνύοντας την ευρεία

πρόσβαση στη διαδικτυακή τεχνολογία στην κοινότητα. Από την άλλη πλευρά, το 42% αναφέρει ότι δεν έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει περιορισμούς στη συνδεσιμότητα ή οικονομικές δυσκολίες. Επιπλέον, ένα μικρό ποσοστό (2,1%) αναφέρεται στην κατηγορία "Άλλο", η οποία περιλαμβάνει περιπτώσεις όπου υπάρχει σύνδεση, αλλά η ποιότητα του δικτύου δεν είναι ικανοποιητική (Γράφημα 12).

Γράφημα 12 - Δυνατότητα Σύνδεσης στο Διαδίκτυο Συμμετεχόντων

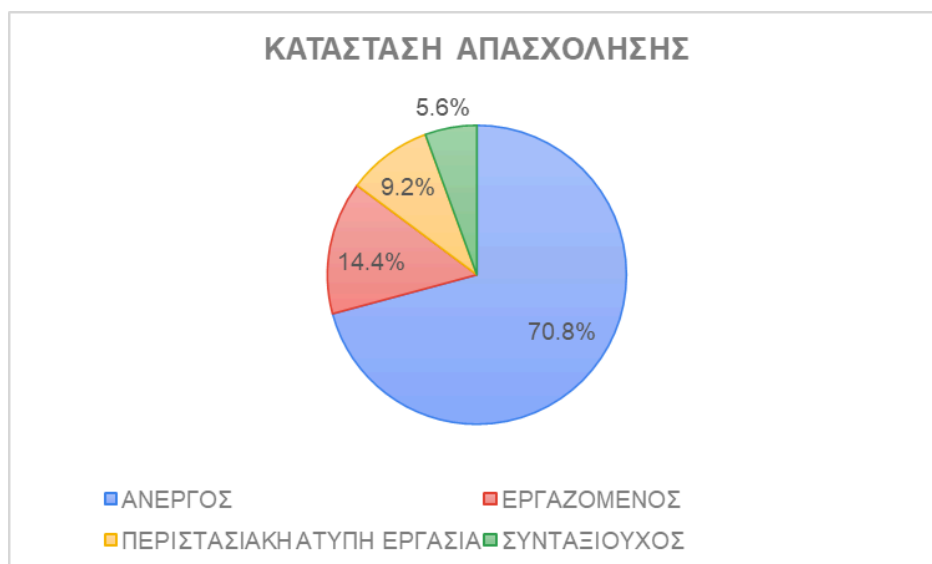
Σε ό,τι αφορά στις ηλεκτρονικές συσκευές που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες οι οποίοι απάντησα θετικά στην προηγούμενη ερώτηση αναδεικνύονται ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με τις τεχνολογικές τους προτιμήσεις/ δυνατότητες. Σχεδόν το 88,2% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι χρησιμοποιεί έξυπνα κινητά, υποδεικνύοντας την κυριαρχία αυτών των συσκευών ως κύριο μέσο πρόσβασης στο διαδίκτυο και επικοινωνίας. Αντίθετα, το 15% χρησιμοποιεί σταθερούς υπολογιστές, γεγονός που δείχνει ότι, αν και λιγότερο δημοφιλείς, αυτοί παραμένουν σημαντικοί για επαγγελματικές ή εκπαιδευτικές ανάγκες. Η χρήση φορητών υπολογιστών (λάπτοπ) ανέρχεται στο 18,1%, ενώ τα τάμπλετ χρησιμοποιούνται από το 18,9% των συμμετεχόντων, υποδεικνύοντας μια προτίμηση για φορητότητα και ευελιξία. Τέλος, το 10,2% δηλώνει άλλων συσκευών (Γράφημα 13).

Γράφημα 13 - Τύπος Συσκευών που Χρησιμοποιούν οι Συμμετέχοντες με Δυνατότητα Σύνδεσης στο Διαδίκτυο

3.3 Απασχόληση και Εισόδημα

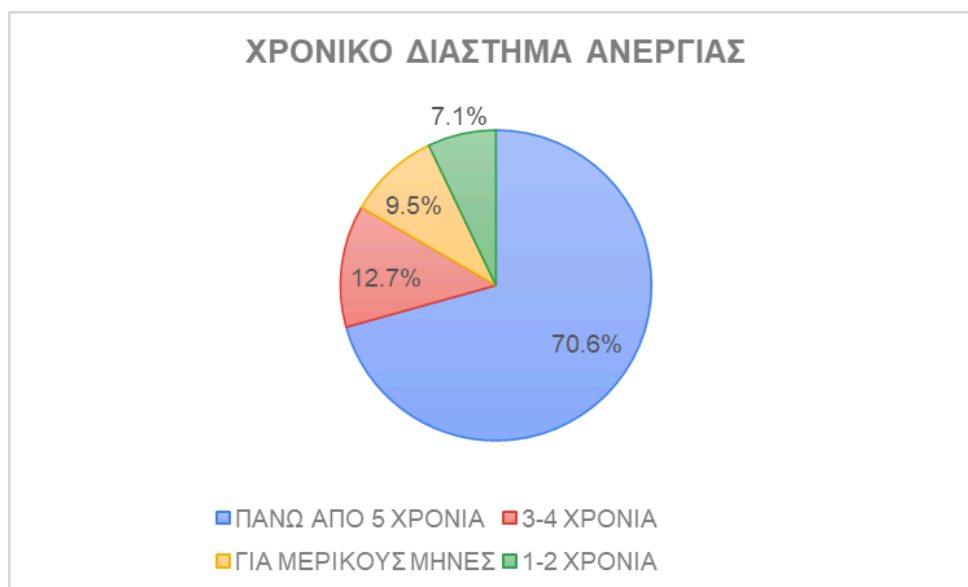
Στη συνέχεια, αναλύεται η κατάσταση της απασχόλησης των συμμετεχόντων στην έρευνα. Η ανάλυση των επαγγελματικών κατηγοριών τους αποκαλύπτει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση και την απασχόληση στην κοινότητα. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 70,8 % των συμμετεχόντων δηλώνει ότι είναι άνεργοι, γεγονός που υποδεικνύει υψηλή ανεργία και ενδεχόμενες προκλήσεις στην αγορά εργασίας. Αντίθετα, το 5,6% είναι συνταξιούχοι, υποδεικνύοντας ότι μια μικρή μερίδα του πληθυσμού έχει ήδη αποσυρθεί από την ενεργό εργασία. Το 14,4% των συμμετεχόντων εργάζεται ενώ το 9,2% δηλώνει ότι επίσης εργάζεται ωστόσο σε περιστασιακές άτυπες θέσεις, γεγονός που μπορεί να σημαίνει ότι η εργασία αυτή δεν είναι πλήρως καταγεγραμμένη ή παρέχει περιορισμένα δικαιώματα και προνόμια (Γράφημα 14).

Γράφημα 14 - Κατάσταση Απασχόλησης Συμμετεχόντων

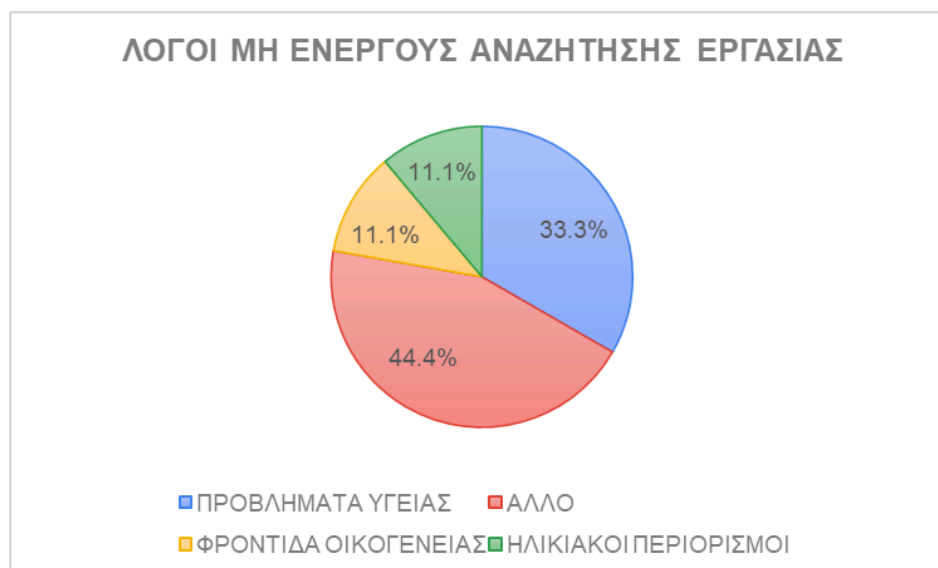
Η ανάλυση των εργασιακών μορφών των συμμετεχόντων αποκαλύπτει ποικιλία στις συνθήκες απασχόλησης. Από τις 28 απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν, οι 15 δήλωσαν ότι εργάζονται με πλήρη απασχόληση, ένα άτομο δήλωσε ότι εργάζεται με εξ αποστάσεως εργασία ενώ οι υπόπτες απαντήσεις αφορούσαν μερική ή εποχική εργασία.

Από την άλλη σε ό,τι αφορά τις απαντήσεις των 138 ατόμων που δήλωσαν άνεργοι, τα αποτελέσματα της ανάλυσης σχετικά με τα χαρακτηριστικά ανεργίας είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Αρχικά, οι ερωτώμενοι σε ποσοστό 20,8% δήλωσαν πως δεν είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. Από τις 138 συμμετοχές, το 9,5% δηλώνει ότι είναι άνεργοι για μερικούς μήνες, υποδεικνύοντας μια πρόσφατη απομάκρυνση από την εργασία. Επιπλέον, το 7,1% αναφέρει ότι είναι άνεργοι για 1-2 χρόνια, ενώ το 12,7% δηλώνει ότι παραμένει άνεργο για 3-4 χρόνια. Αυτές οι κατηγορίες υποδεικνύουν ότι υπάρχει μια μικρή μερίδα ατόμων που αναζητούν εργασία για σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, άξιο αναφοράς είναι πως το 70,6% των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι είναι άνεργοι για πάνω από 5 χρόνια (Γράφημα 15).

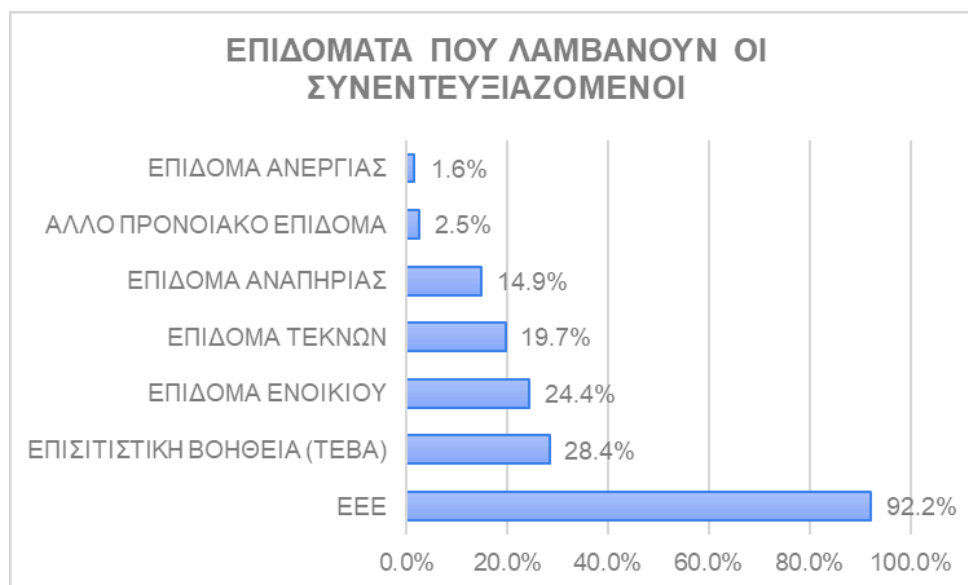
Γράφημα 15 - Χρονικό Διάστημα Ανεργίας Συμμετεχόντων

Κατόπιν, στο σύνολο των ερωτηθέντων, το ποσοστό ενεργού αναζήτησης εργασίας ανέρχεται σε μόλις 26,4%. Το ποσοστό σε ό,τι αφορά τα άτομα που δεν έχουν κάποια σταθερή εργασία ανέρχεται σε 30,5%. Σχετικά με τους λόγους μη αναζήτησης σταθερής εργασίας αναδείχθηκε ως κύριο ζήτημα οι διάφορες προσωπικές δυσκολίες χωρίς αυτές να προσδιοριστούν συγκεκριμένα (44,4%) καθώς και τα προβλήματα υγείας (33,3%) με παραδείγματα όπως το άγχος για πιθανή σοβαρή ασθένεια και θέματα ορθοστάτησης λόγω ηλικίας (Γράφημα 16). Αυτές οι δηλώσεις δείχνουν την επίδραση που έχουν τα προβλήματα υγείας στην ικανότητα των ατόμων να εργάζονται ή να αναζητούν εργασία. Επίσης, υπάρχει αναφορά για φροντίδα άλλων προσώπων της οικογένειας, με πολλούς συμμετέχοντες να δηλώνουν ότι έχουν την ευθύνη να φροντίζουν παιδιά ή συγγενείς, γεγονός που περιορίζει τη δυνατότητά τους να αναζητούν εργασία. Επιπλέον, η φράση "δεν υπάρχουν δουλειές" αναφέρεται σε αρκετές δηλώσεις, όπως από συμμετέχοντες που εκφράζουν απογοήτευση για την έλλειψη ευκαιριών εργασίας, ειδικά κατά τη διάρκεια του χειμώνα, όταν η απασχόληση είναι περιορισμένη. Αυτές οι δηλώσεις αποκαλύπτουν μια αίσθηση απελπισίας και αδυναμίας να βρουν εργασία, με ορισμένους να αναφέρουν ότι δεν έχουν ψάξει ποτέ δουλειά στο νησί. Αξιοσημείωτο είναι ότι ορισμένοι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι εργάζονται ήδη, σε συγκεκριμένα επαγγέλματα, όπως η οικιακή βοήθεια περιστασιακά και άτυπα καθώς και ανάλογα και με άλλες οικογενειακές υποχρεώσεις. Αυτό δείχνει ότι, παρά τις προκλήσεις, κάποιοι έχουν καταφέρει να βρουν τρόπους να εργάζονται, αν και με περιορισμούς.

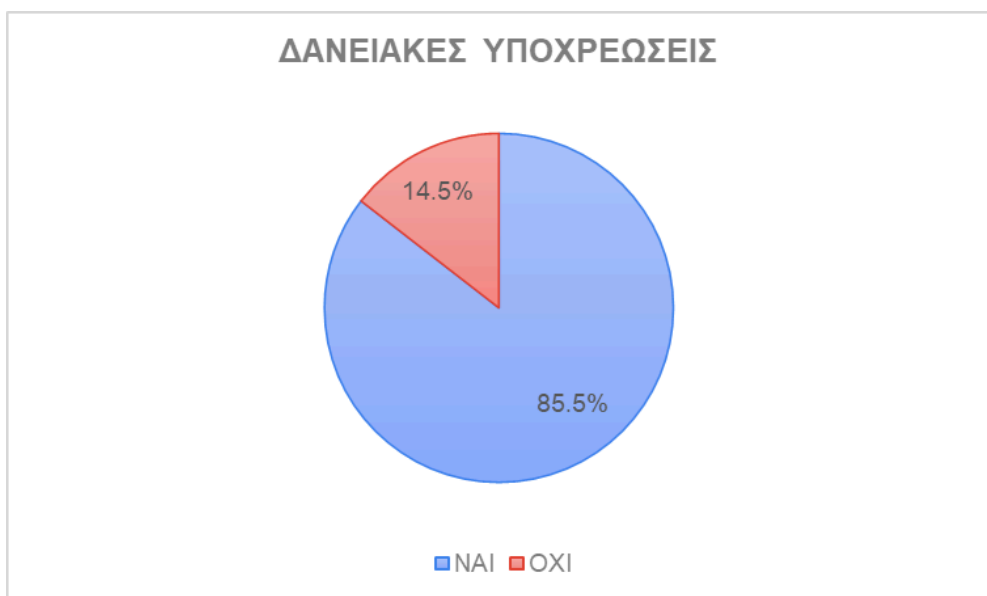
Γράφημα 16 - Λόγοι μη ενεργούς Αναζήτησης Εργασίας Συμμετεχόντων

Σε ό,τι αφορά το εισόδημα η ανάλυση των επιδομάτων που δηλώνουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα αποκαλύπτει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές τους συνθήκες και τις ανάγκες τους. Συγκεκριμένα, από τους 193 συμμετέχοντες οι 33 λαμβάνουν μόνο το ΕΕΕ. Συνολικά το 92,2% των ερωτηθέντων λαμβάνει το ΕΕΕ, γεγονός που αποκαλύπτει την εξάρτηση πολλών ατόμων από αυτή τη μορφή οικονομικής στήριξης για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών. Η απόκλιση αυτή σε σχέση με τον υπό μελέτη πληθυσμό πιθανώς οφείλεται στην περίοδο έγκριση των αιτήσεων που μεσολαβεί από τα επίσημα στοιχεία του 2023. Αναφορικά με την οικογενειακή στήριξη, 19,7% λαμβάνει επίδομα τέκνων, δείχνοντας την ανάγκη στήριξης για τις οικογένειες που φροντίζουν παιδιά. Επίσης, το 24,4% λαμβάνει επίδομα ενοικίου, υποδεικνύοντας ότι πολλοί χρειάζονται βοήθεια για να καλύψουν τα έξοδα στέγασης, μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές προκλήσεις. Επιπλέον, το 28,4% λαμβάνει Επισιτιστική βοήθεια (ΤΕΒΑ) ενώ 14,9% λαμβάνει επίδομα αναπηρίας, υποδεικνύοντας ότι υπάρχει μια μερίδα του πληθυσμού που χρειάζεται επιπλέον στήριξη λόγω υγειονομικών περιορισμών. Επιπλέον, ένα 2,5% λαμβάνει κάποιο άλλο προνοιακό επίδομα και 1,6% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι λαμβάνει επίδομα ανεργίας, υποδεικνύοντας ότι η πλειονότητα των ανέργων δεν έχει πρόσβαση σε αυτή τη μορφή στήριξης, πιθανώς λόγω αυστηρών προϋποθέσεων και κριτηρίων επιλεξιμότητας που μπορεί να τους αποκλείουν (Γράφημα 17). Το υπολειπόμενο ποσοστό δηλώνει ότι δεν λαμβάνει κανένα επίδομα, γεγονός που ενδέχεται να υποδηλώνει ότι οι περισσότεροι εξαρτώνται από τουλάχιστον μία μορφή οικονομικής στήριξης. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες ενδέχεται να λαμβάνουν άλλες μορφές στήριξης που δεν αναφέρονται συγκεκριμένα στις προαναφερθείσες κατηγορίες. Η ανάλυση των επιδομάτων που δηλώνουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα αποκαλύπτει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές τους συνθήκες και τις ανάγκες τους. Συνολικά, η εν λόγω κατανομή των επιδομάτων αποκαλύπτει μια ισχυρή εξάρτηση αποκλειστικά από το ΕΕΕ για την κάλυψη των βασικών αναγκών των συμμετεχόντων.

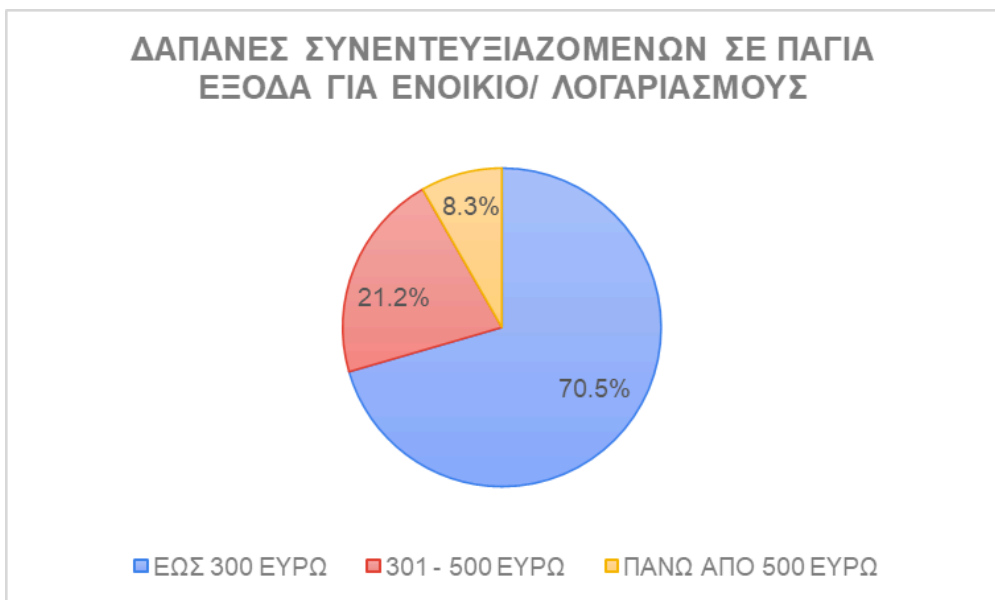
Γράφημα 17 - Επιδόματα που λαμβάνουν οι Συνεντευξιαζόμενοι

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, από τις 193 απαντήσεις που συλλέχθηκαν, το 14,5% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι έχει δανειακές ή άλλες παρόμοιες υποχρεώσεις. Αντίθετα, ένα σημαντικό ποσοστό, που ανέρχεται στο 85,5%, αναφέρει ότι δεν έχει τέτοιες υποχρεώσεις (Γράφημα 18). Αυτή η κατανομή υποδεικνύει ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων δεν επιβαρύνεται από δάνεια ή άλλες οικονομικές υποχρεώσεις, κάτι που ενδέχεται να τους παρέχει μεγαλύτερη οικονομική ευχέρεια και ασφάλεια. Αντίθετα, το ποσοστό των συμμετεχόντων που έχουν δανειακές υποχρεώσεις, αν και μικρότερο, μπορεί να υποδηλώνει οικονομικές προκλήσεις ή ανάγκες για επιπλέον στήριξη.

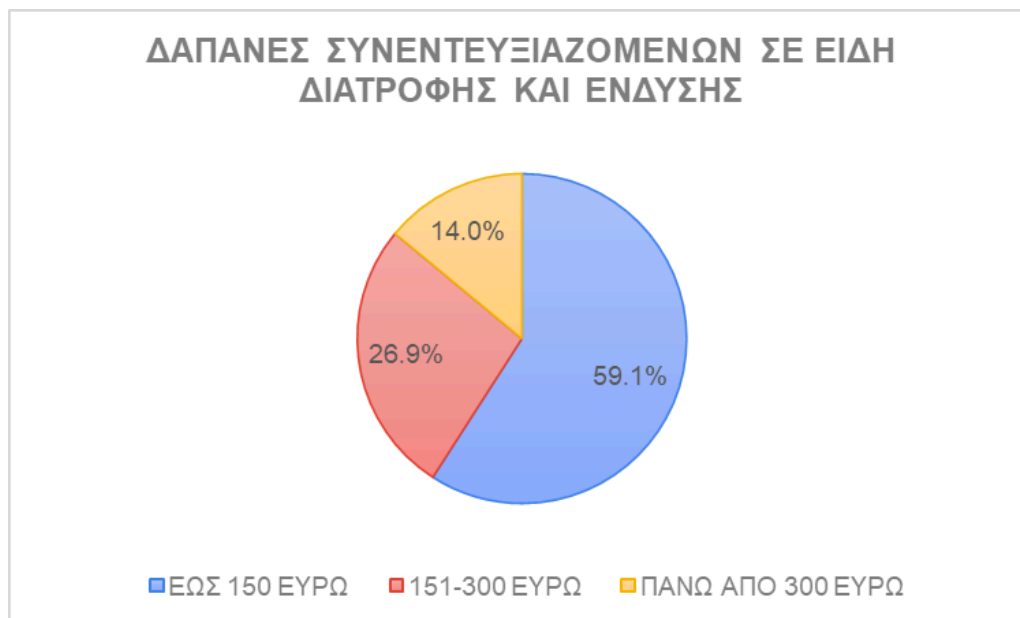
Γράφημα 18 - Δανειακές Υποχρεώσεις των Συνεντευξιζόμενων

Η ανάλυση των μηνιαίων δαπανών των συμμετεχόντων στην έρευνα αποκαλύπτει σημαντικά στοιχεία σχετικά με την οικονομική τους κατάσταση και την κατανομή των εξόδων τους. Σχετικά με τα πάγια έξοδα, όπως ενοίκιο και λογαριασμούς, το 70,5% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι οι μηνιαίες δαπάνες τους κυμαίνονται έως 300 ευρώ. Αυτό υποδηλώνει ότι η πλειονότητα έχει τη δυνατότητα να διατηρεί χαμηλά έξοδα στέγασης, πιθανώς λόγω ευνοϊκών συνθηκών ενοικίασης ή οικογενειακής στήριξης. Αντίθετα, το 21,2% αναφέρει ότι οι μηνιαίες δαπάνες κυμαίνονται από 301 έως 500 ευρώ, ενώ το 8,3% δηλώνει ότι ξεδευεί πάνω από 500 ευρώ. Αυτό το τελευταίο ποσοστό μπορεί να υποδηλώνει ότι μια μικρή μερίδα του πληθυσμού αντιμετωπίζει μεγαλύτερες οικονομικές πιέσεις σχετικά με τα έξοδα στέγασης (Γράφημα 19).

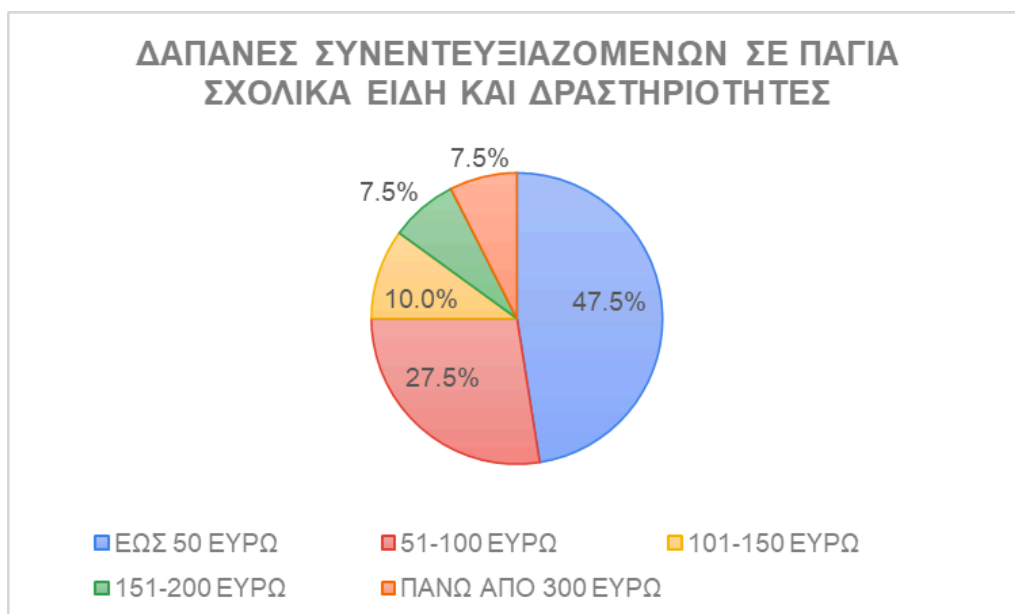
Γράφημα 19 - Δαπάνες Συνεντευξιζόμενων σε πάγια έξοδα για ενοίκιο/ λογαριασμούς

Αναφορικά με τις δαπάνες για είδη διατροφής και ένδυσης, το 59,1% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι οι μηνιαίες δαπάνες τους είναι έως 150 ευρώ. Αυτή η αναλογία δείχνει ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες προσπαθούν να διαχειριστούν τα έξοδά τους σε αυτά τα βασικά αγαθά με προσεκτικό προγραμματισμό. Στη συνέχεια, το 26,9% αναφέρει δαπάνες που κυμαίνονται από 151 έως 300 ευρώ, ενώ το 14% δηλώνει ότι οι δαπάνες του είναι πάνω από 300 ευρώ (Γράφημα 20).

Γράφημα 20 - Δαπάνες Συνεντευξιαζόμενων σε είδη διατροφής και ένδυσης

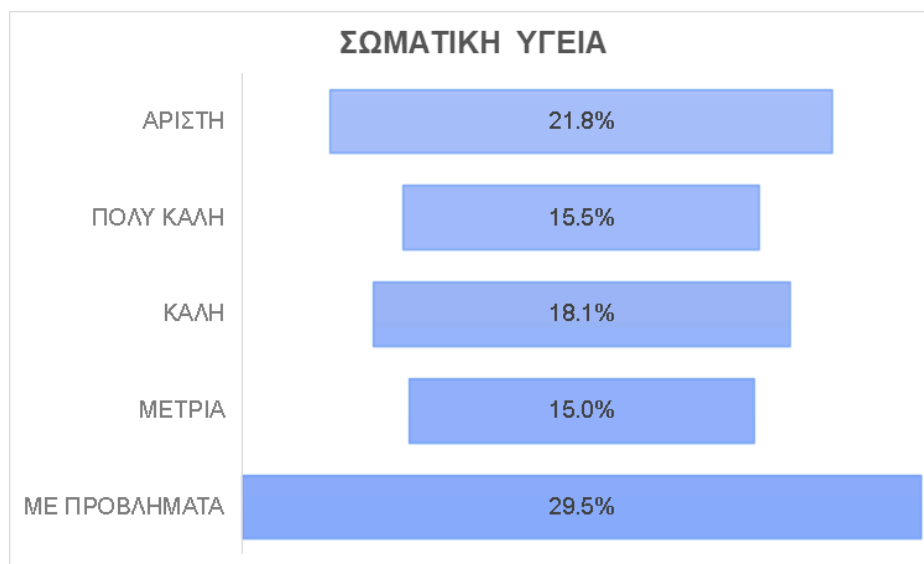
Η ανάλυση των μηνιαίων δαπανών των συμμετεχόντων για σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες αποκαλύπτει ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με την οικονομική επιβάρυνση που βιώνουν οι οικογένειες με παιδιά. Με βάση τις 40 απαντήσεις που συλλέχθηκαν, το 47,5% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι οι δαπάνες τους κυμαίνονται από 0 έως 50 ευρώ μηνιαίως. Αυτό υποδηλώνει ότι σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες καταφέρνουν να κρατούν τα έξοδα για τις δραστηριότητες των παιδιών τους σε χαμηλά επίπεδα, ενδεχομένως αξιοποιώντας δωρεάν ή οικονομικές επιλογές. Από την άλλη πλευρά, το 27,5% αναφέρει ότι οι μηνιαίες δαπάνες κυμαίνονται από 51 έως 100 ευρώ, ενώ το 10% δηλώνει δαπάνες μεταξύ 101 και 150 ευρώ. Οι πιο υψηλές κατηγορίες δαπανών είναι λιγότερο συχνές, με μόλις το 7,5% να ξοδεύει 151 έως 200 ευρώ και άλλο 7,5% να δηλώνει δαπάνες άνω των 201 ευρώ (Γράφημα 21).

Γράφημα 21 - Δαπάνες Συνεντευξιζόμενων σε πάγια σχολικά είδη και δραστηριότητες

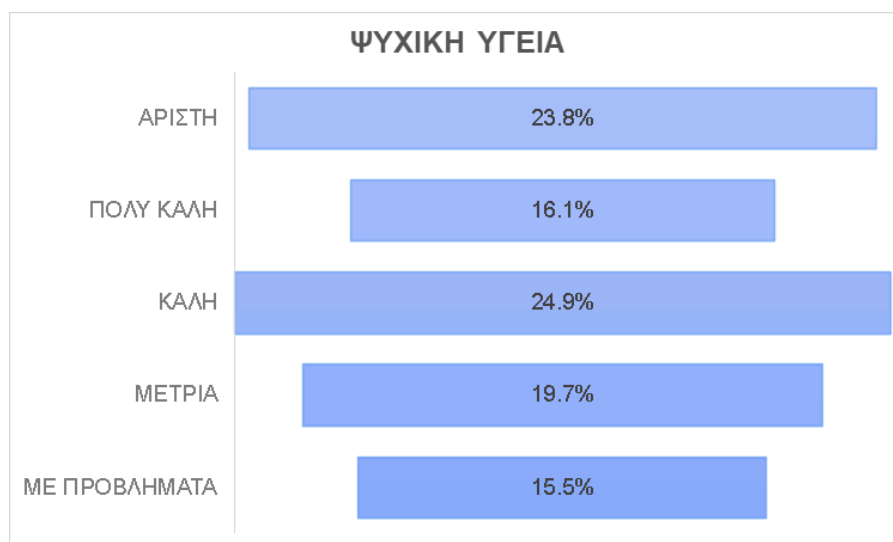
3.4 Υγεία και Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη

Η αξιολόγηση της σωματικής και ψυχικής υγείας των συμμετεχόντων στην έρευνα η οποία αναλύεται στην παρούσα ενότητα, παρέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την ευημερία τους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Όσον αφορά τη σωματική υγεία, το 21,8% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι η κατάσταση της υγείας τους είναι άριστη, ενώ το 15,5% την αξιολογεί ως πολύ καλή. Το 18,1% αναφέρει καλή υγεία, δείχνοντας ότι ένα σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων διατηρεί ικανοποιητική σωματική ευεξία. Ωστόσο, το 15% χαρακτηρίζει τη σωματική τους υγεία ως μέτρια, ενώ το 29,5% αναφέρει ότι αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά προβλήματα υγείας. Αυτό το τελευταίο ποσοστό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, καθώς υποδηλώνει ότι σχεδόν ένα τρίτο των συμμετεχόντων βιώνει σοβαρές σωματικές προκλήσεις (Γράφημα 22).

Γράφημα 22 - Σωματική Υγεία των Συμμετεχόντων

Σχετικά με την ψυχική υγεία, το 23,8% των συμμετεχόντων αξιολογεί την ψυχική τους κατάσταση ως άριστη, ενώ το 16,1% την κρίνει πολύ καλή. Ακολουθεί το 24,9% που δηλώνει καλή ψυχική υγεία, ενδυναμώνοντας την εικόνα μιας σχετικά θετικής αντίληψης της ψυχικής ευημερίας. Παρά ταύτα, το 19,7% αναφέρει μέτρια ψυχική υγεία, και το 15,5% αναγνωρίζει ότι αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας (Γράφημα 23). Αυτά τα ποσοστά δείχνουν ότι, αν και πολλοί συμμετέχοντες εκφράζουν ικανοποίηση για την ψυχική τους κατάσταση, υπάρχει επίσης μια σημαντική μερίδα που βιώνει δυσκολίες.

Γράφημα 23 - Ψυχική Υγεία των Συμμετεχόντων

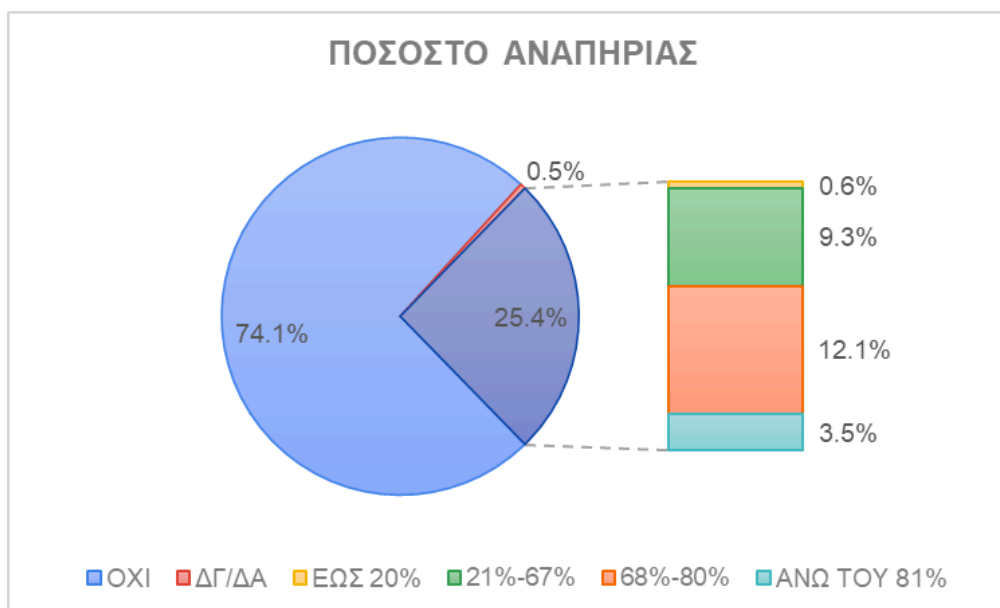
Η ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με τη συχνότητα επισκέψεων στον γιατρό αποκαλύπτει σημαντικά στοιχεία για τη σχέση των συμμετεχόντων με την υγειονομική φροντίδα. Από τις 193

απαντήσεις που συλλέχθηκαν, μόλις το 3,6% δηλώνει ότι επισκέπτεται τον γιατρό του πολύ συχνά, δηλαδή μία φορά την εβδομάδα. Αυτό το ποσοστό υποδηλώνει ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό συμμετεχόντων έχει τακτική και συστηματική παρακολούθηση της υγείας τους. Αντίθετα, το 23,8% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι επισκέπτεται τον γιατρό του συχνά, δηλαδή 1-2 φορές το μήνα. Αυτό το ποσοστό είναι σαφώς υψηλότερο, υποδεικνύοντας ότι αρκετοί συμμετέχοντες συνειδητοποιούν τη σημασία των τακτικών ιατρικών εξετάσεων και φροντίδας. Ωστόσο, η πλειονότητα των συμμετεχόντων, που φτάνει το 70,5%, δηλώνει ότι επισκέπτεται τον γιατρό σπάνια, μόνο όταν χρειαστεί. Αυτή η τάση μπορεί να υποδηλώνει μια προσέγγιση της υγειονομικής φροντίδας που είναι περισσότερο αντιδραστική παρά προληπτική. Τέλος, το 2,1% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι δεν επισκέπτεται ποτέ τον γιατρό, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει είτε έλλειψη προσβάσιμων υπηρεσιών υγείας είτε προσωπικές πεποιθήσεις σχετικά με την υγειονομική φροντίδα (Γράφημα 24).

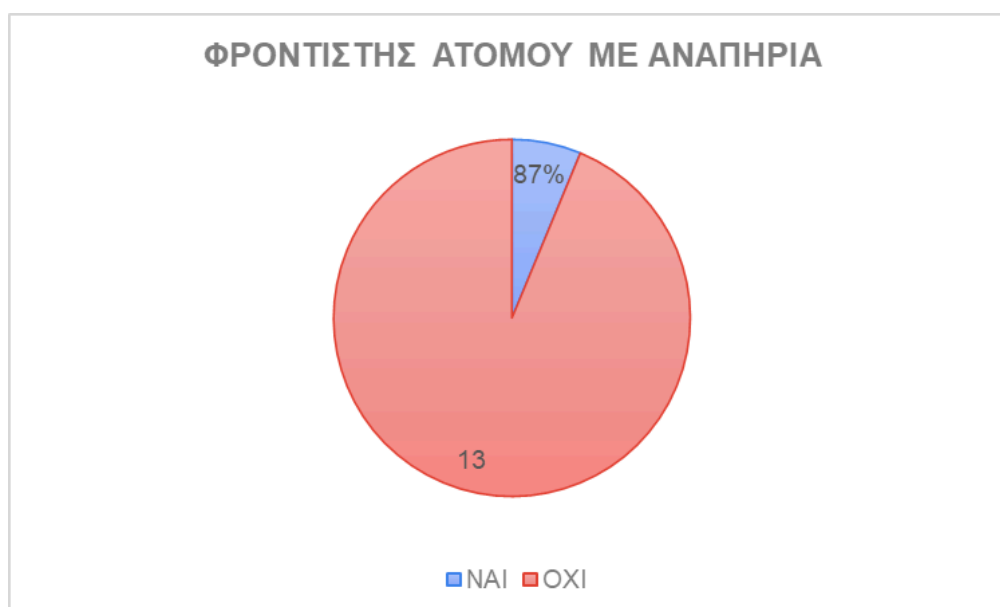

Γράφημα 24 - Συχνότητα Επίσκεψης σε γιατρό των Συμμετεχόντων

Η ανάλυση σχετικά με την ύπαρξη αναπηρίας μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνα αποκαλύπτει ότι 25,4% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι έχει κάποια μορφή αναπηρίας. Ανάμεσα σε αυτούς, το 47,7% ανήκει δηλώνει ποσοστό αναπηρία 67 και άνω, ενώ το 13,6% δηλώνει ποσοστό αναπηρίας άνω του 80 (Γράφημα 25). Παράλληλα, το 40,8% δηλώνει ότι πρόκειται για εφ' όρου ζωής αναπηρία (Γράφημα 25) και το 91,7% βασίζεται σε συγγενικό/ φιλικό πρόσωπο ώστε να υποστηριχθεί στην καθημερινότητα του. Από την άλλη, ένα ποσοστό της τάξεως του 13% δήλωσε ότι είναι φροντιστής ατόμου με αναπηρία (Γράφημα 26).

Γράφημα 25 - Ύπαρξη και Ποσοστό Αναπηρίας

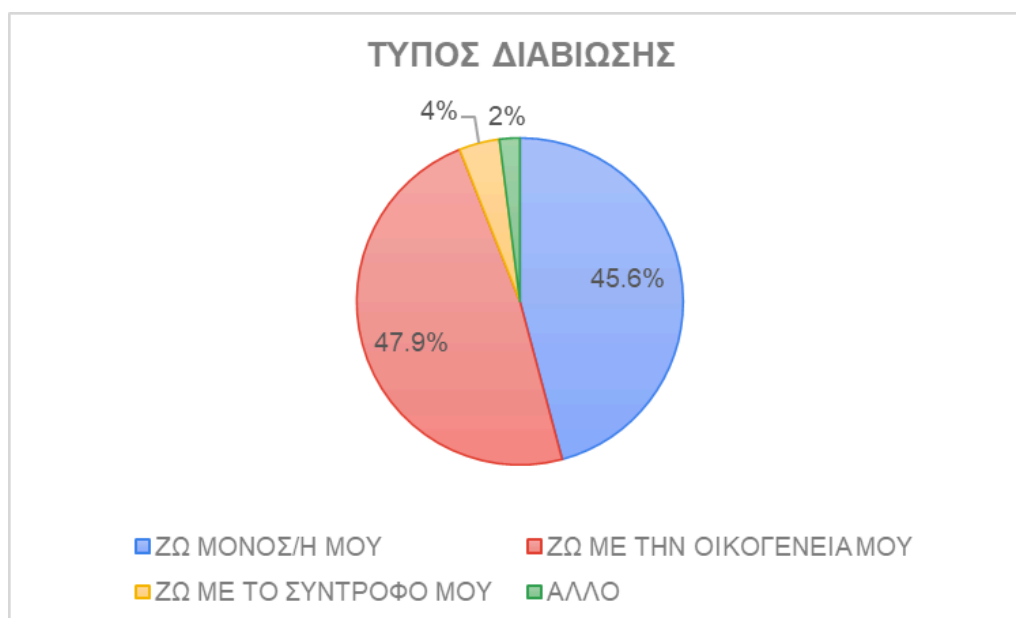
Γράφημα 26- Ποσοστό ερωτηθέντων που είναι φροντιστές ατόμου με αναπηρία

Παράλληλα, από τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν, προκύπτουν σημαντικά θέματα σχετικά με την υγειονομική περίθαλψη στο νησί. Ένα από τα πιο συχνά αναφερόμενα προβλήματα είναι η έλλειψη ιατρών και ειδικοτήτων, με πολλούς συμμετέχοντες να τονίζουν ότι χρειάζονται περισσότεροι ειδικοί γιατροί και ιατρικό προσωπικό. Ορισμένοι αναφέρουν ότι είναι αναγκασμένοι να ταξιδεύουν σε άλλα νησιά ή στην Αθήνα για να λάβουν τις απαραίτητες ιατρικές υπηρεσίες, γεγονός που αποδεικνύει την αναγκαιότητα βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας στο νησί. Η ψυχική υγεία είναι επίσης ένα θέμα που επισημαίνεται, με αρκετούς να αναφέρουν την ανάγκη για καλύτερη ψυχιατρική υποστήριξη. Πολλοί συμμετέχοντες αναφέρουν

προβλήματα που σχετίζονται με τη διάγνωση και την πρόσβαση σε υπηρεσίες, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες για την υγειονομική φροντίδα, ειδικά για ευπαθείς ομάδες. Επιπλέον, οι ειδικότητες που λείπουν από τις δομές υγείας είναι συχνά επαναλαμβανόμενο θέμα, με αναφορές σε αναισθησιολόγους, γυναικολόγους και άλλες ειδικότητες. Επίσης, η ποιότητα των υπηρεσιών και η οργάνωση των ραντεβού είναι τομείς που χρήζουν βελτίωσης, με αρκετούς να παραπονιούνται για τις μεγάλες αναμονές. Συνολικά, οι απαντήσεις δείχνουν ότι υπάρχει μια γενική ικανοποίηση από το προσωπικό που εργάζεται στις δομές υγείας, αλλά οι συμμετέχοντες εκφράζουν την ανάγκη για περισσότερους πόρους, ειδικότητες και υποδομές.

3.5 Οικογένεια

Στην παρούσα ενότητα αναπτύσσονται τα ευρήματα σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων. Με βάση τα δεδομένα που παρέχονται, το 47.9% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι ζει μέλη της στενής οικογένειας (γονείς, αδέρφια, σύζυγος, παιδιά), ενώ το 45,6% δηλώνει ότι ζει μόνος ή μόνη. Το υπόλοιπο ποσοστό αναφέρεται σε άτομα που διαμένουν με φιλικά πρόσωπα (Γράφημα 27).

Γράφημα 27 - Τύπος Διαβίωσης Ερωτηθέντων

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων η γενική εικόνα είναι ότι η οικογένεια παίζει κεντρικό ρόλο στη ζωή των συμμετεχόντων, με σημαντικές επιπτώσεις στις καθημερινές τους προκλήσεις και την ψυχολογική τους ευημερία. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με την οικογενειακή τους κατάσταση αποτυπώνουν μια ποικιλία εμπειριών και σχέσεων. Πολλοί αναφέρουν ότι οι σχέσεις με τα μέλη της οικογένειάς τους ποικίλλουν από την αποξένωση έως τη στενή σύνδεση. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι συμμετέχοντες ζουν μόνοι ή με τα παιδιά τους κατόπιν κάποιου διαζυγίου, υποδηλώνοντας μια πιθανή απομόνωση ή διάσταση από την ευρύτερη οικογένεια. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι αρκετοί συμμετέχοντες αναφέρουν απώλειες συγγενών, όπως γονέων και συζύγων, γεγονός που έχει επηρεάσει την ψυχολογική τους κατάσταση. Οι οικογενειακές κρίσεις, όπως θάνατοι ή διαζύγια, είναι κοινές και προκαλούν

προκλήσεις στην καθημερινότητά τους. Επιπλέον, κάποιοι συμμετέχοντες δηλώνουν ότι φροντίζουν άτομα της οικογένειάς τους, όπως παιδιά ή ηλικιωμένους γονείς, κάτι που δείχνει τη σημασία των οικογενειακών ρόλων και υποχρεώσεων στην ελληνική κοινωνία. Ορισμένοι αναφέρουν ότι ζουν σε παραχωρημένα σπίτια ή σε οικονομικά δυσμενείς συνθήκες, ενισχύοντας την ανάγκη για στήριξη από την οικογένεια ή τους συγγενείς τους. Η γεωγραφική κατανομή των συγγενών είναι επίσης αξιοσημείωτη, καθώς πολλοί συμμετέχοντες δηλώνουν ότι οι συγγενείς τους ζουν σε άλλες πόλεις ή χώρες, γεγονός που επηρεάζει τις σχέσεις τους και την υποστήριξή τους. Η ψυχολογική κατάσταση πολλών συμμετεχόντων περιλαμβάνει αποξένωση και μοναξιά, με αρκετούς να δηλώνουν ότι δεν έχουν φίλους ή στενές σχέσεις. Τέλος, ορισμένοι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι τα παιδιά τους έχουν μεγαλώσει και έχουν σχηματίσει τις δικές τους οικογένειες, δείχνοντας μια αλλαγή στη δυναμική των σχέσεων.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι και σχετικά με τη συχνότητα επαφής με συγγενικά πρόσωπα, το 25,7% δηλώνει ότι βλέπει τους συγγενείς του καθημερινά, ενώ το 12,9% τους βλέπει πολύ συχνά. Σημαντικό είναι ότι το 20,8% αναφέρει ότι έχει συχνές επαφές με τους συγγενείς του, ενώ το 24,8% δηλώνει ότι τους βλέπει σπάνια. Τέλος, το 15,8% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι δεν έχει καθόλου επαφή με τους συγγενείς τους (Γράφημα 28).

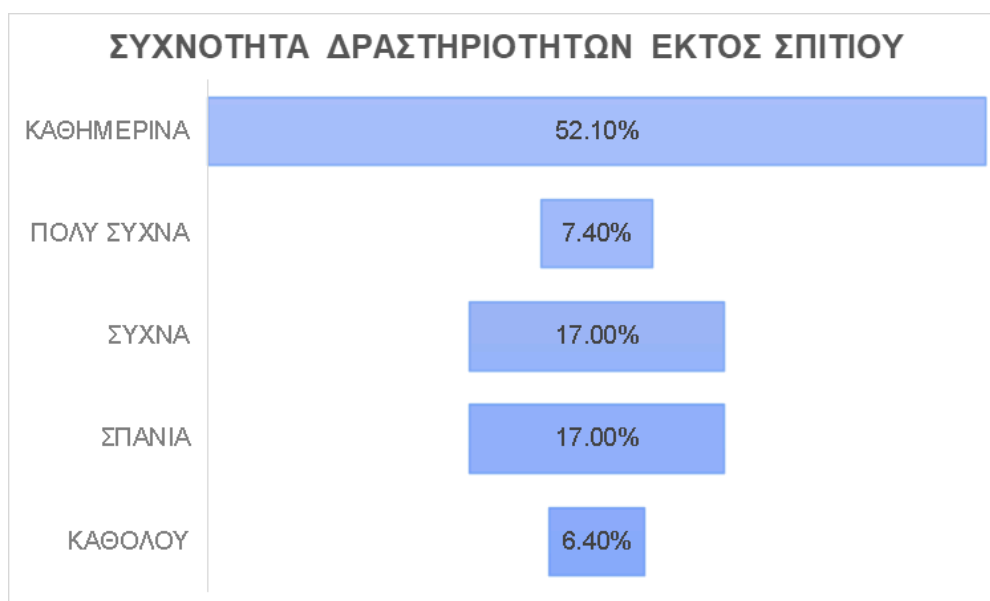
Γράφημα 28 - Συχνότητα επαφής ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι με συγγενικά πρόσωπα

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 33,7% των συμμετεχόντων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι δηλώνει ότι έχει κοινωνική ζωή, γεγονός που υποδεικνύει την ύπαρξη κάποιων κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, αν και όχι απαραίτητα με συγγενείς (Γράφημα 29).

Γράφημα 29 - Ύπαρξη κοινωνικής ζωής ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι

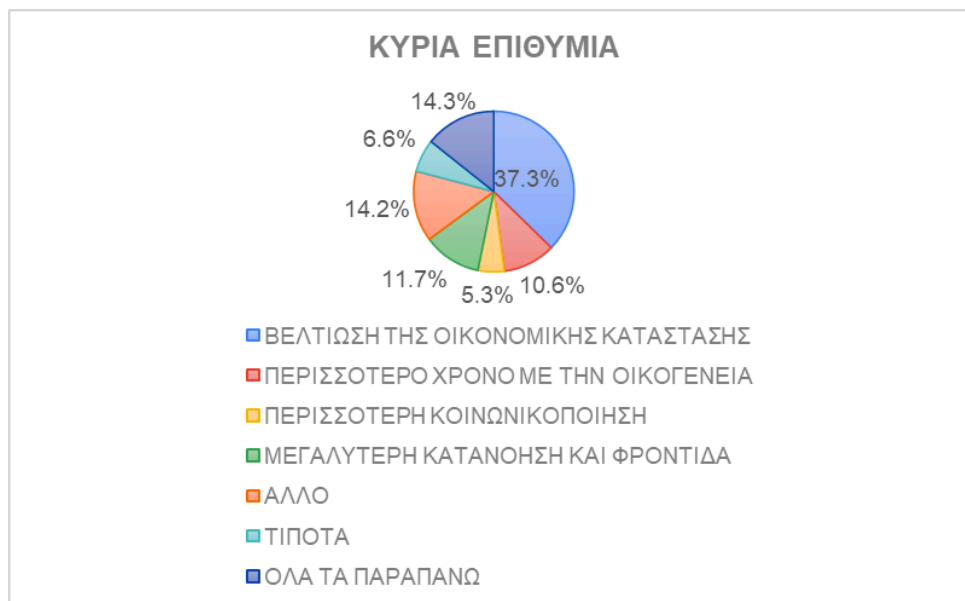
Από την άλλη πλευρά, μόλις το 8.5% των συμμετεχόντων δήλωσε πως επισκέπτεται καμία δομή (λόγου χάρη ΚΑΠΗ), υποδεικνύοντας ότι οι αλληλεπιδράσεις τους περιορίζονται κυρίως σε ιδιωτικές επαφές και όχι σε οργανωμένες κοινωνικές δομές. Τέλος, το 52,1% βγαίνει καθημερινά από το σπίτι του, γεγονός που δείχνει ότι ένα σημαντικό ποσοστό συμμετεχόντων διατηρεί μια δραστήρια ζωή και αναζητά ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση και αλληλεπίδραση (Γράφημα 30).

Γράφημα 30 - Συχνότητα δραστηριοτήτων ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι

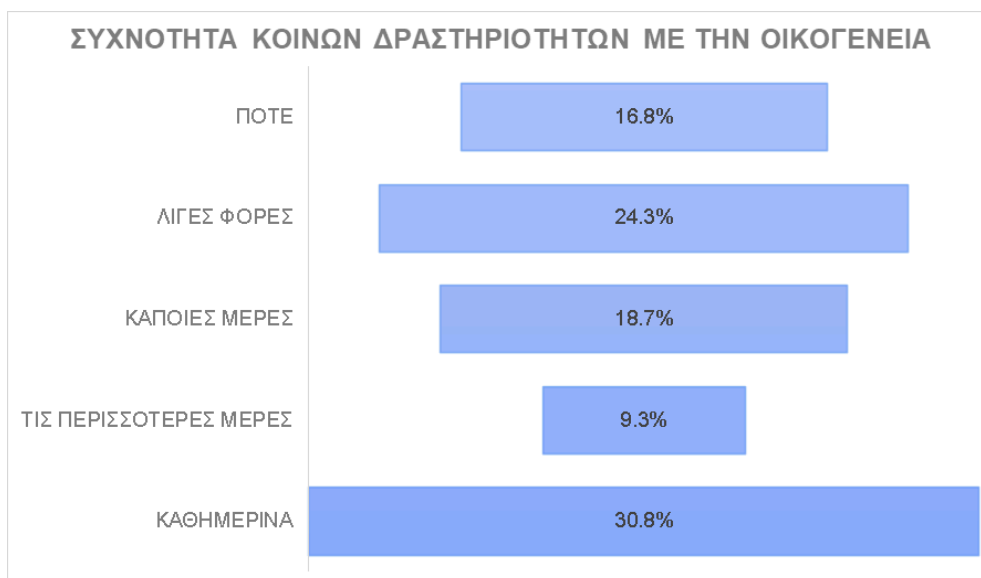
Συγκεντρωτικά, οι συμμετέχοντες που ζουν μόνοι επισημαίνουν τις βασικές τους επιθυμίες, οι οποίες εστιάζονται κυρίως στη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης και στην επιθυμία για περισσότερο χρόνο με την οικογένεια. Ειδικότερα, το 37.3% αναφέρει ότι θα ήθελε να δει βελτίωση στην οικονομική του κατάσταση, κάτι που υποδηλώνει την ανάγκη για μεγαλύτερη

οικονομική σταθερότητα και ασφάλεια. Ταυτόχρονα, το 10,6% επισημαίνει την επιθυμία του να περνάει περισσότερες στιγμές με την οικογένειά του, υποδεικνύοντας τη σημασία των κοινωνικών σχέσεων και της οικογενειακής υποστήριξης στην καθημερινή ζωή. Αυτές οι δύο ανάγκες είναι στενά συνδεδεμένες, καθώς η οικονομική ευημερία συχνά επηρεάζει τη δυνατότητα των ατόμων να συντηρούν ενεργές σχέσεις και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες με την οικογένεια. Οι συμμετέχοντες φαίνεται να επιδιώκουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής, αναγνωρίζοντας ότι η βελτίωση όλων των εν λόγω πτυχών (14,3%) παίζει κρίσιμο ρόλο στην προσωπική τους ευτυχία. Επιπλέον, οι αναφορές σε κατανόηση και φροντίδα (11,7%) ενισχύουν την ανάγκη για συναισθηματική υποστήριξη, που είναι εξίσου σημαντική με την οικονομική σταθερότητα (Γράφημα 31).

Γράφημα 31 - Κύρια επιθυμία ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν μόνοι

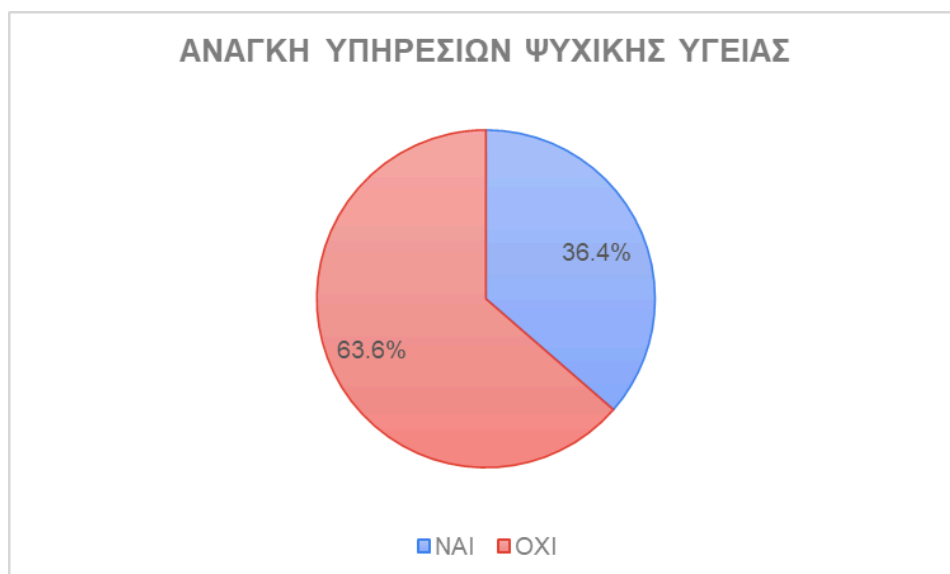
Από την άλλη, οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένειά τους, το 30,8% δηλώνει ότι συμμετέχει καθημερινά σε κοινές δραστηριότητες με την οικογένεια, υποδεικνύοντας μια σταθερή και ενεργή συμμετοχή στη ζωή των κοντινών τους προσώπων. Αντίθετα, το 16,8% αναφέρει ότι δεν κάνει ποτέ κοινές δραστηριότητες, πράγμα που μπορεί να υποδηλώνει αποξένωση ή δυσκολίες στη δημιουργία οικογενειακής συνοχής. Ακόμη, το 24,3% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι συμμετέχει σε κοινές δραστηριότητες μόνο λίγες φορές, ενώ το 18,7% κάνει κάποιες μέρες δραστηριότητες μαζί με την οικογένεια. Τέλος, ένα πιο περιορισμένο ποσοστό, μόλις 9,3%, αναφέρει ότι συμμετέχει στις περισσότερες μέρες σε οικογενειακές δραστηριότητες (Γράφημα 32).

Γράφημα 32 - Συχνότητα κοινών δραστηριοτήτων με την οικογένεια ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια

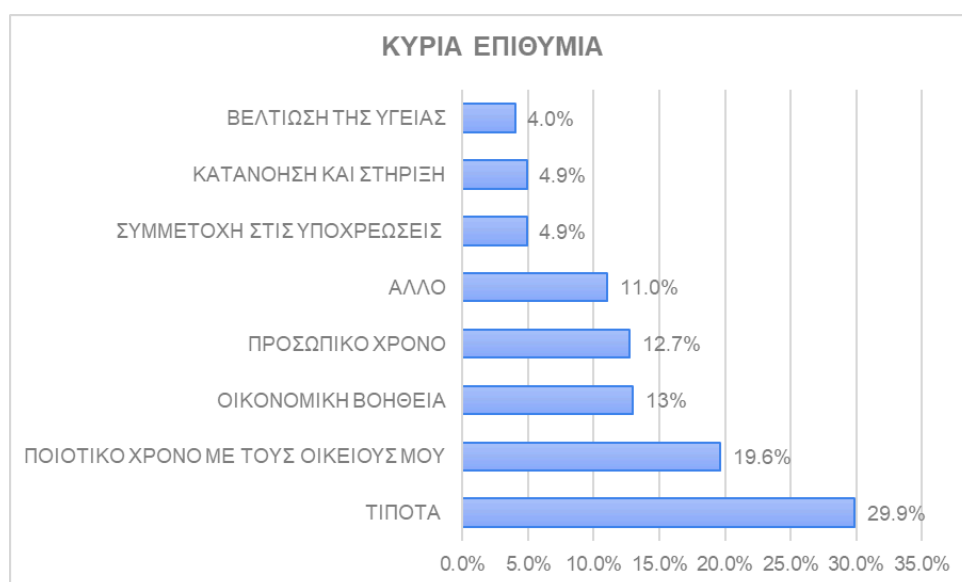
Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις οικογενειακές δραστηριότητες, προκύπτει μια ποικιλία δραστηριοτήτων που ενώνουν τα μέλη της οικογένειας πέρα από τις βασικές καθημερινές υποχρεώσεις. Πολλοί αναφέρουν ότι περνούν χρόνο μαζί βλέποντας ταινίες, κάνοντας βόλτες, ή πηγαίνοντας για μπάνιο στη θάλασσα, ιδιαίτερα το καλοκαίρι. Ορισμένοι προτιμούν να τρώνε έξω σε εστιατόρια ή καφετέριες, ενώ άλλοι ασχολούνται με δημιουργικές δραστηριότητες όπως η ζωγραφική και η μουσική. Ωστόσο, υπάρχουν συμμετέχοντες που αναφέρουν περιορισμένες ή καθόλου δραστηριότητες λόγω θεμάτων υγείας ή απασχόλησης. Για παράδειγμα, μερικοί δήλωσαν ότι δεν μπορούν να συμμετάσχουν σε καμία δραστηριότητα λόγω ιατρικών προβλημάτων ή των απαιτήσεων των εργασιακών τους υποχρεώσεων.

Επιπλέον, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με την ανάγκη για υπηρεσίες ψυχικής υγείας εντός της οικογένειάς τους, προκύπτουν σημαντικά ευρήματα που αναδεικνύουν τις προκλήσεις και τις ανάγκες της κοινότητας. Συγκεκριμένα, το 36,4% των συμμετεχόντων αναφέρει ότι έχει χρειαστεί υπηρεσίες ψυχικής υγείας, είτε για τον εαυτό τους είτε για κάποιο μέλος της οικογένειας. Αυτό το ποσοστό καταδεικνύει ότι υπάρχει μια σημαντική αναγκαιότητα για υποστήριξη στον τομέα της ψυχικής υγείας, γεγονός που είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιόδους αυξημένων ψυχολογικών πιέσεων. Αντίθετα, το 63,6% δηλώνει ότι δεν έχει χρειαστεί τέτοιες υπηρεσίες, κάτι που μπορεί να υποδηλώνει είτε ευτυχείς καταστάσεις ψυχικής υγείας εντός της οικογένειας, είτε την έλλειψη αναγνώρισης των αναγκών για ψυχική υγειονομική υποστήριξη (Γράφημα 33).

Γράφημα 33 - Ανάγκη υπηρεσιών ψυχικής υγείας ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια

Από τις απαντήσεις σχετικά με τις επιθυμίες και τις ανάγκες των συμμετεχόντων που ζουν με την οικογένειά τους, προκύπτουν αρκετές σημαντικές παρατηρήσεις. Πολλοί συμμετέχοντες εκφράζουν την επιθυμία για περισσότερο ποιοτικό χρόνο με τα μέλη της οικογένειας (19,6%), επισημαίνοντας την ανάγκη να κάνουν περισσότερες δραστηριότητες μαζί. Παράλληλα, η οικονομική βοήθεια (13%) καθώς και η ύπαρξη ποιοτικού χρόνου αναδεικνύονται ως σημαντικές πτυχές. Η επιλογή άλλο αφορά το 11% των ερωτηθέντων και σχετίζεται με συγκεκριμένες επιθυμίες από επιμέρους πρόσωπα της οικογένειας (ενδεικτικά βελτίωση σχέσεων με γονιό, επιπλέον στήριξη τέκνων και αδελφών κοκ) (Γράφημα 34).

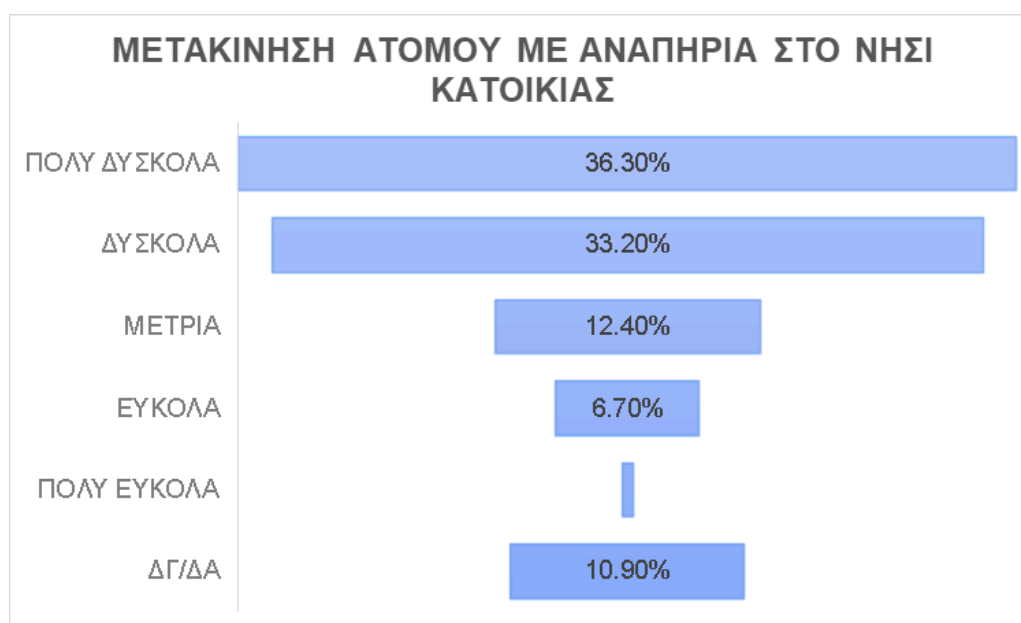

Γράφημα 34 - Κύρια επιθυμία ατόμων που δήλωσαν ότι ζουν με την οικογένεια

Τέλος, υπήρξαν αναφορές σε κατανόηση και στήριξη (4,9%), συμμετοχή συζύγου στις υποχρεώσεις (4,9%) αλλά και σε θέματα υγείας (4%), με μερικούς συμμετέχοντες να επισημαίνουν ότι προτεραιότητά τους είναι η υγεία τους και των κοντινών τους προσώπων, γεγονός που επηρεάζει τις επιθυμίες τους για περισσότερη συμμετοχή και δραστηριότητες με την οικογένειά τους. Συνολικά, η ανάγκη για ποιοτικό χρόνο, στήριξη και οικονομική σταθερότητα είναι κεντρικά θέματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Η πλειοψηφία ωστόσο των ερωτηθέντων δηλώνει ότι δεν επιθυμεί τίποτα από τους οικείους (29,9%).

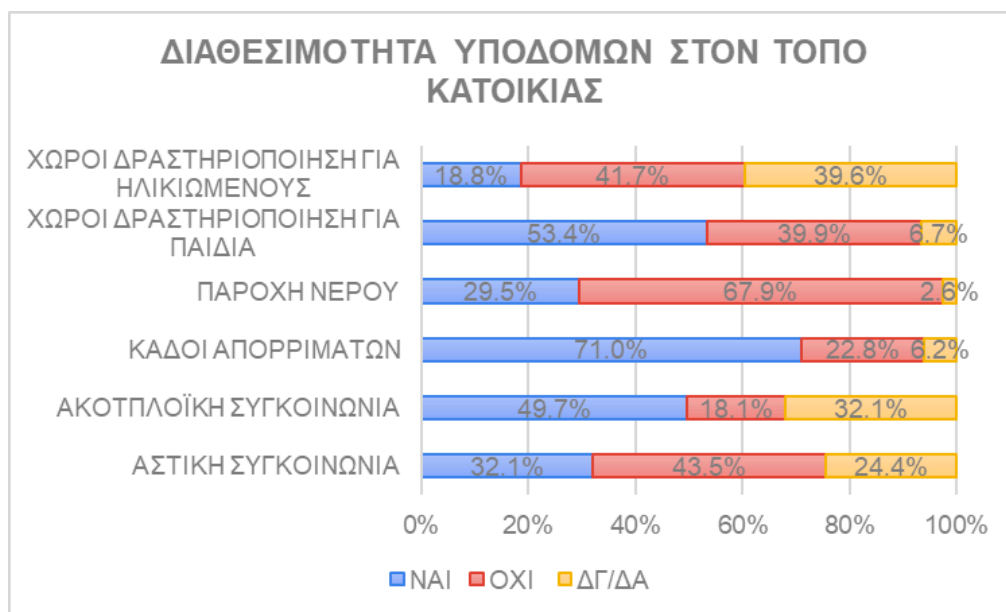
3.6 Τόπος Διαβίωσης

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με τον τόπο διαβίωσης τους. Στο πλαίσιο των εν λόγω ερωτήσεων διερευνήθηκε η άποψη των συμμετεχόντων για τη δυνατότητα μετακίνησης ατόμων με αναπηρία στο νησί. Από τα 193 άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα, το 36,3% δήλωσε ότι η μετακίνηση είναι "πολύ δύσκολη", υποδεικνύοντας τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ανάπηροι στην καθημερινότητά τους. Επιπλέον, το 33,2% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι η μετακίνηση είναι "δύσκολη", επιβεβαιώνοντας την αίσθηση ότι οι υποδομές και οι υπηρεσίες δεν επαρκούν για να υποστηρίξουν τα άτομα με αναπηρία. Μόνο το 12,4% χαρακτήρισε την κατάσταση ως "μέτρια", ενώ το ποσοστό που θεώρησε τη μετακίνηση "εύκολη" φτάνει μόλις το 6,7%. Επιπλέον, το 10,9% απάντησε ότι η μετακίνηση είναι "πολύ εύκολη", γεγονός που δείχνει ότι λίγοι θεωρούν την κατάσταση ικανοποιητική. Επίσης, ένα ποσοστό 10,9% των συμμετεχόντων δεν απάντησε ή δήλωσε "δεν γνωρίζω", κάτι που υποδηλώνει μια ανασφάλεια ή έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με το ζήτημα (Γράφημα 35).

Γράφημα 35 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με την μετακίνηση ατόμου με αναπηρία στο νησί κατοικίας

Στο πλαίσιο των ερωτήσεων σχετικά με τον τόπο διαβίωσης και τις υποδομές της γειτονιάς, εξετάστηκαν διάφορες πτυχές της καθημερινής ζωής και των υπηρεσιών που προσφέρονται. Αρχικά, σχετικά με την επάρκεια της αστικής συγκοινωνίας, το 43,5% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δεν είναι επαρκής, ενώ μόνο το 32,1% ανέφερε ότι η συγκοινωνία είναι ικανοποιητική. Ένα σημαντικό ποσοστό 34,4% δήλωσε "δεν γνωρίζω" ή δεν απάντησε, γεγονός που υποδηλώνει μια αβεβαιότητα σχετικά με τη λειτουργία της αστικής συγκοινωνίας στην περιοχή. Αντίθετα, η ακτοπλοϊκή συγκοινωνία φαίνεται να είναι σε καλύτερη κατάσταση, καθώς το 49,7% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι είναι επαρκής, ενώ μόλις το 18,1% δήλωσε ότι δεν είναι. Ωστόσο, και εδώ το 32,1% των συμμετεχόντων δεν απάντησε ή δήλωσε "δεν γνωρίζω". Σε σχέση με την καθαριότητα και την ανακύκλωση, το 71% των συμμετεχόντων επιβεβαίωσε την ύπαρξη κάδων απορριμμάτων στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων και των κάδων ανακύκλωσης. Αντίθετα, το 22,8% δήλωσε ότι δεν υπάρχουν, με μόλις το 6,2% να επιλέγει την απάντηση "δεν γνωρίζω". Τέλος, όσον αφορά την παροχή νερού, το 67,9% των συμμετεχόντων ανέφερε ότι δεν αντιμετωπίζει προβλήματα, ενώ το 29,5% δήλωσε ότι υπάρχουν θέματα. Μόλις το 2,6% επέλεξε την απάντηση "δεν γνωρίζω" (Γράφημα 36). Συνολικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την επάρκεια της αστικής συγκοινωνίας, ενώ η ακτοπλοϊκή συγκοινωνία φαίνεται να είναι περισσότερο ικανοποιητική. Παράλληλα, η ύπαρξη υποδομών για απορρίμματα είναι θετική, ωστόσο χρειάζονται βελτιώσεις στην καθαριότητα και στην παροχή νερού. Στο πλαίσιο των ερωτήσεων σχετικά με την κατάσταση του νερού στον τόπο διαβίωσης, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων που απάντησαν θετικά στην ύπαρξη προβλημάτων αποτυπώνουν μια εικόνα σημαντικών προκλήσεων και προβλημάτων. Αρχικά, η πλειονότητα των συμμετεχόντων αναφέρει ότι η παροχή νερού στην περιοχή τους είναι συχνά ανεπαρκής, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με αναφορές για διακοπές στην υδροδότηση και χαμηλή πίεση. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι το νερό κόβεται, ιδιαίτερα μετά το μεσημέρι, και πολλές φορές δεν είναι πόσιμο ή έχει αλμυρή γεύση, καθιστώντας το ακατάλληλο για μαγείρεμα ή πόση. Πολλοί αναφέρουν ότι η αφαλάτωση δεν λειτουργεί σωστά και ότι το νερό που φτάνει στο σπίτι τους είναι μολυσμένο, με αναφορές για καφέ χρώμα και οσμή χλωρίου. Ορισμένοι έχουν στραφεί στη χρήση εμφιαλωμένου νερού για τις καθημερινές τους ανάγκες, καθώς το τρεχούμενο νερό είναι ακατάλληλο. Επιπλέον, αρκετοί συμμετέχοντες σημειώνουν ότι το πρόβλημα έχει ενταθεί με την ανάπτυξη του τουρισμού και την προσέλευση μεγάλων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, που επηρεάζουν την επάρκεια του νερού στην περιοχή.

Γράφημα 36 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με την διαθεσιμότητα υποδομών στην περιοχή κατοικίας

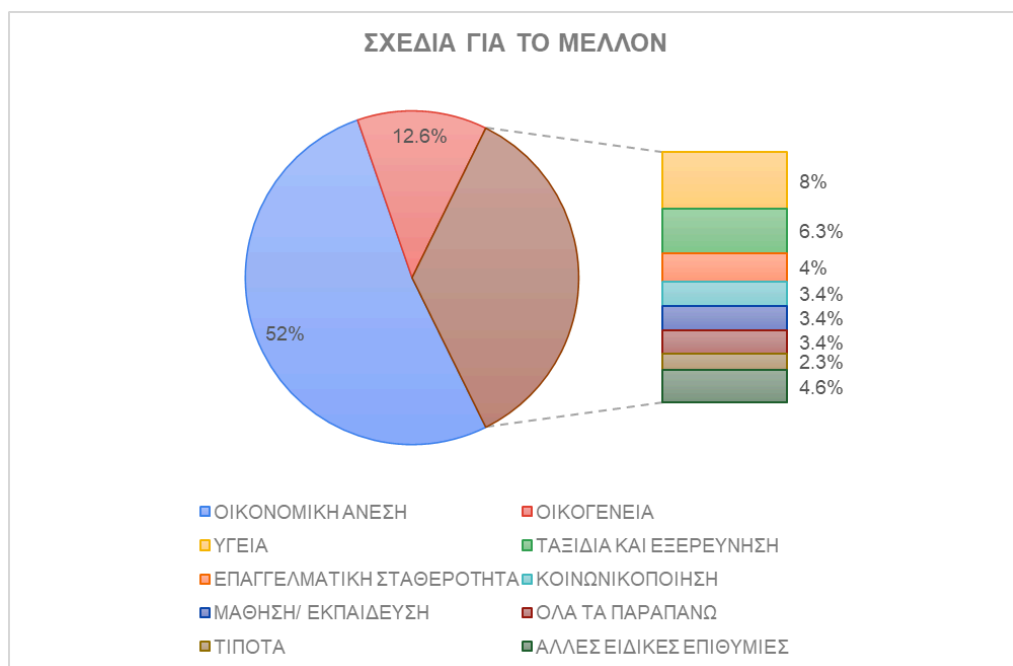
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το 53,4% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι υπάρχουν χώροι δραστηριοποίησης για τα παιδιά στην περιοχή τους, ενώ το 39,9% απαντά ότι δεν υπάρχουν. Αυτό δείχνει μια ετερογένεια στην προσβασιμότητα και την ποιότητα των διαθέσιμων χώρων. Επίσης, 6,7% των συμμετεχόντων δεν απάντησε στην ερώτηση. Οι συμμετέχοντες που ανέφεραν την ύπαρξη χώρων δραστηριοποίησης, όπως παιδικές χαρές, πάρκα και γήπεδα, τόνισαν την ανάγκη για περισσότερους και καλύτερους χώρους. Αναφέρθηκαν σε προβλήματα όπως η έλλειψη σινεμά και κέντρων νεότητας, καθώς και η κατάσταση των υπαρχόντων εγκαταστάσεων, με πολλές παιδικές χαρές να είναι κατεστραμμένες ή να υφίστανται βανδαλισμούς από μεγαλύτερα παιδιά. Ορισμένοι συμμετέχοντες σημείωσαν την ύπαρξη παιδικών χαρών και γηπέδων, αλλά επισήμαναν ότι η ποσότητα δεν επαρκεί για τις ανάγκες της κοινότητας. Σημαντικές ήταν οι αναφορές για την έλλειψη κατάλληλων χώρων σε ορισμένες γειτονιές, γεγονός που αναγκάζει τις οικογένειες να ταξιδεύουν σε άλλες περιοχές για να βρουν κατάλληλους χώρους παιχνιδιού για τα παιδιά τους. Η κατάσταση της ποιότητας των χώρων είναι επίσης ανησυχητική, καθώς σε ορισμένες περιοχές οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις είναι βρώμικες και μη κατάλληλες για χρήση. Ανάμεσα στα προβλήματα που αναφέρθηκαν είναι η έλλειψη συντήρησης και οι επικίνδυνες συνθήκες, που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των παιδιών (Γράφημα 36).

Στην ερώτηση σχετικά με τη λειτουργία χώρων δραστηριοποίησης για ηλικιωμένους στον τόπο διαμονής, τα αποτελέσματα έδειξαν μια ανησυχητική κατάσταση. Συγκεκριμένα, μόλις το 18,8% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι υπάρχουν διαθέσιμοι χώροι δραστηριοποίησης για ηλικιωμένους στην περιοχή τους. Αντίθετα, το 41,7% απάντησε ότι δεν υπάρχουν τέτοιοι χώροι, ενώ το 39,6% των συμμετεχόντων δεν απάντησε στην ερώτηση ή δήλωσε ότι δεν γνωρίζει (Γράφημα 36). Στην ερώτηση σχετικά με τη λειτουργία χώρων δραστηριοποίησης για ηλικιωμένους, οι συμμετέχοντες ανέφεραν κυρίως την ύπαρξη Κέντρων Ανοιχτής Προστασίας

Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) και άλλων σχετικών δομών. Πολλοί δήλωσαν ότι υπάρχει τουλάχιστον ένα ΚΑΠΗ στην περιοχή τους, όπου συχνά γίνονται διάφορες εκδηλώσεις και δραστηριότητες. Ορισμένα άτομα έχουν επαφή με κοινωνικούς λειτουργούς των ΚΑΠΗ, οι οποίοι παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη. Ωστόσο, ορισμένοι συμμετέχοντες εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση σε τέτοιες δομές, σημειώνοντας ότι σε ορισμένες περιοχές η κοντινότερη δομή είναι σε άλλο χωριό, πράγμα που καθιστά δύσκολη την πρόσβαση για τους ηλικιωμένους. Κάποιοι δεν ενδιαφέρονται ή δεν επισκέπτονται τα ΚΑΠΗ λόγω ψυχολογικών παραγόντων, όπως η μελαγχολία που προκαλεί η θέα άλλων ηλικιωμένων ή η αίσθηση ντροπής. Επιπλέον, αρκετοί αναφέρουν ότι τα μόνο διαθέσιμα μέρη για κοινωνικοποίηση είναι τα καφεενεία, και άλλοι εκφράζουν την επιθυμία για περισσότερους χώρους που να υποστηρίζουν την κοινωνική τους ζωή. Επίσης, αναφέρθηκε η ανάγκη ύπαρξης περισσότερων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που να απευθύνονται στους ηλικιωμένους, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής τους και να ενισχυθεί η κοινωνική τους συμμετοχή.

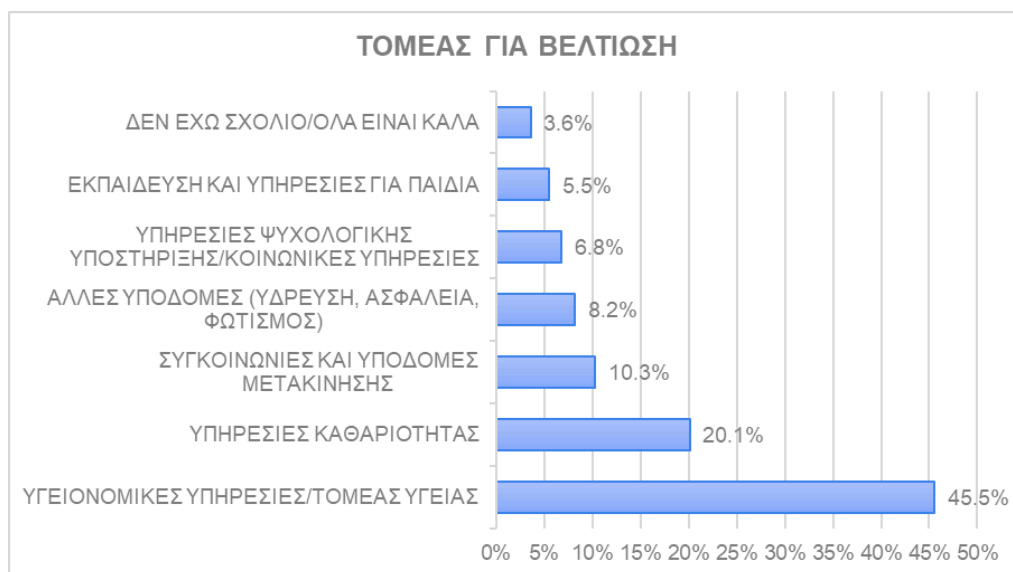
3.7 Προσδοκίες και Σχέδια για το μέλλον

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων, το 52,0%, επικεντρώνεται στην οικονομική άνεση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης και την κάλυψη των υποχρεώσεών τους. Ακολουθούν οι απαντήσεις που σχετίζονται με την οικογένεια, με το 12,6% να εκφράζει την επιθυμία για περισσότερο χρόνο με τα αγαπημένα τους πρόσωπα ή τη βελτίωση της οικογενειακής τους κατάστασης. Η υγεία καταλαμβάνει το 8,0%, με τους συμμετέχοντες να τονίζουν τη σημασία της για την προσωπική και οικογενειακή τους ευημερία. Η επιθυμία για ταξίδια και εξερεύνηση αναφέρθηκε από το 6,3%, ενώ η κοινωνικοποίηση και η εκπαίδευση/μάθηση αναφέρονται από το 3,4% έκαστη, δείχνοντας την ανάγκη για κοινωνικές σχέσεις και προσωπική ανάπτυξη. Η επαγγελματική σταθερότητα, που περιλαμβάνει μόνιμη εργασία ή επιπλέον απασχόληση, αναφέρθηκε από το 4,0%, ενώ το 3,4% επέλεξε "όλα τα παραπάνω", συνδυάζοντας πολλαπλές επιθυμίες. Ένα μικρό ποσοστό, το 2,3%, δήλωσε πως δεν επιθυμεί κάποια αλλαγή, ενώ το 4,6% εξέφρασε άλλες ειδικές επιθυμίες, όπως η προσφορά βοήθειας ή η επίτευξη προσωπικών στόχων (Γράφημα 37). Αυτή η κατανομή των ποσοστών αποκαλύπτει την πολυδιάστατη φύση των στόχων και επιθυμιών του πληθυσμού, εστιάζοντας κυρίως σε οικονομικά ζητήματα, οικογενειακές και υγειονομικές ανάγκες.

Γράφημα 37 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με τα σχέδια τους για το μέλλον

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (45.5%) ανέφερε προβλήματα και ανάγκες βελτίωσης στις υγειονομικές υπηρεσίες, επισημαίνοντας τη σημασία του τομέα της υγείας για την τοπική κοινωνία. Η έλλειψη γιατρών, ειδικοτήτων και η δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας αποτελούν βασικές ανησυχίες. Σημαντικό ποσοστό (20.1%) έθεσε ως προτεραιότητα την καθαριότητα, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για περισσότερους κάδους απορριμμάτων, καθαρούς δρόμους και γενικά καλύτερη οργάνωση. Οι συγκοινωνίες και οι υποδομές μετακίνησης, όπως τα πιο συχνά δρομολόγια, συγκεντρώνουν επίσης ενδιαφέρον (10.3%), ιδιαίτερα για απομακρυσμένες περιοχές. Οι υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης και οι κοινωνικές δραστηριότητες κατέλαβαν 6.8%, ενώ 5.5% των ερωτηθέντων ενδιαφέρεται για υπηρεσίες εκπαίδευσης και δραστηριότητες για παιδιά. Τέλος, ένα 8.2% τόνισε τη σημασία γενικών υποδομών, όπως ύδρευσης, φωτισμού και ασφάλειας, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (3.6%) δεν είχε συγκεκριμένα σχόλια, εκφράζοντας ικανοποίηση με τις υπάρχουσες υπηρεσίες (Γράφημα 38).

Γράφημα 38 - Απόψεις ερωτηθέντων σχετικά με του τομείς προς βελτίωση στην περιοχή κατοικίας τους

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (64.2%) δήλωσε ικανοποιημένη με την τρέχουσα κατάσταση ή δεν είχε κάποιο συγκεκριμένο σχόλιο να προσθέσει. Ωστόσο, σημαντικό ποσοστό (15.3%) ανέδειξε την ανάγκη βελτίωσης στις υπηρεσίες υγείας, όπως η αύξηση των ειδικοτήτων ιατρών και η αναβάθμιση των υποδομών. Επιπλέον, το 6.7% τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης των κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης, ενώ το 5.1% επισήμανε προβλήματα καθαριότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης. Η βελτίωση των συγκοινωνιών και των μεταφορών αναφέρθηκε από το 4.3%, ενώ το 2.8% ζήτησε αυξήσεις επιδομάτων και μεγαλύτερη οικονομική στήριξη. Τέλος, το 1.6% έκανε αναφορές σε άλλες εξειδικευμένες ανάγκες, όπως η αντιμετώπιση της λειψυδρίας, η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και η εξασφάλιση επαρκών θέσεων πάρκινγκ (Γράφημα 38).

3.8 Στάσεις και Αντιλήψεις των νέων

Σε συνδυασμό με την έρευνα που διεξήχθη στα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, κρίθηκε αναγκαίο να αποτυπωθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις των νέων κατοίκων σχετικά με την ποιότητα ζωής τους. Για το λόγο αυτό υλοποιήθηκε έρευνα με τίτλο [«Στάσεις και Αντιλήψεις των Νέων Κατοίκων για την Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου»](#) πραγματοποιήθηκε με τη χρήση διαδικτυακών μέσων από τον Οκτώβριο 2024 μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου 2024, αξιοποιώντας τις δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων και την εφαρμογή της μεθόδου της χιονοστιβάδας (snowball sampling). Αυτή η προσέγγιση επέτρεψε την ευρεία διάδοση της έρευνας σε ένα μεγάλο δίκτυο συμμετεχόντων, διασφαλίζοντας τη συλλογή δεδομένων από διαφορετικές κοινωνικές και γεωγραφικές ομάδες της Περιφέρειας. Συνολικά, η έρευνα αναδεικνύει τις προκλήσεις που προκύπτουν από τη γεωγραφική απομόνωση, την πολυνησιωτικότητα και τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες, ενώ παράλληλα εντοπίζει κρίσιμες ελλείψεις σε τομείς όπως η πρόσβαση στις υποδομές, η φροντίδα για τις ευάλωτες ομάδες, και οι ευκαιρίες για τους νέους. Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για τη χάραξη στοχευμένων

πολιτικών και δράσεων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε νησιού, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια.

Η έρευνα ανέλυσε τις απόψεις και τα χαρακτηριστικά 36 ατόμων, από τα οποία τα 35 εντάχθηκαν στην ανάλυση, ανήκοντας στην ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (54,3%) ήταν ηλικίας 21-25 ετών, αναδεικνύοντας ενδιαφέρον από νέους ενήλικες στην αρχή της επαγγελματικής τους ζωής, ενώ σημαντικό ποσοστό (31,4%) ήταν 18-20 ετών. Γεωγραφικά, το 61% των συμμετοχών προήλθε από τη Ρόδο, με τη Σύρο να ακολουθεί (33,3%), ενώ η συμμετοχή από άλλα νησιά ήταν ελάχιστη.

Σε ό,τι αφορά τους λόγους κατοικίας, το 60% κατοικεί στην περιοχή λόγω σπουδών, ενώ το 28,6% επικαλείται οικογενειακούς δεσμούς. Μόνο το 11,4% ανέφερε την εργασία ως κύριο λόγο διαμονής, γεγονός που αναδεικνύει τη χαμηλή συμβολή της επαγγελματικής δραστηριότητας στην επιλογή τόπου κατοικίας. Σχετικά με το φύλο, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (85,7%) ήταν γυναίκες, ενώ όλοι δήλωσαν ελληνική εθνικότητα. Το 60% των συμμετεχόντων κατείχε τριτοβάθμια εκπαίδευση, με το 17% να έχει μεταπτυχιακό τίτλο.

Οι επαγγελματικές καταστάσεις των συμμετεχόντων έδειξαν ότι το 71,4% είναι φοιτητές, ενώ μόνο το 14,3% εργάζεται πλήρους απασχόλησης. Παράλληλα, το 14,3% ήταν άνεργοι. Οι απόψεις για την εργασία έδειξαν περιορισμένες ευκαιρίες τοπικά, ενώ η πλειοψηφία των συμμετεχόντων εξέφρασε προβληματισμούς για τη δυνατότητα εύρεσης αξιοπρεπούς εργασίας.

Η ανάλυση της ποιότητας ζωής αποκάλυψε διαφοροποιήσεις: η οικονομική κατάσταση και οι κοινωνικές υπηρεσίες κρίθηκαν από μέτριες έως ανεπαρκείς. Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν τη σημασία των πολιτιστικών αγαθών, αν και υπήρξαν αναφορές για περιορισμένη πρόσβαση σε ορισμένες περιοχές.

Σχετικά με την υγεία, η ψυχική υγεία αναδείχθηκε ως κρίσιμο σημείο, με χαμηλές βαθμολογίες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Η περιβαλλοντική πολιτική έλαβε επίσης χαμηλές αξιολογήσεις, με την κλιματική αλλαγή να αναγνωρίζεται ως ανησυχητικός παράγοντας. Τέλος, οι συμμετέχοντες εμφανίστηκαν συγκρατημένα αισιόδοξοι για το επαγγελματικό τους μέλλον, ενώ η πρόθεση παραμονής στην περιοχή τους ήταν μέτρια. Οι περισσότεροι εξέφρασαν προθυμία για αναζήτηση ευκαιριών εκτός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, λόγω περιορισμένων τοπικών ευκαιριών.

Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για στρατηγικές παρεμβάσεις στις τοπικές ευκαιρίες απασχόλησης, την ενίσχυση των εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, προκειμένου να ανακοπεί η τάση απομάκρυνσης από την περιοχή.

Αναλυτικά, τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο Παράρτημα IV της παρούσας μελέτης.

4. Συνθήκες διαβίωσης και φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε επίπεδο Δήμου

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται τα ποιοτικά ευρήματα των ερευνών όπως προέκυψαν από τις συνεντεύξεις με α) με τους Κοινωνικούς Λειτουργούς των Κέντρων Κοινότητας και των Δήμων, β) με αιρετά πρόσωπα – εκπροσώπους των Δήμων, αλλά και γ) με ωφελούμενους των Κέντρων Κοινότητας - δικαιούχους ΕΕΕ και με βάση τη μεθοδολογία της έρευνας η οποία περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα 2. Η παρούσα ενότητα διαρθρώνεται ως εξής. Αρχικά περιγράφονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα ανά Δήμο και ομάδα συνεντευξιαζόμενου (ενότητες 4.1-4.18). Η ανάλυση ανά Δήμο και ομάδα συνεντευξιαζόμενου εξυπηρετεί περαιτέρω την καταγραφή και ανάπτυξη των διαφορετικών διαστάσεων του υπό διερεύνηση φαινομένου καθώς και την ανάδειξη της συνθετότητας του. Πιο συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε και από ποσοτικά ευρήματα και σε συνέχεια των επιτόπιων ερευνών του 2021-2023, σε κάθε νησί αλλά και ανά κατηγορία συνεντευξιαζόμενου εντοπίζονται ιδιαίτερα αίτια κοινωνικού αποκλεισμού. Για την παρουσίαση των ποιοτικών ευρημάτων της έρευνας αξιοποιήθηκαν το προφίλ κάθε Δήμου καθώς και οι γραπτές αναφορές, όπως αυτές συντάχθηκαν από την έκαστη ερευνητική ομάδα και βρίσκονται στο αποθετήριο του έργου. Η παρουσίαση των συμπερασμάτων ανά Δήμο γίνεται με βάση την ημερομηνία διενέργειας των επιτόπιων ερευνών. Το σύνολο της ενότητας διατρέχει συγκριτική ανάλυση σε σχέση με τα ευρήματα των Επιτόπιων Ερευνών 2021-2023, όπου αυτό είναι εφικτό με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία. Η ενότητα 4.19 συνοψίζει τα ευρήματα όπως αυτά έχουν αναλυθεί.

4.1 Δήμος Ανάφης

Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Ανάφης, που ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων, χαρακτηρίζεται από τη μικρή του έκταση και την παρθένα φύση του. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της Ανάφης ανέρχεται σε 293 κατοίκους. Η δημογραφική σύνθεση του νησιού παρουσιάζει γηρασμένο πληθυσμό, με ένα σημαντικό ποσοστό ηλικιωμένων. Οι νέοι, αναζητώντας καλύτερες ευκαιρίες, συχνά μετακομίζουν σε μεγαλύτερες πόλεις, γεγονός που επηρεάζει τη συνολική πληθυσμιακή διάρθρωση. Παρά την περιορισμένη μόνιμη κατοίκηση, η Ανάφη προσελκύει εποχιακούς επισκέπτες, κυρίως κατά την τουριστική περίοδο, συμβάλλοντας στην τοπική οικονομία.

Η οικονομία της Ανάφης στηρίζεται κυρίως στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Οι κάτοικοι ασχολούνται παραδοσιακά με την καλλιέργεια αμπελιών και ελιών, ενώ ο τουρισμός, αν και περιορισμένος, αναπτύσσεται αργά αλλά σταθερά. Η προσφορά ενοικιαζόμενων δωματίων και τοπικών προϊόντων συμβάλλει στην αύξηση των εσόδων από τον τουρισμό.

Οι υποδομές του Δήμου περιλαμβάνουν βασικές υπηρεσίες, όπως σχολεία και πολυδύναμο ιατρείο, που καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων. Ωστόσο, η ανάγκη για βελτίωση των συγκοινωνιών και των υποδομών είναι έντονη, καθώς οι αποστάσεις και η πρόσβαση σε άλλες υπηρεσίες παραμένουν προκλήσεις για την τοπική κοινωνία.

Η κοινωνική δομή της Ανάφης είναι ισχυρή, με τους κατοίκους να συμμετέχουν σε παραδοσιακές δραστηριότητες και πολιτιστικά γεγονότα που ενισχύουν την κοινότητα. Οι πολιτιστικοί σύλλογοι διοργανώνουν εκδηλώσεις που προάγουν την τοπική κουλτούρα και την αλληλεγγύη μεταξύ των κατοίκων.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου

Η Ανάφη, παρά τις προκλήσεις της, προσπαθεί να διατηρήσει την κοινωνική της συνοχή και την ταυτότητά της. Η ανάγκη για βελτίωση των υποδομών, η υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων και η προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης είναι βασικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συνέντευξη. Η συνέχιση της επικοινωνίας με τις κοινωνικές υπηρεσίες και η ενίσχυση των εκπαιδευτικών δράσεων θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής στο νησί. Υπάρχει αναγνώριση για την ανάγκη εκπαίδευσης σε θέματα υγείας, όπως οι πρώτες βοήθειες, ώστε οι κάτοικοι να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι.

Προσβασιμότητα

Η γεωγραφία της Ανάφης περιορίζει την πρόσβαση για άτομα με αναπηρία, με περιορισμένα θέματα που αναφέρθηκαν σχετικά με την ανάγκη βελτίωσης υποδομών. Μοναδικά άτομα με αναπηρία έχουν περιορισμένο αριθμό, και η μετακίνησή τους σε άλλα νησιά, όπως η Σαντορίνη, είναι απαραίτητη για ιατρική φροντίδα. Η επικοινωνία με την κοινωνική υπηρεσία του Κέντρου Κοινότητας Θήρας κρίνεται ότι χρειάζεται πρακτικά επιπλέον υποστήριξη, αλλά αναγνωρίζεται η προθυμία για περισσότερη συνεργασία και υποστήριξη.

Τρίτη Ηλικία

Οι ηλικιωμένοι συνήθως φροντίζονται από την οικογένειά τους, διατηρώντας ισχυρούς δεσμούς και αλληλεγγύη. Δεν υπάρχουν αναφορές για μοναχικούς ηλικιωμένους. Σε περιπτώσεις έκτακτης ιατρικής ανάγκης, η μεταφορά γίνεται είτε με πλοίο είτε με ελικόπτερο, αναδεικνύοντας την ανάγκη για άμεση πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.

Έμφυλη Βία

Αναφέρθηκε ότι δεν έχουν υπάρξει αναφορές για περιστατικά έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας, υποδεικνύοντας ότι η κοινωνία της Ανάφης είναι σχετικά ήσυχη. Ωστόσο, σε κλειστές κοινωνίες, όπως η Ανάφη, προβλήματα μπορεί να παραμένουν κρυφά και η άμεση επικοινωνία για την αναγνώριση τους είναι περιορισμένη.

Νέοι

Σχετικά με τους νέους, σημειώθηκε ότι δεν υπάρχουν αναφορές για σοβαρά περιστατικά βίας στα σχολεία, αν και αναγνωρίζει την ύπαρξη λεκτικής βίας. Υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών

που χρειάζονται παράλληλη στήριξη, υποδεικνύοντας ότι οι ανάγκες των παιδιών για εκπαιδευτική υποστήριξη είναι παρούσες.

4.2 Δήμος Άνδρου

Γενικά Χαρακτηριστικά

Η Άνδρος είναι το βόρειο νησί των Κυκλάδων και είναι γνωστή για την πλούσια φυσική ομορφιά της και την πολιτιστική της κληρονομιά. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της Άνδρου ανέρχεται σε 8.826 κατοίκους. Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό, τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ η οικονομία του νησιού στηρίζεται και σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την αλιεία.

Η Άνδρος διαθέτει βασικές υποδομές, όπως σχολεία, κέντρα υγείας και δημόσιες υπηρεσίες, αλλά υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, ειδικά για τους ηλικιωμένους και τις ευάλωτες ομάδες. Το νησί προσελκύει τουρίστες κατά τη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου, γεγονός που ενισχύει την τοπική οικονομία και προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης.

Ωστόσο, η Άνδρος αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως η υπογεννητικότητα και η μετανάστευση νέων προς μεγαλύτερες πόλεις, γεγονός που επηρεάζει τη δημογραφική της δομή. Η κοινωνία της Άνδρου είναι δραστήρια και διατηρεί παραδόσεις που ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, ενώ προγραμματίζονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Γενικά, οι συνεντεύξεις ανέδειξαν σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινότητα του Μπατσίου, με έμφαση στην προσβασιμότητα, τη φροντίδα των ηλικιωμένων, την έμφυλη βία και τις ανάγκες των νέων. Είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρξουν συντονισμένες δράσεις και προγράμματα για την υποστήριξη αυτών των ομάδων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην τοπική κοινωνία.

Προσβασιμότητα

Η προσβασιμότητα στα δημόσια κτίρια και οι υποδομές στο Μπατσί της Άνδρου παρουσιάζει αρκετές προκλήσεις. Η τοπογραφία του νησιού, με τις πολλές ανηφόρες και τα σκαλιά, καθιστά δύσκολη την πρόσβαση, ειδικά για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία. Παρ' όλα αυτά, έχουν γίνει βελτιώσεις, όπως η τοποθέτηση λαβών σε ορισμένα σημεία για να διευκολυνθεί η κίνηση. Ωστόσο, αναγνωρίστηκε η ανάγκη για περισσότερες δημόσιες συγκοινωνίες και πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας.

Τρίτη Ηλικία

Η φροντίδα των ηλικιωμένων είναι μια κρίσιμη πρόκληση, καθώς οι περισσότεροι είναι μόνοι τους λόγω της μετανάστευσης των νέων. Παρόλο που υπάρχει η υπηρεσία “Βοήθεια στο σπίτι”, οι ανάγκες είναι πολλές και δεν καλύπτονται επαρκώς. Υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης για τις δυνατότητες στήριξης των ηλικιωμένων, και οι οικογένειες συχνά χρειάζονται βοήθεια για να διασφαλίσουν την ευημερία των γονιών τους.

Έμφυλη Βία

Δεν παρατηρείται σημαντική έξαρση περιστατικών έμφυλης βίας στην τοπική κοινωνία. Ωστόσο, οι κοινωνικοί λειτουργοί αναγνωρίζουν ότι είναι απαραίτητο να υπάρχει ενημέρωση και στήριξη για τις οικογένειες ώστε να προλαμβάνονται τέτοιες καταστάσεις. Ανάγκη υπάρχει για προγράμματα που θα εστιάζουν στην πρόληψη και στην υποστήριξη των θυμάτων.

Νέοι

Η κατάσταση των νέων στην περιοχή είναι ανησυχητική, καθώς πολλοί φεύγουν για να βρουν καλύτερες ευκαιρίες. Απουσιάζουν οι υποδομές και οι δραστηριότητες που θα μπορούσαν να κρατήσουν τους νέους στο νησί. Υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα θέματα νεανικής παραβατικότητας, και απαιτείται να δοθούν κίνητρα και δραστηριότητες για τη δημιουργική απασχόληση των νέων.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Οι συνεντευξιαζόμενοι της Άνδρου εκφράζουν επιθυμία να καλύπτουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις με μεγαλύτερη άνεση. Υπάρχει μια έντονη αίσθηση ότι η οικονομική κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική, με πολλούς να αναζητούν εναλλακτικές λύσεις, όπως η πιθανότητα να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό για καλύτερες ευκαιρίες. Πολλοί συνεντευξιαζόμενοι αναφέρουν την έλλειψη επαρκών ιατρικών υπηρεσιών ως το πιο σημαντικό ζήτημα. Υπάρχει επιτακτική ανάγκη για περισσότερους γιατρούς και για καλύτερη υποστήριξη στις κοινωνικές υπηρεσίες. Πολλοί τονίζουν την ανάγκη βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας και της πρόσβασης σε ιατρική φροντίδα, ενώ σημειώνουν και την ανάγκη για διοικητικές διαδικασίες να μην απαιτούν ταξίδια στην Αθήνα για απλές υποθέσεις. Ορισμένοι συνεντευξιαζόμενοι προτείνουν τη δημιουργία περισσότερων δραστηριοτήτων για τα παιδιά, ώστε να έχουν δημιουργική απασχόληση και να παραμένουν στο νησί. Επιπλέον, προτείνουν βελτίωση της ποιότητας του νερού και μεγαλύτερη υποστήριξη στις κοινωνικές υπηρεσίες για τις οικογένειες σε ανάγκη, όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες. Οι ανησυχίες που εκφράστηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους της Άνδρου υποδεικνύουν την ανάγκη για στρατηγικές παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής στο νησί. Η προσβασιμότητα στις υπηρεσίες υγείας, η οικονομική στήριξη και η ενίσχυση των κοινωνικών δομών είναι κρίσιμα ζητήματα που απαιτούν άμεση προσοχή από τις τοπικές αρχές.

4.3 Δήμος Αντιπάρου

Γενικά στοιχεία του Δήμου Αντιπάρου

Ο Δήμος Αντιπάρου έχει συνολική έκταση 35,1 τ. χλμ. και 1.265 κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή. Το νησί της Αντιπάρου βρίσκεται στην καρδιά των Κυκλάδων, στο Νότιο Αιγαίο, 0,8 ναυτικά μίλια νοτιοδυτικά της Πάρου. Παλαιότερα, η Αντίπαρος ήταν ενωμένη με την Πάρο, ενώ πλέον χωρίζεται από αυτή με το Στενό της Αντιπάρου. Η πρωτεύουσα εντοπίζεται στο βορειοανατολικό άκρο του νησιού, και ονομάζεται Αντίπαρος ή Κάστρο. Άλλοι γνωστοί οικισμοί είναι ο παραθεριστικός οικισμός του Αϊ-Γιώργη στο νοτιοδυτικό άκρο, ο οποίος και έχει ενταχθεί στο σχέδιο πόλης, ο Σωρός και ο Κάμπος.

Η οικονομία του νησιού βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στον τουρισμό. Οι περισσότεροι κάτοικοι δουλεύουν τα εμπορικά καταστήματα, κέντρα εστίασης και διαμονής του νησιού κατά την τουριστική σεζόν, ενώ από τον Οκτώβρη μέχρι το Πάσχα, ασχολούνται με τεχνικές και χειρωνακτικές εργασίες. Στην οικονομία του νησιού συμβάλλει η γεωργία και η κτηνοτροφία, καθώς επίσης και η αλιεία.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του 2023, στο Δήμο Αντιπάρου, υπάρχουν 5 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 40% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α., το 20% είναι ηλικιωμένοι/άνικανοι για εργασία ενώ δεν καταγράφονται αλλοδαποί, μονογονεϊκές οικογένειες ή απροστάτευτα τέκνα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου Αντιπάρου

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου Αντιπάρου, τον οποίο οι ερευνητικές ομάδες του Παρατηρητηρίου επισκέφθηκαν για πρώτη φορά. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης αναπτύχθηκαν στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά του νησιού και των κατοίκων του, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις προσπάθειες που γίνονται για τη βελτίωση της καθημερινότητας των κατοίκων. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, έγινε αναφορά πως στην Αντίπαρο, η ύπαρξη ισχυρών κοινωνικών δεσμών αποτρέπει την παρουσία δυσμενών κοινωνικών φαινομένων. Καθώς είναι λίγοι οι κάτοικοι, η κοινωνία είναι κλειστή και μικρή οπότε υπάρχει αλληλεγγύη και βοήθεια ανάμεσα στους ανθρώπους. Σημαντική στο νησί είναι η εθελοντική προσφορά του Συλλόγου Εθελοντών Διασωστών και του Συλλόγου Γυναικών που συνδράμουν σε δύσκολες καταστάσεις με όποιο τρόπο μπορούν. Επίσης, ο Δήμος Αντιπάρου εμφανίζεται ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένος στην προστασία τόσο του περιβάλλοντος κυρίως μέσα από προγράμματα ανακύκλωσης όσο και στη φροντίδα των αδέσποτων ζώων συντροφιάς.

Το προφίλ των επισκεπτών κυρίως από την πανδημία και μετά έχει αλλάξει. Επισκέπτονται κυρίως το νησί άνθρωποι με υψηλό εισόδημα αλλά και η τουριστική περίοδος έχει μειωθεί αισθητά. Στόχος του Δήμου είναι η προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και η προσέλκυση επισκεπτών από την άνοιξη ως το φθινόπωρο.

Προσβασιμότητα

Σχετικά με την προσβασιμότητα, λόγω της γεωμορφολογίας της Αντιπάρου, η χώρα του νησιού θεωρείται εύκολα προσβάσιμη και ασφαλής για ντόπιους και επισκέπτες με κινητικά προβλήματα καθώς έχει πεζοδρομηθεί και είναι επίπεδη. Επιπλέον, γίνονται σοβαρές προσπάθειες για την τοποθέτηση σεατρακ σε παραλίες του νησιού. Επίσης, οι Δημόσιες Υπηρεσίες έχουν εύκολη πρόσβαση και ο γιατροί κάνουν επισκέψεις κατ'οίκον σε όποιον δεν μπορεί να μετακινηθεί.

Τρίτη ηλικία

Σε ότι αφορά την τρίτη ηλικία, η συντριπτική πλειοψηφία των ηλικιωμένων κατοίκων του νησιού λαμβάνει τη φροντίδα των οικείων της και για οποιαδήποτε ανάγκη προκύψει ο Σύλλογος Εθελοντών Διασωστών Αντιπάρου είναι δίπλα στους ηλικιωμένους. Επίσης, ο Δήμος έχει σχεδιάσει εφαρμογή με button “sos” για άμεση επέμβαση σε έκτακτες περιπτώσεις. Οι ηλικιωμένοι ζουν κυρίως στη Χώρα και κανένας στο νησί δεν είναι μόνος ή κατοικεί σε απομονωμένη περιοχή.

Έμφυλη βία

Σχετικά με την έμφυλη βία, δεν παρατηρούνται σχετικά φαινόμενα, ενώ στην περίπτωση που θα λάμβανε χώρα κάτι τέτοιο η επέμβαση της Αστυνομίας καθώς και του Συλλόγου Γυναικών Αντιπάρου θα ήταν άμεση.

Νεανική παραβατικότητα

Όσον αφορά τη νεανική παραβατικότητα δεν υπάρχουν συχνά περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς ή ενδοσχολικού εκφοβισμού παρά μόνο μεμονωμένα φαινόμενα υλικών φθορών και βανδαλισμών. Ο Δήμος με ενημερώσεις και δράσεις στο σχολείο προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά και να μειώσει τα φαινόμενα αυτά.

Συνοψίζοντας, ο Δήμος Αντιπάρου προσπαθεί μέσα από δράσεις, προγράμματα και υπηρεσίες να βελτιώσει την καθημερινότητα των μόνιμων κατοίκων και ταυτόχρονα να προσελκύσει επισκέπτες στο νησί από την άνοιξη ως το φθινόπωρο.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τη συνέντευξη με τον/τη δικαιούχο κοινωνικών επιδομάτων

Από τη συνέντευξη με τον/τη δικαιούχο των κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες και οι συνθήκες της καθημερινής διαβίωσης. Όπως τονίστηκε από τον/τη συνεντευξιαζόμενη, στο νησί υπάρχουν ισχυροί οικογενειακοί και κοινωνικοί δεσμοί

μεταξύ των ανθρώπων και είναι έντονη η αλληλεγγύη, οπότε κανένας δεν είναι μόνος του στις δυσκολίες.

4.4 Δήμος Αστυπάλαιας

Γενικά στοιχεία του Δήμου Αστυπάλαιας

Ο Δήμος Αστυπάλαιας έχει συνολική έκταση 114,10 τ.χλμ. και 1.334 μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή. Είναι το πιο δυτικό από τα Δωδεκάνησα και γι' αυτό έχει δεχτεί πολλές επιρροές από τις Κυκλάδες. Εκτός από τη Χώρα που είναι η πρωτεύουσα, υπάρχει ένα ακόμη χωριό που ονομάζεται Ανάληψη (παλιά ονομασία Μαλτεζάνα ή Μαρτιζάνα) και απέχει δέκα χλμ από τη Χώρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων του νησιού απασχολείται κυρίως στον τουρισμό και τις συναφείς σε αυτόν δραστηριότητες καθώς και με τον πρωτογενή τομέα όπως αλιεία και κτηνοτροφία.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2023, υπάρχουν 19 μέλη νοικοκυριών που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ, σημειώνοντας πτώση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Από αυτούς/ές, το 21,1% είναι αλλοδαποί, το 26,3% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, 36,8% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. ενώ δε καταγράφονται ηλικιωμένοι ή απροστάτευτα τέκνα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με στελέχη του Δήμου Αστυπάλαιας, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, δε σημειώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά και τονίστηκε το γεγονός πως ο Δήμος δεν έχει κάποια νέα εργαλεία/υπηρεσίες ώστε να βοηθήσει περισσότερο και με διαφορετικό τρόπο τους ωφελούμενους. Σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος, τονίστηκε πως το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η υποστελέχωση σε όλους τους τομείς, με αποτέλεσμα και τα στελέχη του Δήμου αλλά και οι εξωτερικοί συνεργάτες που υποστηρίζουν το έργο της Δημοτικής Αρχής, να απασχολούνται με πολλαπλά αντικείμενα. Όλο αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την δυσκολία του Δήμου να διαχειριστεί υποθέσεις και καταστάσεις που είτε προκύπτουν με τους πολίτες είτε ανατίθενται από την Κεντρική Διοίκηση του Κράτους.

Στην Αστυπάλαια, υπάρχουν πολλά περιστατικά ψυχικής υγείας στο νησί, χωρίς να υπάρχει η αντίστοιχη ιατρική ειδικότητα και χωρίς να εφαρμόζεται πλέον το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Έτσι ο Δήμος έχει ήδη υποβάλει αίτημα για δημιουργία Κινητής Μονάδας Ψυχικής Υγείας παρά το γεγονός πως στην Αστυπάλαια εφαρμόζεται το σύστημα της τηλε-ιατρικής.

Τέλος, στο νησί σε συνεργασία με διάφορους φορείς εφαρμόζονται τα προγράμματα «Μπροστά για την Οικογένεια» (δίνονται βρεφικά πακέτα με είδη που καλύπτουν τις πρώτες ανάγκες των βρεφών έως την συμπλήρωση του πρώτου έτους σε μελλουσες μητέρες με οικονομικές δυσκολίες) και τα «Αθλητικά Μονοπάτια» (δραστηριότητες για παιδιά).

Προσβασιμότητα

Στον Δήμο Αστυπάλαιας, η μετακίνηση των ατόμων με κινητικές δυσκολίες είναι δύσκολη, λόγω, κυρίως της μορφολογίας του εδάφους του νησιού, το οποίο είναι ιδιαίτερα επικλινές. Το συγκεκριμένο πρόβλημα έχει γνωρίσει βελτίωση σε μεγάλο βαθμό, μέσω της υλοποίησης της δράσης AstyBus, η οποία αφορά μία νέα υπηρεσία συγκοινωνίας, με εικονικές στάσεις (virtual stops) που λειτουργεί με στόλο ηλεκτρικών μίνι-βαν στο πλαίσιο του έργου «Smart and Sustainable Island – Astypalea». Επίσης, αναφέρθηκε πως ο Δήμος έχει καταστήσει τρεις από τις παραλίες του νησιού προσβάσιμες σε άτομα με κινητικά προβλήματα και ο στόχος της Δημοτικής αρχής μέσω προγράμματος που πρόκειται να υλοποιηθεί είναι να εγκατασταθεί ο σχετικός εξοπλισμός σε όλες τις παραλίες της Αστυπάλαιας. Επιπλέον, ενώ υπάρχει η νομική δυνατότητα να δημιουργηθεί Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ) στο Δήμο, δεν υπάρχει διαθέσιμο κτίριο – με υποδομές πρόσβασης, για να στεγάσει μία τέτοια δομή. Τέλος, στο κτίριο του Δήμου και στις υπηρεσίες, υπάρχουν σκαλοπάτια καθιστώντας έτσι την ίδια την υπηρεσία μη προσβάσιμη στα άτομα με κινητικά προβλήματα.

Τρίτη ηλικία

Αναφορά έγινε στα άτομα της τρίτης ηλικίας, τα οποία έχουν πολλά και διαφορετικά προβλήματα (είτε οικονομικά, είτε υγείας, είτε διαβίωσης κλπ.) αλλά στην πλειονότητά τους λύνονται από την ίδια την οικογένεια. Ευτυχώς υπάρχουν λίγα περιστατικά όπου οι άνθρωποι αυτοί χρήζουν βοήθειας από τρίτους, όμως ο Δήμος δεν έχει τα κατάλληλα εργαλεία και το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό για να ανταπεξέλθει σε αυτές τις ανάγκες. Η μόνη υπηρεσία που προσφέρει ο Δήμος είναι μέσω της μοναδικής κοινωνικής λειτουργού που εργάζεται στο Δήμο, η οποία μαζί με κάποιους εξωτερικούς συνεργάτες, προσπαθούν να καλύψουν ορισμένες από τις βασικές ανάγκες των ατόμων τρίτης ηλικίας (να τους αγοράσουν κάποια φάρμακα ή να πραγματοποιήσουν κάποια επίσκεψη με σκοπό την ψυχολογική τους υποστήριξη). Τέλος, αναφέρθηκε πως ο Δήμος δεν έχει τους πόρους προς το παρόν να προσφέρει παραπάνω υπηρεσίες για τη βελτίωση του βιοτικού και κοινωνικού επιπέδου των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας.

Έμφυλη βία

Η Αστυπάλαια είναι μια μικρή κοινωνία, και τις σπάνιες φορές που υπάρχει περιστατικό έμφυλης βίας ή κακοποίησης, μαθαίνεται συνήθως άμεσα. Η γενική πεποίθηση που κυριαρχεί στο νησί είναι ότι εφαρμόζεται ακόμα το σύστημα εξουσίας που βασίζεται στη μητέρα

(μητριαρχική εξουσία), όπου οι γυναίκες παίζουν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία λήψης αποφάσεων στην οικογένεια και διαθέτουν τον έλεγχο της οικογενειακής περιουσίας. Τα λίγα περιστατικά έμφυλης βίας που υπήρξαν, έγιναν γνωστά αμέσως, αλλά δυστυχώς δεν υπάρχουν οι δομές και το προσωπικό που χρειάζεται για να αντιμετωπιστούν σωστά.

Νεανική παραβατικότητα

Στην Αστυπάλαια έχουν εμφανιστεί τα τελευταία δύο έτη κάποια σποραδικά περιστατικά νεανικής παραβατικότητας, τα οποία όμως ήταν μικρής έντασης. Επίσης, κάποια περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (bullying) που έχουν προκύψει σε σχολεία του νησιού, μπόρεσαν να αντιμετωπιστούν εγκαίρως. Ο στόχος του Δήμου για την νέα χρονιά είναι να αποκτήσει το νησί δύο νέα στελέχη, έναν/μία κοινωνικό λειτουργό και έναν/μία ψυχολόγο που θα «δουλέψουν» με τους μαθητές του νησιού.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους των κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Αρκετοί από τους ωφελούμενους είναι άνθρωποι μεγάλοι σε ηλικία ή με σοβαρά προβλήματα υγείας ή και τα δύο και ζουν σε δυσκολες συνθήκες. Δήλωσαν πως πιέζονται πολύ οικονομικά, έχουν δυσκολία στην κίνηση και όσοι δε μένουν στη Χώρα νιώθουν αποκλεισμένοι. Το μεγαλύτερο τους όμως πρόβλημα είναι η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που τους αναγκάζει να μεταβούν στην Αθήνα. Πολλές φορές όμως δεν είναι εφικτό αυτό με αποτέλεσμα να χειροτερεύουν τα προβλήματα υγείας τους.

4.5 Δήμος Θήρας

Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Θήρας, ο οποίος περιλαμβάνει τα νησιά Σαντορίνη και Θηρασιά, είναι ένας από τους πιο γνωστούς και τουριστικούς δήμους των Κυκλάδων. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός του Δήμου Θήρας ανέρχεται σε περίπου 15.480 κατοίκους. Η οικονομία του δήμου στηρίζεται σημαντικά στον τουρισμό, τη γεωργία (κυρίως οινοπαραγωγή) και την αλιεία. Οι τουρίστες επισκέπτονται το νησί κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, γεγονός που ενισχύει την τοπική οικονομία και δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης για τους κατοίκους.

Ωστόσο, ο Δήμος Θήρας αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως η διαχείριση των πόρων, η υποδομή για τη στήριξη του αυξανόμενου τουριστικού ρεύματος και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης. Οι κάτοικοι της Θήρας είναι γνωστοί για τη φιλοξενία τους και τη διατήρηση των παραδόσεων, με πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων και φεστιβάλ καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, που προάγουν την τοπική κουλτούρα και την κοινωνική συνοχή.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Η κοινωνική μέριμνα στο νησί έχει κάνει σημαντικά βήματα, αλλά υπάρχουν ακόμα προκλήσεις που απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες. Οι υποδομές για άτομα με αναπηρία, η υποστήριξη της τρίτης ηλικίας, η πρόληψη της έμφυλης βίας και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων για τους νέους είναι τομείς που χρειάζονται περισσότερη προσοχή και επένδυση από τις τοπικές αρχές. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διάφορες ομάδες του πληθυσμού στο νησί απαιτούν στοχευμένες παρεμβάσεις και συνεργασία μεταξύ δήμου και κοινωνικών υπηρεσιών. Η βελτίωση της προσβασιμότητας, η υποστήριξη της τρίτης ηλικίας και η ευαισθητοποίηση γύρω από θέματα έμφυλης βίας και νεανικής παραβατικότητας είναι κρίσιμες για την ανάπτυξη μιας πιο δίκαιης και υποστηρικτικής κοινωνίας.

Προσβασιμότητα

Η προσβασιμότητα στο νησί είναι περιορισμένη, κυρίως λόγω του γεωγραφικού ανάγλυφου και των στενών δρόμων. Οι υποδομές για άτομα με αναπηρία δεν έχουν επαρκώς αναπτυχθεί, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολη η μετακίνηση και η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες. Το Κέντρο Κοινότητας εργάζεται για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης, αλλά η έλλειψη χρηματοδότησης και η νομική πολυπλοκότητα καθιστούν τη διαδικασία πρόκληση. Εξετάζονται προτάσεις για την ανακαίνιση δημόσιων κτιρίων ώστε να είναι πιο φιλικά προς τα άτομα με αναπηρία. Παράλληλα, γίνονται προσπάθειες για τη βελτίωση της κατάστασης, όπως η ενίσχυση του Συλλόγου Ατόμων με Αναπηρία και η υποστήριξη από το Δήμο. Υπάρχουν προτάσεις για τη δημιουργία χώρων και προγραμμάτων που θα διευκολύνουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική ζωή.

Τρίτη Ηλικία

Οι ηλικιωμένοι στο νησί απολαμβάνουν υποστήριξη από τις οικογένειές τους και υπηρεσίες όπως το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Παρόλο που οι συνθήκες διαβίωσης είναι γενικά καλές, οι δυσκολίες στην πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες είναι σημαντικές. Υπάρχουν ανάγκες για περισσότερες υπηρεσίες υγείας και καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των υπηρεσιών και των πολιτών. Η κοινωνική αλληλεγγύη μεταξύ των κατοίκων είναι παρούσα, με γείτονες να βοηθούν ο ένας τον άλλον σε καθημερινές ανάγκες. Οι ηλικιωμένοι συχνά εξαρτώνται από τις οικογένειές τους για υποστήριξη και κοινωνικοποίηση, με τα κοινά και τα τοπικά έθιμα να παίζουν σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητά τους. Η τοπική κοινωνία δείχνει αλληλεγγύη, αλλά οι ανάγκες τους συνεχίζουν να είναι αυξανόμενες.

Έμφυλη Βία

Η έμφυλη βία και η νεανική παραβατικότητα δε φαίνεται να είναι σε επίπεδα που να προκαλούν ανησυχία στην κοινότητα. Παρόλα αυτά, η συνεργασία με σχολεία και άλλες

κοινωνικές υπηρεσίες είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τυχόν περιστατικών. Η κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί τις καταστάσεις και επιδιώκει να διασφαλίσει ότι οι αναγκαίες υποστηρίξεις είναι διαθέσιμες για όσους τις χρειάζονται. Υπάρχει ανάγκη για ευαισθητοποίηση των νέων και των γονέων σχετικά με τα προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν. Οι κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται για να παρέχουν υποστήριξη και να δημιουργήσουν ασφαλείς χώρους για συζητήσεις γύρω από αυτά τα ζητήματα.

Νέοι

Οι νέοι στο νησί έχουν πρόσβαση σε πολλές ευκαιρίες απασχόλησης, κυρίως μέσω του τουρισμού. Η ανεργία είναι σχεδόν μηδενική, γεγονός που ευνοεί τη διαμονή και την εργασία τους στο νησί. Ωστόσο, η έλλειψη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα της ζωής τους. Χρειάζονται περισσότερες δραστηριότητες και πρωτοβουλίες που να τους εμπλέκουν και να τους επιτρέπουν να εκφράσουν τις ανησυχίες και τα ενδιαφέροντά τους. Η πρόσβαση σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι περιορισμένη. Είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι δραστηριότητες που προάγουν την κοινωνικοποίηση και την προσωπική ανάπτυξή τους, καθώς και να δημιουργηθούν εναλλακτικές διαδρομές απασχόλησης εκτός του τουριστικού τομέα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Οι συνεντευζιαζόμενοι μοιράστηκαν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους σχετικά με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας στο νησί. Πολλοί από τους συμμετέχοντες εξέφρασαν την επιθυμία τους να επιτύχουν μεγαλύτερη οικονομική άνεση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να βελτιώσουν τη ζωή τους, ώστε να διασφαλίσουν ποιότητα ζωής για τα παιδιά τους. Ορισμένοι μάλιστα εξέφρασαν την επιθυμία τους να μετακομίσουν στην Πελοπόννησο, κοντά στους γονείς τους, θεωρώντας ότι εκεί θα έχουν καλύτερες ευκαιρίες εργασίας. Αυτή η επιθυμία αποδεικνύει τις ανησυχίες τους σχετικά με τις επαγγελματικές προοπτικές στο νησί.

Η συζήτηση αποκάλυψε πολλές ανάγκες που αφορούν τις υποδομές. Οι συμμετέχοντες τόνισαν την ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας του οδικού δικτύου και για την εγκατάσταση φαναριών, προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια κατά τη μετακίνηση. Επίσης, υπήρξε κριτική για τις διακοπές στα δρομολόγια των λεωφορείων, ειδικά για τους μαθητές, οι οποίοι συχνά αδυνατούν να μετακινηθούν λόγω της προτεραιότητας που δίνεται στους τουρίστες.

Παράλληλα, ορισμένοι συνεντευζιαζόμενοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τις προσπάθειες των δημάρχων και των τοπικών αρχών, υπογραμμίζοντας ότι γίνεται μια ουσιαστική προσπάθεια για την υλοποίηση έργων που θα βελτιώσουν την καθημερινότητα της κοινότητας. Ωστόσο, παρά τις θετικές αναφορές, η έλλειψη ποιοτικών υπηρεσιών και υποδομών παραμένει ένα σημαντικό ζήτημα.

Συνολικά, η τοπική κοινωνία αναγνωρίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει και εκφράζει την ανάγκη για παρέμβαση από τις αρχές. Οι προτάσεις των κατοίκων υποδεικνύουν την

κατεύθυνση που θα μπορούσε να ακολουθήσει η τοπική διοίκηση, ώστε να διασφαλιστεί η βελτίωση των συνθηκών ζωής στο νησί.

4.6 Δήμος Καλυμνίων

Γενικά στοιχεία του Δήμου Καλυμνίων

Ο Δήμος Καλυμνίων έχει συνολική έκταση 134,50 τ.χλμ. και 17.797 κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή. Η Κάλυμνος βρίσκεται νότια της Λέρου, έχοντας ΝΑ την Κω και σε απόσταση 14 μιλίων προς ανατολικά τις τουρκικές ακτές της Μικράς Ασίας. Ο Δήμος Καλύμνου περιλαμβάνει και τα νησιά Καλόλιμνο, Πλάτη, Τέλενδο και Ψέριμο. Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Πόθια.

Η Κάλυμνος αποτελεί ένα από τα πιο πυκνοκατοικημένα νησιά της Ελλάδας, ενώ είναι παγκοσμίως γνωστό ως διεθνές κέντρο επεξεργασίας και εμπορίας σφουγγαριών, με μια παράδοση εκατοντάδων χρόνων. Λόγω της παράδοσης του ναυτικού επαγγέλματος στην Κάλυμνο, η διαβίωση των κατοίκων βρίσκεται σε σχετικά καλό επίπεδο. Ένα από τα δυνατά σημεία της Καλύμνου είναι ο τουρισμός και πιο συγκεκριμένα ο αναρριχητικός, ο ιαματικός και ο θρησκευτικός.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του 2023, στον Δήμο Καλυμνίων υπάρχουν 1.654 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 1,4% είναι αλλοδαποί, το 7,7% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 42% είναι άνεργοι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α., ενώ το 2,1% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Καλυμνίων, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, παρατηρείται πως υπάρχουν αρκετοί ωφελούμενοι που έχουν πραγματική ανάγκη, παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια έχουν μειωθεί τα περιστατικά και πλέον είναι πιο ήπια σε σύγκριση με άλλα έτη. Ειδικότερα, βάσει των στοιχείων του τμήματος, κατά τη διάρκεια του κορονοϊού υπήρξε έξαρση σε περιστατικά αγχωδών διαταραχών, ενώ παράλληλα - σε σύγκριση με τότε - δεν υπάρχει κάποια αύξηση των ωφελούμενων των επιδομάτων (ΕΕΕ, ενοικίου, γέννησης) τον τελευταίο χρόνο. Σημαντική παράμετρος, η οποία τονίζεται και φέτος, αφορά την περιορισμένη πρόσβαση των κατοίκων στις υγειονομικές υπηρεσίες του νησιού.

Όπως καταγράφηκε, τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας, ανάλογα με την ειδικότητά τους, έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Η κοινωνική λειτουργός ασχολείται περισσότερο με τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων των επιδομάτων των ωφελούμενων. Από την πλευρά της, η ψυχολόγος ασχολείται με τη συμβουλευτική για όλους τους δημότες, με συχνότερο αντικείμενο τις αγχώδεις διαταραχές, όπως τη διαταραχή πανικού, την ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή, κάποια περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, όπως και τα περιστατικά χρήσης ουσιών, τα οποία παραπέμπει στο ΚΕΘΕΑ (Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων). Ένα ζήτημα που έχει προκύψει, είναι πως αρκετοί ωφελούμενοι βρίσκονται σε διάσταση, αλλά επειδή δεν το αναφέρουν, πρέπει να πραγματοποιείται κοινωνική έρευνα ώστε να αποδειχθεί αν ισχύει ή όχι, εγχείρημα αρκετά δύσκολο, λόγω φόρτου εργασίας και έλλειψης χρόνου.

Προσβασιμότητα

Όσον αφορά την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, θεωρείται πως είναι αρκετά δύσκολο να μπορέσει κάποιος άνθρωπος με τέτοιες ιδιαιτερότητες να μετακινηθεί μέσα στο κέντρο της Καλύμνου, αφού δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές, όπως κεκλιμένα επίπεδα, προστατευμένοι προσβάσιμοι χώροι σε περίπτωση εκτάκτων αναγκών, ράμπες, χώροι υγιεινής, με εξαίρεση τον χώρο του Κέντρου Κοινότητας. Επίσης, το νησί έχει περιοχές αρκετά δύσβατες που δυσκολεύουν την πρόσβαση των ανθρώπων που κατοικούν εκεί σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, αλλά και η ίδια η κοινωνία της Καλύμνου, όπως υποστηρίζεται, δεν έχει καταφέρει ακόμα να ευαισθητοποιηθεί με το συγκεκριμένο ζήτημα και αυτό οφείλεται στην έλλειψη ενημέρωσης.

Επομένως, είναι αναγκαίο να υπάρξουν οι απαραίτητες ενέργειες προσαρμογής της Καλύμνου ώστε να εξυπηρετηθεί η εν λόγω πληθυσμιακή ομάδα. Όπως επισημαίνεται, έχουν ήδη κατατεθεί προτάσεις στον Δήμο, οι οποίες περιλαμβάνουν παρεμβάσεις σε κοινόχρηστους χώρους (π.χ. ράμπες, ασανσέρ κ.ά.) καθώς και σε παραλίες.

Τρίτη ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, στο νησί της Καλύμνου δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη δομή, στην οποία θα μπορούσαν να απευθυνθούν οι δημότες τρίτης ηλικίας, ενώ υπάρχουν αρκετοί σε αριθμό. Συγχρόνως, έγινε αναφορά στο γεγονός πως το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο εξυπηρετεί κατά βάση τα άτομα τρίτης ηλικίας, έχει καταργηθεί στην Κάλυμνο από το 2016. Παρόλα αυτά, γίνονται προσπάθειες από το Δήμο για την επαναφορά του. Το προαναφερόμενο πρόγραμμα, όπως και το ΚΑΠΗ του Δήμου Καλύμνου, του οποίου, επίσης, η λειτουργία έπαψε το 2010, θεωρείται πως είναι αναγκαίο να λειτουργήσουν και πάλι, καθώς εξυπηρετούν τις ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας στην Κάλυμνο, ενώ για αρκετούς από αυτούς τους ανθρώπους αποτελεί τη μοναδική βοήθεια.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι η Κάλυμνος είναι ένα νησί, από το οποίο έχει μεταναστεύσει μεγάλο ποσοστό των νέων, επομένως οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι παραμένουν εκεί μόνοι τους χωρίς ιδιαίτερη βοήθεια.

Έμφυλη βία

Αναφορικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας, η αρμόδια υπηρεσία δεν αντιμετωπίζει συχνά τέτοια φαινόμενα, καθώς παραμένει ένα θέμα που δε συζητείται εύκολα στην Κάλυμνο ακόμα μέχρι και σήμερα, παρότι αποτελεί ένα αρκετά έντονο φαινόμενο. Όπως υπογραμμίζεται, θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν ενημερώσεις ώστε αρχικά να γίνεται η αναγνώριση του φαινομένου από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους και στη συνέχεια να κατανοούν πως μπορούν να βοηθηθούν.

Στόχος του Δήμου είναι να ενισχυθεί η ισότητα των φύλων και για τον λόγο αυτό συστάθηκε Επιτροπή για το συγκεκριμένο θέμα τον Ιούνιο του 2024. Η συγκεκριμένη ενέργεια θα βοηθήσει στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας ισότητας και προστασίας από τη βία, ενώ θα ενισχύσει και την καλλιέργεια ενός υγιούς κοινωνικού περιβάλλοντος. Ακόμα δεν έχει ξεκινήσει η δραστηριοποίησή της, αλλά θεωρείται ότι η συγκεκριμένη προσπάθεια είναι αρκετά σημαντική για το νησί της Καλύμνου.

Νεανική παραβατικότητα

Σχετικά με τη νεανική παραβατικότητα, σημειώνονται αρκετά περιστατικά στο νησί, για τα οποία βασικό αντίδοτο θεωρείται ο αθλητισμός. Ο αθλητισμός μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό μέσο για την καθοδήγηση των νέων προς τη σωστή κατεύθυνση, ενισχύοντας ταυτόχρονα την κοινωνική τους συμπεριφορά. Παράλληλα, τονίζεται η σημασία της πρόληψης καθώς και της ενημέρωσης μέσα στο οικογενειακό αλλά και το σχολικό περιβάλλον.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων πολιτών αφορά ανέργους, πολλοί από τους οποίους δεν αναζητούν εργασία. Ο κυριότερος λόγος σχετίζεται με το γεγονός ότι αντιμετωπίζουν οι ίδιοι σοβαρά προβλήματα υγείας ή χρειάζεται να φροντίσουν κάποιο μέλος της οικογένειά τους. Επίσης, σχεδόν οι μισοί/ές από αυτούς/ές είναι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τέλος, σχετικά με τη διαβίωση στο νησί, αναφέρθηκε η ανάγκη βελτίωσης της υγειονομικών υπηρεσιών καθώς και της καθαριότητας.

4.7 Δήμος Καρπάθου

Ο Δήμος Καρπάθου ανήκει στο σύμπλεγμα Δωδεκανήσου. Διοικητικά ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Καρπάθου-Ηρωικής Νήσου Κάσου μαζί με το Δήμο Ηρωικής Νήσου

Κάσου. Ο Δήμος εκτός από το νησί της Καρπάθου περιλαμβάνει τη νήσο Σαρία καθώς και τις γειτονικές τους νησίδες. Η Κάρπαθος είναι το δεύτερο σε έκταση νησί του νησιωτικού συμπλέγματος της Δωδεκανήσου με έκταση 69,50 τ. χλμ. Έχει 6.567 κατοίκους (απογραφή 2021). Πρωτεύουσα του Δήμου είναι τα Πηγάδια. Άλλοι σημαντικοί οικισμοί είναι οι Αρκάσα, Μενετές, Απέρι, Βωλάδα, Μεσοχώρι, Όθος, Πυλές, Όλυμπος, Σπτόα. Η οικονομία του νησιού βασίζεται στον Τουρισμό (καταλύματα και εστίαση) και στον πρωτογενή τομέα (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία κ.α.).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, υπάρχουν 50 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 8% είναι αλλοδαποί, το 12% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 58% είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στη Δ.ΥΠ.Α. ενώ δεν καταγράφονται ηλικιωμένοι ή απροστάτευτα ανήλικα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Καρπάθου, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, η Κάρπαθος είναι κυρίως εποχιακό νησί, αφού το καλοκαίρι, λόγω του τουρισμού, οι Καρπάθιοι οι οποίοι έχουν μετοικήσει εκτός Καρπάθου, στο εξωτερικό ή και στην υπόλοιπη Ελλάδα, επιστρέφουν στο νησί, ενώ το χειμώνα γυρίζουν στα μέρη όπου κατοικούν, με αποτέλεσμα το νησί να αδειάζει. Το βασικό στοιχείο της οικονομίας της Καρπάθου είναι ο τουρισμός και η παράδοσή της.

Το νέο νοσοκομείο το οποίο ιδρύθηκε και λειτουργεί τα τελευταία χρόνια, αποτελεί ένα πλεονέκτημα για την κοινωνία της Καρπάθου, καθώς παρέχει τις βασικές ειδικότητες και αποτελεί εξέλιξη για τον τομέα της υγείας στο νησί, αφού πριν από αυτό υπήρχε μόνο κέντρο υγείας. Παρ' όλα αυτά, για την αντιμετώπιση δύσκολων περιστατικών, χρειάζεται η μετάβαση του ασθενή στη Ρόδο ή σε κάποιο άλλο νοσοκομείο.

Επιπλέον, μετά την ανάπτυξη και στελέχωση του Κέντρου Κοινότητας, υπάρχει η δυνατότητα να παρέχεται ψυχοκοινωνική στήριξη, όπως και οργάνωση περισσότερων δράσεων, καθώς η συγκεκριμένη υπηρεσία δεν έχει ως ρόλο μόνο τη διεκπεραίωση των αιτημάτων κοινωνικής πρόνοιας, αλλά και την πραγματοποίηση δράσεων επιμόρφωσης, πολιτισμού και άλλες. Επίσης, τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί τα περιστατικά που επιδέχονται ψυχολογικής υποστήριξης τα οποία παραπέμπονται στις αντίστοιχες υπηρεσίες. Το Κέντρο Κοινότητας, επιπρόσθετα, έχει δεχτεί εισαγγελικές παραγγελίες για περιστατικά κακοποίησης καθώς υπάρχουν περισσότεροι άνθρωποι με ψυχικά νοσήματα, όπως και περισσότερες εισαγγελικές εντολές σε σύγκριση με τα περασμένα έτη. Τονίστηκε η ανάγκη να πραγματοποιηθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, για να νιώσει εμπιστοσύνη το ίδιο το άτομο που αντιμετωπίζει το

πρόβλημα, ώστε να απευθυνθεί στο Κέντρο Κοινότητας για την εξεύρεση μιας λύσης, καθώς το Κέντρο λειτουργεί μέσω αιτημάτων και δεν μπορεί να αναμειχθεί αυτοβούλως.

Προσβασιμότητα

Όσον αφορά την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στο νησί της Καρπάθου, έχουν προστεθεί ράμπες και θέσεις πάρκινγκ σε κεντρικά σημεία του νησιού και μελλοντικά θα προστεθούν ανελκυστήρες σε δημόσια κτίρια. Έχουν γίνει αναδιαμορφώσεις δημόσιων χώρων, όπως και στο Δημαρχείο που έχει προστεθεί ράμπα, διαθέτει ειδικά διαμορφωμένες τουαλέτες και θέσεις στάθμευσης. Ακόμα, στο Κέντρο Κοινότητας αναλαμβάνουν τις αιτήσεις αξιολόγησης αναπηρίας, για να πιστοποιηθεί η αναπηρία του ενδιαφερόμενου, ώστε να λάβει οικονομική υποστήριξη από το κράτος, όπως και το επίδομα αναπηρίας. Το καλοκαίρι υποβλήθηκαν, επίσης, κάποιες αιτήσεις για «Προσωπικό βοηθό», αλλά δε γνωρίζουν την έκβαση αυτού, καθώς πρέπει να υπάρχουν και αντίστοιχα άνθρωποι που μπορούν να το αναλάβουν.

Τρίτη ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, στο νησί υπάρχει νοσηλεύτης, ο οποίος αναλαμβάνει υπηρεσίες φροντίδας ανθρώπων που δεν έχουν οικογένεια ή κάποιον άλλο να τους βοηθήσει, μέσω επισκέψεων, σε συνεργασία με στέλεχος του Κέντρου Κοινότητας. Επίσης, η κοινωνική λειτουργός λαμβάνει αιτήματα, που περιλαμβάνουν αιτήσεις για επιδόματα γήρατος, συντάξεως κτλ, παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη σε ηλικιωμένους με νευρολογικές ή ψυχιατρικές διαταραχές και συνεργάζονται με την αστυνομία σε περιπτώσεις κακοποίησης ή παραμέλησης. Επιπλέον, αν χρειαστεί παραπέμπουν σε δομές φιλοξενίας ηλικιωμένων, κυρίως στη Ρόδο και στη Λέρο, όπως και στην Αθήνα, καθώς δεν υπάρχουν δομές στο νησί της Καρπάθου.

Έμφυλη βία

Σε μικρές κοινωνίες όπως η Κάρπαθος, πολλοί άνθρωποι φοβούνται να μιλήσουν για τα περιστατικά έμφυλης βίας που βιώνουν ή παρατηρούν, είτε λόγω του φόβου της κοινωνικής κατακραυγής είτε επειδή ντρέπονται να αποκαλύψουν την κατάσταση τους. Φαίνεται πως οι άνθρωποι μπορεί να μην κατανοούν ότι αυτό που βιώνουν ή παρατηρούν είναι έμφυλη βία, είτε λόγω έλλειψης ενημέρωσης είτε λόγω κοινωνικών στερεοτύπων. Επίσης, τονίστηκε η σημασία του να ενημερωθούν οι κάτοικοι πως υπάρχει η δυνατότητα ψυχολογικής υποστήριξης και να γνωρίζουν πού μπορούν να απευθυνθούν. Η ενημέρωση μπορεί να γίνει μέσω τοπικών εκδηλώσεων ή ενημερωτικών καμπανιών. Η κοινωνική λειτουργός του Κέντρου Κοινότητας, με τη γνώση της στην ιατροδικαστική ψυχιατροδικαστική, μπορεί και υποστηρίζει θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, προσφέροντας αξιολόγηση για την τεκμηρίωση σωματικών και ψυχικών τραυμάτων και συνεργάζεται με τις αστυνομικές αρχές για την εισαγγελία.

Νεανική παραβατικότητα

Αναφορικά με την νεανική παραβατικότητα, παρατηρήθηκε πως έχει αυξηθεί η χρήση ουσιών από εφήβους στο νησί και προσδίδεται το γεγονός αυτό στη μη ύπαρξη αρκετών τρόπων διασκέδασης και διαφυγής τους χειμερινούς μήνες. Για την πρόληψη τέτοιων φαινομένων, προτείνεται η στελέχωση με περισσότερους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους στο σχολείο, καθώς και περισσότερη επαγρύπνηση των καθηγητών στα σχολεία, ώστε να απευθύνονται στο Κέντρο Κοινότητας και να κινητοποιηθεί επιπλέον υποστήριξη.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Η πλειοψηφία των ωφελομένων αντιμετωπίζει πολύ σοβαρά προβλήματα είτε ψυχικής είτε σωματικής υγείας ή και τα δύο με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εργαστεί. Αρκετοί στηρίζονται στη φροντίδα συγγενών ή φίλων και δυσκολεύονται πολύ οικονομικά. Τέλος, επειδή δεν υπάρχουν αρκετοί γιατροί και ειδικότητες στο νοσοκομείο αναγκάζονται να ταξιδεύουν στην Αθήνα ή στη Ρόδο για να εξεταστούν.

4.8 Δήμος Κέας

Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Κέας, είναι ένα από τα νησιά των Κυκλάδων, το οποίο βρίσκεται νότια της Αττικής. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός του Δήμου Κέας ανέρχεται σε περίπου 2.335 κατοίκους. Η δημογραφική σύνθεση παρουσιάζει μια μικρή αύξηση στον αριθμό των ξένων κατοίκων τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω τουριστικών δραστηριοτήτων και της αγοράς εξοχικών κατοικιών. Ο πληθυσμός του νησιού έχει γηρασμένο προφίλ, με μεγάλο ποσοστό ηλικιωμένων, ενώ παρατηρείται και μια μετανάστευση νέων προς τα αστικά κέντρα, αναζητώντας καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες.

Η οικονομία του Δήμου Κέας βασίζεται κυρίως στη γεωργία, την κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την καλλιέργεια ελιών, αμπελιών και άλλων γεωργικών προϊόντων, ενώ ο τουρισμός έχει αρχίσει να αναπτύσσεται, αν και σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με άλλα νησιά των Κυκλάδων. Οι επισκέπτες προσελκύνονται από τις όμορφες παραλίες, τις γραφικές διαδρομές και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.

Ωστόσο, ο Δήμος Κέας αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως η ανάγκη βελτίωσης των υποδομών, η προσβασιμότητα και η βιώσιμη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα. Με την πλούσια ιστορία και τον φυσικό της πλούτο, η Κέα έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί περαιτέρω, διατηρώντας παράλληλα την παραδοσιακή της ταυτότητα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Κάθε μία από τις πληθυσμιακές ομάδες παρουσιάζει διαφορετικές ανάγκες και προκλήσεις, που απαιτούν συντονισμένες δράσεις από τη δημοτική αρχή και την κοινωνία. Η υποστήριξη της προσβασιμότητας, η προστασία των ηλικιωμένων, η καταπολέμηση της έμφυλης βίας και η ενίσχυση των νέων είναι ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητα και την ευημερία της κοινότητας στο νησί. Η πρόοδος στην προσβασιμότητα, την υποστήριξη της τρίτης ηλικίας, την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και την ενίσχυση της νεολαίας είναι κρίσιμη για τη συνοχή και την ευημερία της κοινότητας στο νησί. Απαιτείται συνεργασία μεταξύ των τοπικών αρχών και των κοινωνικών υπηρεσιών για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των πληθυσμιακών ομάδων και να δημιουργήσουν ένα πιο υποστηρικτικό και βιώσιμο περιβάλλον για όλους.

Προσβασιμότητα

Η προσβασιμότητα στο νησί αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τα άτομα με αναπηρία. Παρόλο που έχουν γίνει σημαντικές βελτιώσεις, όπως η δημιουργία ραμπών και η διευθέτηση των παραλιών για εύκολη πρόσβαση, αρκετά δημόσια κτίρια παραμένουν μη προσβάσιμα λόγω της γεωγραφικής διάρθρωσης του νησιού. Υπάρχει ανάγκη για συνεχείς προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως αναπηρίας, έχουν την ευχέρεια να συμμετέχουν πλήρως στη ζωή του νησιού. Το Κέντρο Κοινότητας εργάζεται για να εξασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες του είναι προσβάσιμες σε όλους.

Τρίτη Ηλικία

Οι ηλικιωμένοι στο νησί απολαμβάνουν καλή ποιότητα ζωής, με υποστήριξη από το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», που παρέχει επισκέψεις και βοήθεια σε καθημερινές ανάγκες. Η κοινωνική αλληλεγγύη μεταξύ των κατοίκων είναι ισχυρή, με συχνές επαφές και υποστήριξη από τις οικογένειές τους. Ωστόσο, οι ανάγκες τους περιλαμβάνουν την πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες και την ψυχαγωγία. Τα ηλικιωμένα άτομα αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες λόγω γεωγραφικών περιορισμών και της έλλειψης μόνιμων γιατρών. Η κοινωνικοποίηση τους γίνεται κυρίως μέσω τοπικών δραστηριοτήτων, όπως οι εκκλησίες και οι γιορτές, αλλά οι μετακινήσεις παραμένουν δύσκολες για αυτούς που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές.

Έμφυλη Βία

Η έμφυλη βία παραμένει ένα ευαίσθητο θέμα, με περιορισμένα περιστατικά να καταγράφονται στο νησί. Η κοινότητα είναι σχετικά κλειστή, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε αποκρύψεις. Υπάρχει ανάγκη για περισσότερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με το ζήτημα, καθώς και για συνεργασία με κοινωνικές υπηρεσίες και την αστυνομία για την υποστήριξη θυμάτων. Η ενδοοικογενειακή βία και η κακοποίηση ανηλίκων είναι ζητήματα που

απασχολούν την κοινότητα. Οι συνεργασίες με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και φορείς είναι ζωτικής σημασίας για την υποστήριξη των θυμάτων, και απαιτούνται πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση και την υποστήριξη των γονέων, ώστε να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα.

Νέοι

Οι νέοι του νησιού αντιμετωπίζουν προκλήσεις, όπως η έλλειψη ευκαιριών και δραστηριοτήτων. Το Συμβούλιο Νέων, το οποίο έχει δημιουργηθεί στο νησί με πρωτοβουλία της δημοτικής αρχής προσπαθεί να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους σε κοινωνικά θέματα και να ενισχύσει τις δραστηριότητες που τους αφορούν. Παρά τη θετική εικόνα, οι νέοι συχνά δεν κοινοποιούν περιστατικά βίας ή παραβατικότητας, κάτι που απαιτεί προσοχή και ευαισθητοποίηση. Πολλοί νέοι αισθάνονται ότι δεν υπάρχουν αρκετές επιλογές για ψυχαγωγία ή ανάπτυξη δεξιοτήτων. Οι πρωτοβουλίες για τη δημιουργία θεατρικών ομάδων και αθλητικών δραστηριοτήτων είναι αποσπασματικές και συχνά εξαρτώνται από εξωτερική υποστήριξη. Χρειάζεται να ενισχυθούν οι δράσεις που προάγουν την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνία και την ανάπτυξή τους.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Οι συνεντευξιζόμενοι εκφράζουν την επιθυμία τους να βελτιώσουν τη ζωή τους, ώστε να διασφαλίσουν την ποιότητα ζωής για τα παιδιά τους. Υπογραμμίζουν τη σημασία της οικογενειακής σχέσης και επιθυμούν να περνούν περισσότερο χρόνο με τους αγαπημένους τους. Υπάρχει έντονη ανησυχία για τις υγειονομικές υπηρεσίες στο νησί. Οι συνεντευξιζόμενοι επισημαίνουν την ανάγκη για περισσότερους γιατρούς και την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας, γεγονός που υποδεικνύει ότι οι υπάρχουσες υποδομές δεν επαρκούν για τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας. Δεν καταγράφηκαν πρόσθετες προτάσεις ή σχόλια από τους συμμετέχοντες, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει είτε ικανοποίηση με την τρέχουσα κατάσταση είτε έλλειψη πεποιθήσεων για τη δυνατότητα βελτίωσης.

4.9 Δήμος Κω

Γενικά εισαγωγικά στοιχεία του Δήμου Κω

Η Κως είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Δωδεκανήσου σε έκταση (287,20 τ.χλμ.) μετά τη Ρόδο και την Κάρπαθο και το δεύτερο σε πληθυσμό (36.986 κατοίκους, απογραφή 2021) μετά τη Ρόδο. Αποκαλείται, επίσης, «νησί του Ιπποκράτη», του πατέρα της ιατρικής, επειδή εκεί γεννήθηκε ο Ιπποκράτης. Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τον τριτογενή τομέα, αλλά εμφανείς θεωρούνται και οι άλλοι τομείς της οικονομίας. Επίσης, λόγω του τουρισμού, οι κάτοικοι είναι πιο ανοιχτοί και ασχολούνται με τις ξένες γλώσσες, γεγονός που τους καθιστά πιο προσιτούς στους τουρίστες. Υπάρχει μια γενική τάση για την εκμάθηση ξένων γλωσσών

και οι περισσότεροι κάτοικοι μιλούν τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα. Ως εκ τούτου, η Κως θεωρείται ένα νησί με μεγάλη προσφορά θέσεων εργασίας και ευκαιριών για όσους επιθυμούν να εργασθούν.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2023, στον Δήμο Κω υπάρχουν 186 μέλη νοικοκυριών που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 11,8% είναι αλλοδαποί, το 9,7% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 54,3% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 16,1% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Κω με Παράρτημα Ρομά, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, όπως υποστηρίζεται, υπάρχει σοβαρή έλλειψη προσωπικού και ειδικοτήτων, καθώς οι υπάρχοντες εργαζόμενοι είναι λίγοι και οι προσλήψεις δεν προχωρούν. Παρά τις προκηρύξεις για θέσεις εργασίας, δεν υπάρχει ενδιαφέρον από υποψήφιους, κυρίως λόγω της απομακρυσμένης τοποθεσίας του νησιού. Τα τελευταία χρόνια το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του Δήμου έχει εμπλουτιστεί με τα προγράμματα ΕΣΠΑ, καθώς είναι σημαντική η δημιουργία νέων κοινωνικών δομών, οπότε προσπαθούν να υποβάλλουν προτάσεις για οποιαδήποτε πρόσκληση δημοσιευτεί που να αφορά το συγκεκριμένο θέμα.

Οι κύριες δραστηριότητες των στελεχών είναι ανάλογα με το αντικείμενό τους και συνοψίζονται στη συμβουλευτική υγείας, τη διαχείριση προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της υγείας, τα επιδόματα, οι κοινωνικές έρευνες, ειδικά σε θέματα που αφορούν την τρίτη ηλικία, τις συνθήκες διαβίωσης και την αστεγία, τη συνεργασία με σχολεία σε συνδυασμό με συμβουλευτική γονέων, καλύπτοντας με τις υπηρεσίες τους και το νησί της Νισύρου. Όλοι οι εργαζόμενοι στο Κέντρο Κοινότητας, ασχολούνται με όλα τα επιδόματα. Γενικά, παρατηρείται μείωση στον αριθμό των ωφελούμενων στα επιδόματα ΕΕΕ και Στέγασης. Αυτό συμβαίνει διότι κατά τη διάρκεια του κορονοϊού οι ωφελούμενοι που δεν εργάζονταν, είχαν χαμηλότερο εισόδημα, όμως, όταν ξεκίνησαν πάλι την εργασία τους, σταμάτησαν να τα λαμβάνουν. Οι περισσότερο ενδιαφερόμενες πληθυσμιακές ομάδες για τα επιδόματα είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι αλλοδαποί και οι Ρομά.

Όσον αφορά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι, οι οποίοι αναζητούν βοήθεια, αναφέρεται πως υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι αλλοδαποί δεν έχουν αναγνωρισμένες άδειες διαμονής, γεγονός που τους εμποδίζει να λάβουν τη βοήθεια που χρειάζονται, ενώ υπάρχουν αναφορές για δυσκολίες στην προσβασιμότητα των υπηρεσιών, όπως η έλλειψη κατάλληλων υποδομών για άτομα με αναπηρία. Επίσης, η διαδικασία έγκρισης των

επιδομάτων απαιτεί συγκεκριμένα δικαιολογητικά, τα οποία οι ενδιαφερόμενοι, που συνήθως βρίσκονται σε οικονομική δυσχέρεια, μπορεί να μην είναι σε θέση να τα προσκομίσουν.

Αναφορικά με τη λειτουργία του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στην Κω, τα τελευταία χρόνια θεωρείται αρκετά προβληματική, καθώς από το 2013, είναι υποστελεχωμένη διότι δεν έχουν γίνει προσλήψεις για να καλυφθούν οι κενές θέσεις. Επιπλέον, οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι περιορισμένες και παρότι οι επισκέψεις γίνονται στα σπίτια, δεν είναι δυνατόν να προσφερθεί ουσιαστική βοήθεια στους ωφελούμενους πολίτες.

Το πρόβλημα της υποστελέχωσης, όπως υποστηρίζεται, φαίνεται να αντιμετωπίζει και το «Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών». Σύμφωνα με τα στελέχη, υπάρχει μια αύξηση στα περιστατικά γυναικών που είναι θύματα βίας και ανήκουν στον προσφυγικό πληθυσμό. Αυτές οι γυναίκες παραπέμπονται στο Κέντρο από ΜΚΟ, αλλά συχνά αντιμετωπίζουν προβλήματα στην αναζήτηση βοήθειας. Επιπλέον, οι πρόσφυγες συχνά βρίσκονται σε κατάσταση ανασφάλειας, καθώς μπορεί να είναι ελεύθεροι να μετακινηθούν αλλά χωρίς καμία υποστήριξη ή προορισμό. Αυτό δημιουργεί επιπλέον ψυχολογικά ζητήματα, καθώς οι άνθρωποι αυτοί μπορεί να βιώνουν άγχη και τραύματα από τις εμπειρίες τους.

Σχετικά με το «ΚΔΑΠ ΑμΕΑ», αντιμετωπίζει και αυτή η δομή αντίστοιχες δυσκολίες με τις υπόλοιπες στο νησί, καθώς δεν υπάρχουν οι ειδικότητες του λογοθεραπευτή και εργοθεραπευτή, οι οποίες είναι απαραίτητες για την εξέλιξη κάποιου ατόμου με αναπηρία. Επίσης, υπάρχει έλλειψη ειδικού προσωπικού και υπηρεσιών υποστήριξης, όπως παιδοψυχίατροι, που είναι εξίσου απαραίτητοι για την ομαλή ένταξη των παιδιών με αναπηρία στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Προσβασιμότητα

Όσον αφορά την προσβασιμότητα, έχουν πραγματοποιηθεί ήδη παρεμβάσεις για να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε δημόσιους χώρους αλλά και σε κάποια ξενοδοχεία, ενώ αναγνωρίζεται ότι χρειάζονται και άλλες ενέργειες για τη βελτίωσή της. Επίσης, στο νέο κτίριο όπου θα μετακινηθεί το Κέντρο Κοινότητας, προβλέπεται η εγκατάσταση ανελκυστήρα, για τη διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρία, κατασκευάζοντας παράλληλα και ράμπες. Σχετικά με το «ΚΔΑΠ ΑμΕΑ», όπως σημειώθηκε και παραπάνω, αντιμετωπίζει σοβαρή έλλειψη ειδικού επιστημονικού προσωπικού που θα συνδράμει στην ένταξη αυτών των ατόμων στην κοινωνία.

Ένα από τα βασικά προβλήματα που αναφέρεται αφορά το γεγονός ότι οι ίδιοι κάτοικοι και οι τουρίστες συχνά δεν επιδεικνύουν τον ανάλογο σεβασμό προς αυτή τη πληθυσμιακή ομάδα, παρκάροντας σε μη επιτρεπόμενες περιοχές, γεγονός που δυσχεραίνει την κατάσταση. Ακόμη, σημαντική παράμετρος κρίνεται η ευαισθητοποίηση, η οποία πρέπει να ξεκινά από το σπίτι και να υποστηρίζεται, στη συνέχεια, από την εκπαίδευση στα σχολεία. Γενικότερα, θεωρείται ότι η εκπαίδευση και η ενημέρωση των νέων σχετικά με την προσβασιμότητα είναι απαραίτητες και ως εκ τούτου τα σχολεία ήδη υλοποιούν τέτοια προγράμματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι δραστηριότητες, όπως τα εργαστήρια με τη συμμετοχή παιδιών τυπικής ανάπτυξης, τα οποία προσπάθησαν να περιηγηθούν για λίγο μέσα στην πόλη με αναπηρικό αμαξίδιο, για να κατανοήσουν την πραγματική κατάσταση της

προσβασιμότητας στο νησί. Η καλλιέργεια αυτής της συνείδησης από μικρή ηλικία είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες θα σέβονται τους χώρους που προορίζονται για άτομα με αναπηρία.

Τρίτη ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, αναφέρεται πως υπάρχουν επιδόματα κοινωνικής αλληλεγγύης για τους ηλικιωμένους, όπως το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων. Οι ηλικιωμένοι ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες λόγω των κτιριακών προδιαγραφών και της έλλειψης κατάλληλων υποδομών και δομών. Οι ηλικιωμένοι απευθύνονται στις υπηρεσίες συχνά για βοήθεια, ακόμα και αν καταλήξουν να μη λάβουν το επίδομα τελικά, λόγω μη πληρότητας των κριτηρίων.

Κρίσιμο σημείο αποτελεί η αναφορά περιστατικών κακοποίησης ή παραμέλησης ηλικιωμένων που μπορεί να γίνει σε εισαγγελείς, οι οποίοι εν συνεχεία παραπέμπουν τις υποθέσεις για διερεύνηση. Είναι σημαντικό οι οικογένειες να ενημερώνονται για την κατάστασή τους, καθώς πολλές φορές βρίσκονται εκτός Κω και δε γνωρίζουν τις συνθήκες διαβίωσής τους. Οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν τη δυνατότητα να διερευνούν περιστατικά κακοποίησης ή παραμέλησης, όπως γίνεται και με ανήλικους, εφόσον υπάρχει υποψία κινδύνου για την υγεία και την ασφάλεια του ηλικιωμένου.

Επιπρόσθετα, υπάρχει υποστελέχωση εδώ και πολλά χρόνια στις υπηρεσίες που παρέχονται στους ηλικιωμένους, όπως στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο καλύπτει περίπου 150-180 οικογένειες, παρέχοντας βοήθεια σε ηλικιωμένα άτομα που χρειάζονται υποστήριξη. Υπάρχουν περιστατικά που απαιτούν έκτακτη διευθέτηση, όπως νοσηλευτικές υπηρεσίες για άτομα που είναι κατάκοιτα ή βοήθεια σε ηλικιωμένους που ζουν μόνοι τους και δεν έχουν καμία υποστήριξη. Για να μπορέσει, όμως, να λειτουργήσει η δομή χρειάζεται περισσότερο προσωπικό, ώστε να μπορεί να βοηθήσει οικογένειες που έχουν ανάγκη.

Έμφυλη βία

Γενικά, παρατηρείται πως υπάρχουν πάρα πολλές εισαγγελικές εντολές για περιστατικά κακοποίησης, οι οποίες αυξάνονται με τα χρόνια. Στις πιθανές αιτίες του συγκεκριμένου φαινομένου συγκαταλέγονται η πανδημία, η επιρροή από κουλτούρες διαφορετικών χωρών, όπου η βία θεωρείται φυσιολογική και δεν αναγνωρίζεται ως κακοποίηση, το δυσμενές περιβάλλον από μικρή ηλικία, όπως και οι οικονομικές δυσκολίες. Επίσης, σύμφωνα με τα στελέχη, η κακοποίηση επηρεάζει τις επόμενες γενιές, καθώς οι κακοποιητικές εμπειρίες μεταφέρονται από τους γονείς στα παιδιά τους.

Για τα περιστατικά έμφυλης βίας, είναι απαραίτητο να γίνει καταγγελία, που συνήθως απευθύνεται στην εισαγγελία και χωρίς την οποία τα στελέχη δεν μπορούν να αναλάβουν δράση. Οι καταγγελίες μπορούν να γίνονται είτε αυτοπροσώπως είτε προέρχονται από το περιβάλλον των κακοποιημένων γυναικών, όπως είναι τα σχολεία των παιδιών τους. Μετά την καταγγελία, οι γυναίκες παραπέμπονται σε υπηρεσίες που μπορούν να τους παρέχουν υποστήριξη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η καταγγελία μπορεί να οδηγήσει σε εισαγγελική

εντολή, η οποία μπορεί να απαιτεί τη λήψη μέτρων για την προστασία της κακοποιημένης γυναίκας, όπως η απομάκρυνση του θύτη.

Ακόμη, υπογραμμίζεται ότι, ενώ γίνονται προσπάθειες για την υποστήριξη της γυναίκας, η οποία δέχεται βία, όπως το Κέντρο Συμβουλευτικής, δεν υπάρχει καμία υποδομή για την αντιμετώπιση του θύτη. Θεωρείται άκρως σημαντικό να υπάρχει ένα πρόγραμμα που να μπορεί να αναλάβει το θύτη, ώστε να μη διαιωνίζεται ο κύκλος βίας. Τέλος, τονίζεται η ανάγκη για εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, με στόχο να αναγνωρίζονται και να προλαμβάνονται μελλοντικά περιστατικά.

Νεανική παραβατικότητα

Όσον αφορά τη νεανική παραβατικότητα, σημειώνεται πως η οικογενειακή κατάσταση επηρεάζει σημαντικά τη συμπεριφορά ενός ανήλικου, όπως η σύνθεση της οικογένειας, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος, τα οικογενειακά προβλήματα κτλ. Αυτές οι αλλαγές μπορεί να προκαλέσουν αναστάτωση και να οδηγήσουν σε παρεκκλίνουσες συμπεριφορές.

Για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών οι κοινωνικές υπηρεσίες αναλαμβάνουν την επικοινωνία με τους γονείς και το παιδί, προκειμένου να κατανοήσουν τις συνθήκες που επικρατούν στην οικογένεια. Επίσης, υπάρχει συνεργασία με παιδίατρος για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση του ανήλικου, όπως και τα σχολεία με τη σειρά τους ενημερώνουν το Πρωτοδικείο για τις απουσίες και τις συμπεριφορές των ανηλίκων, παρέχοντας έτσι σημαντικές πληροφορίες για την κατάσταση των παιδιών.

Πέρα από τα παραπάνω, αναφέρεται πως δεν υπάρχουν επαρκείς δομές ψυχικής υγείας στο νησί της Κω, ούτε δημόσιοι παιδοψυχίατροι και Κέντρα Ψυχικής Υγείας, που θα μπορούσαν να παρέχουν υποστήριξη και θεραπεία σε παιδιά και εφήβους, περιορίζοντας έτσι την ικανότητα των οικογενειών να λάβουν άμεσες και κατάλληλες υπηρεσίες.

Κατά κοινή ομολογία υπάρχει ανάγκη για προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης που να στοχεύουν στη μείωση της νεανικής παραβατικότητας. Η εκπαίδευση και η ενημέρωση των γονέων για να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν πιθανά προβλήματα και στη συνέχεια, η ευαισθητοποίηση των μαθητών θεωρούνται κρίσιμα σημεία για την πρόληψη τέτοιων φαινομένων. Ολοκληρώνοντας, το σχολείο πρέπει να αποτελεί σημείο αναφοράς και να στελεχώνεται με τις κατάλληλες ειδικότητες, όπως ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.ά.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων ήταν γυναίκες και μακροχρόνια άνεργες. Οι περισσότεροι ωφελούμενοι είναι απόφοιτοι υποχρεωτικής ή βασικής εκπαίδευσης και κατοικούν κυρίως σε μισθωμένες κατοικίες. Η συντριπτική πλειοψηφία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας με

αποτέλεσμα να αδυνατεί να εργαστεί. Σχεδόν όλοι τόνισαν τη δυσαρέσκειά τους για την έλλειψη ειδικοτήτων στο νοσοκομείο της Κω με αποτέλεσμα να πρέπει να ταξιδέψουν εκτός νησιού ή να επισκεφτούν ιδιώτες γιατρούς, μην μπορώντας πολλές φορές να ανταποκριθούν σε αυτό το κόστος. Σημαντικές είναι οι καλές οικογενειακές/συγγενικές σχέσεις που έχουν οι περισσότεροι και καταφέρνουν να καλύπτουν τα έξοδα τους χάρη στη βοήθεια και τη στήριξή τους.

4.10 Δήμος Λέρου

Ο Δήμος Λέρου με έκταση 54τ.χλμ. και πληθυσμό 7.988 κατοίκους (απογραφή 2021) περιλαμβάνει τις γύρω νησίδες καθώς και τα απομακρυσμένα νησιά Κίναρος, Λέβιθα και Φαρμακονήσι. Ο πληθυσμός του νησιού απασχολείται κυρίως στο Νοσοκομείο / Ψυχιατρείο της Λέρου, στην αλιεία, στις δημόσιες υπηρεσίες, στο Κέντρο Ταυτοποίησης Μεταναστών (Hot Spot) και τα τελευταία χρόνια στον τουρισμό, ο οποίος εμφανίζεται ολοένα και πιο αναπτυσσόμενος.

Στον υπό μελέτη Δήμο δεν υπάρχουν φαινόμενα ακραίας φτώχειας αλλά οι πολίτες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη διαβίωσή τους καθώς οι μισθοί είναι ιδιαίτερα χαμηλοί. Αναφορικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο Δήμος, αυτές σχετίζονται με την έλλειψη πόρων και προσωπικού. Πολύ σημαντικό θεωρείται και το ζήτημα με τη μονάδα αφαλάτωσης του νησιού: Το νησί έχει κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της λειψυδρίας καθώς η μονάδα αφαλάτωσης το τελευταίο χρονικό διάστημα δε λειτουργεί ορθά, με αποτέλεσμα το νερό που φτάνει στις παροχές των σπιτιών να είναι υφάλμυρο. Ο Δήμος έχει προχωρήσει στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να προμηθευτεί νέα μονάδα αφαλάτωσης αλλά καθώς η διαδικασία της προμήθειας αυτής είναι χρονοβόρα, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μετανάστευσης, το ζήτημα έχει λυθεί προσωρινά με την προμήθεια νερού ακτοπλοϊκώς από άλλο μέρος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, υπάρχουν 161 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 5% είναι αλλοδαποί, το 14,9% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 55,3% είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 1,9% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Λέρου, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αναφορικά με τις διαφορές σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, παρατηρείται σημαντική μείωση του αριθμού των δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ). Όμως, υπάρχουν δημότες που έχουν πραγματικά ανάγκη το ΕΕΕ, αλλά λόγω άλλων παραγόντων, όπως στην περίπτωση μονογονεϊκών οικογενειών η παροχή του επιδόματος παιδιού ή/και της διατροφής, δεν τους επιτρέπει να γίνουν δικαιούχοι του. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν δικαιούχοι, οι οποίοι εργάζονται με το καθεστώς της άτυπης απασχόλησης, με αποτέλεσμα να φαίνονται άποροι και να λαμβάνουν κοινωνικά επιδόματα.

Σε ό,τι αφορά το προφίλ των εξυπηρετούμενων του Κέντρου Κοινότητας, πρόκειται για νεαρά άτομα στην πλειοψηφία τους, τα οποία βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας. Σε μικρότερα ποσοστά υπάρχουν άτομα τρίτης ηλικίας και δύο περιπτώσεις αστεγίας (μη ηλεκτροδοτούμενη στέγη). Ειδικά σε υποθέσεις στέγασης σε μη ηλεκτροδοτούμενα σπίτια οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και υπάρχει μεγάλος όγκος εγγράφων που πρέπει να συγκεντρωθούν προκειμένου να βοηθηθεί ο συγκεκριμένος ωφελούμενος.

Προσβασιμότητα

Αναφορικά με την προσβασιμότητα, ο υπό μελέτη Δήμος είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένος στο θέμα της προσβασιμότητας των ανθρώπων με αναπηρία. Σ' αυτό έχει συμβάλλει και η εκλογή στο Δημοτικό Συμβούλιο ενός ατόμου με κινητικά προβλήματα. Καθώς η πρόσβαση του στο κτίριο του Δήμου ήταν αδύνατη, αποφασίστηκε η αλλαγή του χώρου όπου πραγματοποιούνται οι συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.

Σαν βασικά προβλήματα αυτής της πληθυσμιακής ομάδας, αναδεικνύονται - εκτός από την προσβασιμότητα - η εύρεση εργασίας, όπως και ο τρόπος διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους. Ταυτόχρονα, τονίστηκε πως για τα άτομα με υψηλό ποσοστό αναπηρίας θα έπρεπε να υπάρχει η δυνατότητα οι διαδικασίες να πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως ή/και τηλεφωνικά.

Στόχος του Δήμου είναι να γίνουν προσβάσιμοι σε άτομα με αναπηρία όσο το δυνατόν περισσότεροι χώροι, σχεδιάζοντας ταυτόχρονα ποικίλες δράσεις σχετικά με την προσβασιμότητα. Παράλληλα, έχει ξεκινήσει η υλοποίηση της δράσης "Προσωπικός Βοηθός για άτομα με αναπηρία, ενώ ιδιαίτερα για τα άτομα με προβλήματα όρασης (τύφλωση), σχεδιάζεται η τοποθέτηση ειδικού ηλεκτρονικού υπολογιστή σε εύκολα προσβάσιμο σημείο.

Επιπρόσθετα, υπογραμμίστηκε η ανάγκη δημιουργίας ενός Κέντρου Αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρία, καθώς οι σχετικές ειδικότητες δεν υπάρχουν ούτε στο Νοσοκομείο της Λέρου ούτε ιδιωτικά. Επισημαίνεται ότι οι έχοντες αυτή την ανάγκη πρέπει να περιμένουν συχνά μεγάλο χρονικό διάστημα για να μεταφερθούν σε άλλο Δήμο προκειμένου να λάβουν τη θεραπεία που χρειάζονται.

Πέρα από τα παραπάνω, τονίστηκε η αναγκαιότητα πρόσληψης νηπιαγωγών και παιδαγωγών ειδικής αγωγής για τα σχολεία του νησιού καθώς διαπιστώνεται η αύξηση του αριθμού των παιδιών που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού. Ο Δήμος έχει καταθέσει πρόταση για τη δημιουργία ενός Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρίες (ΚΔΑΠ – ΜΕΑ) καθώς αναγνωρίζει τη βασική ανάγκη των γονιών τους για εύρεση εργασίας

πλήρους ωραρίου αλλά και την ανάγκη των παιδιών αυτών για δημιουργική και εκπαιδευτική απασχόληση από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό.

Τρίτη Ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, σημειώνεται ότι υπάρχουν αρκετές αιτήσεις από άτομα άνω των 67 ετών για το επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων, αλλά, όπως αναφέρεται, είναι μία πολύπλοκη διαδικασία, ενώ λόγω της έλλειψης των αντίστοιχων υπηρεσιών στην Λέρο, τα έγγραφα διακινούνται με το ταχυδρομείο με αποτέλεσμα είτε να χάνονται είτε να μην παραλαμβάνονται εντός προθεσμιών.

Επίσης, στο νησί υπάρχουν πολλοί ηλικιωμένοι που βιώνουν συνθήκες απομόνωσης, μοναξιάς, οικονομικών δυσκολιών και προβλημάτων υγείας, οπότε η δημιουργία ενός Κ.Α.Π.Η. ή ενός Κέντρου Δημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας αποτελεί άμεση ανάγκη. Ωστόσο, υλοποιείται το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο όμως, παρά την πρόσφατη πρόσληψη μιας νοσηλεύτριας, παραμένει υποστελεχωμένο καθώς απασχολούνται μόνο μία (1) Κοινωνική Λειτουργός και δύο (2) Οικογενειακές Βοηθοί.

Όπως αναφέρεται, το πρόγραμμα της Δ.Υ.Π.Α. «Πρόγραμμα επιχορήγησης για την απασχόληση 21.500 ανέργων ηλικίας 55 ετών και άνω, σε φορείς του δημόσιου τομέα», βοήθησε πολύ αυτή την ηλικιακή ομάδα και έτσι ο αριθμός των ωφελούμενων τρίτης ηλικίας είναι πολύ μικρός. Παρόλα αυτά, το Κέντρο Κοινότητας θα συνεργαστεί με τη Δημοτική Αρχή προκειμένου να υλοποιηθούν αφενός το σχέδιο του Δήμου που αφορά τη δημιουργία Κ.Α.Π.Η. στη Λέρο και αφετέρου διάφορες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που αφορούν την άνοια καθώς υπάρχουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις στο νησί. Ιδιαίτερα για τα αυξημένα ποσοστά άνοιας που παρατηρούνται, σχεδιάζεται η δημιουργία ενός χώρου δραστηριοποίησης με κατάλληλες δράσεις για τα άτομα αυτά. Τέλος, μία από τις ενέργειες που προγραμματίζει ο Δήμος αφορά την παροχή προτεραιότητας σε ηλικιωμένους με χαμηλή σύνταξη στο Κοινωνικό Παντοπωλείο.

Έμφυλη Βία

Επιπρόσθετα, συζητήθηκαν τα υπαρκτά περιστατικά έμφυλης βίας στο νησί, λίγα από τα οποία καταλήγουν στη δικαιοσύνη καθώς πρόκειται για μικρή κοινωνία με πατριαρχικά στερεότυπα. Ακόμα, όμως, και στην περίπτωση που θα γίνει σχετική καταγγελία με τη βοήθεια του Κέντρου Κοινότητας δεν υπάρχει καμία μέριμνα για το θύμα δεδομένου ότι δεν υφίσταται κάποια δομή φιλοξενίας ή υποστήριξης για τα άτομα που έχουν υποστεί βία. Ως αποτέλεσμα, οι καταγγέλλοντες/ουσες-θύματα επιστρέφουν στο οικογενειακό ή εργασιακό περιβάλλον τους, συνεχίζοντας να συναναστρέφονται με τον/την καταγγεθέντα/θείσα. Από τα περιστατικά που έχουν παρατηρηθεί το φαινόμενο αυτό εξελίσσεται ανεξάρτητα με την ηλικία ή το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο των ανθρώπων.

Το Κέντρο Κοινότητας είχε πραγματοποιήσει στο παρελθόν κάποιες δράσεις ενημέρωσης αλλά δεν υπήρξε συμμετοχή και απήχηση. Σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου, θεωρείται σημαντικό να εμφυσήσουμε τις αξίες του σεβασμού και της

ενσυναίσθησης στα παιδιά από μικρή ακόμα ηλικία. Και αυτό γιατί εκεί εστιάζεται η αιτία: στην έλλειψη σεβασμού που ξεκινά από τους γονείς και ενστερνίζονται στη συνέχεια τα παιδιά, σαν φαύλος κύκλος που πρέπει να σπάσει. Μια άλλη αιτία του φαινομένου πιθανότατα να σχετίζεται με την κατανάλωση αλκοόλ από τους ενήλικες που είναι σε σχετικά υψηλά επίπεδα στο νησί.

Νεανική παραβατικότητα

Αναφορικά με τα περιστατικά της νεανικής παραβατικότητας, τονίζεται πως αναφερόμαστε πλέον σε παιδική παραβατικότητα καθώς το φαινόμενο εμφανίζεται και σε μικρότερες ηλικίες (από 8 ετών). Το φαινόμενο μπορεί να έχει την μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης, διάφορες μορφές εκφοβισμού (bullying) ή πράξεις βίας, ενώ τα αίτια συνοψίζονται στην ανεξέλεγκτη έκθεση των παιδιών σε οθόνες και στο οικογενειακό περιβάλλον. Αναφορικά με το οικογενειακό περιβάλλον, παρατηρείται ότι οι γονείς δεν μπορούν να μεταδώσουν στα παιδιά τους αξίες και σεβασμό προς το συνάνθρωπο και αδυνατούν να μιλήσουν στα παιδιά τους για τα συναισθήματα και την ορθή διαχείρισή τους.

Τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας, συνεργάζονται στενά με τους κοινωνικούς λειτουργούς των σχολείων. Ωστόσο, παρατηρήθηκε η πλήρης άρνηση των γονιών να παραδεχτούν πως το τέκνο τους είναι υπαίτιο για τη συγκεκριμένη πράξη ή πως υπάρχει η πιθανότητα να είναι έμμεσα οι ίδιοι υπαίτιοι για τη συμπεριφορά των παιδιών τους, με αποτέλεσμα τη διακοπή κάθε διαύλου επικοινωνίας και πιθανής επίλυσης ή εξυγίανσης της κατάστασης.

Όπως υποστηρίζεται, οι παρεμβάσεις θα πρέπει να ξεκινούν όσο τα παιδιά είναι ακόμα σε μικρή ηλικία καθώς μεγαλώνοντας είναι πολύ πιο δύσκολο να ενστερνιστούν νέες αξίες και να αλλάξουν συμπεριφορές. Τέτοιες παρεμβάσεις μπορεί να είναι η συνεχής ενημέρωση ενηλίκων μέσω κάποιας υποχρεωτικής Σχολής Γονέων ξεκινώντας από βασικές αρχές προκειμένου να δημιουργηθεί ένα υπόβαθρο πάνω στο οποίο σταδιακά θα χτιστούν και πιο πολύπλοκες έννοιες, όπως η ενσυναίσθηση και η διαχείριση συναισθημάτων.

Τέλος, επισημαίνεται πως στο παρελθόν έχουν γίνει προσπάθειες δημιουργίας Ομάδας Γονέων, αλλά η συμμετοχή των γονέων ήταν πολύ μικρή και έτσι η δράση αυτή δεν προχώρησε. Το ίδιο συνέβη και με ημερίδα με θέμα την εφηβεία που διοργάνωσε την περασμένη χρονιά το Κέντρο Κοινότητας, όπου και εκεί παρευρέθηκε ελάχιστος κόσμος. Να σημειωθεί ότι τη Λέρο υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν οι γονείς δωρεάν σε συμβουλευτικές συνεδρίες για ενδυνάμωση του γονικού ρόλου αλλά σχεδόν κανένας γονέας δεν κάνει χρήση αυτής της υπηρεσίας.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η πλειοψηφία των δικαιούχων αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας είτε οι ίδιοι είτε τα συγγενικά τους πρόσωπα.

Επίσης, αρκετοί από αυτούς/ές είναι άνεργοι/ες, κάποιοι από τους οποίους μάλιστα έχουν σταματήσει να αναζητούν εργασία. Τέλος, αναφέρθηκε το ζήτημα της αλατότητας του νερού, όπως και το γεγονός ότι δεν έχει γίνει εδώ και πολύ καιρό διανομή τροφίμων, δυσκολεύοντας τους ακόμη πιο πολύ.

4.11 Δήμος Μήλου

Γενικά Χαρακτηριστικά

Το νησί της Μήλου είναι γνωστό για την τουριστική του ανάπτυξη και την πλούσια ιστορία του. Ωστόσο, η γεωμορφολογία των Κυκλάδων παρουσιάζει προκλήσεις στην προσβασιμότητα, ιδιαίτερα για άτομα με αναπηρίες. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της Μήλου ανέρχεται σε 4.929 κατοίκους. Η οικονομία του νησιού στηρίζεται στον τουρισμό, τη γεωργία και την αλιεία. Οι υποδομές είναι περιορισμένες, με ένα κέντρο υγείας και κάποιους ιδιώτες ιατρούς, και υπάρχει ανάγκη για βελτίωση στις υπηρεσίες, ιδιαίτερα για την υποστήριξη των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες. Η Μήλος έχει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και παραδοσιακές εκδηλώσεις που ενισχύουν τη συλλογική ταυτότητα της κοινότητας. Παρά τις προκλήσεις, όπως η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση νέων, υπάρχει η ανάγκη για στρατηγικές ανάπτυξης που θα προσελκύσουν και θα διατηρήσουν τους κατοίκους στο νησί. Ο πληθυσμός της Μήλου περιλαμβάνει έναν σημαντικό αριθμό ηλικιωμένων, που συχνά αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην καθημερινότητά τους. Το Κέντρο Κοινότητας Μήλου λειτουργεί ως σημείο στήριξης για τους κατοίκους, προσφέροντας υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Η τοπική κοινωνία της Μήλου αντιμετωπίζει ποικίλες προκλήσεις, οι οποίες απαιτούν άμεσες παρεμβάσεις και στρατηγικές σχεδίασης από τον δήμο. Η ενίσχυση των υποδομών, η στήριξη της τρίτης ηλικίας, η καταπολέμηση της έμφυλης βίας και η υποστήριξη των νέων είναι οι κύριοι άξονες που πρέπει να εξεταστούν και να προγραμματιστούν από τις τοπικές αρχές. Υλοποιούνται δράσεις που αφορούν την επιδοματική πολιτική, τη συμβουλευτική και βιωματικά προγράμματα στα σχολεία. Υπάρχει νέο προσωπικό, συμπεριλαμβανομένης νοσηλεύτριας, για να καλυφθούν οι ανάγκες της κοινότητας, προσφέροντας υποστήριξη σε άτομα που δεν έχουν οικογενειακή βοήθεια. Η προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία είναι ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αναδείχθηκαν. Η αναφορά στην έλλειψη κατάλληλων υποδομών, όπως ράμπες και προσβάσιμες τουαλέτες, καθώς και η δυσκολία μετακίνησης στην παραλία και σε δημόσιες υπηρεσίες, καταδεικνύει την ανάγκη για άμεσες παρεμβάσεις. Οι κοινωνικές υπηρεσίες θα πρέπει να συνεργαστούν με τον Δήμο και άλλους φορείς για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία.

Προσβασιμότητα

Οι γεωμορφολογικές δυσκολίες επηρεάζουν την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες. Παρά τις βελτιώσεις, όπως ράμπες και συστήματα πρόσβασης σε παραλίες, οι δημόσιες υπηρεσίες παραμένουν περιορισμένες. Τα άτομα με αναπηρία είναι κυρίως ηλικιωμένα και χρειάζονται βοήθεια με γραφειοκρατικά θέματα, καθώς συχνά δεν έχουν τη δυνατότητα να κυκλοφορήσουν ελεύθερα. Η ανάγκη για βελτίωση της προσβασιμότητας σε υποδομές είναι επιτακτική. Οι δήμαρχοι και τα στελέχη του δήμου τονίζουν ότι οι υποδομές πρέπει να προσαρμοστούν στην αυξανόμενη τουριστική κίνηση του νησιού. Η έλλειψη σωστών υποδομών, όπως δρόμοι και προσβάσιμες δημόσιες υπηρεσίες, επηρεάζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.

Τρίτη Ηλικία

Οι ηλικιωμένοι είναι μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα που χρειάζεται υποστήριξη. Υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για βοήθεια σε καθημερινές δραστηριότητες, όπως η ιατρική φροντίδα και η διαχείριση των επιδομάτων. Οι κοινωνικές υπηρεσίες παρέχουν γραφειοκρατική στήριξη και πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες μέσω συνεργασιών με τη νοσηλεύτρια. Υπάρχει έντονη ανησυχία για την υποστήριξη των ηλικιωμένων, οι οποίοι συχνά μένουν μόνοι τους, καθώς τα παιδιά τους έχουν μεταναστεύσει. Οι κοινωνικές υπηρεσίες απαιτούν ενίσχυση με περισσότερους επαγγελματίες υγείας και κοινωνικούς λειτουργούς για να παρέχουν την κατάλληλη φροντίδα. Η δημιουργία υπηρεσιών για ηλικιωμένους και η αναβάθμιση των υπάρχουσών δομών είναι κρίσιμη ανάγκη. Οι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν σοβαρά ζητήματα, όπως η μοναξιά και η έλλειψη υποστήριξης. Η προϊσταμένη του τμήματος κοινωνικής προστασίας αναφέρθηκε σε προγράμματα που διοργανώνουν εκδρομές και δραστηριότητες για να ενισχύσουν την κοινωνικοποίηση των ηλικιωμένων. Ωστόσο, η έλλειψη υποδομών και η δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και φροντίδας δείχνουν ότι απαιτείται περισσότερη υποστήριξη από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Έμφυλη Βία

Τα τελευταία χρόνια έχουν καταγραφεί αυξανόμενες αναφορές περιστατικών έμφυλης βίας. Οι γυναίκες που καταγγέλλουν βία συχνά επιστρέφουν στο ίδιο περιβάλλον λόγω έλλειψης ασφαλών καταφυγίων και υποστηρικτικών δομών. Αυτό καταδεικνύει την ανάγκη για κοινωνική ευαισθητοποίηση και πιο ενεργή παρέμβαση από τις υπηρεσίες. Οι συνεντεύξεις ανέδειξαν την ανάγκη για ενημέρωση και υποστήριξη σχετικά με την έμφυλη βία. Οι αρμόδιοι φορείς υπογραμμίζουν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης για το θέμα, υποδεικνύοντας ότι οι δράσεις για την καταπολέμηση της βίας πρέπει να ενταθούν. Η αύξηση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας είναι επίσης ανησυχητική. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι ψυχολόγοι συνεργάζονται για την παροχή βοήθειας στα θύματα, αλλά η νησιωτικότητα περιορίζει τις επιλογές τους. Η ανάγκη για καταφύγια και ασφαλείς χώρους στήριξης είναι

επιτακτική, και η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα προάγουν την πρόληψη και την ευαισθητοποίηση για τα θέματα αυτά είναι κρίσιμη.

Νέοι

Η παραβατικότητα μεταξύ των νέων είναι περιορισμένη, αλλά η απουσία δραστηριοτήτων οδηγεί σε αίσθημα απογοήτευσης και αναζήτησης ευκαιριών σε μεγαλύτερες πόλεις. Η τουριστική ανάπτυξη έχει μειώσει τη μόνιμη πληθυσμιακή βάση, περιορίζοντας τις διαθέσιμες δραστηριότητες και τις ευκαιρίες για τους νέους. Η νεολαία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την απασχόληση και την ψυχαγωγία. Υπάρχει έλλειψη δραστηριοτήτων και χώρων συγκέντρωσης, με αποτέλεσμα οι νέοι να είναι λιγότερο δεσμευμένοι στην τοπική κοινωνία. Η ανάγκη για δημιουργικές απασχολήσεις και ευκαιρίες εργασίας είναι επιτακτική, ώστε να διατηρηθεί η νέα γενιά στο νησί. Στους νέους, οι αναφορές για παραβατικότητα και bullying στα σχολεία καταδεικνύουν την ανάγκη για προγράμματα πρόληψης και υποστήριξης. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να συνεργαστούν με σχολεία για να αναπτύξουν στρατηγικές που θα ενισχύσουν την ψυχική υγεία και την κοινωνική ένταξη των νέων.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Οι συνεντευξιζόμενοι εκφράζουν την επιθυμία τους να συνεχίσουν να ζουν στη Μήλο, θεωρώντας την τοποθεσία τους σημαντική για την ευημερία τους. Παράλληλα, επισημαίνουν ότι οι υπηρεσίες υγείας και οι δυνατότητες πρόσβασης σε εργασία χρήζουν βελτίωσης. Υπάρχει ανησυχία για την κακή συμπεριφορά προς άτομα σε ανάγκη από επιχειρηματίες, όπως οι φαρμακοποιοί, καθώς και παράπονα για την αδυναμία των αρχών να παρέχουν υποστήριξη σε περιστατικά επείγουσας ανάγκης. Αναγνωρίζουν τη δυσκολία που προκαλεί η τρέχουσα οικονομική κατάσταση στη διαβίωσή τους και επιθυμούν μεγαλύτερη οικονομική άνεση για την κάλυψη των υποχρεώσεών τους. Υπογραμμίζουν την ανάγκη για μία πιο συνετή τουριστική ανάπτυξη, καθώς ανησυχούν ότι η συνεχής ανοικοδόμηση μπορεί να προκαλέσει προβλήματα, όπως η έλλειψη βασικών παροχών όπως το νερό. Τέλος, προτείνουν τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ δημοτικών και κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την ανάγκη για πιο προσιτές και υποστηρικτικές δομές για τις νέες επιχειρήσεις και τους νέους εργαζόμενους στο νησί, ώστε να αποφευχθεί η φυγή τους.

4.12 Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων

Ο Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων δημιουργήθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης και περιλαμβάνει τη Νάξο και τα νησιά των Μικρών Κυκλάδων Δονούσα, Κουφονήσια, Κέρος, Σχοινούσα και Ηρακλειά. Όλα τα νησιά κατοικούνται εκτός από την Κέρο. Η συνολική έκταση του είναι 495,76 τ.χλμ., ενώ σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, ο πληθυσμός ανέρχεται στους 19.812 μόνιμους κατοίκους.

Συνεχίζει και βασίζεται η οικονομία στον τριτογενή τομέα με τα καταλύματα και την εστίαση, αλλά δυναμική είναι και η παρουσία του πρωτογενή τομέα με τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη μελισσοκομία, καθώς και του δευτερογενή με την τυροκομία, τα οινοποιεία, τα υφαντά, την εξόρυξη σμύριδας και μαρμάρου. Οι συνεντευξιαζόμενοι υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητο να διατηρηθεί η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των τομέων της οικονομίας δεδομένου ότι ο τουρισμός στη Νάξο συνδέεται αλληλένδετα με την τοπική παραγωγή (π.χ. την πατάτα, το κρέας, το τυρί κ.τ.λ.). Σύμφωνα με στοιχεία του 2023, στον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων υπάρχουν 231 μέλη νοικοκυριών που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές το 7,4% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 11,7% είναι αλλοδαποί, το 43,7% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α., το 2,2% ηλικιωμένοι και το 0.4% απροστάτευτα τέκνα.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Νάξου και Μικρών Κυκλάδων επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες που προηγήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Στα θετικά στοιχεία του νησιού συγκαταλέγονται το καλό βιοτικό επίπεδο των μόνιμων κατοίκων του, οι οποίοι διακρίνονται για το αίσθημα της προσφοράς και της κοινωνικής αλληλεγγύης καθώς και ο επιτυχημένος συνδυασμός και των τριών τομέων της οικονομίας. Από την άλλη πλευρά, στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο Δήμος εντάσσεται το ζήτημα της νησιωτικότητας που είναι έντονο σε θέματα υγείας, μεταφορών και κόστους διαβίωσης, όπως και το γεγονός ότι υπάρχει ο κίνδυνος να χαθεί η ποιότητα και ο χαρακτήρας του νησιού λόγω της αυξημένης τουριστικής κίνησης. Επίσης, θέματα, όπως η έλλειψη αστυνόμευσης, η αύξηση των ψυχιατρικών περιστατικών καθώς και η ελλιπή αντιμετώπισή τους, εντοπίζονται όχι μόνο στον Δήμο Νάξου αλλά και στις Μικρές Κυκλάδες.

Προσβασιμότητα

Αναφορικά με το θέμα της προσβασιμότητας, το νησί δε θεωρείται φιλικά προσβάσιμο. Ο Δήμος κάνει συνεχή προσπάθεια να προσαρμόσει τις υποδομές του νησιού στις ανάγκες αυτής της πληθυσμιακής ομάδας. Οι ράμπες είναι ελάχιστες, δεν υπάρχουν ειδικές διαδρομές για ανθρώπους με δυσκολία στην όραση, στα σχολεία μετά από κάποια περιστατικά μπήκαν φέτος ράμπες και είναι πολύ δύσκολη η πρόσβαση στις Δημόσιες Υπηρεσίες. Επίσης, έγινε λόγος για την έλλειψη χρηματοδότησης και την αρκετή γραφειοκρατία που συνεπάγονται τα συγκεκριμένα έργα. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανταπόκριση του Δήμου σε πρόσκληση της Περιφέρειας για τη δημιουργία ενός Κέντρου Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με αναπηρία (ΚΔ – ΗΦ). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Δήμου, από τα 3.000 με 3.500

παιδιά που κατοικούν στο νησί, περίπου τα 100 έχουν ειδικές ανάγκες/μαθησιακές δυσκολίες. Η νέα δομή εκτιμάται ότι θα προσφέρει πολλαπλώς σε όσα άτομα έχουν ανάγκη. Επίσης, φέτος τοποθετήθηκε σε μία παραλία sea trac αλλά έχουν δρομολογηθεί παραπάνω ράμπες σε παραλίες για την επόμενη χρονιά.

Τρίτη Ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, υπάρχει ένα δίκτυο δομών κοινωνικής προστασίας, όπως το ΚΗΦΗ, το οποίο λειτουργεί πολύ καλά. Ωστόσο, τονίστηκε η ανάγκη για περισσότερες παροχές καθώς το ΚΑΠΗ και το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» είναι υποστελεχωμένα. Ειδικά, το «Βοήθεια στο Σπίτι» αποτελείται από δύο (2) κλιμάκια: ένα στις πεδινές και ένα στις ορεινές περιοχές, οι οποίες έχουν αρχίσει να ερημώνουν σιγά σιγά λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού προς τη Χώρα και της ανάπτυξης του τουρισμού στο νησί. Ο Δήμος προσπαθεί να υλοποιεί δράσεις προκειμένου οι ηλικιωμένοι να νιώθουν χρήσιμοι στο κοινωνικό σύνολο. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι ηλικιωμένοι λαμβάνουν τη φροντίδα των οικείων τους και αναζητούν την ψυχαγωγία μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων ή των εκδρομών.

Έμφυλη Βία

Για το ζήτημα της έμφυλης βίας, έγινε αναφορά στην επικράτηση προκαταλήψεων, όπως και του φόβου στιγματισμού τόσο της γυναίκας όσο και της οικογένειάς της. Δυστυχώς, υπάρχουν φαινόμενα κακοποίησης στην κοινωνία της Νάξου αλλά ελάχιστα περιστατικά απευθύνονται στο Κέντρο Κοινότητας. Σε περίπτωση συμβουλευτικής και βοήθειας σε ένα τέτοιο περιστατικό, το Κέντρο Κοινότητας θα συνεργαστεί με τις υπηρεσίες στη Σύρο και σε τοπικό επίπεδο μπορεί να προσφέρει την ψυχολογική στήριξη. Μέσα από την παιδεία, από μικρή ηλικία θα μπορέσει να υπάρξει πρόληψη του φαινομένου αυτού. Σε κάθε περίπτωση, όμως, έμφαση δίνεται στην ανάγκη να νιώσουν την ασφάλεια οι άνθρωποι που βιώνουν έμφυλη βία να ζητήσουν βοήθεια από τις ανάλογες υπηρεσίες στη Νάξο.

Νεανική παραβατικότητα

Σχετικά με τη νεανική παραβατικότητα, υπάρχουν πολλά περιστατικά στο νησί – και στην ορεινή και στη πεδινή Νάξο- αλλά όχι πολλά σε επίπεδο συλλήψεων. Παρατηρούνται τέτοιες συμπεριφορές από τις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και όλο αυτό το φαινόμενο έχει αυξηθεί έντονα τα τελευταία χρόνια κυρίως από την επιρροή που ασκούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα βιντεοπαιχνίδια, τα οποία προβάλλουν έντονα τη βία. Επίσης, δύσκολα οι γονείς ζητούν βοήθεια από το Κέντρο Κοινότητας σε επίπεδο συμβουλευτικής-ψυχολογικής στήριξης, ενώ αισθητή είναι η απουσία γονέων σε εκδηλώσεις/ενημερώσεις που διοργανώνονται από τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς. Μόνο μέσα από βιωματικές και διαδραστικές εκδηλώσεις στα σχολεία θα μπορέσουν τα παιδιά να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και σεβασμό προς τους άλλους και σταδιακά να εξαλειφθούν οι παραβατικές συμπεριφορές. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας

καθώς και στην εισαγωγή των ειδικών (π.χ. κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων) σε όλες τις σχολικές μονάδες.

Τέλος, σε σχέση με τις Μικρές Κυκλάδες υπάρχει καλή συνεργασία και σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο το Κέντρο Κοινότητας θα συνδράμει με τις υπηρεσίες του.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους των κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής διαβίωσής τους. Αρκετοί από αυτούς/ες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας είτε ψυχικής είτε σωματικής και τους δυσκολεύει πολύ η έλλειψη ιατρικών ειδικοτήτων στο νησί καθώς αναγκάζονται να μεταβούν στην Αθήνα. Δυστυχώς, αυτό δεν είναι εύκολο για όλους με αποτέλεσμα να χειροτερεύουν τα προβλήματα υγείας τους καθώς δεν τους παρακολουθεί γιατρός όσο συχνά πρέπει. Σημαντικές είναι οι καλές οικογενειακές σχέσεις που έχουν οι περισσότεροι και καταφέρνουν και τα βγάζουν πέρα χάρη στην βοήθεια συγγενικών προσώπων. Ακόμη, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες τόνισαν την άμεση ανάγκη αναβάθμισης των υγειονομικών υπηρεσιών του νησιού λόγω έλλειψης ειδικοτήτων, τη βελτίωση των υπηρεσιών καθαριότητας καθώς και την καλύτερη ακτοπλοϊκή συγκοινωνία τον χειμώνα.

4.13 Δήμος Πάρου

Γενικά στοιχεία Δήμου Πάρου

Η Πάρος είναι το τρίτο σε έκταση μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων (έκταση 193,308 τ.χλμ.), με πρωτεύουσα την Παροικιά. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της είναι 14.290 κάτοικοι. Διοικητικά ανήκει στην Περιφερειακή ενότητα Πάρου μαζί με την Αντίπαρο.

Ο Δήμος Πάρου θεωρείται ένας κατεχοχόν τουριστικός προορισμός, η οικονομία της στηρίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα, με επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι έχουν μειωθεί αισθητά οι Έλληνες τουρίστες λόγω του αυξημένου κόστους των διακοπών. Τα τελευταία χρόνια, παρά τη φαινομενική άνοδο του νησιού και του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του που οφείλεται στην αυξημένη τουριστική κίνηση, υπάρχει μια σημαντική μερίδα κατοίκων που αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως και διαβίωσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, υπάρχουν 45 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 4,4% είναι αλλοδαποί, το 6,7% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 73,3% είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 6,7% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Πάρου, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, τα στελέχη του Δήμου αναφέρθηκαν στον μεγάλο φόρτο εργασίας ιδιαίτερα μετά την κατάργηση των Νομικών Προσώπων, καθώς και στη σοβαρή έλλειψη προσωπικού που είναι και το βασικότερο ζήτημα που αντιμετωπίζει ο υπό μελέτη Δήμος. Όπως τονίζεται, αρκετές δράσεις και προγράμματα, όπως ο Σταθμός Άνοιας, δεν προχωρούν λόγω έλλειψης προσωπικού στην οικονομική επιτροπή του Δήμου αλλά και λόγω έλλειψης σχετικών υποδομών. Ως αποτέλεσμα, τα στελέχη, παρά την πρόθεσή για περισσότερες δράσεις, ασχολούνται με διεκπεραιωτικές διαδικασίες για την εξυπηρέτηση των δικαιούχων Πάρου αλλά και Αντιπάρου, όπου μάλιστα πρόσφατα δημιουργήθηκε ένα ΚΕΠ.

Σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, οι μόνιμοι κάτοικοι αντιμετωπίζουν αυξημένα έξοδα διαβίωσης, ενώ τονίστηκε και φέτος η δυσκολία να νοικιάσει κάποιος σπίτι καθώς τα ενοίκια είναι πολύ υψηλά, γεγονός που αναγκάζει κάποιους ανθρώπους να φύγουν από την Πάρο και να μετακομίσουν σε άλλο μέρος. Ομοίως, αρκετοί εργαζόμενοι που έρχονται στο νησί δεν μπορούν να καλύψουν τα καθημερινά κόστη και επιστρέφουν στον τόπο τους.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, οι δικαιούχοι του ΚΕΑ έχουν μειωθεί, αλλά οι εξυπηρετούμενοι του Κέντρου αυξήθηκαν διότι προστέθηκαν επιδόματα (προνοιακά κ.ά.). Το μεγαλύτερο ποσοστό των ωφελούμενων του Κέντρου είναι ηλικιωμένοι (κυρίως ανασφάλιστοι και αλλοδαποί), άτομα με σοβαρές παθήσεις, όπως και μονογονεϊκές οικογένειες.

Εκείνο το ζήτημα που προβληματίζει ιδιαίτερα τα στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών είναι η διαμονή κάποιων ατόμων σε επισφαλή καταλύματα. Πολύ σημαντικό είναι το γεγονός πως λόγω της έλλειψης κοινωνικού λειτουργού το προηγούμενο χρονικό διάστημα δεν μπορούσε να διεξαχθεί η απαραίτητη κοινωνική έρευνα για την αστεγία, με αποτέλεσμα να μη δύνανται να λάβουν το επίδομα οι 2-3 άστεγοι που το είχαν πραγματικά ανάγκη. Όπως υπογραμμίζεται, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί μια Δομή Αστεγών καθώς ως τώρα οι λύσεις που βρίσκονται είναι προσωρινές.

Προσβασιμότητα

Σχετικά με την προσβασιμότητα, το νησί δε θεωρείται φιλικά προσβάσιμο για τα άτομα με αναπηρία ή άλλες κινητικές δυσκολίες. Όπως τονίζεται, ενώ ο Δήμος Πάρου έχει υλοποιήσει κάποιες παρεμβάσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας, αυτές δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες των ανθρώπων με κινητικές και άλλες δυσκολίες που μένουν ή επισκέπτονται το

νησί. Παράλληλα, υπογραμμίστηκαν τα εμπόδια που υπάρχουν λόγω γραφειοκρατίας στο να προχωρήσουν κάποια έργα με τις συνεπακόλουθες καθυστερήσεις που δημιουργούνται.

Γενικότερα, ο Δήμος Πάρου δεν επιλέγεται για προγράμματα και ως εκ τούτου δεν τρέχει ούτε το πρόγραμμα «Προσωπικός Βοηθός», παρότι υπάρχουν αρκετά άτομα με αναπηρία 67% και πάνω. Ωστόσο, έγινε αναφορά στην προσπάθεια του Δήμου προκειμένου να ενταχθεί το νησί σε πρόγραμμα χρηματοδότησης ώστε να τοποθετηθούν παραπάνω ράμπες σε παραλίες του νησιού.

Τρίτη ηλικία

Αναφορικά με την τρίτη ηλικία, επισημαίνεται ότι υπάρχουν αρκετοί ηλικιωμένοι ωφελούμενοι του Κέντρου Κοινότητας. Επιπλέον, οι ηλικιωμένοι πέρα από τα ζητήματα υγείας και διαβίωσης που αντιμετωπίζουν, προβληματίζονται ιδιαίτερα με την ελλιπή δημόσια υγειονομική κάλυψη του νησιού καθώς δεν μπορούν να διαθέσουν χρήματα σε ιδιώτες ιατρούς.

Σε ό,τι αφορά τις υφιστάμενες δομές στην Πάρο, λειτουργούν 3 ΚΑΠΗ και 1 ΚΗΦΗ, τα οποία χρειάζονται παραπάνω στήριξη (κυρίως προσωπικό) για την καλύτερη και πιο εύρυθμη λειτουργία τους. Όπως αναφέρουν, ενώ πιο παλιά λειτουργούσαν διάφορα προγράμματα και γίνονταν δράσεις, μετά την πανδημία δεν μπόρεσαν να επαναφέρουν τα άτομα τρίτης ηλικίας στις δομές προκειμένου να κοινωνικοποιούνται αλλά και οι υπηρεσίες έμειναν χωρίς επαρκές προσωπικό. Ομοίως και στην περίπτωση των ατόμων τρίτης ηλικίας, αρκετές δράσεις και εκδρομές για ηλικιωμένους που προγραμματίζεται να υλοποιηθούν, δεν προχώρησαν λόγω έλλειψης προσωπικού από την πλευρά του Δήμου.

Πέρα από τα παραπάνω, υπάρχει το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» αλλά είναι υποστελεχωμένο και αυτό καθώς δουλεύει μόνο ένας υπάλληλος και δεν επαρκεί για να καλύψει όλες τις υπάρχουσες ανάγκες. Σκοπός είναι να προσληφθούν επιπλέον άτομα για να μπορούν να εξυπηρετούν τους ηλικιωμένους που χρειάζονται βοήθεια κυρίως στα πιο απομακρυσμένα μέρη του νησιού.

Επομένως, θεωρείται αναγκαία η πρόσληψη κοινωνικών λειτουργών, αλλά και η οργάνωση δράσεων και εκδηλώσεων ώστε τα άτομα τρίτης ηλικίας να νιώθουν μέρος του κοινωνικού συνόλου. Από την πλευρά των στελεχών του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας, αναμένεται το επόμενο χρονικό διάστημα η παροχή πιο ποιοτικών υπηρεσιών στους ηλικιωμένους καθώς και η χαρτογράφηση των αναγκών τόσο των ίδιων όσο και των φροντιστών τους.

Έμφυλη βία

Σε ό,τι αφορά την έμφυλη βία, λόγω της μικρής κοινωνίας του νησιού δεν έχουν καταγραφεί στο Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας του Δήμου ή στο Κέντρο Κοινότητας τέτοια περιστατικά – χωρίς, ωστόσο, αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν. Πιθανά αίτια που οδηγούν σε έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία είναι οι ακραίες συνθήκες φτώχειας, οι ψυχιατρικές παθήσεις, οι ριζωμένες πατριαρχικές προκαταλήψεις κ.ά. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το χαμηλό

μορφωτικό επίπεδο καθώς, παρά το γεγονός ότι η Πάρος είναι ένας σύγχρονος προορισμός, οι πολίτες σε μεγάλο βαθμό είναι απλοί, αρκετοί από τους οποίους δεν έχουν ολοκληρώσει τη βασική τους εκπαίδευση, μένοντας προσκολλημένοι σε παλιές αντιλήψεις.

Από τα προαναφερθέντα, κρίνεται ως αναγκαία η δημιουργία ξενώνα για όσους/ες έχουν υποστεί ενδοοικογενειακή βία, δυστυχώς όμως – προς το παρόν – δεν είναι εφικτό να το υλοποιήσει ο Δήμος. Στο νησί υπάρχει η κινητή μονάδα ΕΠΑΨΥ και ο ΘΗΣΕΑΣ για συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη, αλλά δεν μπορούν να καλυφθούν οι πραγματικές ανάγκες που είναι μεγαλύτερες και χρήζουν πιο ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Νεανική παραβατικότητα

Σχετικά με τη νεανική παραβατικότητα, υπάρχουν αρκετά περιστατικά στον Δήμο Πάρου τόσο ενδοσχολικά όσο και εξωσχολικά. Σημαντικά αίτια του φαινομένου θεωρούνται η έλλειψη καθοδήγησης από την οικογένεια και ο ανεπαρκής ποιοτικός χρόνος των γονέων με τα παιδιά. Όπως αναδείχθηκε, το κυριότερο ζήτημα είναι το γεγονός ότι οι γονείς και οι κηδεμόνες τις περισσότερες φορές δεν αναγνωρίζουν και δεν αποδέχονται την παραβατική συμπεριφορά του παιδιού τους ή γενικότερα ότι το παιδί τους αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα.

Επιπρόσθετα, πολλά περιστατικά ενδοσχολικού εκφοβισμού δε φτάνουν στην Αστυνομία ούτε στην Εισαγγελία γιατί οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να λύσουν τα όποια ζητήματα μέσα στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος και να συνενώσουν τους μαθητές. Οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων ασχολούνται, επίσης, με τέτοια περιστατικά, ενώ στο παρελθόν η κοινωνική λειτουργός του Κέντρου Κοινότητας είχε πραγματοποιήσει επισκέψεις σε σχολικές μονάδες.

Πέρα από τα παραπάνω, το τελευταίο χρονικό διάστημα έχουν σημειωθεί περιστατικά κυρίως βανδαλισμών σε δημόσιους χώρους και σωματικής βίας μεταξύ εφήβων μαθητών. Ιδιαίτερα το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται η τάση κάποιων νέων, μετά τη νυχτερινή τους διασκέδαση να προκαλούν ζημιές στο πέρασμά τους, τρομάζοντας τους κατοίκους και τους περαστικούς.

Σε επίπεδο πρόληψης, χρειάζεται η φυσική παρουσία κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων σε κάθε σχολείο καθώς και οι ίδιοι εκπαιδευτικοί κάποιες φορές δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν παραβατικές συμπεριφορές. Η συνεργασία εκπαιδευτικών, φορέων και κηδεμόνων μέσα από δράσεις και ενημερώσεις, η δημιουργία σχολών γονέων και η διαρκής εκπαίδευση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες πρόληψης τέτοιων περιστατικών.

Ολοκληρώνοντας, ο Δήμος Πάρου αντιμετωπίζει σοβαρά ζητήματα αναφορικά με την κοινωνική συνοχή αλλά γίνονται πραγματικές προσπάθειες από τις κοινωνικές υπηρεσίες να βελτιωθεί η καθημερινότητα των ευπαθών ομάδων και να μπορέσουν να σταθούν επάξια στο πλευρό των πολιτών που χρήζουν βοήθειας. Ωστόσο, για να μπορέσουν οι κοινωνικές υπηρεσίες και δομές να λειτουργήσουν εύρυθμα και απρόσκοπτα είναι απαραίτητο να στελεχωθούν επαρκώς και με το ανάλογο επιστημονικό προσωπικό.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η συντριπτική πλειοψηφία των συνεντευξιζόμενων ήταν ηλικιωμένοι, οι οποίοι ζούσαν μόνοι τους και μάλιστα οι δύο από αυτούς σε επισφαλή καταλύματα. Οι περισσότεροι ήταν απόφοιτοι υποχρεωτικής ή βασικής εκπαίδευσης. Κάποιοι από αυτούς/ές ήταν σε διαδικασία αναμονής έκδοσης της εθνικής σύνταξης, ενώ όλοι οι ερωτώμενοι/ες θα ήθελαν να βελτιωθούν τα οικονομικά τους στο μέλλον.

4.14 Δήμος Ρόδου

Γενικά στοιχεία του Δήμου Ρόδου

Ο Δήμος Ρόδου έχει έκταση 1.407,90 τ.χλμ. και 124.851 μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2021. Η Ρόδος βρίσκεται στο νοτιοανατολικό Αιγαίο και ανήκει στα Δωδεκάνησα. Βρίσκεται περίπου 450 χλμ. νοτιοανατολικά της Αθήνας και 18 χλμ. νοτιοδυτικά της Τουρκίας. Είναι το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων, το τέταρτο σε σειρά ολόκληρης της χώρας. Ο Δήμος Ρόδου περιλαμβάνει το νησί της Ρόδου καθώς και τις γειτονικές της νησίδες.

Στο βορειοανατολικό άκρο του νησιού βρίσκεται η πρωτεύουσά του, η πόλη της Ρόδου, που με πληθυσμό περίπου 55.000 κατοίκους αποτελεί και τον μεγαλύτερο οικισμό του. Εντός των ορίων της πόλης της Ρόδου, βρίσκεται η Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου ή Παλιά Πόλη, μια από τις καλύτερα διατηρημένες μεσαιωνικές πόλεις του κόσμου, που έχει αναγνωριστεί από το 1988 ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

Η οικονομία του νησιού βασίζεται κατά κύριο λόγο στον τριτογενή τομέα, αλλά οι κάτοικοι απασχολούνται και σε διοικητικές υπηρεσίες, όπως επίσης, στο εμπόριο και τις επιχειρήσεις.

Ο υπό μελέτη διαθέτει αρκετές δημόσιες και ιδιωτικές δομές κοινωνικής προστασίας, ανάμεσα στις οποίες είναι και το Κέντρο Κοινότητας Ρόδου με Παράρτημα Ρομά, καθώς στο νησί υπάρχουν δύο οικισμοί της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας στις περιοχές Αγίων Αποστόλων και Καρακόνερου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, υπάρχουν 802 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 11% είναι αλλοδαποί το 6,9% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, και το 64,6% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 6,6% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Ρόδου με Παράρτημα Ρομά, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Το Κέντρο Κοινότητας με Παράρτημα Ρομά είναι ένα σημείο αναφοράς σχετικά με την κοινωνική πολιτική που εφαρμόζει ο Δήμος, ο οποίος θεωρείται αρκετά υποστελεχωμένος στο Τμήμα των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Ταυτόχρονα, διαθέτει και Κινητή Μονάδα, η οποία επιτελεί πολύ σημαντικό ρόλο, παρέχοντας τις υπηρεσίες της όχι μόνο στα όρια του νησιού της Ρόδου αλλά εξυπηρετώντας, επίσης, τη Σύμη, την Τήλο, τη Χάλκη και το Καστελόριζο. Ο στόχος της δομής αυτής αφορά τρεις τομείς: την εξυπηρέτηση των ωφελούμενων μέσα από τις πλατφόρμες που παρέχει το κεντρικό κράτος, τη δικτύωση με τοπικούς φορείς μέσω παραπομπών και την οργάνωση δράσεων κοινωνικής πολιτικής με ποικίλες θεματικές που έχουν ως κύριο στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Όπως υποστηρίζεται, η κοινωνία μετά τις αλληπάλληλες κρίσεις των τελευταίων ετών αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά προβλήματα, ένα εκ των οποίων είναι η βιαιότητα. Επισημαίνεται πως το φαινόμενο της βίας παρατηρείται τόσο κατά των γυναικών όσο και των ανήλικων παιδιών, αυξάνοντας τις εισαγγελικές παραγγελίες που σχετίζονται με κακοποιήσεις γυναικών και παιδιών. Ακόμη, ένας άλλος παράγοντας που πιθανόν επηρέασε τις αυξήσεις των εισαγγελικών παραγγελιών αφορά το γεγονός ότι πλέον οι πολίτες μιλούν και καταγγέλλουν τέτοιου είδους περιστατικά σε πολύ συχνότερο βαθμό από ότι παλαιότερα.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως αρκετοί ωφελούμενοι που επισκέπτονται υπηρεσίες πρόνοιας, ενώ έχουν οικογένεια, τις περισσότερες φορές έχουν αποξενωθεί και είναι στο περιθώριο. Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται τα τελευταία έτη, καθώς παλαιότερα οι οικογένειες ήταν πιο δεμένες και φρόντιζαν τα μέλη τους. Όπως υποστηρίζεται, τα αίτια της προαναφερθείσας κατάστασης σχετίζονται με τις αλλαγές, που έχει υποστεί η κοινωνία οι οποίες έχουν διαταράξει την ισορροπία στο θέμα αυτό, εμφανίζοντας παράλληλα ρήγματα στην κοινωνική συνοχή του τοπικού πληθυσμού.

Τα στελέχη του Κέντρου Κοινότητας στο Παράρτημα Ρομά επισκέπτονται συχνά τον καταυλισμό μαζί με άλλα στελέχη του Κέντρου, συνδράμουν στις έρευνες, πραγματοποιούν συνεδρίες, υλοποιούν δράσεις σε σχολεία, εκδίδουν δελτία υγείας και παραπέμπουν τα μέλη της κοινότητας σε ιατρικές ειδικότητες και βοηθούν τους Ρομά στην εύρεση εργασίας. Οι ωφελούμενοι του Κέντρου Κοινότητας ποικίλουν και στο Παράρτημα Ρομά υπάρχουν ακόμα και ανήλικοι ωφελούμενοι (από 14 έως 17 ετών), οι οποίοι λόγω κουλτούρας είναι ήδη έγγαμοι. Επιπλέον, επισημάνθηκε και ένα γεγονός που συμβαίνει συχνά και τους/τις δυσκολεύει ιδιαίτερα είναι η αντιμετώπιση των ψυχιατρικών περιστατικών, όπου οι ωφελούμενοι συχνά ξεσπούν και επιτίθενται λεκτικά.

Προσβασιμότητα

Γενικότερα, θεωρείται πως η μετακίνηση των ατόμων με αναπηρία μέσα στην πόλη της Ρόδου είναι εφικτή μεν, με προβλήματα δε. Αρχικά, όπως αναφέρεται, δεν υπάρχει προσβασιμότητα στο ίδιο το κτίριο του Νοσοκομείου της Ρόδου ούτε κατάλληλα εκπαιδευμένο νοσηλευτικό προσωπικό που θα μπορούσε να εξυπηρετεί τους ανθρώπους αυτούς. Ακόμη, ενώ υπάρχουν αρκετές ιδιωτικές εταιρείες μεταφοράς επιβατών που διαθέτουν ειδικά διαμορφωμένα οχήματα για τα άτομα με αμαξίδιο, ο Δήμος διαθέτει μόνο ένα τέτοιο όχημα, το οποίο εξυπηρετεί ελάχιστα άτομα αυτής της ομάδας πολιτών σε συνεργασία με τον Σύλλογο Ατόμων με Αναπηρία. Παράλληλα, τα συγκεκριμένα οχήματα δε διαθέτουν την κατάλληλη στελέχωση ώστε να βοηθήσουν ουσιαστικά στις μετακινήσεις αυτές.

Τονίζεται πως η προσβασιμότητα πρέπει να χαρακτηρίζεται όχι μόνο ως κινητική, αλλά και κοινωνική. Δηλαδή δεν αρκεί μόνο να εξασφαλιστεί πως τα άτομα με αναπηρία μπορούν να μετακινηθούν εύκολα, αλλά θα πρέπει να γίνονται αποδεκτά και στην κοινωνία γενικότερα, ώστε να ζουν ισότιμα με τα υπόλοιπα μέλη της. Επίσης, θεωρείται πως πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη σχετική ενημέρωση στις κοινωνικές δομές που έρχονται συχνά σε επαφή με ωφελούμενους αυτής της ομάδας πολιτών.

Για το θέμα της προσβασιμότητας, ο Δήμος Ρόδου έχει σαν στόχο να χρηματοδοτήσει τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να καταστούν προσβάσιμα όσο το δυνατόν περισσότερα δημόσια κτίρια. Πιο συγκεκριμένα, ο Δήμος έχει ήδη ενταχθεί σε Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα του Πράσινου Ταμείου ώστε να δημιουργηθεί σε επίπεδο δήμου ένα δίκτυο προσβάσιμων μετακινήσεων και να εξασφαλιστούν οι συνθήκες για ασφαλή και απρόσκοπτη μετακίνηση στον κοινόχρηστο χώρο. Προσβάσιμες έχουν καταστεί και κάποιες παραλίες του νησιού, ενώ γίνονται κατάλληλες ενέργειες ώστε να καταστούν προσβάσιμες και άλλες. Αντίστοιχες ενέργειες έχουν υλοποιηθεί ώστε να γίνουν προσβάσιμα το Πάρκο Ροδίνι, όπως και η Κοιλιάδα των Πεταλουδών.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Προγράμματος Interreg 2021-2027, ο Δήμος με αρωγή του Συλλόγου Ατόμων με Αναπηρία, έχει καταθέσει πρόταση με τίτλο «Ισοπολιτεία» που αφορά την προσβασιμότητα στο ιστορικό κέντρο και προσβάσιμες διαδρομές μέσα στην Παλιά Πόλη της Ρόδου. Στην πρόταση αυτή περιλαμβάνεται και η αγορά ηλεκτρικών αμαξιδίων και σκούτερ καθώς και μία εφαρμογή κινητού τηλεφώνου. Οι χρήστες αυτής της παροχής δύναται να είναι όχι μόνο άτομα με αναπηρία, αλλά και άτομα τρίτης ηλικίας καθώς ο προσβάσιμος τουρισμός είναι ένα σημείο – κλειδί για την εξέλιξη του τουρισμού στην Ρόδο. Στο πλαίσιο της ίδιας πράξης, ο Δήμος σκοπεύει να διοργανώσει σεμινάρια για τους εργαζομένους στις επιχειρήσεις ώστε να μάθουν τους σωστούς τρόπους εξυπηρέτησης των συγκεκριμένων ομάδων πολιτών αλλά και επισκεπτών.

Παράλληλα, γίνεται μία προσπάθεια από τη Δημοτική Αρχή, μέσω της αναδιοργάνωσης του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», να προσφερθούν στα άτομα αυτά περισσότερες και πιο στοχευμένες υπηρεσίες. Δυστυχώς, λόγω οικονομικών περιορισμών, δεν μπορεί να προσληφθεί παραπάνω προσωπικό ώστε να στελεχωθεί επαρκώς ολόκληρο το Πρόγραμμα.

Τρίτη ηλικία

Σχετικά με την πληθυσμιακή ομάδα της τρίτης ηλικίας, θεωρείται πως οι μεγαλύτερες ανάγκες τους είναι η κοινωνική συναναστροφή, η φροντίδα και η αποδοχή. Ο Δήμος προκειμένου να εξυπηρετήσει τους πολίτες που ανήκουν σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία, τους έχει κατηγοριοποιήσει σε τρεις (3) ομάδες. Η α' ομάδα περιλαμβάνει τους ανθρώπους γ' ηλικίας που είναι υγιείς και ενεργοί στην κοινωνική ζωή χωρίς κινητικά ή άλλα προβλήματα, η οποία εξυπηρετείται κυρίως από τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ). Για την ομάδα αυτή, ο Δήμος συνεργάζεται με φορείς, όπως το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Κέντρο Πρόληψης Δίοδος κ.ά., υλοποιώντας καθημερινά και στα δύο ΚΑΠΗ 17 διαφορετικά προγράμματα. Ακόμη, ο Δήμος έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για να ιδρύσει άλλα δύο ΚΑΠΗ στην άλλη πλευρά του νησιού.

Η β' κατηγορία ηλικιωμένων περιλαμβάνει τους ανθρώπους, που έχουν εκδηλώσει τα πρώτα στάδια της άνοιας. Τα άτομα αυτά εξυπηρετούνται από τα δύο (2) Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) του Δήμου Ρόδου. Παράλληλα, έχει προγραμματιστεί να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία δημιουργίας άλλων δύο ΚΗΦΗ.

Αντίστοιχα, για τους ηλικιωμένους που ανήκουν στην γ' ομάδα, η οποία περιλαμβάνει τα άτομα που έχουν προβλήματα υγείας και δεν μπορούν να μετακινηθούν, σχεδιάζεται ένα δίκτυο ΚΗΦΗ για την υποστήριξη τους. Τα άτομα αυτά μέχρι τώρα εξυπηρετούνται μόνο από το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Σχετικά με το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αναμένεται η προμήθεια νέων οχημάτων καθώς και η πρόσληψη επιπλέον προσωπικού, με σκοπό την παροχή κατ' οίκον υπηρεσιών στους ωφελούμενους του προγράμματος.

Πέρα από τα παραπάνω, η Δημοτική Αρχή υλοποίησε άμεσα μέσα στο έτος και το πρόγραμμα «Σύστημα Τηλεφροντίδας με ρολόι και βραχιόλι», όπου εντάχθηκαν εκατό (100) ηλικιωμένοι συμπολίτες μας που μένουν μόνοι και αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, έχοντας έτσι τη δυνατότητα με το πάτημα ενός κουμπιού να επικοινωνήσουν οποιαδήποτε στιγμή για παροχή υποστήριξης.

Από την πλευρά του, το Κέντρο Κοινότητας υλοποιεί συνέχεια δράσεις για τα άτομα τρίτης ηλικίας, τα οποία αποτελούν περίπου το 30 με 40% των ωφελούμενων που εξυπηρετούνται από το Κέντρο. Πιο αναλυτικά, τα στελέχη του Κέντρου, πραγματοποιούν προληπτικό έλεγχο με το Τεστ Άνοιας στους ωφελούμενους της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Επίσης, συνδράμουν ενεργά και σε αρκετές δράσεις που υλοποιούνται από άλλες δομές, είτε παρέχοντας συνεδρίες ψυχοθεραπείας ή συμβουλευτικής, είτε προτείνοντας παραπομπές σε συγκεκριμένες ιατρικές ειδικότητες, είτε προσεγγίζοντας επαγγελματίες προκειμένου να προσφέρουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους στα ηλικιωμένα άτομα.

Έμφυλη βία

Σαν κύρια αίτια του φαινομένου της έμφυλης βίας αναφέρονται η ύπαρξη πατριαρχικών δομών και το αντίστοιχο κοινωνικό σύστημα, η έλλειψη επικοινωνίας και ενημέρωσης καθώς και τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι σήμερα. Παράλληλα, επισημαίνεται πως η βία εκδηλώνεται ανεξαρτήτως μορφωτικού, κοινωνικοταξικού ή οικονομικού επιπέδου.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η έμφυλη βία είναι ένα φαινόμενο σε έξαρση καθώς σχεδόν μία γυναίκα κάθε ημέρα αναζητά βοήθεια - είτε για ψυχολογική υποστήριξη, είτε για φιλοξενία - από τη Δομή Υποστήριξης Γυναικών, η οποία αποτελείται από ένα Συμβουλευτικό Κέντρο και έναν Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας. Μέσω της εν λόγω Δομής από την αρχή της λειτουργίας της έως και σήμερα βοηθήθηκαν περίπου 750 γυναίκες. Φέτος που συμπληρώνονται τα δέκα (10) έτη λειτουργίας της Δομής, σχεδιάζονται πολλές δράσεις με τη συμμετοχή και άλλων φορέων κ.α.

Ακόμη ένας σημαντικός παράγοντας σχετίζεται με την εχεμύθεια που δείχνουν τα στελέχη της Δομής. Με αυτόν τον τρόπο η Δομή έχει κερδίσει με τα χρόνια την εμπιστοσύνη των γυναικών που την επισκέπτονται καθώς γνωρίζουν πως τις προστατεύει το απόρρητο και διασφαλίζονται τα προσωπικά τους δεδομένα.

Τονίζεται, μεταξύ άλλων, ότι για να επανέλθουν στην κοινωνία και στην καθημερινότητα οι γυναίκες που έχουν υποστεί βία, πέραν των άλλων, χρειάζονται ενδυνάμωση και να ενταχθούν πλήρως σε κάποιο εργασιακό περιβάλλον. Ως εκ τούτου, ο Δήμος Ρόδου αξιοποιώντας στο έπακρο το Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία», εφαρμόζει μια ολοκληρωμένη πολιτική στο ζήτημα, δεδομένου ότι υποστηρίζει τις ωφελούμενες από την αρχή μέσω της Δομής μέχρι την πλήρη κοινωνική και επαγγελματική της επανένταξη μέσω του εν λόγω Προγράμματος. Συμπεριλαμβάνει δηλαδή στους ωφελούμενους, εκτός από τους αστέγους, και τις γυναίκες που έχουν φιλοξενηθεί στον Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας. Οι ωφελούμενες φεύγοντας από τον Ξενώνα, έχοντας λάβει ενδυνάμωση και ψυχολογική στήριξη, λαμβάνουν στη συνέχεια υποστήριξη για την εύρεση στέγης και εργασίας καθώς και οικονομική βοήθεια.

Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται το ζήτημα του νομικού πλαισίου που περιβάλλει τις υποθέσεις αυτές, το οποίο κρίνεται ανεπαρκές, καθώς ακόμα και σε περιπτώσεις που έχει προχωρήσει η δικαστική διαδικασία, οι ποινές είναι πολύ σύντομες και σχεδόν ανύπαρκτες.

Ως μέτρα πρόληψης του φαινομένου θεωρούνται η ψυχολογική ενδυνάμωση γυναικών ώστε να έχουν τη δύναμη να δηλώνουν τα περιστατικά βίας που βιώνουν, πριν αυτά κλιμακωθούν και λάβουν μεγαλύτερες διαστάσεις, η ενημέρωση στα σχολεία καθώς και η αλλαγή των σχετικών πεποιθήσεων και στερεοτύπων από την παιδική ακόμη ηλικία. Είναι πολύ σημαντικό τα μικρά παιδιά να αποκτήσουν τη νοοτροπία της ισότιμης κοινωνίας και της ισότητας μεταξύ των φύλων, ώστε αργότερα να γίνουν γονείς που θα μεγαλώσουν με διαφορετικό πλέον τρόπο τα παιδιά τους.

Νεανική παραβατικότητα

Στο νησί της Ρόδου, έχουν εκδηλωθεί περιστατικά νεανικής παραβατικότητας μικρής και μεγάλης έντασης. Όπως υποστηρίζεται, κύρια αιτία του φαινομένου είναι το προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον, ενώ τα παιδιά που εκδηλώνουν τέτοιες συμπεριφορές πιθανότατα βιώνουν κάτι τραυματικό μέσα στο περιβάλλον που μεγαλώνουν.

Σχετικά με το φαινόμενο αυτό σημαντικό ρόλο παίζει η έλλειψη επικοινωνίας με τους γονείς καθώς και το γεγονός πως οι γονείς στην σύγχρονη κοινωνία έχουν χάσει εν μέρει τον γονικό

τους ρόλο καθώς εργάζονται πολλές ώρες ή οι οικογένειες διασπώνται ή μετακομίζουν προκειμένου οι γονείς να βρουν εργασία. Επιπλέον, προστίθεται η παράμετρος της χρήσης ναρκωτικών ουσιών από τις νεανικές ηλικίες, η οποία ωθεί στην αύξηση εκδήλωσης παραβατικής και εναντιωματικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία παιδοψυχολόγων, η εναντιωματική συμπεριφορά, σε διαγνωστικό επίπεδο, γνωρίζει αύξηση περίπου 30 με 40% σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και αφορά παιδιά ηλικίας Δημοτικού και Γυμνασίου.

Ο Δήμος από την πλευρά του έχει σχεδιάσει ποικίλες δράσεις καθώς οι εισαγγελικές παραγγελίες για τέτοιου είδους καταγγελίες ολοένα και αυξάνονται, προσπαθώντας να γίνεται παραπομπή των εμπλεκόμενων για συμβουλευτικές συνεδρίες από ψυχολόγο στον Δημοτικό Οργανισμό Πρόνοιας (ΔΟΠ). Ακόμη, η Δημοτική Αρχή σύστησε το Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας (ΤΟ.Σ.Π.ΠΑ.) το οποίο απαρτίζουν οκτώ (8) μέλη και αναμένεται να ξεκινήσει τη δράση του μόλις ολοκληρωθούν οι απαραίτητες διαδικασίες.

Παράλληλα, ο Δήμος μαζί με το Κέντρο Κοινότητας, προγραμματίζει δράσεις και εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση και την πληροφόρηση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων και των παιδιών τους με ποικίλα θέματα, όπως η διαφορετικότητα, ο διαπολιτισμός κ.α. Πέρα από τα προαναφερθέντα, τα στελέχη του Παραρτήματος Ρομά, τα οποία έχουν πλέον χτίσει μια σχέση εμπιστοσύνης με την κοινότητα αυτή, προσπαθούν να έχουν πολύ συχνή παρουσία μέσα στον καταυλισμό, ενημερώνοντας συνέχεια ενήλικους και ανήλικους.

Ως μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου είναι η ενημέρωση και της πληροφόρηση στο σχολείο. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει πρώτα να ενημερωθούν κατάλληλα οι δάσκαλοι και οι καθηγητές προκειμένου να είναι σε θέση να προβλέψουν, να αναγνωρίσουν, αλλά και να παρέμβουν για να αντιμετωπίσουν τις συμπεριφορές αυτές. Επίσης, σημαντικό ρόλο σχετικά με την πρόβλεψη του φαινομένου διαδραματίζει η οικογένεια.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η συντριπτική πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων αφορά άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας ή/και αναπηρίες, ενώ οι περισσότεροι από αυτούς/ές είναι ταυτόχρονα και ηλικιωμένοι/ες. Ακόμη, πολλοί από αυτούς/ές είναι άνεργοι, κάποιοι από τους οποίους εργάζονται άτυπα και περιστασιακά. Επίσης, αρκετά άτομα δεν είχαν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Σημαντικό ρόλο για την καθημερινή τους διαβίωση παίζουν οι συγγενικές σχέσεις. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό συνεντευξιαζόμενων δήλωσε άστεγος/η.

4.15 Δήμος Σύμης

Γενικά στοιχεία του Δήμου Σύμης

Ο Δήμος Σύμης ανήκει στο σύμπλεγμα των Δωδεκανήσων. Διοικητικά ανήκει στην περιφερειακή ενότητα Ρόδου, στην οποία επίσης υπάγονται η Ρόδος, η Τήλος και η Χάλκη. Η πρωτεύουσα του νησιού είναι η Σύμη (Γιαλός) ενώ αποτελεί και φυσικό λιμάνι. Η Σύμη έχει έκταση 65,80 τ. χλμ. και σύμφωνα με την τελευταία απογραφή (2021) απαριθμεί 2.321 κατοίκους. Αναφορικά με τη θέση της η Σύμη βρίσκεται βόρεια της Ρόδου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ολόκληρη η Σύμη, αλλά και οι νησίδες που βρίσκονται γύρω από αυτήν, έχουν ανακηρυχθεί αρχαιολογικοί χώροι από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, αφού περιλαμβάνουν 159 θέσεις (χώρους και μνημεία) που καταγράφουν την ιστορία της περιοχής από την προϊστορική εποχή ως τα νεότερα χρόνια. Το νησί διαθέτει ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, και για το λόγο αυτό αποτελεί πόλο έλξης τουριστών. Η οικονομία του νησιού βασίζεται στον πρωτογενή (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία) και τον τριτογενή τομέα (εμπόριο, τουρισμός).

Σύμφωνα με στοιχεία του 2023, υπάρχουν 11 μέλη νοικοκυριών που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 63,6% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. ενώ δεν καταγράφονται ηλικιωμένοι, απροστάτευτα τέκνα ή μέλη μονογονεϊκών οικογενειών. Ο Δήμος Σύμης εξυπηρετείται από το Κέντρο Κοινότητας με Παράρτημα Ρομά του Δήμου Ρόδου.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Αυτοτελούς Γραφείου Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Αυτοτελούς Γραφείου Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Η Σύμη είναι ένα νησί που κατά βάση οι κάτοικοί της βιοπορίζονται με τον τουρισμό. Η Σύμη έχει γίνει πιο γνωστή παγκοσμίως και έχει αποκτήσει τη δική της τουριστική ταυτότητα, με αποτέλεσμα την αύξηση των τουριστικών ροών. Παρ' όλα αυτά, ενώ αυτός ο τομέας ανθίζει στο νησί και υπάρχει εργασία και οικονομική ανάπτυξη το καλοκαίρι, χρόνο με το χρόνο, δεν είναι επαρκής για να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η καλοκαιρινή περίοδος στη Σύμη είναι περισσότερο διευρυμένη, από τον Απρίλιο μέχρι και τα μέσα Νοεμβρίου, αλλά οι δυσκολίες είναι κυρίως το χειμώνα που οι μεταφορές είναι περιορισμένες και η πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες καθόλου εύκολη.

Σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, οι διαδικασίες για την χορήγηση επιδομάτων γίνονται ηλεκτρονικά, επιτρέποντας στους υπαλλήλους του δήμου να διαχειρίζονται τα επιδόματα των ωφελούμενων χωρίς να χρειάζεται να πηγαίνουν στη Ρόδο, όπως γινόταν στο παρελθόν.

Προσβασιμότητα

Σχετικά με την προσβασιμότητα, είναι αρκετά δύσκολο να μπορέσει κάποιος άνθρωπος με ιδιαιτερότητες να μετακινηθεί στον οικισμό της Σύμης. Υπάρχουν αναφορές για δυσκολίες στην πρόσβαση στα σπίτια, ειδικά για άτομα με αναπηρίες ή και ανθρώπους τρίτης ηλικίας, καθώς οι υποδομές είναι ακατάλληλες. Υπάρχουν περιορισμοί λόγω των αρχαιολογικών κανονισμών, οι οποίοι απαιτούν έγκριση για οποιαδήποτε αλλαγή στις υποδομές. Αυτό καθιστά δύσκολη την υλοποίηση βελτιώσεων που θα διευκόλυναν την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία. Παρά τις συζητήσεις και τις προτάσεις που έχουν γίνει για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, οι πρακτικές παρεμβάσεις είναι περιορισμένες και δεν έχουν ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό. Η κοινωνική υπηρεσία περιορίζεται κυρίως στη διαχείριση επιδομάτων και δεν έχει επαρκείς πόρους ή υποδομές για να προσφέρει περισσότερες υπηρεσίες ή να υλοποιήσει βελτιώσεις στην προσβασιμότητα. Αυτές οι προκλήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για περισσότερη υποστήριξη και πόρους ώστε να μπορέσουν οι κοινωνικές υπηρεσίες να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Τρίτη ηλικία

Όσον αφορά την τρίτη ηλικία στη Σύμη, υπάρχει ανάγκη για βελτίωση της προσβασιμότητας μέσω υποδομών, όπως ράμπες και κατάλληλη σήμανση, ώστε να διευκολυνθούν οι ηλικιωμένοι οι οποίοι μπορεί να έχουν κινητικές δυσκολίες. Οι συνθήκες διαβίωσης για εκείνους είναι δύσκολες, με περιορισμένες επιλογές για υποστήριξη ή βοήθεια από άλλους, γεγονός που μπορεί να επιδεινώσει την απομόνωση και την αίσθηση μοναξιάς και να οδηγήσει σε ψυχολογικά προβλήματα, όπως η κατάθλιψη. Βρίσκουν συχνά διέξοδο σε δραστηριότητες που αφορούν την εκκλησία, λόγω των συχνών θρησκευτικών εορτών που υπάρχουν στο νησί. Οι κάτοικοι έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδρούν με επισκέπτες, κάτι που μπορεί να τους δημιουργήσει ψυχολογική ανάταση, να διευρύνει τους ορίζοντές τους και να ενισχύσει την πολιτιστική ανταλλαγή.

Νεανική παραβατικότητα

Σε σχέση με τη νεανική παραβατικότητα, τα στελέχη αναφέρουν πως υπάρχουν περιστατικά βανδαλισμού που διαπράττουν μικρά παιδιά, αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό, και πιστεύουν πως αυτές οι συμπεριφορές, φαίνεται να σχετίζονται με το οικογενειακό περιβάλλον και την κοινωνική πίεση. Στη συνέχεια, για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων, εκφράζουν την ανάγκη για πιο προσωπικές και στοχευμένες προσεγγίσεις, όπως οι συζητήσεις σε μικρές ομάδες παιδιών, αντί για γενικές ομιλίες που δεν κρατούν την προσοχή, όπως και την καλύτερη υποστήριξη και παρέμβαση από τους γονείς και την κοινωνία για την ευημερία των παιδιών. Επίσης, τονίζουν την ανάγκη οι γονείς να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τις πράξεις των παιδιών τους, καθώς και τη σημασία της συμμετοχής των παιδιών σε δραστηριότητες που τους κάνουν να νιώθουν χρήσιμα στην κοινωνία. Παράδειγμα κάποιες δραστηριότητες καθαριότητας θα τους βοηθούσε να αναπτύξουν την αίσθηση ευθύνης και σεβασμού για το περιβάλλον τους.

Έμφυλη βία

Σχετικά με την έμφυλη βία αναφέρθηκε πως έχουν συμβεί αλλαγές τα τελευταία χρόνια σχετικά με τις κοινωνικές δομές και τις σχέσεις φύλων, όπου η σημαντικότερη είναι πως οι γυναίκες έχουν αποκτήσει περισσότερη δύναμη και θέση στην κοινωνία. Θεωρούν πως υπάρχουν περιστατικά στη Σύμη όμως υπάρχει και έντονος φόβος για τις συνέπειες που μπορεί να έχει η καταγγελία, αλλά ακόμα και η παραδοχή της κακοποίησης, όπως η κριτική ή η αποδοκιμασία από τους γείτονες και την κοινότητα και φυσικά η αντίδραση του θύτη. Πολλές γυναίκες δεν έχουν πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους ή επιδόματα, ειδικά αν δεν είναι νομικά διαχωρισμένες από τον θύτη τους. Αυτό τις αναγκάζει να παραμείνουν σε καταστάσεις κακοποίησης εξαιτίας της έλλειψης οικονομικής ανεξαρτησίας. Η κακοποίηση μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνική απομόνωση, και τονίστηκε η ανάγκη για ευαισθητοποίηση της κοινότητας, καθώς και η σημασία της υποστήριξης για την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων και της ενημέρωσης, από νωρίς και στα σχολεία.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, όλοι οι δικαιούχοι είναι έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας γι' αυτό και οι περισσότεροι δεν μπορούν να εργαστούν ή αυτοί που εργάζονται μπορούν και δουλεύουν λίγες ώρες με αποτέλεσμα να μη μπορεί να καλύψουν επαρκώς τα έξοδα διαβίωσης τους. Επίσης, λόγω έλλειψης ιατρικών ειδικοτήτων στο νησί αναγκάζονται να ταξιδεύουν στη Ρόδο.

4.16 Δήμος Σύρου - Ερμούπολης

Ο Δήμος Σύρου έχει έκταση 102,40 τ.χλμ. και 20.791 μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2021. Βρίσκεται στο κεντρικό σημείο των Κυκλάδων και έχει πρωτεύουσα την Ερμούπολη, η οποία είναι, επίσης, η πρωτεύουσα του Νομού Κυκλάδων καθώς και η έδρα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Η Ερμούπολη, πέρα από το γεγονός ότι είναι διοικητικό κέντρο, συγκεντρώνει πάρα πολλούς εργαζόμενους λόγω της λειτουργίας του ναυπηγείου. Παράλληλα, είναι τουριστικό νησί χωρίς, όμως, να δέχεται μαζικούς επισκέπτες.

Η Σύρος αποτελείται από τον αστικό ιστό, όπου διαμένει η πλειοψηφία των κατοίκων καθώς και από τα χωριά, τα οποία παρουσιάζουν τα τελευταία χρόνια οικιστική ανάπτυξη. Πρόκειται για μια ήσυχη τοπική κοινωνία που προσφέρει μια καλή ποιότητα ζωής. Στα δυνατά σημεία του νησιού συγκαταλέγονται η εγγύτητά του με την ηπειρωτική χώρα, οι μικρές αποστάσεις, η ύπαρξη δραστηριότητας καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, όπως και οι καλές συνθήκες διαβίωσης. Ταυτόχρονα, διαθέτει αρκετές από τις πιο σύγχρονες υποδομές καθώς και

αυξημένο επίπεδο πολιτισμού, ενώ διατηρεί αναλλοίωτα τον νησιωτικό χαρακτήρα, την ιστορία και τις παραδόσεις του.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, υπάρχουν 322 μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ. Από αυτούς/ές, το 7,5% είναι αλλοδαποί, το 9,3% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, το 61,2% είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 4,3% είναι ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του Κέντρου Κοινότητας Σύρου-Ερμούπολης, επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Σύμφωνα με τους/τις συνεντευξιαζόμενους/ες, δε σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Δύο από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Δ/νση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας & Αθλητισμού είναι η υποστελέχωση αλλά και η έλλειψη κοινωνικών δομών, όπως είχε τονιστεί και πέρυσι. Ιδιαίτερη δυσκολία συναντάται σχετικά με τη διαχείριση των ψυχιατρικών περιστατικών, λόγω της προαναφερθείσας έλλειψης σε δομές αλλά και σε προσωπικό. Ωστόσο, θετικό αντίκτυπο για την αντιμετώπιση θεμάτων ψυχικής υγείας έχει ο ενεργητικός ρόλος της λειτουργίας της ΕΠΑΨΥ.

Ταυτόχρονα, επισημάνθηκε η γενικότερη έλλειψη χρηματοδότησης, όπως και το γεγονός ότι, ενώ ξεκινούν διάφορα προγράμματα/έργα, συνήθως δεν προβλέπεται η συντήρηση και η συνέχειά τους. Επομένως, δεν υφίστανται μακροπρόθεσμες λύσεις για την αντιμετώπιση των όποιων κοινωνικών φαινομένων, κάτι που προβληματίζει ιδιαίτερα τα στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών.

Αναφορικά με τη λειτουργία του Κέντρου Κοινότητας, τονίστηκε η σημασία της προσωπικής επαφής και της εξατομικευμένης προσέγγισης με τους πολίτες. Επιπρόσθετα, καταγράφηκε μείωση των αιτήσεων για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ), αλλά αύξηση στις αιτήσεις για αναπηρικά επιδόματα. Παράλληλα, παρατηρήθηκε αύξηση των ζητημάτων ψυχικής υγείας σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

Σχετικά με το προφίλ των εξυπηρετούμενων, πρόκειται για ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες, ανεργία και προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας. Όπως τονίζεται, οι περισσότεροι από τους πολίτες επισκέπτονται το Κέντρο Κοινότητας προκειμένου να ζητήσουν οικονομική ενίσχυση μέσω κάποιου επιδόματος και όχι για να επιδιώξουν γενικότερη βοήθεια ή για να αντιμετωπίσουν το αίτιο που προκαλεί το πρόβλημα. Πιθανώς μια αιτία για το παραπάνω ζήτημα αποτελεί το γεγονός ότι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού δεν είναι πάντα ξεκάθαρος καθώς έχει πολλές αρμοδιότητες (λογιστής, διοικητικός κτλ.). Ως εκ

τούτου, πολλές φορές η ιδιότητά τους ως κοινωνικοί λειτουργοί βρίσκεται στο τέλος της πυραμίδας, ενώ θα έπρεπε να είναι η πρώτη ανάμεσα στα υπόλοιπα καθήκοντά τους.

Σε ό,τι αφορά τα επόμενα βήματα του Κέντρου Κοινότητας, αναφέρθηκε η επικείμενη πρόσληψη μιας ψυχολόγου στο δυναμικό του Κέντρου μέχρι το τέλος του έτους. Παράλληλα, αναμένεται να υλοποιηθούν δράσεις σε σχολεία, όπως και για άτομα τρίτης ηλικίας το επόμενο χρονικό διάστημα.

Προσβασιμότητα

Αναφορικά με την προσβασιμότητα, τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει αρκετά η νοοτροπία των ανθρώπων, επιδεικνύοντας σεβασμό στην πληθυσμιακή ομάδα των ατόμων με αναπηρία. Παράλληλα, υπάρχει μια σταδιακή αύξηση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία σε πολιτιστικές/αθλητικές εκδηλώσεις. Επίσης, ο Δήμος Σύρου-Ερμούπολης πρόσφατα πήρε βραβείο στον τουρισμό προσβασιμότητας για τις παρεμβάσεις βελτίωσης που έχουν υλοποιηθεί ως τώρα.

Όμως, όπως αναδείχθηκε, ενώ υλοποιούνται έργα π.χ. στην Ερμούπολη, την Άνω Σύρο και τα χωριά, αυτά πολλές φορές δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτής της πληθυσμιακής ομάδας. Επιπρόσθετα, λόγω της ιδιαίτερης ρυμοτομίας της Σύρου είναι κατανοητό ότι δεν μπορούν να γίνουν μεγάλες παρεμβάσεις.

Βασικό ζήτημα αποτελεί η γενικότερη έλλειψη υποδομών, δομών και ανάλογου προσωπικού, ενώ τονίζεται ότι οι άνθρωποι πρέπει να ξεκινήσουν να βγαίνουν από τα σπίτια τους και να μην ντρέπονται λόγω της δικής τους αναπηρίας ή ενός συγγενικού τους προσώπου. Ταυτόχρονα, αρκετά άτομα με αναπηρία δεν επισκέπτονται το ΚΔΑΠ ΑμεΑ κυρίως λόγω προκαταλήψεων, επιδεικνύοντας μια σχετική απροθυμία να αλλάξουν την κατάστασή τους.

Όπως υποστηρίζεται, σε έναν δήμο κλειδί για τη βελτίωση της προσβασιμότητας αποτελεί η εκπαίδευση τόσο των ανάπηρων πολιτών όσο και των εργαζομένων και των πολιτών σε θέματα συμπεριφοράς και αποδοχής προς τα εν λόγω άτομα. Προς αυτή την κατεύθυνση συνεπικουρούν οι διάφοροι Σύλλογοι που έχουν συσταθεί, οι οποίοι υλοποιούν αρκετές δράσεις και εφαρμογές. Ταυτόχρονα, είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν κατάλληλα όχι μόνο τα δημόσια κτίρια και οι δρόμοι, αλλά και τα καταστήματα (εμπορικά, εστίασης κτλ.).

Στόχοι για το επόμενο χρονικό διάστημα η ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλους τους χώρους καθώς και η ισότιμη αντιμετώπιση της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας. Επιπλέον, υπάρχει η πρόθεση για την επέκταση των υποδομών και εκτός πόλης, ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση θα πρέπει να αξιοποιήσει στο έπακρο τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα.

Τρίτη ηλικία

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, και δεδομένου ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας είναι «γηράσκων», η πληθυσμιακή ομάδα των ηλικιωμένων πρόκειται να μας απασχολήσει αρκετά τα επόμενα χρόνια - γεγονός που είχε τονιστεί και στην περσινή έρευνα. Ειδικότερα, προβλέπεται η

αύξηση των ηλικιωμένων καθώς και των μοναχικών ατόμων στο μέλλον, εξέλιξη που συνάδει και με το ότι τα δύσκολα περιστατικά των κοινωνικών υπηρεσιών σχετίζονται με εισαγγελικές παραγγελίες που αφορούν συνήθως σε ηλικιωμένα και μοναχικά άτομα. Η μοναχικότητα σε συνδυασμό με άλλα χαρακτηριστικά δύνανται να οδηγήσουν σε κοινωνικό αποκλεισμό. Όπως συζητήθηκε, οι ψυχικά ασθενείς που ζουν μόνοι και χωρίς βοήθεια αποτελούν ένα μεγάλο ζήτημα, το οποίο επιδεινώνεται λόγω της σοβαρής έλλειψης υποδομών. Ταυτόχρονα, έγινε αναφορά στην ανάγκη αναπροσαρμογής και εκσυγχρονισμού δομών – όσων τουλάχιστον λειτουργούν και είναι στελεχωμένες - όπως το ΚΑΠΗ, ώστε να ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες της κοινωνίας.

Ακόμη, παρατηρείται ότι πολλές φορές οι ηλικιωμένοι προτιμούν να πληρώνουν ένα μικρό αντίτιμο προκειμένου να γίνονται εκδηλώσεις. Κάποιες φορές μάλιστα ο Δήμος καλύπτει οικονομικά δράσεις, αλλά η βοήθεια των εθελοντών κρίνεται ως σημαντική στην υλοποίησή τους.

Έμφυλη βία

Επιπρόσθετα, συζητήθηκαν τα υπαρκτά περιστατικά έμφυλης βίας, τα οποία συχνά δε φτάνουν στις κοινωνικές υπηρεσίες. Όπως αναδείχθηκε, ακόμα και αν έφταναν στα αρμόδια όργανα, υπάρχει σοβαρή έλλειψη δομών, όπως και δικτύωσης. Επιπλέον, έγινε αναφορά στο γεγονός ότι Δημοτική Επιτροπή Ισότητας θα έπρεπε να έχει πιο ουσιαστικό ρόλο, ενώ αναμένεται νέα Επιτροπή το επόμενο χρονικό διάστημα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει μια τοπική αντίληψη που υπαγορεύει ότι σε τουριστικά μέρη, όπως η Σύρος, η δημιουργία δομών κοινωνικής προστασίας (π.χ. Ξενώνας, Κέντρο ψυχικής υγείας) είναι πιθανό να στιγματίσει το νησί, επηρεάζοντας τον τουρισμό. Στην πραγματικότητα, όμως, όπως τονίζουν οι συνεντευξιαζόμενοι/ες, αυτές οι δομές δείχνουν μια συγκροτημένη και ευαίσθητοποιημένη κοινωνία.

Σημαντικές αιτίες για την έμφυλη βία αποτελούν τα πολλαπλά σημερινά προβλήματα, τα οποία δημιουργούν ένταση στην οικογένεια και ψυχολογική πίεση. Ως εκ τούτου, οι άνθρωποι κάποιες φορές καταφεύγουν στη βία ως (λανθασμένο) τρόπο έκφρασης των ζητημάτων που αντιμετωπίζουν, δημιουργώντας τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Πολύ σημαντικός παράγοντας θεωρείται η ελλιπής διαπαιδαγώγηση των μικρών παιδιών αναφορικά με την έννοια του αλληλοσεβασμού και επίσης ενσυναίσθησης από την οικογένεια.

Σημειώνεται πως, ενώ υπάρχουν εργαλεία για την αρχική αντιμετώπιση του φαινομένου, δεν υφίστανται μακροπρόθεσμες λύσεις με χαρακτηριστικό παράδειγμα την έλλειψη δομών. Ταυτόχρονα, παρατηρείται έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού με τους τοπικούς φορείς, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, με εξαίρεση το Συμβουλευτικό Κέντρο Σύρου.

Νεανική παραβατικότητα

Αναφορικά με τα περιστατικά της νεανικής παραβατικότητας, συμπεριλαμβανομένου και του ενδοσχολικού εκφοβισμού, που έχουν γίνει πιο έντονα τα τελευταία χρόνια, σημειώθηκε πως δε φτάνουν – ούτε αυτά – στις αρμόδιες υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, ενώ το κράτος έχει δώσει έμφαση στην τοπική αυτοδιοίκηση και τις κοινωνικές υπηρεσίες κάθε Δήμου, δεν έχει προσλάβει το ανάλογο προσωπικό ούτε έχει δεσμεύσει τους απαραίτητους πόρους. Σημαντικά στοιχεία αποτελούν αφενός ότι δεν υπάρχει σύνδεση του Κέντρου Κοινότητας με τα σχολεία της περιοχής και αφετέρου ότι κανένας γονέας προς το παρόν δεν έχει ζητήσει σχετική βοήθεια. Πέρα από τα προαναφερθέντα, επισημάνθηκε η εύκολη – σχετικά – πρόσβαση των εφήβων σε ουσίες και αλκοόλ. Ένα ακόμη ζήτημα που δυσκολεύει την κατάσταση είναι ότι δεν υπάρχει σωστή συνεργασία και διάλογος μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων ούτε κάποια δομή για τους νέους με παραβατική συμπεριφορά.

Επιπρόσθετα, τονίστηκε η μεγάλη αλλαγή στη συμπεριφορά των νέων, ενώ, από την πλευρά τους, οι γονείς και οι κηδεμόνες δε θέτουν τους απαιτούμενους περιορισμούς στα παιδιά τους, παρεμβαίνοντας αρκετές φορές ακόμη και στο έργο των εκπαιδευτικών. Βασική αιτία για την παραπάνω κατάσταση είναι ο φόβος στιγματισμού σε μια μικρή κοινότητα με αποτέλεσμα να μη γίνεται σωστή διαχείριση της συμπεριφοράς των παιδιών ακόμη και από τις μικρές ηλικίες.

Για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας χρειάζεται ουσιαστικός διάλογος με τα παιδιά και τους νέους, σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, παιδοψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς καθώς και άλλες ειδικότητες, οι οποίες θα πρέπει να υφίστανται σε όλες τις σχολικές μονάδες. Εξίσου βοηθητικές θα ήταν οι πιο βιωματικές δράσεις με τα παιδιά. Ωστόσο, το πιο σημαντικό βήμα προς την πρόληψη τέτοιων περιστατικών είναι η ενδυνάμωση και συμβουλευτική πρώτα στις οικογένειες, ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται εγκαίρως το πρόβλημα που πιθανόν να αντιμετωπίζει το παιδί τους, και στη συνέχεια στα σχολεία.

Συνολικά, όποια ζητήματα κοινωνικής συνοχής εντοπίζονται, ο Δήμος μέσα από τη λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών και το υψηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης που επιδεικνύουν οι κάτοικοι, προσπαθεί να συνδράμει όσους βρίσκονται σε ανάγκη. Ακόμη, σε όλες τις υπό μελέτη θεματικές ενότητες αναδείχθηκε η σημασία της πρόληψης και της ενημέρωσης καθώς και η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των πολιτών σε θέματα που αφορούν την κοινωνία. Τέλος, εξίσου αναγκαία θεωρείται η δημιουργία των κατάλληλων δομών σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες, ενώ η δικτύωση και ο διάλογος μεταξύ των τοπικών φορέων θεωρούνται απαραίτητα συστατικά για την εύρυθμη λειτουργία του νησιού.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, αρκετοί από αυτούς/ες ή/και μέλη της οικογένειάς τους αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα είτε ψυχικής είτε σωματικής υγείας. Επιπρόσθετα, λόγω της έλλειψης ειδικοτήτων ή/και προσωπικού στο νοσοκομείο της Σύρου πρέπει να πηγαίνουν στην Αθήνα, το οποίο όμως δεν είναι πάντα εφικτό. Η πλειοψηφία των συνεντευξιζόμενων είναι μακροχρόνια άνεργοι και οι μεγαλύτεροι που είναι σε ηλικία συνταξιοδότησης δεν έχουν όλοι/όλες τα απαραίτητα ένσημα για να λάβουν σύνταξη. Μεγάλο

ρόλο στην καθημερινή τους διαβίωση παίζουν και οι συγγενικές/οικογενειακές σχέσεις, χάρη στις οποίες, οι δικαιούχοι καταφέρνουν να ανταπεξέλθουν στη δύσκολη καθημερινότητα. Τέλος, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες τόνισαν την άμεση ανάγκη αναβάθμισης των υγειονομικών υπηρεσιών του νησιού καθώς και της βελτίωσης των υπηρεσιών συγκοινωνίας καθώς τα δρομολόγια των λεωφορείων από τα χωριά προς την πόλη τον χειμώνα δεν επαρκούν.

4.17 Δήμος Τήνου

Γενικά στοιχεία του Δήμου Τήνου

Ο Δήμος Τήνου έχει συνολική έκταση 194,60 τ.χλμ. και 8.611 μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή. Ανήκει στις βόρειες Κυκλάδες και βρίσκεται νοτιοανατολικά της Άνδρου και βορειοδυτικά της Μυκόνου. Ο υπό μελέτη Δήμος περιλαμβάνει την Τήνο και τις γειτονικές της νησίδες και έχει πρωτεύουσα τη Χώρα (Τήνο).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων του νησιού απασχολείται κυρίως στον τουρισμό και τις συναφείς σε αυτόν δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα παρατηρείται μια αυξανόμενη τουριστική κίνηση, που σταδιακά επεκτείνεται σε όλο το νησί και η οποία έχει συμβάλει στη μείωση του ποσοστού ανεργίας καθώς υπάρχουν δυνατότητες για εργασία έστω και εποχιακά.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2023, υπάρχουν 89 μέλη νοικοκυριών που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ, σημειώνοντας πτώση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Από αυτούς/ές, το 21,3% είναι αλλοδαποί, το 11,2% είναι μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, 56,2% είναι εγγεγραμμένοι στη Δ.ΥΠ.Α. και το 7,9% ηλικιωμένοι.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου, του Κέντρου Κοινότητας και του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου, του Κέντρου Κοινότητας και του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με τις προηγούμενες επιτόπιες έρευνες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Αρχικά, δε σημειώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια τα Κέντρα Κοινότητας έχουν επιφορτιστεί με πολλά επιδόματα για την ανακούφιση των ασθενέστερων πολιτών. Ταυτόχρονα, η τοπική κοινωνία στηρίζεται από το ίδρυμα της Παναγίας, όπως και από την Καθολική Επισκοπή. Θετική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι η γραφειοκρατία έχει μειωθεί αρκετά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια με την εισαγωγή περισσότερων διαδικτυακών διαδικασιών και την τήρηση του ηλεκτρονικού αρχείου.

Η υπηρεσία της Κοινωνικής Πρόνοιας από άποψη προσωπικού βρίσκεται σε πολύ καλό επίπεδο, αναμένοντας το επόμενο χρονικό διάστημα την πρόσληψη ψυχολόγου. Το βασικό ζήτημα που τονίστηκε και φέτος είναι η ανάγκη αλλαγής στέγης σε άλλο κτίριο (χωρίς άλλες

υπηρεσίες) ώστε να δημιουργηθεί ένας χώρος ασφάλειας και εμπιστοσύνης, προκειμένου κάθε άτομο που χρειάζεται τη βοήθεια των κοινωνικών υπηρεσιών να τη λαμβάνει με την απαραίτητη ιδιωτικότητα.

Αναφορικά με το προφίλ των εξυπηρετούμενων, πρόκειται κυρίως για ανθρώπους με αναπηρία ή/και σοβαρά προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας ή ηλικιωμένους ή μέλη μονογονεϊκών οικογενειών. Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα, ενώ κάποιες φορές δεν πείθονται εύκολα προκειμένου να προχωρήσουν σε μια θεραπεία (π.χ. ψυχολογική υποστήριξη). Ωστόσο, υπάρχει και μια μερίδα ωφελούμενων πολιτών που επαναπαύεται, αφού υπάρχει προσφορά εργασίας ειδικά τους θερινούς μήνες.

Ένα ακόμη ζήτημα που τονίστηκε και φέτος αφορά την έλλειψη δομών και ειδικοτήτων ψυχικής υγείας στο νησί. Οι μόνες υπηρεσίες που παρέχονται είναι μέσω της κινητής μονάδας (ΕΠΑΨΥ) μια φορά τον μήνα, με αποτέλεσμα τα ραντεβού που κλείνονται να είναι αραιά.

Σχετικά με τη λειτουργία του ΚΑΠΗ, αναδείχθηκε ότι ενώ λειτουργεί σαν χώρος, ουσιαστικά δεν προσφέρει ιδιαίτερες παροχές τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, μετά την πανδημία οι όποιες εκδηλώσεις και δράσεις ελαττώθηκαν κατά πολύ γιατί οι άνθρωποι δεν το επισκέπτονταν συχνά ή/και καθόλου.

Αναφορικά το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο λειτουργεί από το 2002 στο νησί, υλοποιεί σημαντικό έργο καθώς μεταβαίνει ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές προκειμένου να φροντίσει όσους έχουν ανάγκη. Κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή ψυχοκοινωνικής και νοσηλευτικής φροντίδας στο σπίτι για να μη χρειαστεί να μετακινηθούν οι άνθρωποι σε δομή, εξασφαλίζοντάς τους καλύτερη ευζωία.

Παράλληλα, υπογραμμίστηκε για ακόμη μια χρονιά η ανάγκη βελτίωσης των υγειονομικών υπηρεσιών του νησιού καθώς οι άνθρωποι με κινητικά και σοβαρά προβλήματα υγείας δυσκολεύονται να μετακινηθούν στη Σύρο ή την Αθήνα. Παράλληλα, έγινε αναφορά στην αδυναμία της επιτροπής ΚΕΠΑ, που εδρεύει στη Σύρο, να επισκεφθεί τους πολίτες της Τήνου, προκειμένου να τους δοθεί το έγγραφο που χρειάζονται για να πάρουν το επίδομα, το οποίο είναι πολύ σημαντικό γι' αυτούς.

Επιπρόσθετα, κατά τις συνεντεύξεις αναδείχθηκε η γενικότερη έξαρση βίας και παραβατικότητας, η οποία παρατηρείται τα τελευταία χρόνια έχοντας ως πιθανά αίτια τον εγκλεισμό λόγω της πανδημίας, τα οικονομικά προβλήματα και την αποξένωση μεταξύ των ανθρώπων εξαιτίας της υπέρμετρης τεχνολογίας.

Προσβασιμότητα

Σχετικά με την προσβασιμότητα στην Τήνο, αναφέρθηκε πως έχουν υλοποιηθεί διάφορες ενέργειες που, όμως, δεν επαρκούν για τη διευκόλυνση της καθημερινότητας των κατοίκων και των επισκεπτών του νησιού με κινητικά και άλλα προβλήματα. Επιπλέον, επισημάνθηκε η αρκετή γραφειοκρατία που απαιτείται για κάθε έργο. Ταυτόχρονα, τονίστηκε το γεγονός ότι σε κάποια χωριά χτίζονται σπίτια χωρίς πρόβλεψη για το πώς θα μπορέσει μια υπηρεσία ή ένα ασθενοφόρο να προσεγγίσει μια δύσβατη περιοχή σε περίπτωση ανάγκης. Σημαντικό ρόλο

διαδραματίζει ο Σύλλογος ατόμων με αναπηρία, ο οποίος με την πολύπλευρη συνεισφορά του συνδράμει στη στήριξη αυτής της πληθυσμιακής ομάδας.

Τρίτη ηλικία

Αρχικά, αναφέρθηκε ότι σχεδόν το 40% των ωφελούμενων πολιτών του Κέντρου Κοινότητας είναι ηλικιωμένοι, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πολλαπλά ζητήματα, όπως τα προβλήματα υγείας, η μοναχικότητα, οι οικονομικές δυσκολίες (ακρίβεια, καθυστέρηση έκδοσης σύνταξης κ.ά.). Τα παραπάνω καθιστούν τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα από τις πλέον ευάλωτες. Παράλληλα, σύμφωνα με τους συνεντευξιζόμενους, ένα μεγάλο ποσοστό των μόνιμων κατοίκων του νησιού είναι άνω των 65 ετών, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να μετακομίζουν από απομονωμένους οικισμούς προς την πόλη για να έχουν την ανάλογη φροντίδα.

Σε ό,τι αφορά τις υφιστάμενες δομές, η μοναδική δομή για τα άτομα τρίτης ηλικίας που θεωρείται ότι λειτουργεί καλά είναι το γηροκομείο της εκκλησίας, το οποίο προσφέρει πολύ καλές συνθήκες διαβίωσης. Ακόμα, υπάρχει ο Σύλλογος Γυναικών που είναι δίπλα στις ηλικιωμένες γυναίκες, το ΚΑΠΗ το οποίο την τρέχουσα χρονική περίοδο υπολειτουργεί, ενώ γίνονται προσπάθειες επαναλειτουργίας του ΚΗΦΗ καθώς αναμένεται η πρόσληψη νοσηλεύτριας. Αξιοσημείωτο έργο παράγεται και από το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο βοηθάει, μεταξύ άλλων, και τα άτομα τρίτης ηλικίας που ζουν αποκομμένα σε απομακρυσμένα χωριά του νησιού, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω.

Όπως υποστηρίζεται, τα άτομα τρίτης ηλικίας δεν έχουν ευκαιρίες κοινωνικοποίησης, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για δημιουργία υποστηρικτών δομών και δράσεων ειδικά σε θέματα μνήμης, ενώ εκείνο που είναι αναγκαίο να βελτιωθεί είναι το σύστημα υγείας στο νησί γιατί αρκετές φορές οι ηλικιωμένοι χρειάζονται μετακίνηση σε άλλο μέρος.

Έμφυλη βία

Στην Τήνο είναι ελάχιστα τα περιστατικά έμφυλης βίας που καταγράφονται, όχι επειδή δεν υφίστανται, αλλά γιατί παραμένουν «εντός των θυρών» κάθε νοικοκυριού. Πιθανές αιτίες για το συγκεκριμένο κοινωνικό φαινόμενο, συμπεριλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής βίας, θεωρούνται οι πατριαρχικές απόψεις, η κακοποίηση των θυτών σε μικρή ηλικία, η οικονομική κρίση, η εξάρτηση από ουσίες ή/και το αλκοόλ, η οικονομική εξάρτηση της γυναίκας από τον σύζυγο/σύντροφο κ.ά.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι η υπηρεσία της Κοινωνικής Πρόνοιας στο κτίριο που στεγάζεται δεν προσφέρει εμπιστευτικότητα και εχεμύθεια καθώς βρίσκεται δίπλα σε υπηρεσίες που εξυπηρετούν το κοινό, δυσκολεύοντας μια γυναίκα που κακοποιείται να αναζητήσει βοήθεια χωρίς να εκθέσει τον εαυτό της. Σημαντικό μέτρο για την πρόληψη της έμφυλης βίας είναι η σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών από μικρή ηλικία και ο αλληλοσεβασμός μεταξύ των δύο φύλων. Επιπρόσθετα, χρήσιμη θα ήταν η παρουσία ιδιωτών ψυχολόγων ώστε να επιτυγχάνονται η ιδιωτικότητα και η θεραπεία σε τακτική βάση.

Νεανική παραβατικότητα

Αναφορικά με τα περιστατικά της νεανικής παραβατικότητας στο νησί της Τήνου, παρότι δε σημειώνονται σε μαζικό και έντονο βαθμό, είναι υπαρκτά και προέρχονται από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Πιθανές αιτίες για τη νεανική παραβατικότητα και τον ενδοσχολικό εκφοβισμό θεωρούνται η γενικότερη έκπτωση των ηθικών αξιών, η μη ύπαρξη ορίων στα παιδιά, η μη αναγνώριση του προβλήματος από την οικογένεια, η εύκολη πρόσβαση σε ουσίες, η άνευ μέτρου χρήση των ηλεκτρονικών συσκευών καθώς και η εξοικείωση με τη βία μέσω των βιντεοπαιχνιδιών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Ωστόσο, η διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά έγκειται στο ότι το φαινόμενο αυτό παρατηρείται και σε μαθητές δημοτικού. Επιπλέον, εντοπίζονται περιστατικά μικροκλοπών και χρήσης ουσιών, όπως και περιστατικά ενδοσχολικής βίας, τα οποία, ωστόσο, περιορίστηκαν χάρη στη συνεργασία μεταξύ των διευθυντών των σχολικών μονάδων και των κοινωνικών λειτουργών.

Σε επίπεδο πρόληψης, είναι σημαντική η αναγνώριση της παραβατικής συμπεριφοράς των παιδιών από τους γονείς, όπως και η συνεργασία μεταξύ του σχολικού περιβάλλοντος και της οικογένειας. Προς αυτή την κατεύθυνση θα βοηθούσε και η δημιουργία σχολών γονέων. Από την άλλη πλευρά, οι σχολικές μονάδες οφείλουν να στελεχωθούν σε καθημερινή βάση με τις κατάλληλες ειδικότητες, όπως με κοινωνικούς λειτουργούς και παιδοψυχολόγους. Αξιοσημείωτη είναι πάντως η τάση της νέας γενιάς να προσφέρει εθελοντικά σημαντικό έργο, ιδρύοντας τους τελευταίους μήνες στην Τήνο έναν Σύλλογο Νέων που συνεισφέρει στο νησί ποικιλοτρόπως.

Συνοψίζοντας, ο Δήμος Τήνου μέσα από τις υφιστάμενες υπηρεσίες και δομές προσπαθεί να βελτιώσει την καθημερινότητα των κατοίκων του, ενώ υπάρχει και ένα δίκτυο αλληλεγγύης που συνεχώς αναπτύσσεται. Σχετικά με τα επόμενα βήματα του Κέντρου Κοινότητας, πέρα από την πρόσληψη μιας ψυχολόγου, προγραμματίζονται διαδραστικές εκδηλώσεις με σχολεία όλων των βαθμίδων, η παράλληλη λειτουργία του προγράμματος «Υγεία για όλους», ενώ υπάρχει και το Σύμφωνο Συνεργασίας του Δήμου με το «Χαμόγελο του Παιδιού». Σε κάθε περίπτωση, τα κοινωνικά θέματα θα πρέπει να τεθούν ως προτεραιότητα τόσο στο πρόγραμμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής όσο και του κράτους.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων

Από τις συνεντεύξεις με τους δικαιούχους των κοινωνικών επιδομάτων, αποτυπώθηκαν οι πραγματικές ανάγκες τους καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τις συνθήκες της καθημερινής τους διαβίωσης. Όπως διαφάνηκε, η πλειοψηφία των συνεντευξιζόμενων ήταν γυναίκες εγγεγραμμένες άνεργες στη Δ.ΥΠ.Α. κυρίως λόγω προβλημάτων υγείας. Επιπλέον, καταγράφηκε η παροχή από τον Δήμο δωρεάν σύνδεσης στο διαδίκτυο μέσω ενός προγράμματος, ενώ σχεδόν όλοι οι συνεντευξιζόμενοι/ες τόνισαν την ανάγκη βελτίωσης των υγειονομικών υπηρεσιών του νησιού.

4.18 Δήμος Φολεγάνδρου

Γενικά στοιχεία του Δήμου Φολεγάνδρου

Η Φολέγανδρος είναι νησί των Δυτικών Κυκλάδων ανάμεσα στην Σίκινο και τη Μήλο με συνολική έκταση 32,384 τ.χλμ. Η πρωτεύουσα της Φολεγάνδρου είναι η Χώρα χτισμένη στην ανατολική πλευρά του νησιού σε υψόμετρο 200 μ. Σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της είναι 719 κάτοικοι σημειώνοντας μικρή πτώση σε σχέση με την απογραφή του 2011 (765).

Το νησί χαρακτηρίζεται από την έντονη διαφοροποίηση που εντοπίζεται ανάμεσα στην χειμερινή και την καλοκαιρινή περίοδο ως προς την τουριστική ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, κατά τους χειμερινούς μήνες οι κάτοικοι του νησιού απασχολούνται σε τομείς, όπως η αγροτική ζωή, η κτηνοτροφία αλλά και σε υποδομές. Επίσης, ένα από τα βασικά ζητήματα που προκύπτουν τον χειμώνα είναι τα μειωμένα δρομολόγια των πλοίων, γεγονός που ενέχει κινδύνους σχετικά με την υγειονομική ασφάλεια των μόνιμων κατοίκων αλλά και τη γενικότερη μετακίνηση από νησί σε νησί. Ακόμη, σχεδιάζεται η συντήρηση του δικτύου ύδρευσης καθώς και η επέκτασή του σε διάφορους οικισμούς του νησιού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2023, στον Δήμο Φολεγάνδρου (μαζί με τους Δήμους Σικίνου και Ανάφης), καταγράφονται τρία (3) μέλη νοικοκυριών δικαιούχοι ΕΕΕ, οι οποίοι εξυπηρετούνται από το Κέντρο Κοινότητας Θήρας και είναι όλοι/όλες άνεργοι/ες εγγεγραμμένοι/ες στη Δ.Υ.Π.Α.

Κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»

Παρακάτω αναπτύσσονται τα κύρια ποιοτικά ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη του Δήμου και του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», επιχειρώντας μια συγκριτική οπτική σε σχέση με την προηγούμενη επιτόπια έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε στο νησί. Συγχρόνως, στις φετινές επιτόπιες έρευνες το Παρατηρητήριο εστιάζει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, όπως η προσβασιμότητα, η τρίτη ηλικία, η νεανική παραβατικότητα καθώς και η έμφυλη βία, θέματα που προέκυψαν κατόπιν διαβούλευσης με τα Κέντρα Κοινότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας.

Σχετικά με τους εξυπηρετούμενους του προγράμματος – καθώς κοινωνική υπηρεσία δεν υφίσταται - πρόκειται για ηλικιωμένους που επιθυμούν την αποπληρωμή των λογαριασμών τους ή να τους κρατούν συντροφιά κ.τ.λ. Η ένταξη στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως το εισόδημά τους, αν έχουν συγγενείς ή κατοικία, σε τι κατάσταση είναι ή αν μπορούν να εξυπηρετηθούν μόνοι/ες τους. Ωστόσο, αναφέρεται ότι τα περισσότερα περιστατικά τα εγκρίνουν γιατί έχουν χρόνο και κενό στη Φολέγανδρο, σε αντίθεση με τη Θήρα, όπου υπάρχει μεγάλη αναμονή λόγω φόρτου εργασίας.

Αναφορικά με το ζήτημα της ψυχικής υγείας, επισημαίνεται ότι είναι ταμπού, ενώ η παρουσία ενός ψυχολόγου ή ψυχιάτρου θα ήταν πολύ βοηθητική, αλλά δεν μπορεί να υποστηριχθεί από το νησί. Παλαιότερα είχαν την «Κλίμακα» αλλά τώρα λειτουργεί με τηλεδιάσκεψη. Επιπλέον, στο νησί υπάρχει ένας αγροτικός γιατρός, τα στελέχη του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι» καθώς και τα κλιμάκια, τα οποία έρχονται μια με δύο φορές τον χρόνο. Θετική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι στο σχολείο (στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση) έχουν ψυχολόγο και διοργανώνουν σεμινάρια, συνέδρια και ημερίδες για γονείς και παιδιά.

Προσβασιμότητα

Σχετικά με την προσβασιμότητα του νησιού, ενώ πραγματοποιούνται διάφορες προσπάθειες ως προς τη βαθύτερη ενθάρρυνση και ένταξη αυτών των ατόμων, η μορφολογία του νησιού δεν επιτρέπει την ουσιαστικότερη εξυπηρέτησή τους. Επομένως, θεωρείται δύσκολο να έρθει ένα άτομο με αναπηρία στο νησί σε συνδυασμό με την έλλειψη κέντρου υγείας ή νοσοκομείου. Παρόλα αυτά, προσέλαβαν πρόσφατα οδηγό για τις ανάγκες του Ιατρείου.

Στον υπό μελέτη Δήμο αναφέρθηκε ότι υπάρχει μόνο ένα άτομο, το οποίο διαθέτει αυτόματο αμαξίδιο, είναι ενεργός πολίτης και αυτοεξυπηρετείται. Όταν το εν λόγω άτομο χρειάστηκε να κάνει κάποιες φυσικοθεραπείες, βοηθήθηκε από τα αρμόδια στελέχη.

Τρίτη ηλικία

Αρχικά, αναφέρθηκε η λειτουργία και ο πολύπλευρος ρόλος του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», αλλά υποστηρίχθηκε ότι υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου συμβουλευτικού προσωπικού ή ατόμου ψυχολογικής στήριξης που θα μπορούσε να συνεισφέρει στην περαιτέρω φροντίδα των ατόμων τρίτης ηλικίας. Σε αυτό το σημείο, τονίζεται η ανάγκη μιας σταθερής και συχνής στήριξης για τα άτομα αυτά. Παρ' όλα αυτά, η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού δε βρίσκεται σε εγκατάλειψη από το σύνολο της κοινωνίας.

Έμφυλη βία

Σχετικά με την έμφυλη βία και τη νεανική παραβατικότητα, σημειώθηκε ότι δεν παρατηρούνται σε μεγάλο ποσοστό τέτοια ζητήματα. Η κοινωνία διαμορφώνεται μέσα σε πλαίσια αλληλουποστήριξης από το σύνολο του πληθυσμού λόγω της σχετικά κλειστής φύσης της.

Νέοι

Παράλληλα, έγινε αναφορά στον νεανικό πληθυσμό, ο οποίος συνεχώς μειώνεται λόγω της έλλειψης διασκέδασης και δραστηριοτήτων στο νησί. Για τον παραπάνω λόγο, ο Δήμος σχεδιάζει την υλοποίηση διαφόρων πρακτικών και προτάσεων για την ενασχόληση της νεολαίας στη Φολέγανδρο, όπως είναι η δημιουργία ενός σταδίου τένις στην περιοχή.

Γενικότερα, η νεολαία διακρίνεται από ευαισθητοποίηση απέναντι σε θέματα παραβατικής συμπεριφοράς και δεν επιτρέπει την υιοθέτηση τέτοιων καταστάσεων. Ωστόσο, στην

προκειμένη περίπτωση είναι αναγκαία η ύπαρξη κάποιου συμβουλευτικού προσώπου που θα μπορούσε να λειτουργήσει βοηθητικά στην διαχείριση του προβλήματος αυτού.

Ολοκληρώνοντας, υπογραμμίστηκε η σημασία σύνδεσης του πρωτογενούς τομέα του νησιού με τον τουρισμό με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του, ενώ οι όποιες παρεμβάσεις (προσβασιμότητας, βελτίωσης υγειονομικών υπηρεσιών κ.ά.) υλοποιούνται στο μέτρο πάντα του εφικτού. Παράλληλα, η κοινότητα έχει ανάγκη συνεργασίας, καθοδήγησης και υποστήριξης με απώτερο στόχο τη διευκόλυνση της καθημερινής διαβίωσης των κατοίκων και των επισκεπτών της Φολεγάνδρου.

4.19 Συμπεράσματα ποιοτικών ευρημάτων

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας που διεξήχθη για τα 18 νησιά του Αιγαίου, και αναλύεται στις προηγούμενες ενότητες. Η ανάλυση επικεντρώνεται σε τέσσερις βασικές θεματικές ενότητες: την προσβασιμότητα, την υποστήριξη της τρίτης ηλικίας, τα φαινόμενα έμφυλης βίας και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι.

Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν μέσω συνεντεύξεων με στελέχη τοπικών υπηρεσιών και κοινωνικών δομών, καθώς και με δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων. Ο πίνακας παρουσιάζει συγκεντρωτικά τις ιδιαιτερότητες κάθε νησιού, τα βασικά κοινωνικά ζητήματα που εντοπίστηκαν, καθώς και τις ανάγκες και τα περιθώρια βελτίωσης.

Τα νησιά παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά για να διευκολυνθεί η κατανόηση και η σύγκριση των αποτελεσμάτων.

A/A	Νησί	Περιφερειακή Ενότητα	Προσβασιμότητα	Τρίτη Ηλικία	Έμφυλη Βία	Νέοι
1	Ανάφη	Κυκλάδες	Περιορισμένες υποδομές λόγω γεωγραφίας, ανάγκη για συνεργασία με μεγαλύτερα νησιά.	Υποστήριξη ηλικιωμένων από οικογένειες, αλλά ανάγκη για κοινωνική υποστήριξη.	Δεν αναφέρθηκαν περιστατικά, ανάγκη για ενίσχυση ενημέρωσης και πρόληψης.	Περιορισμένες ευκαιρίες, ανάγκη για εκπαιδευτικά προγράμματα και υποστήριξη.
2	Άνδρος	Κυκλάδες	Προβλήματα πρόσβασης λόγω τοπογραφίας, ανάγκη για υποδομές σε δημόσιες υπηρεσίες.	Υποστήριξη μέσω τοπικών κοινωνικών προγραμμάτων, αλλά περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.	Μικρός αριθμός περιστατικών, ανάγκη για ευαισθητοποίηση και πρόληψη.	Απουσία δραστηριοτήτων και κοινωνικής συμμετοχής, ανάγκη για πολιτιστικά προγράμματα.
3	Αντίπαρος	Κυκλάδες	Περιορισμένες υποδομές, αλλά αυξανόμενη προσοχή στις ανάγκες Ατόμων με αναπηρίες	Οι ηλικιωμένοι υποστηρίζονται κυρίως από οικογένειες, αλλά υπάρχει ανάγκη για κοινωνική	Ελάχιστα περιστατικά, ανάγκη για εκπαίδευση και ενημέρωση.	Ανάγκη για περισσότερες ευκαιρίες κοινωνικής και πολιτιστικής

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

				υποστήριξη.		συμμετοχής.
4	Αστυπάλαια	Δωδεκάνησα	Περιορισμένες υποδομές, μικρές βελτιώσεις σε δημόσιους χώρους.	Ικανοποιητική φροντίδα μέσω τοπικών προγραμμάτων, αλλά δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.	Περιορισμένα περιστατικά, ανάγκη για πρόληψη και υποστήριξη θυμάτων.	Ελλείψεις σε επιλογές εργασίας και ψυχαγωγίας, συμμετοχή σε τοπικά φεστιβάλ.
5	Θήρα (Σαντορίνη)	Κυκλάδες	Περιορισμένη πρόσβαση λόγω γεωγραφικών περιορισμών και ανεπάρκειας υποδομών για ΑΜΕΑ. Προτάσεις για βελτίωση σε δημόσια κτίρια και δρόμους.	Υποστήριξη από "Βοήθεια στο Σπίτι". Υπάρχουν δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας λόγω αυξημένων αναγκών και περιορισμένων υποδομών.	Ελάχιστα καταγεγραμμένα περιστατικά, αλλά πιθανή υποκαταγραφή. Προτάσεις για ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τοπικές κοινωνικές υπηρεσίες.	Απασχόληση κυρίως στον τουρισμό, χαμηλή ανεργία. Απουσία ψυχαγωγικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, ανάγκη για εναλλακτικές απασχολήσεις δυνατότητες.
6	Κάλυμνος	Δωδεκάνησα	Σημαντικές ελλείψεις σε προσβασιμότητα, περιορισμοί σε δημόσιες υπηρεσίες.	Ικανοποιητική φροντίδα μέσω τοπικών δομών, αλλά ανάγκη για ενίσχυση κοινωνικών παροχών.	Αυξημένα περιστατικά έμφυλης βίας, ενίσχυση τοπικών προγραμμάτων ευαισθητοποίησης.	Έλλειψη επιλογών ψυχαγωγίας και συμμετοχής σε δραστηριότητες.
7	Κάρπαθος	Δωδεκάνησα	Βελτιώσεις σε υποδομές, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα.	Υποστήριξη ηλικιωμένων μέσω κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά ανάγκη για ενίσχυση δομών.	Περιστατικά κακοποίησης, ανάγκη για ενδυνάμωση και υποστήριξη των θυμάτων.	Έλλειψη δραστηριοτήτων για νέους, ανάγκη για κοινωνική ένταξη.

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

8	Κέα	Κυκλάδες	Μικρές βελτιώσεις στις υποδομές, ανάγκη για ολοκληρωμένες λύσεις.	Υποστήριξη ηλικιωμένων από το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι", αλλά υπάρχουν δυσκολίες.	Περιστατικά έμφυλης βίας, αλλά περιορισμένα προγράμματα υποστήριξης.	Έλλειψη δραστηριοτήτων για νέους, ανάγκη για πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.
9	Κως	Δωδεκάνησα	Σημαντικές ελλείψεις σε δημόσιες υποδομές, προσπάθειες για βελτίωση.	Περιορισμένη φροντίδα, ανάγκη για κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.	Αυξημένα περιστατικά, προσπάθεια ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης τοπικών δομών.	Έλλειψη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, συμμετοχή σε τοπικές δράσεις.
10	Λέρος	Δωδεκάνησα	Υπάρχουν υποδομές για Άτομα με αναπηρία, αλλά χρειάζονται περισσότερες παρεμβάσεις για την ολοκληρωμένη πρόσβαση σε δημόσιους χώρους και υπηρεσίες.	Υποστήριξη μέσω "Βοήθεια στο Σπίτι", αλλά υπάρχει ανάγκη για περισσότερες δομές και προσωπικό. Δυσκολίες πρόσβασης σε εξειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες.	Αυξημένα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, συνεργασία με κοινωνικές υπηρεσίες και ΜΚΟ. Προτάσεις για ευαισθητοποίηση και υποστήριξη των θυμάτων.	Περιορισμένες ευκαιρίες εκτός του τουριστικού τομέα. Χρειάζεται δημιουργία δομών για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και περισσότερες ψυχαγωγικές δραστηριότητες.
11	Μήλος	Κυκλάδες	Περιορισμένες υποδομές, ανάγκη για άμεσες βελτιώσεις.	Υποστήριξη ηλικιωμένων μέσω τοπικών κοινωνικών δομών, ανάγκη για ιατρικές υπηρεσίες	Περιορισμένα περιστατικά αλλά αυξητική τάση, ανάγκη για δράσεις ευαισθητοποίησης.	Έλλειψη δραστηριοτήτων και ευκαιριών απασχόλησης, ανάγκη για ενίσχυση των νέων.
12	Νάξος	Κυκλάδες	Περιορισμοί στις υποδομές, προγραμματισμένες βελτιώσεις.	Υποστήριξη ηλικιωμένων από τοπικές δομές, ανάγκη για	Ενίσχυση δράσεων ευαισθητοποίησης και	Περιορισμένες ευκαιρίες εργασίας και κοινωνικής

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

				κοινωνική ενσωμάτωση.	προστασίας θυμάτων.	συμμετοχής.
13	Πάρος	Κυκλάδες	Σημαντικές προσπάθειες για βελτιώσεις, ανάγκη για ολοκληρωμένες υποδομές.	Ανάγκη για ενίσχυση ιατρικών υπηρεσιών, υποστήριξη μέσω "Βοήθεια στο Σπίτι".	Αναφορές περιστατικών, αύξηση ευαισθητοποίησης μέσω τοπικών δράσεων.	Περιορισμένες ευκαιρίες ψυχαγωγίας, αλλά συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις.
14	Ρόδος	Δωδεκάνησα	Σημαντική πρόοδος σε υποδομές, ανάγκη για ενίσχυση προσβάσιμων παραλιών.	Υποστήριξη από τοπικές δομές, αλλά αυξημένη ζήτηση για υγειονομικές υπηρεσίες.	Αυξημένα περιστατικά, δράσεις ευαισθητοποίησης και υποστήριξης από συμβουλευτικά κέντρα.	Επαρκείς ευκαιρίες εργασίας, αλλά έλλειψη δομών ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.
15	Σύμη	Δωδεκάνησα	Ελλείψεις σε υποδομές, προσπάθειες για μικρές βελτιώσεις.	Δυσκολίες στην πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες, υποστήριξη από οικογένειες.	Ανάγκη για πρόληψη και ενημέρωση σχετικά με έμφυλη βία.	Περιορισμένη απασχόληση, αλλά συμμετοχή σε παραδοσιακές δραστηριότητες.
16	Σύρος	Κυκλάδες	Ικανοποιητική πρόσβαση, γεωμορφολογικά όρια αλλά περιορισμοί σε παραλίες και δημόσια κτίρια.	Εξυπηρέτηση μέσω "Βοήθεια στο Σπίτι", αλλά ανάγκη για πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.	Αναφορές περιστατικών, προσπάθεια ευαισθητοποίησης και υποστήριξης θυμάτων.	Συμμετοχή σε δράσεις πολιτισμού, αλλά περιορισμένες επιλογές ψυχαγωγίας.
17	Τήνος	Κυκλάδες	Επάρκεια υποδομών για Ατόμων με Αναπηρία σε αρκετά κεντρικά σημεία. Απαιτούνται περαιτέρω παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους	Δομές όπως τα ΚΑΠΗ παρέχουν στήριξη, αλλά η απομακρυσμένη πρόσβαση για κατοίκους των ορεινών χωριών παραμένει πρόβλημα. Ανάγκη για	Χαμηλά καταγεγραμμένα περιστατικά, αλλά υπάρχει ανάγκη για ευαισθητοποίηση σε μικρές κοινότητες. Συνεργασία με ΜΚΟ και	Οι νέοι απομακρύνονται λόγω έλλειψης ευκαιριών εκτός του τουρισμού. Χρειάζονται δημιουργικές δραστηριότητες

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

			και υπηρεσίες για ολοκληρωμένη προσβασιμότητα.	καλύτερη ιατρική υποστήριξη.	φορείς για πρόληψη και αντιμετώπιση.	ες, αθλητικές και εκπαιδευτικές δομές για παραμονή.
18	Φολέγα νδρος	Κυκλ άδες	Περιορισμένες υποδομές για Άτομα με Αναπηρία, ανάγκη για βελτιώσεις στις ράμπες και την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες.	Οι ηλικιωμένοι λαμβάνουν στήριξη από το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Εξαρτώνται από την οικογενειακή βοήθεια.	Αναφέρονται περιορισμένα περιστατικά έμφυλης βίας, ενδεχόμενη απόκρυψη λόγω μικρής κοινότητας.	Έλλειψη δραστηριοτήτων, υψηλή φυγή νέων προς αστικά κέντρα για εργασία ή σπουδές.

Πίνακας 4 - Συγκριτική αποτύπωση ποιοτικών ευρημάτων έρευνας

5. Συμπεράσματα

Η ανάλυση των ποσοτικών ευρημάτων από την έρευνα του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου αποκαλύπτει μια σειρά σημαντικών ζητημάτων που αφορούν τους ωφελούμενους Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ). Η συμμετοχή 193 πολιτών στην έρευνα παρέχει μια σαφή εικόνα των δημογραφικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις στην καθημερινότητά τους. Η υψηλή ανεργία (68,9%) και η περιορισμένη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και υποδομές συνθέτουν ένα σκηνικό που χρήζει άμεσων παρεμβάσεων. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων αναγνωρίζει την ανάγκη για βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης, υπογραμμίζοντας τη σημασία της εργασίας και της παροχής υπηρεσιών που θα διευκολύνουν την καθημερινότητα των πολιτών.

Επιπλέον, οι αναφορές για την ποιότητα ζωής, την έλλειψη χώρων δραστηριότητας για παιδιά και

ηλικιωμένους, και τα προβλήματα στην παροχή υγειονομικών υπηρεσιών αποκαλύπτουν τις ανεπάρκειες των υφιστάμενων δομών. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την επιθυμία για περισσότερους ειδικούς γιατρούς, καλύτερη οργάνωση της υγειονομικής φροντίδας, και γενικότερα, τη βελτίωση της προσβασιμότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών.

Προτάσεις Πολιτικής

- Βελτίωση Υγειονομικών Υπηρεσιών:** Είναι επιτακτική ανάγκη να ενισχυθεί η υποδομή της υγειονομικής περίθαλψης με την πρόσληψη περισσότερων ιατρών και ειδικοτήτων, καθώς και τη βελτίωση των υγειονομικών εγκαταστάσεων. Η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας πρέπει να είναι προτεραιότητα.
- Υποστήριξη για την Απασχόληση:** Η δημιουργία προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της απασχολησιμότητας των πολιτών. Αξιοποιώντας πόρους για την υποστήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, θα μπορούσε να προωθηθεί η τοπική οικονομία.
- Βελτίωση Υποδομών και Μεταφορών:** Η ανάπτυξη και η αναβάθμιση των υποδομών είναι κρίσιμη για την εξυπηρέτηση των πολιτών. Η αναβάθμιση του οδικού δικτύου και η αύξηση της συχνότητας των δημόσιων συγκοινωνιών, ειδικά για τα χωριά, θα διευκολύνουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες.
- Δημιουργία Χώρων Δραστηριοποίησης:** Η ίδρυση χώρων αναψυχής και δραστηριότητας για παιδιά και ηλικιωμένους θα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Αξιοποίηση δημόσιων χώρων για την ανάπτυξη παιδικών χαρών και Κέντρων Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) θα ενισχύσει την κοινωνική συνοχή.

5. **Ψυχολογική Υποστήριξη:** Η ανάγκη για υπηρεσίες ψυχικής υγείας είναι επιτακτική. Δημιουργία δομών υποστήριξης για ψυχική υγεία μπορεί να προσφέρει βοήθεια σε άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα.
6. **Προγράμματα Κοινωνικής Στήριξης:** Η ανάπτυξη προγραμμάτων που να υποστηρίζουν άτομα με αναπηρία, μονογονεϊκές οικογένειες και οικονομικά αδύναμους πολίτες είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση μιας κοινωνίας που θα φροντίζει τους πιο ευάλωτους.
7. **Εκπαίδευση και Ενημέρωση:** Δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης και εκπαίδευσης που θα παρέχουν γνώσεις σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών, τη χρήση τεχνολογίας και τις διαθέσιμες υπηρεσίες μπορεί να ενισχύσει την αυτοπεποίθηση και την ανεξαρτησία τους.

Η εφαρμογή αυτών των προτάσεων συνδυαστικά με τη συστηματική καταγραφή των εν λόγω προκλήσεων μπορεί να συντελέσει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα νησιά και να προσφέρει ευκαιρίες ανάπτυξης και ευημερίας στους κατοίκους τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γενική Βιβλιογραφία

- [1] Bonevski, B., Randell, M., Paul, C., Chapman, K., Twyman, L., Bryant, J., Brozek, I., & Hughes, C. (2014). Reaching the hard-to-reach: a systematic review of strategies for improving health and medical research with socially disadvantaged groups. "BMC medical research methodology", 14, 42. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-14-42> .
- [2] Bryman, Alan (2012). "Social Research Methods", Oxford: OUP.
- [3] Καμπούρη Ν. (2022). Φύλο, φροντίδα και πολιτικές συμφιλίωσης εργασίας και οικογένειας στην πανδημία. "Κοινωνική Πολιτική", 16, 76–93. Ανακτήθηκε από <https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/eeep/article/view/30612>
- [4] Κυριαζή Ν. (2002), "Η Κοινωνιολογική Έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών", 4η έκδ., Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- [5] Lobe, B., Morgan, D., & Hoffman, K. A. (2020). Qualitative Data Collection in an Era of Social Distancing. "International Journal of Qualitative Methods". <https://doi.org/10.1177/1609406920937875>
- [6] McKenzie G. W. et al (eds) (1997). "Understanding Social Research: Perspectives on Methodology and Practice", London: Falme
- [7] Paidousi C., Efstratoglou A. (2020). "Labour and Social Justice: Digital Inclusion and Human Capital in Greece", Friedrich Ebert Stiftung. Ανακτήθηκε από: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/athen/16897.pdf>
- [8] Robinson R.S. (2014) Purposive Sampling. In: Michalos A.C. (eds), "Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research", Dordrecht: Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_2337
- [9] Τσιώλης, Γ. (2014). "Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα", Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- [10] Τσιώλης, Γ. (2011). Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Από την πολεμική των "παραδειγμάτων" στις συνθετικές προσεγγίσεις; Στο: ΣΑΜΑΤΑΣ ΜΗΝΑΣ, ΔΑΦΕΡΜΟΣ ΜΑΝΟΛΗΣ, ΧΙΩΤΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ (επιμ.), "Οι κοινωνικές επιστήμες στον 21ο αιώνα: επίμαχα θέματα και προκλήσεις", Αθήνα: Πεδίο.

Μελέτες και δεδομένα

[11] ΕΛΣΤΑΤ (2022) , “Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών ΕΛΣΤΑΤ 2021 (Μόνιμος Πληθυσμός / Προσωρινά Στοιχεία)”. Πρόσβαση (19/07/2022) από: https://elstat-outsourcers.statistics.gr/Census2022_GR.pdf

[12] Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου (2022). “Π.27– Περιφερειακή Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης 2021” στο πλαίσιο του έργου “Υποστήριξη λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου”». ΕΣΠΑ - ΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2021, Έκδοση 3.0, Προσβάσιμο στο: <https://socialobservatory.pnai.gov.gr/charts/perifereiaki-erevna-eisodimatos-kai-synthikon-diaviosis-gia-to-2021/>

[13] Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου (2021). “Π.7 - Επιτόπιες έρευνες καταγραφής της φτώχειας για το σύνολο της Περιφέρειας έτους 2020” στο πλαίσιο του έργου “Υποστήριξη λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου”». ΕΣΠΑ - ΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2021, Έκδοση 3.0, Προσβάσιμο στο: <https://socialobservatory.pnai.gov.gr/epitopies-erevnes-sta-nisia-dodekanisou-kai-kykladon/>

[14] Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου (2023). “Π.29 - Επιτόπιες έρευνες καταγραφής της φτώχειας για το σύνολο της Περιφέρειας έτους 2023” στο πλαίσιο του έργου “Υποστήριξη λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου”». ΕΣΠΑ - ΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2021, Έκδοση 3.0, Προσβάσιμο στο: <https://socialobservatory.pnai.gov.gr/perifereiaki-erevna-eisodimatos-kai-synthikon-diaviosis-2023/>

[15] Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (2021). «Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας».

Τελικές Δηλώσεις

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, ως Διαχειριστής και Νόμιμος Εκπρόσωπος της εταιρίας «CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ» με έδρα στο Μοσχάτο, οδός Ελευθερίου Βενιζέλου 82, και η οποία είναι ανάδοχος του έργου με τίτλο «Συνέχιση της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου και ανάπτυξη του έργου με δράσεις καινοτομίας στον κοινωνικό τομέα», δηλώνω υπεύθυνα και εν γνώσει των συνεπειών του νόμου ότι το παραδοτέο «Π.1.2-Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου 2024» αποτελεί πρωτότυπο έργο και δεν έχουν χρησιμοποιηθεί άλλες πηγές πέρα από αυτές στις οποίες γίνεται αναφορά. Όπου υπάρχει αναπαραγωγή δεδομένων πινάκων και παραθεμάτων, αυτό δηλώνεται ρητά.

Για την Crowdpolicy ΙΚΕ,

CROWDPOLICY
ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΑ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (ΠΡΩΗΝ ΓΡΑΜΜΟΥ) 82 - ΜΟΣΧΑΤΟ ΑΤΤΙΚΗΣ 18345
ΤΗΛ.: 2169002600 - ΦΑΞ: 2122134476
ΑΦΜ: 800450326 - ΔΟΥ: ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ
ΑΡ. ΓΕΜΗ: 123248701000

Γεώργιος Καραμανώλης, Νόμιμος Εκπρόσωπος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Εισαγωγή

Το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (“Παρατηρητήριο”) θα εκπονήσει για τέταρτη συνεχή χρονιά Έρευνες με τη συμμετοχή των Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Νοτίου Αιγαίου (στο εξής Επιτόπιες Έρευνες) σε Δήμους της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου από τα μέσα Ιουλίου του 2024 έως και τα μέσα Οκτωβρίου 2024.

Στόχος των εν λόγω ερευνών είναι η καταγραφή των συνθηκών της αποστέρησης, οι συνθήκες διαβίωσης των ατόμων και των νοικοκυριών που πλήττονται από αυτήν, όπως επίσης και οι συνέπειες που έχουν στο άμεσο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον των ανθρώπων που τη βιώνουν. Ενόψει της έναρξης του έργου στη νέα προγραμματική, οι εν λόγω Επιτόπιες Έρευνες είναι ιδιαίτερης σημασίας για τον προγραμματισμό του έργου καθώς θα επιχειρήσουν να αναδείξουν τα ως άνω ζητήματα υπό μία συγκριτική οπτική. Παράλληλα, θα επιχειρήσουν μία ευρύτερη αποτίμηση και επαναπρογραμματισμό των δράσεων στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.

Πιο αναλυτικά, με τις Επιτόπιες Έρευνες το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης στοχεύει: α) να εντοπίσει θύλακες οικονομικής αποστέρησης και να αναδείξει τις ανάγκες των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων στο Νότιο Αιγαίο, β) να αξιοποιήσει τα ευρήματα για μια πολυδιάστατη συγκριτική έρευνα ανά έτος και ανά περιφερειακή ενότητα και γ) να κάνει προτάσεις για τη χάραξη αποτελεσματικών δράσεων και πολιτικών στο πλαίσιο της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.

Οι Επιτόπιες Έρευνες αποτελούν μια δράση με ιδιαίτερη σημασία επειδή μέσα από αυτές γίνεται μελέτη σε κάθε νησί ξεχωριστά, σε πραγματικό χρόνο και με τη συμβολή των ατόμων που εργάζονται στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών και ως εκ τούτου γνωρίζουν και μπορούν να αξιολογήσουν τις συνθήκες διαβίωσης στον εκάστοτε τόπο.

Για την οργάνωση και τη διεξαγωγή των Επιτόπιων Ερευνών το Παρατηρητήριο συνεργάζεται με τα Κέντρα Κοινότητας και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, τους οποίους ευχαριστούμε ιδιαίτερα για τη συμβολή στο κοινό μας έργο.

1_Οι έρευνες με τη συμμετοχή των Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου για το έτος 2024

Το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης ενσωματώνει για την υλοποίηση των Ερευνών με τη συμμετοχή των Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου για το έτος 2024 (στο εξής Επιτόπιες έρευνες 2024) την γνώση από τη συγγραφή οχτώ (8) μεγάλων ερευνών. Πιο συγκεκριμένα, έχει εκπονήσει την «Κοινωνικό - Οικονομική Έρευνα του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης» (Δεκέμβριος 2020), την «Ετήσια Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης για το έτος 2020» (Μάρτιος 2021), τις «Επιτόπιες Έρευνες καταγραφής της φτώχειας για το σύνολο της Περιφέρειας έτους 2021» (Νοέμβριος 2021) την «Ετήσια Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης για το έτος 2021» (Ιούνιος 2022), τις «Επιτόπιες Έρευνες καταγραφής της φτώχειας για το σύνολο της Περιφέρειας έτους 2022» (Φεβρουάριος 2023), όπως και την «Ετήσια Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης για το έτος 2022» (Απρίλιος 2023), την «Ετήσια Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης για το έτος 2023» (Απρίλιος 2024) και τις «Επιτόπιες Έρευνες καταγραφής της φτώχειας για το σύνολο της Περιφέρειας έτους 2023» (Οκτώβριος 2023).

Μία από τις δράσεις του Παρατηρητηρίου είναι και οι Επιτόπιες Ερευνών μέσα από τις οποίες επιδιώκεται να μελετηθούν διεξοδικά τα αίτια του φαινομένου της αποστέρησης σε τοπικό επίπεδο και σε πραγματικό χρόνο. Επιπρόσθετα, με τις έρευνες αυτές διερευνώνται οι συνέπειες που έχει η αποστέρηση στο ίδιο το άτομο που τη βιώνει, στην οικογένειά του και στο κοινωνικό σύνολο. Από τα ευρήματα των Επιτόπιων Ερευνών, το Παρατηρητήριο κάνει μια σύνθεση με σκοπό την παροχή προτάσεων για τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και τη συνδρομή στην περαιτέρω ανάπτυξη των κοινωνικών δεσμών.

Τέλος αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης μέσω των Επιτόπιων Ερευνών θέλει να αναδείξει ακόμα περισσότερο τις συνέργειες με τους Δήμους και τα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου αμφότερες υπηρεσίες στις οποίες στηρίζεται για την επίτευξη αυτών των ερευνών.

2_Συμμετέχοντες

Στον σχεδιασμό των Επιτόπιων Ερευνών του 2024 το Παρατηρητήριο αξιοποιώντας την εμπειρία των προηγούμενων Επιτόπιων Ερευνών καθώς και της συνολικής ερευνητικής του δραστηριότητας ως τώρα έχει δώσει έμφαση στην πραγματοποίηση ερευνών στο σύνολο των νησιών με Κέντρο Κοινότητας είτε δια ζώσης είτε με απομακρυσμένα εργαλεία καθώς και στη διεξαγωγή ερευνών σε μικρότερα νησιά ή νησιά με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, και στα οποία σε νησιά που δεν πραγματοποιήθηκε Επιτόπια Έρευνα τα προηγούμενα έτη. Συγκεκριμένα για το έτος 2024 προτεραιότητα θα δοθεί στους 13 Δήμους με Κέντρο Κοινότητας καθώς και στα νησιά στα οποία δεν έχει έως τώρα πραγματοποιηθεί έρευνα (Ανάφη, Αντίπαρος, Σίκινος) καθώς και στα νησιά της Δωδεκανήσου Αστυπάλαια, Πάτμο και Σύμη.

A. Δήμοι της Περιφέρειας

Τα άτομα που θα εκπροσωπήσουν τους Δήμους θα είναι: τα αιρετά πρόσωπα στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας, πρόνοιας και αλληλεγγύης και τα αρμόδια άτομα που εργάζονται στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων. Από τους εκπροσώπους των Δήμων (κ.κ. Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι και Εντεταλμένοι Σύμβουλοι), επιθυμούμε να σχηματίσουμε μέσα από μια συζήτηση, μια σαφή εικόνα για τα χαρακτηριστικά (δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά, απασχόλησης, περιβαλλοντικά κλπ.) του εκάστοτε Δήμου και τις πολιτικές που υλοποιεί. Επίσης, θέλουμε να καταγραφούν ιδέες και προτάσεις για την αντιμετώπιση του δυσμενούς φαινομένου της φτώχειας.

Β. Κέντρα Κοινότητας/Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων της Περιφέρειας

Στις Επιτόπιες Έρευνες του Παρατηρητηρίου συμμετέχουν οι Κοινωνικές Υπηρεσίες και τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων, υπηρεσίες στις οποίες απευθύνονται οι πολίτες για διάφορα κοινωνικά θέματα. Από τις/τους αρμόδιους των Κέντρων Κοινότητας/Κοινωνικών Υπηρεσιών, επιθυμούμε μέσα από μια συζήτηση, να γνωρίσουμε περισσότερα για το προφίλ των ατόμων που βιώνουν τη φτώχεια καθώς και τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα που δημιουργεί.

Γ. Ωφελούμενοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος

Οι ωφελούμενοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) αποτελούν την ομάδα εκείνη του πληθυσμού που θέλουμε να μελετήσουμε σε βάθος. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα “Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής” αποτελεί μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της φτώχειας και της βασικής υλικής στέρησης. Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ), αποτελεί μέτρο της εθνικής πολιτικής πρόνοιας το οποίο δίνεται τα τελευταία χρόνια ως στήριξη σε άτομα με πολύ χαμηλό ατομικό/οικογενειακό εισόδημα.

Μια σημαντική υπο-ομάδα του υπό μελέτη πληθυσμού συνιστούν τα άτομα, τα οποία ενώ βρίσκονται στο κατώφλι της φτώχειας ή σε κίνδυνο φτώχειας, ανήκουν ταυτόχρονα και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Δεδομένου ότι αυτές οι ομάδες μπορεί να νιώθουν πιο έντονα τον κοινωνικό αποκλεισμό θα πρέπει να δοθεί έμφαση ώστε να εκπροσωπούνται επαρκώς στις Επιτόπιες Έρευνες. Το επιθυμητό δείγμα περιγράφεται στο αρχείο στο φάκελο.

3_Χρόνος υλοποίησης

Οι έρευνες θα πραγματοποιηθούν το χρονικό διάστημα από τα μέσα Ιουλίου του 2024 μέχρι και τα μέσα Οκτωβρίου του ίδιου έτους. Για την καλύτερη οργάνωση των μετακινήσεων, έχει γίνει ήδη ένας χρονοπρογραμματισμός με βάση τα επιθυμητά χρονικά διαστήματα των Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Κέντρων Κοινότητας.

Ο τελικός Χρονοπρογραμματισμός των Επιτόπιων Ερευνών γίνεται έπειτα από:

- Επικοινωνία του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Ν. Αιγαίου με τα Κέντρα Κοινότητας (Υπεύθυνη Επικοινωνίας για την ΠΕ Κυκλάδων η κα Κωνσταντίνα Κουρκουμάρη και για την ΠΕ Δωδεκανήσου η κα Κατερίνα Χατζηπαπά)
- Οργάνωση της Ομάδας έργου για την κατανομή των Ερευνητών
- Ενημέρωση των Ημερολογίων Προγραμματισμού και Υλοποίησης που βρίσκονται στον αντίστοιχο φάκελο στο αρχείο του έργου

4_Θεματικές ενότητες

Κωδικοποιώντας τα ευρήματα της προηγούμενης ερευνητικής δραστηριότητας του Παρατηρητηρίου, κρίθηκε σκόπιμη η έμφαση σε ζητήματα ένταξης στην εργασία, αστεγίας ενεργειακής ένδειας και κατάρτισης - ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων, ποιότητας διαβίωσης ατόμων με αναπηρία και προσβασιμότητας συνδέοντας τα με τον τόπο κατοικίας. Κατά αυτό τον τρόπο, έγινε ενημέρωση του ερωτηματολογίου, εκ νέου κωδικοποίηση και ψηφιοποίηση μέσω google forms.

5_Μεθοδολογία

Για την πραγματοποίηση των επιτόπιων ερευνών θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της συνέντευξης και ειδικότερα θα πραγματοποιηθούν ατομικές συνεντεύξεις με τα αιρετά πρόσωπα και τις / τους αρμόδιους των Κοινωνικών υπηρεσιών και των Κέντρων Κοινότητας. Οι συνεντεύξεις θα γίνουν από την ομάδα έργου του Παρατηρητηρίου, θα κινηθούν στο αντικείμενο των Επιτόπιων Ερευνών και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης. Οι συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθούν δια ζώσης στο σύνολο των δήμων με Κέντρο Κοινότητας σε ετήσια βάση και στους υπόλοιπους δήμους της ΠΝΑ ανά δύο έτη.

Οι συναντήσεις θα πραγματοποιούνται από ομάδες ερευνητών αποτελούμενες από δύο κατά βάση άτομα, τα οποία θα λειτουργούν ως συντονιστές (moderator) κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Όλες οι συνεντεύξεις θα ηχογραφούνται ώστε να μπορούν να απομαγνητοφωνηθούν και αναλυθούν σε δεύτερη φάση. Οι συνεντεύξεις θα γίνουν σε τρεις ομάδες συμμετεχόντων, όπως αποτυπώθηκαν στην παραπάνω ενότητα. Πιο συγκεκριμένα:

Α. Σε αιρετούς εκπροσώπους των δημοτικών αρχών: με τη μέθοδο της συνέντευξης, με ποιοτικά χαρακτηριστικά. Θα απευθύνεται σε όλες/όλους τις/τους Δημάρχους, Αντιδημάρχους Κοινωνικής Πολιτικής ή/και τους Εντεταλμένους συμβούλους των Δήμων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Θα γίνει τουλάχιστον μία συνέντευξη ανά Δήμο στον οποίο θα πραγματοποιηθεί Επιτόπια Έρευνα και θα διαρκέσει περίπου 30 λεπτά. Το ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο εδώ.

Β. Σε κοινωνικούς λειτουργούς των Δήμων και των Κέντρων Κοινότητας: με τη μέθοδο της συνέντευξης, καλύπτοντας όλα τα θέματα και παράλληλα διασφαλίζοντας την ομαλή πορεία της συνεδρίας. Η συνεδρία θα λαμβάνει χώρα σε χώρο του Κέντρου Κοινότητας ή της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου και θα διαρκεί περίπου 30 λεπτά. Το ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο εδώ.

Γ. Σε πολίτες - δικαιούχους ΕΕΕ: με την μέθοδο ποσοτικής έρευνας με δομημένο ερωτηματολόγιο με συνδυασμό ερωτήσεων ανοιχτού και κλειστού τύπου (ερωτήσεις βαθμονόμησης, κατάταξης, διαβαθμισμένης κλίμακας και πολλαπλής επιλογής). Τα ερωτηματολόγια θα είναι ανωνυμοποιημένα και η διαδικασία των συνεντεύξεων θα διαρκεί 15-20 περίπου λεπτά για κάθε πολίτη. Θα πραγματοποιείται προφορική συνέντευξη από τον ερευνητή από τον οποίο θα συμπληρώνεται και το ερωτηματολόγιο μέσω google forms. Το ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο για συμπλήρωση εδώ. Στο ερωτηματολόγιο έχουν προσδιοριστεί οι ερωτήσεις με υποχρεωτική απάντηση με αστερίσκο ενώ χωρίς αστερίσκο είναι οι ερωτήσεις που είτε ζητάμε ελεύθερα να αναπτύξει περαιτέρω μία απάντηση ο ερωτώμενος είτε κάποιες ερωτήσεις απαντώνται με βάση προηγούμενη απάντηση (π.χ. Εάν είστε εργαζόμενος).

Οι θεματικές όλων των ανωτέρω έχουν αναλυθεί στον Οδηγό Συνεντεύξεων, στον οποίο μπορείτε να ανατρέξετε. Επιπλέον, κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, οι ερευνητές μπορούν ταυτόχρονα να κάνουν και έρευνα πεδίου, μέσα από μια γενικότερη παρατήρηση. Για να αξιοποιηθεί και αυτή η μέθοδος στην τελική έκθεση κάθε ερευνητής θα πρέπει να φροντίσει για την σχολαστική καταγραφή κατά το δυνατόν περισσότερων σημειώσεων και παρατηρήσεων.

I. Εργαλεία καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων

Η ερευνητική ομάδα έχει στη διάθεσή της ένα προφίλ του Δήμου και του νησιού στο οποίο πρόκειται να πραγματοποιήσει την επιτόπια έρευνα για την βέλτιστη ενημέρωση αλλά και την καλύτερη δυνατή προετοιμασία για τα ερευνητικά ζητούμενα και τις πληροφορίες που χρειάζεται

να αποσπάσει. Στα προφίλ αυτά αποτυπώνονται βασικές πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου σχετικά με:

- τη γεωγραφική, δημογραφική και πολιτιστική κατάσταση
- οικονομία και παραγωγή
- εισόδημα και απασχόληση
- δείκτες κοινωνικής συνοχής
- υπάρχουσες κοινωνικές υπηρεσίες και δομές

Πριν την επίσκεψη στα νησιά ο ερευνητής μελετά το προφίλ του νησιού. Διαθέσιμα [εδώ](#).

Το εργαλείο καταγραφής των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου προς τους ωφελούμενους ΕΕΕ θα είναι σε ηλεκτρονική φόρμα (google form) ενσωματωμένη (integrated) στο αποθετήριο του έργου. Η φόρμα θα παράγει αυτόματα τα συλλεχθέντα δεδομένα σε spreadsheets ώστε να είναι άμεση και εύκολη η επεξεργασία τους. Η φόρμα είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Οι συνεντεύξεις στο σύνολό τους θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε χώρους που θα διαθέτουν πρόσβαση σε ασύρματο δίκτυο (wifi). Οι ερευνητές θα διαθέτουν τον εξοπλισμό τους (ο καθένας ένα laptop) τον οποίο θα χρησιμοποιούν για την καταχώρηση των απαντήσεων και των δεδομένων καθώς και για την ηχογράφηση των συνεντεύξεων. Τόσο σε περίπτωση αδυναμίας σύνδεσης στο διαδίκτυο, διακοπής σύνδεσης ή της ανάγκης άμεσης χειρόγραφης καταγραφής παρατηρήσεων, οι ερευνητές θα διαθέτουν και εκτυπωμένα ερωτηματολόγια. Επίσης, στην περίπτωση πραγματοποίησης εξ' αποστάσεως συνεντεύξεων αυτή θα γίνεται χρήση της κατάλληλης πλατφόρμας (Zoom ή Google Meet).

Η ενδεδειγμένη μέθοδος ανάλυσης δεδομένων είναι η επεξεργασία με τη χρήση Η/Υ και εξειδικευμένων στατιστικών λογισμικών που καθιστούν δυνατή την αξιοποίηση όλων των ερωτήσεων/μεταβλητών, τον μετασχηματισμό τους και την συγκριτική σχέση των μεταβλητών μεταξύ τους. Η στατιστική ανάλυση περιλαμβάνει την κατάλληλη πινακοποίηση των στοιχείων, τις αναγκαίες κατά περίπτωση επαληθεύσεις, τη διαγραμματική απεικόνιση των δεδομένων και την πιθανή διασταύρωση δεδομένων. Τέλος, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων γίνεται με την μορφή κειμένου (text) και την παράθεση πινάκων και γραφικών παραστάσεων σε διάφορες μορφές κατάλληλες με το θεματικό αντικείμενο κάθε φορά. Αντίστοιχα, οι γραφικές απεικονίσεις μπορούν να έχουν τη μορφή ιστογραμμάτων, στενογραμμάτων, αθροιστικών διαγραμμάτων, σχημάτων μορφών, σχημάτων επιφανειών, και άλλων γραφημάτων και τεχνικών.

II. Ενημερωμένες διαδικασίες συγκατάθεσης για τη συμμετοχή στις συνεντεύξεις

Οι συμμετέχοντες που θα λάβουν μέρος στις συνεντεύξεις θα το πράττουν εθελοντικά. Το θεμέλιο της συμμετοχής στην έρευνα είναι η αρχή της συναίνεσης, μετά από ενημέρωση. Οι συμμετέχοντες, που συμφωνούν να λάβουν μέρος σε μια συγκεκριμένη συνέντευξη ή συνεδρία, καταρχήν θα ενημερωθούν για τον σκοπό των επιτόπιων ερευνών όπως και το έργο του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης και στη συνέχεια θα κληθούν να συμπληρώσουν και να υπογράψουν μια φόρμα συναίνεσης. Η φόρμα συναίνεσης θα παρέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

- Μια εξήγηση των σκοπών της έρευνας.
- Η αναμενόμενη διάρκεια συμμετοχής.
- Περιγραφή των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται.

- Μια δήλωση ότι η συμμετοχή είναι εθελοντική.
- Πληροφορίες σχετικά με το ποιος οργανώνει και χρηματοδοτεί την έρευνα.
- Περιγραφή τυχόν ευλόγως προβλέψιμου κινδύνου, δυσφορίας ή μειονεκτημάτων.
- Μια δήλωση που περιγράφει τις διαδικασίες που υιοθετήθηκαν για τη διασφάλιση της προστασίας δεδομένων / εμπιστευτικότητας / απορρήτου, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας αποθήκευσης των προσωπικών δεδομένων.
- Μια περιγραφή του τρόπου χειρισμού των παρεπόμενων ευρημάτων.
- Αναφορά σε ποιον να επικοινωνήσει για απαντήσεις σε σχετικές ερωτήσεις σχετικά με τα δικαιώματα των ερευνητών και τα δικά του και με ποιον να επικοινωνήσει σε περίπτωση τραυματισμού που σχετίζεται με την έρευνα.
- Μια δήλωση που προσφέρει στον συμμετέχοντα την ευκαιρία να υποβάλει ερωτήσεις και να αποσυρθεί ανά πάσα στιγμή από την έρευνα χωρίς συνέπειες.
- Πληροφορίες σχετικά με το τι θα συμβεί στα αποτελέσματα της έρευνας.

Η φόρμα συναίνεσης θα δηλώσει με σαφήνεια ότι το έργο θα διατηρήσει το δικαίωμα του χρήστη στο απόρρητο και την ανωνυμία, και ότι τα δεδομένα που προκύπτουν από τη συμμετοχή του / της θα χρησιμοποιηθούν μόνο για σκοπούς επιστημονικής έρευνας στο πλαίσιο του έργου. Οι συμμετέχοντες θα έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν από τη διαδικασία ανά πάσα στιγμή και να αποσύρουν αναδρομικά κάθε συγκατάθεση που δόθηκε και να απαιτήσουν τη διαγραφή του αρχείου των προσωπικών τους δεδομένων.

Όλα τα ερευνητικά δεδομένα θα συλλέγονται, θα υποβάλλονται σε επεξεργασία και θα αποθηκεύονται σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ), καθώς και με κάθε άλλη σχετική διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Μια δεύτερη φόρμα συναίνεσης θα υπογράφεται εφόσον οι συμμετέχοντες συνεαινίσουν στ φωτογράφιση.

Πρότυπα για τις φόρμες είναι διαθέσιμα [εδώ](#).

Η διαδικασία αυτή δεν αφορά τα ανώνυμα ερωτηματολόγια στους ωφελούμενους ΕΕΕ καθότι ανώνυμα δε θα ζητηθεί φωτογράφιση κοκ.

III. Ανάλυση κινδύνου

Όλοι οι κίνδυνοι που αναγνωρίζονται κατά την υλοποίηση των Επιτόπιων Ερευνών θα αξιολογούνται για να προσδιοριστεί το εύρος της πιθανότητας επιρροής τους στα αποτελέσματα της έρευνας. Η αξιολόγηση θα χρησιμοποιηθεί για να προσδιοριστεί ποιοι κίνδυνοι είναι οι κορυφαίοι κίνδυνοι στους οποίους θα πρέπει να ανταποκριθούμε και ποιοι κίνδυνοι μπορούν να αγνοηθούν. Η πιθανότητα και ο αντίκτυπος της εμφάνισης για κάθε προσδιορισμένο κίνδυνο θα αξιολογείται από την Ομάδα έργου ανά τακτά χρονικά διαστήματα χρησιμοποιώντας την ακόλουθη ταξινόμηση:

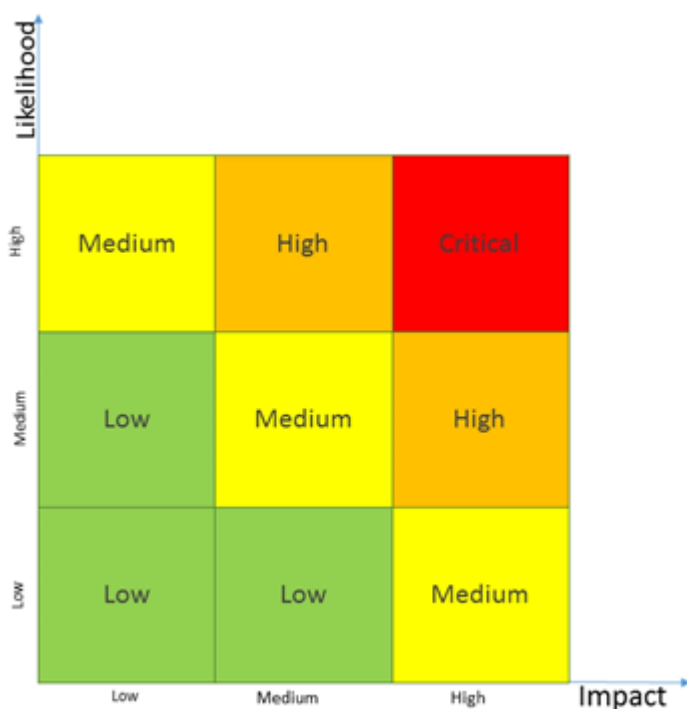
Πιθανότητα

- Υψηλή - μεγαλύτερη από 70% πιθανότητα εμφάνισης.
- Μεσαία - πιθανότητα εμφάνισης μεταξύ 30% και 70%.
- Χαμηλή - πιθανότητα εμφάνισης λιγότερο από 30%

Επίπτωση

- Υψηλός - Κίνδυνος που έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει σημαντικά το κόστος των ερευνών (>30%), το πρόγραμμα των ερευνών (καθυστέρηση > 1 μήνα) ή την απόδοσή τους (κατ' εκτίμηση 30%).
- Μεσαίο - Κίνδυνος που έχει τη δυνατότητα να μετριάσει το κόστος, το πρόγραμμα ή την απόδοση (μεταξύ χαμηλού και υψηλού).
- Χαμηλός - Κίνδυνος που έχει σχετικά μικρή επίδραση στο κόστος (<10%), το πρόγραμμα (καθυστέρηση <10 ημερών) ή την απόδοση (κατ' εκτίμηση 5%).

Τα **Ποιοτικά Επίπεδα Κινδύνου** είναι ΧΑΜΗΛΟ, ΜΕΣΟ, ΥΨΗΛΟ και ΚΡΙΣΙΜΟ. Προέρχονται από τον πίνακα πιθανότητας και αντίκτυπου όπως φαίνεται στο παραπάνω Σχήμα. Οι κίνδυνοι που εμπίπτουν στις ζώνες MEDIUM έως CRITICAL θα λάβουν προτεραιότητα σε ένα σχέδιο απόκρισης.

Η αρχική εκτίμηση των κινδύνων εμφανίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

Τομέας	Ανάλυση κινδύνου επιτόπιων ερευνών	Υψηλή επικινδυνότητα	Μεσαία επικινδυνότητα	Χαμηλή επικινδυνότητα	Τρόποι αντιμετώπισης
A) Οργάνωσης	Απρόβλεπτες καταστάσεις, π.χ. μια φυσική καταστροφή			X	

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

ταξιδιού	Δύσκολες καιρικές συνθήκες (π.χ. απαγορευτικό)		X		Ευελιξία ομάδας και επαναπρογραμματισμός
	Περιορισμένα εισιτήρια λόγω αυξημένης τουριστικής κίνησης ή εξαιρετικά ακριβή μετακίνηση και διαμονή	X			Έγκαιρος προγραμματισμός (όσο γίνεται) και ευελιξία στην περίοδο επίσκεψης και στις ομάδες των ερευνητών.
	Έκτακτες περιπτώσεις (π.χ. απεργία πλοίων)			X	Ενημέρωση και ευελιξία
B)Συνεντεύξεις	Παρά την ύπαρξη προκαθορισμένου ραντεβού, να μην εμφανιστεί ο ωφελούμενος	X			Ενημερώνονται επαρκώς οι ωφελούμενοι για τη διαδικασία και επιβεβαιώνεται/υπενθυμίζεται το ραντεβού τουλάχιστον μια μέρα πριν
	Παρά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, ο ερωτώμενος είναι απρόθυμος να μοιραστεί περισσότερες λεπτομέρειες ή απαντά μονολεκτικά, δυσχεραίνοντας τη συζήτηση.		X		Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή. Δημιουργία κατάλληλου κλίματος πριν και κατά τη διάρκεια της συζήτησης
	Να μη φανούν οι πραγματικές ανάγκες/φόβοι/προτεραιότητες του ατόμου		X		Ιδιαίτερη προσπάθεια αποκωδικοποίησης της στάσης των ερωτώμενων και καταγραφή οποιουδήποτε σημείου, που θεωρείται ότι είναι χρήσιμο

Γ) Επεξεργασία των στοιχείων που θα συλλεχθούν	Να χαλάσει ή να μπλοκάρει κάποιο από τα εργαλεία μας τη στιγμή της συνάντησης ή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού			X	Ύπαρξη εναλλακτικού εξοπλισμού
	Να υπάρξει κάποιο πρόβλημα στην ανάλυση του συλλεχθέντος υλικού			X	Ύπαρξη εναλλακτικού εξοπλισμού

Επίλυση κινδύνων

Για την αντιμετώπιση των κινδύνων, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι υφιστάμενες και μελλοντικές δράσεις μετριασμού. Αυτές περιλαμβάνουν τη θέσπιση μέτρων για την εξάλειψη ή τη μείωση του κινδύνου και περιλαμβάνουν την παροχή υποστήριξης στους εμπλεκόμενους εργαζόμενους, την αύξηση των πόρων, τις μετατοπίσεις ευθύνης και τις τροποποιήσεις των σχεδίων εργασίας.

Στον παραπάνω Πίνακα προτείνονται ενέργειες επίλυσης που μπορούν να εφαρμοστούν για την επίλυση του προβλήματος ή τη μείωση της σοβαρότητας τους για όλους τους κινδύνους που σχετίζονται με τις Επιτόπιες Έρευνες.

Για κάθε προσδιορισμένο κίνδυνο, θα επιλεγεί μία από τις ακόλουθες προσεγγίσεις για τον περιορισμό του κινδύνου:

- Αποφυγή- Εξαλείψτε την απειλή εξαλείφοντας την αιτία.
- Αντιμετώπιση - Προσδιορίστε τρόπους μείωσης ή περιορισμού της πιθανότητας ή του αντίκτυπου του κινδύνου.
- Αποδοχή - Καμία ενέργεια.
- Μεταφορά - Μεταφορά υπευθυνότητας σε ένα τρίτο μέρος (εξωτερική ανάθεση κ.λπ.).

Το επίπεδο κάθε κινδύνου θα παρακολουθείται και θα αναφέρεται σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής των ερευνών. Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη είναι υπεύθυνα για τη διασφάλιση του κινδύνου που εντοπίζουν και να φροντίσουν για την συμπερίληψή τους στο μητρώο κινδύνων. Το μητρώο κινδύνων θα παρακολουθείται στις συναντήσεις της Ομάδας έργου.

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Γενικές ερωτήσεις

- Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στο έργο που κάνετε και αν υπάρχει κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (εργαλεία, μεθόδους κ.λπ.)
- Ποιο είναι το προφίλ των εξυπηρετούμενων του Κέντρου Κοινότητας/Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου σας τη χρονιά που διανύουμε; Υπάρχει κάποια αλλαγή σε σχέση με την προηγούμενη ως προς τη συχνότητα και τις διαδικασίες/ αιτήσεις κ.λπ.;

- Έχετε κάποιο περιστατικό με ωφελούμενο/ ωφελούμενη που σας δυσκόλεψε ή/και σας έκανε μεγάλη εντύπωση τους τελευταίους μήνες;

Ειδικές ερωτήσεις

A. Προσβασιμότητα

1. Γνωρίζετε αν έχουν υλοποιηθεί στον Δήμο σας παρεμβάσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας για τα άτομα με κινητικά προβλήματα ή/και άλλες αναπηρίες;
2. Ποιες είναι οι ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας;
3. Πόσο απέχει από την πραγματική κατάσταση. Ποιες πιστεύετε πως είναι οι βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά;
4. Τι θα προτεινάτε εσείς ως υπηρεσία / Δομή για την περαιτέρω αναβάθμιση της προσβασιμότητας στον Δήμο σας;

B. Τρίτη Ηλικία

5. Έχετε πραγματοποιήσει ή σχεδιάζετε να πραγματοποιήσετε κάποιες παρεμβάσεις για ηλικιωμένους;
6. Τι πιστεύετε ότι θα βελτίωνε τις συνθήκες διαβίωσης αυτών των ατόμων;
7. Από την εικόνα που έχετε αποκτήσει λόγω του ρόλου σας και της εμπειρίας σας, ποιες είναι οι βασικές ανάγκες της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας;
8. Μπορείτε να προσδιορίσετε περίπου το ποσοστό των ωφελούμενων του Δήμου σας που ανήκουν στην γ' ηλικία;

Γ. Έμφυλη βία

Λίγα λόγια για την ηλεκτρονική έκδοση του Παρατηρητηρίου και στη συνέχεια χαρτογράφηση αναγκών και παρεμβάσεων.

9. Υπάρχουν ζητήματα έμφυλης βίας στο νησί και αν ναι, σε τι βαθμό;
10. Ποια θεωρείται ότι είναι τα αίτια αυτού του φαινομένου;
11. Τι χρειάζεται για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου;

Δ. Νεανική παραβατικότητα

12. Υπάρχουν ζητήματα νεανικής παραβατικότητας στον τόπο σας και αν ναι, σε τι βαθμό;
13. Ποια τα αίτια αυτού του φαινομένου; (π.χ. η ένταση στην οικογένεια, τα ψυχολογικά προβλήματα, η έλλειψη κοινωνικού διαλόγου κ.ά.)
14. Τι χρειάζεται για την πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας;
15. Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τα παιδιά ώστε να αναπτύξουν θετικές συμπεριφορές, όπως η ενσυναίσθηση και ο αλληλοσεβασμός;

Ποια είναι τα μελλοντικά σας σχέδια/ δράσεις;

Σε συνδυασμό με τα μελλοντικά σας σχέδια θα μπορούσαμε να συνεργαστούμε από κοινού για υλοποίηση δράσης.

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΣΕ ΑΙΡΕΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Γενικές ερωτήσεις - συνθήκες διαβίωσης και θέματα κοινωνικής συνοχής

1. Θα θέλαμε να μας μιλήσετε γενικά για τη διαβίωση στο νησί. Ποιο είναι το προφίλ των κατοίκων και των επισκεπτών του;
2. Ποια θεωρείτε πως είναι τα δυνατά σημεία του νησιού;
3. Ποιες θα λέγατε πως είναι οι βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Δήμος σας αναφορικά με την κοινωνική συνοχή;
4. Αξιολογήστε μας την κατάσταση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, υπάρχει κάποια διαφοροποίηση; Αν ναι, ποιες είναι αυτές οι αλλαγές και τι παρεμβάσεις υλοποιούνται από τον Δήμο σας;

Ειδικές ερωτήσεις - α) Προσβασιμότητα

5. Έχουν υλοποιηθεί παρεμβάσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας για τα άτομα με κινητικά ή/και άλλες αναπηρίες;
6. Από την εικόνα που έχετε αποκτήσει λόγω του ρόλου σας, ποιες είναι οι ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας;
7. Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την περαιτέρω αναβάθμιση της προσβασιμότητας στον Δήμο;

β) Τρίτη Ηλικία

8. Ποιες είναι οι βασικές ανάγκες της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας;
9. Τι πιστεύετε ότι θα βελτίωνε τις συνθήκες διαβίωσης αυτών των ατόμων;
10. Υπάρχουν δομές ή κάποιο δίκτυο κοινωνικής προστασίας για άτομα γ' ηλικίας;
11. Πραγματοποιούνται ή σχεδιάζονται από τον Δήμο σας κάποιες παρεμβάσεις για ηλικιωμένους;

γ) Έμφυλη βία και νεανική παραβατικότητα

Από τις κοινωνικές υπηρεσίες, έχει αναδειχθεί ότι τα θέματα αυτά χρήζουν διερεύνησης και φυσικά αντιμετώπισης. Τι γνώμη έχετε, υπάρχουν περιστατικά στο νησί και ποια μέτρα χρειάζεται να ληφθούν.

Θέμα : Επιτόπιες Έρευνες 2024- Ερωτηματολόγιο προς τους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων των Κέντρων Κοινότητας και Κοινωνικών Υπηρεσιών

→ Προπαρασκευαστικά Στοιχεία που περνάει ο ερευνητής:

1. Περιφερειακή Ενότητα: [από dropdown menu] *
2. Δήμος: [από dropdown menu] *
3. Νησί: [από dropdown menu] *
4. Φύλο: [επιλογή] Γυναίκα ... Άνδρας ... *
5. Α/Α συμμετέχοντα: [short answer] *

6. Έχετε συμμετάσχει σε προηγούμενη έρευνα του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου: [επιλογή] Ναι..... Όχι.....ΔΓ/ΔΑ *

→ **Κοινωνικοδημογραφικά Στοιχεία:**

1. Ηλικιακή ομάδα:

[από dropdown menu] 18-29..... 30-39..... 40-49..... 50-65..... 65+.....

2. Εκπαιδευτικό επίπεδο:

[από dropdown menu] Δημοτικό.....Γυμνάσιο..... Λύκειο..... ΙΕΚ..... ΑΕΙ/ΤΕΙ..... Μεταπτυχιακές Σπουδές..... Διδακτορικές Σπουδές..... Μεταδιδακτορικές Σπουδές.....

3. Υπηκοότητα:

[από dropdown menu] Ελληνική..... Άλλη.....

4. Γνώση ξένων γλωσσών:

[από dropdown menu] Ναι..... Όχι.....

4α: αν ναι, ποια: [ελεύθερη απάντηση]

5. Γνώση Η/Υ:

[Scale 1-5] Καθόλου..... Λίγο..... Αρκετά..... Καλά..... Πολύ καλά.....

6. Οικογενειακή κατάσταση:

[από dropdown menu] Άγαμος/η..... Έγγαμος/η..... Σε διάσταση..... Διαζευγμένος/η..... Χήρος/α : Μονογονεϊκή οικογένεια

7. Έχετε παιδιά:

[από dropdown menu] Ναι..... Όχι.....

7α. Εφόσον ναι, πόσα: [επιλογή dropdown menu] ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, έξι, επτά, οχτώ, άλλο...

7β. Εφόσον ναι, είναι κάποιο από τα παιδιά σας φοιτητής/τρια σε άλλο μέρος:

Ναι..... Όχι.....

A. Συνθήκες διαβίωσης

1. Η οικία στην οποία κατοικείτε είναι:

[μία επιλογή] α) Ιδιόκτητη β) Με ενοίκιο γ) Παραχωρημένη κατοικία δ) Φιλοξενείστε σε συγγενικό/φιλικό σπίτι

2. Χρησιμοποιείτε συσκευές θέρμανσης / ψύξης ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες:

[μία επιλογή] α) Ναι β) Όχι γ) Μόνο όταν χρειάζεται

3. Διαθέτετε σύνδεση στο διαδίκτυο:

[επιλογή dropdown menu] α) Ναι β) Όχι γ) Άλλο (π.χ. έχουμε, αλλά δεν υπάρχει καλό δίκτυο) *

Εάν ναι, ποιες συσκευές χρησιμοποιείτε: [πολλαπλή επιλογή]: Έξυπνο Κινητό, Η/Υ, Φορητός Η/Υ (Laptop), Εκτυπωτής, Tablet, Άλλο

B. Απασχόληση

1. Ποια είναι η εργασιακή σας κατάσταση;

α) Εργαζόμενος β) Άνεργος γ) Συνταξιούχος

2. Αν είστε εργαζόμενος, εργάζεστε με:

α) πλήρη απασχόληση β) μερική απασχόληση γ) εποχική απασχόληση δ) εξ αποστάσεως εργασία
ε) άτυπα

3. Α) Αν είστε άνεργος, για πόσο χρονικό διάστημα δεν έχετε εργαστεί:

α) για μερικούς μήνες β) 1 -2 χρόνια γ) 3 – 4 χρόνια δ) πάνω από 5 χρόνια

Β) Είστε εγγεγραμμένος/η στη Δ.Υ.Π.Α.:

Ναι.... Όχι.....

Γ) Βρίσκεστε σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας:

α) Ναι β) Όχι

Αν όχι, για ποιο λόγο:

- Αντιμετωπίζω πολλά προβλήματα υγείας
- Θεωρώ πως έχω μεγαλώσει ηλικιακά
- Φροντίζω άλλα πρόσωπα της οικογένειάς μου
- Άλλο

Γ. Εισόδημα

1. Λαμβάνετε κάποιο επίδομα:

[πολλαπλή επιλογή] α) ανεργίας β) ΕΕΕ γ) Παιδιού δ) Ενοικίου ε) Αναπηρίας στ) Ανασφάλιστου Υπερήλικα ζ) άλλο η) Κανένα

2. Υπάρχουν δανειακές ή άλλες παρόμοιες υποχρεώσεις:

α) Ναι β) Όχι

3. Με βάση το εισόδημα σας, ποιες είναι οι δαπάνες σας μηνιαίως σε:

- Πάγια έξοδα (ενοίκιο/ λογαριασμοί)

α) έως 300 ευρώ β) 301 - 500 ευρώ γ) πάνω από 500 ευρώ

- Είδη διατροφής & ένδυσης

α) έως 150 ευρώ β) 151 – 300 ευρώ γ) πάνω από 300 ευρώ

- Σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες (εφόσον υπάρχουν παιδιά)

α) 0 – 50 ευρώ β) 51 – 100 ευρώ γ) 101 – 150 ευρώ δ) 151 – 200 ευρώ ε) πάνω από 201 ευρώ

Δ. Υγεία & ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

1. Πώς αξιολογείτε τη σωματική σας υγεία;
α) Άριστη β) Πολύ καλή γ) Καλή δ) Με πολλά και σοβαρά προβλήματα
2. Πώς αξιολογείτε την ψυχική σας υγεία;
α) Άριστη β) Πολύ καλή γ) Καλή δ) Με πολλά και σοβαρά προβλήματα
3. Πόσο συχνά επισκέπτεστε τον γιατρό σας;
α) Πολύ συχνά (1φορά/εβδομάδα) β) Συχνά (1-2 φορές/μήνα) γ) Σπάνια, μόνο όταν χρειαστεί
4. Έχετε κάποιου είδους αναπηρία;
[επιλογή] Ναι Όχι
α. εάν ναι, σε τι ποσοστό; [μία επιλογή - dropdown menu]: α) έως 20%, β) 21-30% γ) 31-40% δ) 41-50%, ε) 51-67%, στ) 68-80%, ζ) άνω του 81%
β. εάν ναι, πρόκειται για εφ' όρου ζωής αναπηρία; [επιλογή] Ναι..... Όχι
γ. εάν ναι, υπάρχει κάποιος που σας βοηθάει στην καθημερινότητα; [επιλογή] Συγγενικό/ Φιλικό Πρόσωπο.... Δημόσια υπηρεσία/ δομή υποστήριξης..... Ιδιωτική δομή στήριξης.....
5. Είστε φροντιστής ατόμου με αναπηρία;
[επιλογή] Ναι Όχι
6. Τι πιστεύετε ότι χρειάζεται βελτίωση στον τομέα της υγείας στο νησί σας;
[Ελεύθερη Απάντηση]

Ε. Οικογένεια

1. Ζείτε: Μόνος/η... Με την οικογένειά μου...
2. Πείτε μας με λίγα λόγια για την καθημερινότητά σας [ελεύθερη απάντηση]
3. Α) Αν ζείτε μόνος/η:
- Πόσο συχνά βλέπετε συγγενικά σας πρόσωπα;
α) Καθημερινά β) Πολύ συχνά γ) Συχνά δ) Σπάνια ε) Καθόλου
- Έχετε κοινωνική ζωή;
Ναι... Όχι... Ναι, αλλά όχι σε τακτική βάση...
- Επισκέπτεστε κάποια δομή (εφόσον υπάρχει), όπως το ΚΑΠΗ;
Ναι... Όχι...
- Λαμβάνετε κάποιου είδους βοήθεια από κάποιο πρόγραμμα ή δομή, όπως το «Βοήθεια στο Σπίτι»;
Ναι... Όχι... Δε γνωρίζω κάτι τέτοιο...
- Πόσο συχνά θα λέγατε ότι βγαίνετε από την οικία σας;
α) Καθημερινά β) Πολύ συχνά γ) Συχνά δ) Σπάνια ε) Καθόλου
- Τι είναι αυτό που θα θέλατε; [πολλαπλή επιλογή]
α) Περισσότερο χρόνο με την οικογένειά μου

- β) Μεγαλύτερη φροντίδα
- γ) Κατανόηση και αποδοχή
- δ) Περισσότερη κοινωνικοποίηση
- ε) Καλύτερη συγκοινωνία για να μπορώ να μετακινηθώ
- στ) Άλλο [παρακαλώ προσδιορίστε μας]

B) Αν ζείτε με την οικογένειά σας:

- Πόσο συχνά κάνετε κοινές δραστηριότητες με τα μέλη της οικογένειάς σας: [scale 1-5] α) ποτέ β) λίγες φορές γ) κάποιες μέρες δ) τις περισσότερες ημέρες ε) καθημερινά

- Ποιες είναι δραστηριότητες που κάνετε με τα μέλη της οικογένειάς σας πέρα από τις βασικές, όπως το φαγητό ή το διάβασμα παιδιών: [ανοιχτή ερώτηση]

- Έχετε χρειαστεί εσείς ή κάποιο από τα μέλη της οικογένειάς σας υπηρεσίες ψυχικής υγείας;

α) Ναι... β) Όχι... γ) Θα ήθελα, αλλά δεν υπάρχουν τέτοιες υπηρεσίες στον τόπο διαμονής μου...

- Τι είναι αυτό που θα θέλατε από την οικογένειά σας: [πολλαπλή επιλογή]

- α) Περισσότερο ποιοτικό χρόνο με τους οικείους μου / Να κάνουμε περισσότερα πράγματα/δραστηριότητες μαζί
- β) Μεγαλύτερη κατανόηση και στήριξη από τον/τη σύζυγο
- γ) Περισσότερο προσωπικό χρόνο
- δ) Μεγαλύτερη συμμετοχή στις οικιακές υποχρεώσεις
- ε) Άλλο [παρακαλώ προσδιορίστε μας]

ΣΤ. Τόπος διαβίωσης

1. Κατά τη γνώμη σας, πόσο εύκολα ή δύσκολα μπορεί να μετακινηθεί ένα άτομο με αναπηρία στο νησί σας:

[scale 1-5]: πολύ δύσκολα, δύσκολα, μέτρια, εύκολα, πολύ εύκολα

2. Στον τόπο διαμονής/ στη γειτονιά σας:

- Είναι επαρκής η αστική συγκοινωνία; Ναι... Όχι... Δε γνωρίζω...

- Είναι επαρκής η ακτοπλοϊκή συγκοινωνία; Ναι... Όχι... Δε γνωρίζω...

- Υπάρχουν κάδοι για απορρίμματα (συμπεριλαμβανομένων και της ανακύκλωσης); Ναι... Όχι... Δε γνωρίζω...

- Αντιμετωπίζετε στην περιοχή σας θέματα με την παροχή νερού;

Ναι... Όχι... Παρακαλώ εξηγήστε μας.

- Υπάρχουν χώροι δραστηριοποίησης για τα παιδιά; (π.χ. παιδικές χαρές, πάρκα, γήπεδα, ανοιχτοί χώροι κ.α.)

Ναι... Όχι... Παρακαλώ εξηγήστε μας.

- Λειτουργούν χώροι δραστηριοποίησης για ηλικιωμένους;
Ναι... Όχι... Παρακαλώ εξηγήστε μας.

Z. Προσδοκίες και σχέδια για το μέλλον (ενδεικτικές και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις)

1. Αν έχετε στο μέλλον τη δυνατότητα, τι θα προτιμούσατε να κάνετε; [πολλαπλή επιλογή]

α) Να καλύπτω με μεγαλύτερη οικονομική άνεση τις υποχρεώσεις μου

β) Να κάνω ταξίδια και να γνωρίσω νέους τόπους

γ) Να περνώ περισσότερο χρόνο με την οικογένειά μου

δ) Να κοινωνικοποιηθώ περισσότερο

ε) Να μάθω μια νέα τέχνη ή κάτι καινούριο

στ) Άλλο [παρακαλώ εξηγήστε μας περισσότερο]

2. Στο νησί που ζείτε, ποια υπηρεσία θεωρείτε ότι λείπει ή μπορεί να βελτιωθεί περισσότερο;

[ανοιχτή απάντηση]

3. Έχετε να προτείνετε/να προσθέσετε κάτι ακόμα εσείς?

[ανοιχτή απάντηση]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ (FOCUS GROUP) ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ"

Σε ευχαριστούμε που δέχτηκες να συμμετέχεις και να βοηθήσεις στην έρευνά μας! Για να λάβεις μέρος στην έρευνα, χρειαζόμαστε τη συγκατάθεσή σου, καθώς και τη συναίνεσή σου για τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών σου δεδομένων. Για το λόγο αυτό, ο σκοπός αυτού του εντύπου είναι να σε ενημερώσει με λεπτομέρειες για την έρευνα και τα ζητήματα που αφορούν τα προσωπικά σου δεδομένα. Στο τέλος θα βρεις δύο έντυπα με τα οποία, αν το αποφασίσεις, μπορείς να μας παρέχεις τη συγκατάθεση και τη συναίνεσή σου ώστε να συμμετέχεις την Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας στην οποία σε προσκαλούμε.

A. Γενικές Πληροφορίες για την Έρευνα

Οι Εστιασμένες Ομάδες Έρευνας (Focus Groups) πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των δράσεων του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης του Νοτίου Αιγαίου και συγκεκριμένα στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη της Λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου» το οποίο έχει αναλάβει και υλοποιεί η εταιρεία Crowdpolicy I.K.E. Η CROWDPOLICY I.K.E., αναδείχθηκε ανάδοχος του έργου "Υποστήριξη Λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου" έπειτα από ανοιχτή δημόσια διαγωνιστική διαδικασία.

Ο σκοπός των επιτόπιων ερευνών είναι να μελετηθούν διεξοδικά τα κύρια αίτια του φαινομένου της φτώχειας και ειδικότερα οι παράγοντες που επηρεάζουν τη δημιουργία, την ένταση και τη διάρκεια της κατάσταση αυτής. Επιπρόσθετα, με τις επιτόπιες έρευνες επιδιώκεται να διερευνηθούν οι τυχόν συνέπειες στο ίδιο το άτομο που βιώνει τη φτώχεια, στην οικογένειά του αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, υπό το πρίσμα της κοινωνικής συνοχής και της περαιτέρω ανάπτυξης των κοινωνικών δεσμών.

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι από αυτό το έργο, αφορούν σε πρώτο επίπεδο την καταγραφή, μελέτη και ανάλυση του φαινομένου της φτώχειας ώστε το Παρατηρητήριο να έχει την καλύτερη δυνατή γνώση σε θέματα κοινωνικής ένταξης. Ακόμα, μέσω των επιτόπιων ερευνών θα διερευνήσουμε τις βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου σε τοπικό αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα των επιτόπιων ερευνών συνοψίζονται καταρχήν στα οφέλη της συλλογής αξιόπιστων δεδομένων και της συγγραφής μιας εμπειριστατωμένης μελέτης. Η μελέτη αυτή θα προωθηθεί στον εθνικό μηχανισμό και θα αξιοποιηθεί περαιτέρω στην περιφερειακή στρατηγική για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, όπως και στα αντίστοιχα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής των Δήμων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Οι έρευνες, τα δεδομένα και τα συμπεράσματα θα αξιοποιηθούν σε δεύτερο επίπεδο ως εργαλείο για την χάραξη μέτρων και πολιτικών για την κοινωνική ένταξη καθώς και για τον σχεδιασμό δράσεων για τη γενικότερη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

1. Πώς θα λάβεις μέρος στην έρευνα;

Για να λάβεις μέρος στην έρευνα πρέπει να δώσεις τη συγκατάθεσή σου συμπληρώνοντας τα αντίστοιχα έντυπα που ακολουθούν αυτή την ενημέρωση. Πριν αποφασίσεις, μπορείς να μας ρωτήσεις ό,τι θέλεις και να ζητήσεις οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία ή/και διευκρίνιση.

Η συμμετοχή δεν είναι υποχρεωτική και μπορείς να αλλάξεις γνώμη και να σταματήσεις την έρευνα όποτε θέλεις.

2. Υπάρχει κάποια ανταμοιβή/κίνητρο συμμετοχής;

Η συμμετοχή στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας είναι εθελοντική.

3. Υπάρχει κάποιο κόστος;

Δεν υπάρχει κόστος συμμετοχής.

4. Ποιοι μπορούν να συμμετέχουν;

Στις επιτόπιες έρευνες του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης, επιδιώκεται να λάβουν μέρος όλοι οι Δήμοι της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Έμφαση θα δοθεί στα μεγαλύτερα νησιά, λόγω μεγέθους του πληθυσμού αλλά και στα νησιά που παρουσιάζουν πιο έντονα το φαινόμενο της φτώχειας συγκριτικά με τα υπόλοιπα νησιά (σύμφωνα με επίσημους δείκτες υλικής στέρησης και φτώχειας). Τα άτομα που θα εκπροσωπήσουν τους Δήμους θα είναι: α) τα αιρετά πρόσωπα στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας, πρόνοιας και αλληλεγγύης και β) τα αρμόδια άτομα που εργάζονται στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων. Από τους εκπροσώπους των Δήμων (κ.κ. Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι και Εντεταλμένοι Σύμβουλοι), επιθυμούμε να σχηματίσουμε μέσα από μια συζήτηση, μια σαφή εικόνα για τα χαρακτηριστικά (δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά, απασχόλησης, περιβαλλοντικά κλπ) του εκάστοτε Δήμου και τις πολιτικές που υλοποιεί. Επίσης, θέλουμε να καταγραφούν ιδέες και προτάσεις για την αντιμετώπιση του δυσμενούς φαινομένου της φτώχειας.

Από τις/τους αρμόδιους των κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίοι βρίσκονται στο πεδίο επιθυμούμε να σκιαγραφήσουμε, μέσα από μια συζήτηση, το προφίλ των ατόμων που βιώνουν τη φτώχεια καθώς και τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα που δημιουργεί. Στις επιτόπιες έρευνες του Παρατηρητηρίου θα συμμετάσχουν τα Κέντρα Κοινότητας, στα οποία επίσης απευθύνονται οι πολίτες για διάφορα κοινωνικά θέματα. Από τις/τους αρμόδιους των Κέντρων Κοινότητας, επιθυμούμε μέσα από μια συζήτηση, να γνωρίσουμε περισσότερο για το προφίλ των ατόμων που βιώνουν τη φτώχεια καθώς και τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα που δημιουργεί.

Οι ωφελούμενοι του επιχειρησιακού προγράμματος που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (TEBA) αποτελούν την ομάδα εκείνη του πληθυσμού που θέλουμε να μελετήσουμε σε βάθος. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα “Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής” αποτελεί μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της φτώχειας και της βασικής υλικής στέρησης. Όσα άτομα εντάσσονται σε αυτό το πρόγραμμα (ωφελούμενοι) λαμβάνουν, επίσης, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ), ένα μέτρο της εθνικής πολιτικής πρόνοιας το οποίο δίνεται τα τελευταία χρόνια ως στήριξη σε άτομα με πολύ χαμηλό ατομικό/οικογενειακό εισόδημα. Μια σημαντική υπο-ομάδα του υπό μελέτη πληθυσμού συνιστούν

τα άτομα, τα οποία ενώ βρίσκονται στο κατώφλι της φτώχειας ή σε κίνδυνο φτώχειας, ανήκουν ταυτόχρονα και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Δεδομένου ότι αυτές οι ομάδες μπορεί να νιώθουν πιο έντονα τον κοινωνικό αποκλεισμό θα πρέπει να δοθεί έμφαση ώστε να εκπροσωπούνται επαρκώς στις επιτόπιες έρευνες.

5. Πώς θα διεξαχθεί η Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας;

Για την πραγματοποίηση των επιτόπιων ερευνών θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της συνέντευξης και ειδικότερα θα πραγματοποιηθούν ατομικές συνεντεύξεις με τα αιρετά πρόσωπα και τις/τους αρμόδιους των Κοινωνικών υπηρεσιών και των Κέντρων Κοινότητας. Οι συνεντεύξεις θα γίνουν από την ομάδα έργου του Παρατηρητηρίου, θα κινηθούν στο αντικείμενο των επιτόπιων ερευνών και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης.

Οι συναντήσεις θα πραγματοποιούνται από ομάδες ερευνητών αποτελούμενες από ένα (1) ή δύο (2) άτομα, τα οποία θα λειτουργούν ως συντονιστές (moderators) κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Όλες οι συνεντεύξεις θα ηχογραφούνται ώστε να μπορούν να απομαγνητοφωνηθούν και αναλυθούν σε δεύτερη φάση. Μετά την απομαγνητοφώνηση και την καταγραφή των συμπερασμάτων των ηχητικό αρχείο θα διαγράφεται.

Στη διάρκεια της έρευνας, ο Συντονιστής, μέλος της ερευνητικής ομάδας, με βάση έναν επιστημονικό Οδηγό Συζήτησης θα απευθύνει σε σένα και τους άλλους συμμετέχοντες σχετικές ερωτήσεις και θα προσπαθήσει να δημιουργεί συζήτηση ανάμεσα σας.

6. Τι θα σου ζητήσουμε;

Ο Συντονιστής θα απευθύνει σε όλους τους συμμετέχοντες ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Η ερευνητική ομάδα έχει στη διάθεσή της ένα προφίλ του Δήμου και του νησιού στο οποίο πρόκειται να πραγματοποιήσει την επιτόπια έρευνα για την βέλτιστη ενημέρωση αλλά και την καλύτερη δυνατή προετοιμασία για τα ερευνητικά ζητούμενα και τις πληροφορίες που χρειάζεται να αποσπάσει. Στα προφίλ αυτά αποτυπώνονται βασικές πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου σχετικά με:

- τη γεωγραφική, δημογραφική και πολιτιστική κατάσταση
- την οικονομία και παραγωγή
- το εισόδημα και απασχόληση
- τους δείκτες κοινωνικής συνοχής
- τις υπάρχουσες κοινωνικές υπηρεσίες και δομές

Το εργαλείο καταγραφής των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου θα είναι σε ηλεκτρονική φόρμα

(google form) ενσωματωμένη (integrated) στο portal του Παρατηρητηρίου.

Μπορείς να μην απαντήσεις σε ερωτήσεις που δε θέλεις, να ζητήσεις από το Συντονιστή να διακόψει για διάλειμμα όποτε θελήσεις, και να αποχωρήσεις εντελώς από την ομαδική συζήτηση χωρίς καμία συνέπεια και χωρίς να χρειάζεται να εξηγήσεις τους λόγους .

7. Ποιοι είναι τα οφέλη από τη συμμετοχή;

Δεν υπάρχει κάποιο άμεσο όφελος που να προκύπτει από τη συμμετοχή στην έρευνα.

8. Ποιοι είναι οι πιθανοί κίνδυνοι συμμετοχής;

Δεν προβλέπονται ορατοί, συγκεκριμένοι ή έστω πιθανοί κίνδυνοι από τη συμμετοχή. Έχει ληφθεί μέριμνα ώστε τα θέματα της συζήτησης και οι σχετικές ερωτήσεις να μην έχουν καμία αρνητική επίπτωση για τους συμμετέχοντες. Παρ' όλα αυτά τα μέλη της ερευνητικής ομάδας που είναι υπεύθυνα για την Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας θα είναι σε εγρήγορση για να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε κατάσταση.

9. Πώς θα χρησιμοποιηθούν και ποιος θα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες από τις Εστιασμένες Ομάδες Έρευνας;

Τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν μέσω των Εστιασμένων Ομάδων Έρευνας θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς της έρευνας στο πλαίσιο του έργου. Πιο συγκεκριμένα, οι πληροφορίες και τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν από τις Εστιασμένες Ομάδες Έρευνας θα χρησιμοποιηθούν ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα που θα βοηθήσουν στην πληρέστερη και σε βάθος κατανόηση των κύριων αιτιών του φαινομένου της φτώχειας και ειδικότερα οι παράγοντες που επηρεάζουν τη δημιουργία, την ένταση και τη διάρκεια της κατάσταση αυτής. Επιπρόσθετα, με τις επιτόπιες έρευνες επιδιώκεται να διερευνηθούν οι τυχόν συνέπειες στο ίδιο το άτομο που βιώνει τη φτώχεια, στην οικογένειά του αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, υπό το πρίσμα της κοινωνικής συνοχής και της περαιτέρω ανάπτυξης των κοινωνικών δεσμών.

Τα συμπεράσματα που θα προκύψουν χωρίς κανένα προσωπικό δεδομένο δικό σου ή των άλλων συμμετεχόντων θα χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και την συγγραφή μιας εμπειριστατωμένης μελέτης. Η μελέτη αυτή θα προωθηθεί στον εθνικό μηχανισμό και θα αξιοποιηθεί περαιτέρω στην περιφερειακή στρατηγική για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, όπως και στα αντίστοιχα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής των Δήμων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Ενδέχεται, επίσης, να χρησιμοποιηθούν με τη μορφή στατιστικών στοιχείων για εσωτερικές παρουσιάσεις και παρουσιάσεις προόδου σχετικά με το έργο, καθώς και στο πλαίσιο παρουσιάσεων προόδου και έρευνας εντός του Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Στην ίδια μορφή ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για τη σύνταξη άρθρων για επιστημονικά περιοδικά και για παρουσιάσεις σε συνέδρια.

10. Τι γίνεται με τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγετε;

Πληροφορίες για τα προσωπικά δεδομένα σου δεδομένα θα βρεις στη σελίδα 5 του παρόντος, στην ενότητα Β. Ενημέρωση για τη συλλογή και επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων στο πλαίσιο της Έρευνας.

11. Μπορώ να έχω πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας;

Φυσικά! Μπορείς να μας ζητήσεις να σου στείλουμε τα αποτελέσματα καθώς και επιπλέον πληροφορίες στέλνοντας e-mail στη διεύθυνση southaegeanobservatory@gmail.com

12. Έχεις άλλες ερωτήσεις;

Μπορείς να ρωτήσεις οτιδήποτε θέλεις άμεσα τα μέλη της Ερευνητικής μας Ομάδας που διοργανώνει την Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας πριν ξεκινήσει η ομαδική συζήτηση.

13. Οι επιστημονικά υπεύθυνοι της έρευνας

Κυριακή Κυρίτση

Υπεύθυνη Έργου

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου kkyritsipnai@gmail.com

Γιώργος Καραμανώλης

Σύμβουλος Έργου

CROWDPOLICY I.K.E.

espa-eu-programs@crowdpolicy.com

Β. Ενημέρωση τη συλλογή και επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων στο πλαίσιο της Έρευνας

1. Εισαγωγικά

Στην ενότητα αυτή θα βρεις όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη συλλογή και την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στην έρευνα. Αφού διαβάσεις την ενότητα μπορείς να ρωτήσεις και να ζητήσεις παραπάνω πληροφορίες για το θέμα από τα μέλη της ερευνητικής μας ομάδας.

Σε παρακαλούμε να μη δώσεις τη συναίνεσή σου αν δεν έχεις διαβάσει και κατανοήσει τη συγκεκριμένη ενότητα και πριν λάβεις επαρκείς απαντήσεις στις ερωτήσεις ή απορίες σου.

2. Τι δεδομένα συλλέγουμε, για ποιο σκοπό και πώς τα χρησιμοποιούμε

i. Δεδομένα που θα μοιραστείς στη διάρκεια της Εστιασμένης Ομάδας Έρευνας

Για να λάβεις μέρος στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας θα σου δοθεί ένας μοναδικός αλφαριθμητικός κωδικός που στοχεύει στην ψευδωνυμοποίηση των δεδομένων σου.

Ο αλφαριθμητικός αυτός κωδικός θα χρησιμοποιηθεί από τους ερευνητές για να κρατηθούν σημειώσεις για στο πλαίσιο της Εστιασμένης Ομάδας Έρευνας, ενώ κανένα προσωπικό δεδομένο που να μπορεί να οδηγήσει στην ταυτοποίηση σου δε θα αποτελέσει αντικείμενο συλλογής ή επεξεργασίας. Η ηλικιακή ομάδα και το φύλο συλλέγονται και επεξεργάζονται με βάση τους σκοπούς της έρευνας, (βλ. Ενότητα Α). Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας τα δεδομένα αυτά αποτελούν πολύτιμα δημογραφικά στοιχεία που σχετίζονται άμεσα τα ερευνητικά ερωτήματα, ενώ ο συνδυασμός τους με τον τυχαίο κωδικό δεν επιτρέπει την ταυτοποίηση σου. Οποιοδήποτε άλλο προσωπικό δεδομένο που ενδεχομένως μοιραστείς στη διάρκεια της συζήτησης δε θα καταγράφεται. Επίσης, ο αλφαριθμητικός σου κωδικός δε συνδέεται με τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης, και διατηρείται σε ξεχωριστό αρχείο που δεν επιτρέπει τη σύνδεσή τους, για την προστασία της ανωνυμίας σου.

Οι συζητήσεις μαγνητοφωνούνται και το αρχείο θα διατηρηθεί μόνο για την εξαγωγή των συμπερασμάτων. Μετά την εξαγωγή των συμπερασμάτων το αρχείο θα διαγραφεί και δεν θα διατηρηθεί ούτε στο σύνολό του, ούτε τμήμα του σε καμία μορφή. Οι ερευνητές ταυτόχρονα θα κρατούν σημειώσεις, οι οποίες δε θα συνδεθούν με κανέναν τρόπο. Το σύνολο των πληροφοριών που θα μοιραστείς μαζί μας είναι εμπιστευτικές και θα τηρηθεί απόλυτη εχεμύθεια.

Οι πληροφορίες που θα εξαχθούν από τις Εστιασμένες Ομάδες Έρευνας, ψευδωνυμοποιημένες και σε μορφή στατιστικών στοιχείων, θα χρησιμοποιηθούν για διεξαγωγή της έρευνας και την εξαγωγή των συμπερασμάτων για τη συγγραφή της μελέτης. Στην ίδια μορφή ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν, επίσης, στο πλαίσιο εσωτερικών παρουσιάσεων και παρουσιάσεων προόδου, για τη σύνταξη άρθρων για επιστημονικά περιοδικά και για παρουσιάσεις σε συνέδρια.

ii. Δεδομένα από τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης

Το ονοματεπώνυμο και η υπογραφή σου θα συλλεχθεί μέσω των εντύπων συγκατάθεσης και συναίνεσης. Αυτά θα είναι και τα μόνα στοιχεία που θα επιτρέπουν άμεσα στην ταυτοποίησή σου, και συλλέγονται με βάση την υποχρέωσή μας από το νόμο να ζητήσουμε τη συγκατάθεσή σου για τη συμμετοχή σου στην έρευνα και τη συναίνεσή σου για τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών σου δεδομένων, και την υποχρέωσή μας να μπορούμε να αποδείξουμε ότι έχουμε λάβει τη σχετική συγκατάθεση και συναίνεση.

Δεν τα επεξεργαζόμαστε ούτε τα χρησιμοποιούμε για κανέναν άλλο σκοπό. Θα τα χρησιμοποιήσουμε μόνο αν χρειαστεί για λόγους απόδειξης να τα επιδείξουμε μετά από αίτημα της εποπτεύουσας αρχής και θα καταχωρηθούν σε ξεχωριστό φάκελο φύλαξης. Επιπλέον, δε συνδέονται με κανένα τρόπο με τον αλφαριθμητικό κωδικό συμμετέχοντα, ώστε να μην μπορούν να συνδεθούν με τις απαντήσεις σου και τις σχετικές σημειώσεις από την Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας, για την προστασία και τη διατήρηση της ανωνυμίας σου.

3. Ποιος έχει πρόσβαση στα δεδομένα αυτά, πού φυλάσσονται και για πόσο

i. Δεδομένα των Συμμετεχόντων

Πρόσβαση στα ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα των συμμετεχόντων έχουν μόνο τα μέλη της Ερευνητικής Ομάδας που ασχολούνται με τη διεξαγωγή της έρευνας. Επιπλέον, οι μοναδικοί αλφαριθμητικοί κωδικοί των συμμετεχόντων, καθώς και οι σημειώσεις των ερευνητών από τις Εστιασμένες Ομάδες Έρευνας δεν πρόκειται να κοινοποιηθούν σε κανέναν τρίτο.

Οι σημειώσεις καθώς και τα ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα θα διατηρηθούν για 5 χρόνια μετά τη λήξη του Έργου, για λόγους που σχετίζονται με τη έρευνα στο πλαίσιο του έργου και τις υποχρεώσεις απόδειξης που επιβάλλει η ερευνητική δεοντολογία.

Όλο το υλικό της έρευνας που βρίσκεται σε φυσική μορφή φυλάσσεται σε αρχείο, σε εγκαταστάσεις της αναδόχου εταιρείας CROWDPOLICY I.K.E με περιορισμένη και φυλασσόμενη πρόσβαση. Τα ψευδωνυμοποιημένα αρχεία εφόσον βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή αποθηκεύονται στις υπηρεσίες της Google Cloud Services, και είναι προσβάσιμα μόνο στα μέλη της επιστημονικής μας ομάδας, προστατευμένα με όλα τα απαραίτητα και κατάλληλα τεχνικά μέσα. Μπορείς να διαβάσεις την Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων που ακολουθεί η Google στις Cloud Service υπηρεσίες της εδώ <https://cloud.google.com/security/privacy/>

4. Πώς προστατεύουμε τα δεδομένα σου;

Σε κάθε περίπτωση, η συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο ερευνών από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και την εταιρεία CROWDPOLICY I.K.E γίνεται πάντα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, και τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας που αφορούν στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και το σεβασμό της ιδιωτικότητας. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων έχουμε λάβει όλα τα απαραίτητα και κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να διασφαλίσουμε την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Έχουμε θεσπίσει πολιτικές και διαδικασίες για την προστασία προσωπικών δεδομένων, ενώ όλα τα μέλη της Ερευνητικής μας Ομάδας γνωρίζουν την υποχρέωσή τους να προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα και έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση, ενώ δεσμεύονται και από ρήτρες εχεμύθειας και τις αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας.

5. Τα δικαιώματά σου στα προσωπικά σου δεδομένα

Ο νόμος σου παρέχει ορισμένα συγκεκριμένα δικαιώματα σχετικά με τα προσωπικά σου δεδομένα, τα οποία η Ερευνητική μας Ομάδα σέβεται απόλυτα και θα σε βοηθήσει να τα ασκήσεις ανά πάσα στιγμή. Πιο συγκεκριμένα, έχεις το δικαίωμα:

i. να έχεις πλήρη και λεπτομερή ενημέρωση για τους λόγους και τους σκοπούς της συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων σου, τις προθεσμίες επεξεργασίας και αποθήκευσης των δεδομένων, τις αρχές επεξεργασίας, όσους εμπλέκονται στη συλλογή και την επεξεργασία, καθώς και να ζητήσεις και να λάβεις οποιαδήποτε σχετική πληροφορία. Αν οι πληροφορίες που παρέχονται σε αυτό το έντυπο δεν είναι αρκετές, σαφείς ή έχεις κι άλλες ερωτήσεις, θα χαρούμε να

σου δώσουμε επιπλέον στοιχεία καθώς και να απαντήσουμε σε οποιαδήποτε ερώτησή.

ii. να έχεις πρόσβαση στα δεδομένα που έχουμε για εσένα, και να λάβεις ένα αντίγραφο. Λόγω του ότι τα δεδομένα των συμμετεχόντων θα ψευδωνυμοποιηθούν αμέσως, το δικαίωμα αυτό ισχύει μόνο για τα δεδομένα που μας έχεις παραχωρήσει μέσω των εντύπων συγκατάθεσης και συναίνεσης.

iii. να ζητήσεις να διορθώσουμε τα δεδομένα που έχουμε για σένα. Λόγω του ότι τα δεδομένα των συμμετεχόντων θα ψευδωνυμοποιηθούν αμέσως, το δικαίωμα αυτό ισχύει μόνο για τα δεδομένα που μας έχεις παραχωρήσει μέσω των εντύπων συγκατάθεσης και συναίνεσης.

iv. να ζητήσεις αντίγραφο των δεδομένων σου σε κατάλληλη μορφή που θα μεταφερθεί σε τρίτους ή θα χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς (φορητότητα δεδομένων) Δεν προβλέπεται το συγκεκριμένο δικαίωμα να έχει πεδίο εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση.

v. να μας ζητήσεις να διαγράψουμε τα δεδομένα σου. Λόγω της ψευδωνυμοποίησης των δεδομένων το αίτημα για διαγραφή των δεδομένων που συλλέξαμε από τη συμμετοχή σου στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας μπορεί να διατυπωθεί μόνο ακριβώς μετά την ολοκλήρωση της. Το αίτημα για τη διαγραφή των δεδομένων που έχουμε συλλέξει μέσα από τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων από το νόμο.

vi. να ζητήσεις να μην επεξεργαστούμε περαιτέρω τα δεδομένα σου. Εξαιτίας της ψευδωνυμοποίησης των δεδομένων το δικαίωμα αυτό όσο αφορά τα δεδομένα που συλλέξαμε από τη συμμετοχή σου στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας μπορεί να διατυπωθεί μόνο ακριβώς μετά την ολοκλήρωση της. Το αντίστοιχο αίτημα για τα δεδομένα που έχουμε συλλέξει μέσα από τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων από το νόμο.

vii. να ανακαλέσεις τη συγκατάθεσή σου. Λόγω της ψευδωνυμοποίησης των δεδομένων το αίτημα για διαγραφή των δεδομένων που συλλέξαμε από τη συμμετοχή σου στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας μπορεί να διατυπωθεί μόνο ακριβώς μετά την ολοκλήρωση της. Το αντίστοιχο αίτημα για τα δεδομένα που έχουμε συλλέξει μέσα από τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων από το νόμο. Σε κάθε περίπτωση, αν αποφασίσεις να μη συμμετέχεις καθόλου στην έρευνα, θα διαγράψουμε όλα τα δεδομένα σου και θα καταστρέψουμε τα έντυπα συγκατάθεσης και συναίνεσης.

viii. να υποβάλεις καταγγελία. Αν έχεις οποιαδήποτε απορία, επιφύλαξη ή παράπονο σε σχέση με το πώς επεξεργαζόμαστε και χρησιμοποιούμε τα προσωπικά σου δεδομένα μπορείς να επικοινωνήσεις μαζί μας. Ελπίζουμε ότι μπορούμε να απαντήσουμε σε τυχόν ερωτήσεις που μπορεί να έχεις και να επιλύσουμε οποιοδήποτε ζήτημα μπορεί να προκύψει. Ωστόσο, έχεις, επίσης, το δικαίωμα να υποβάλεις καταγγελία στις αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων. Για περισσότερες πληροφορίες και τον τρόπο υποβολής καταγγελίας, μπορείς να επισκεφθείς την ιστοσελίδα της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (www.dpa.gr).

ix. το δικαίωμα αναφορικά με το profiling δεν έχει πεδίο εφαρμογής στη συγκεκριμένη έρευνα, καθώς δεν κάνουμε συλλογή ή επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με τρόπους ή σκοπούς που

να σχετίζονται με αυτό.

6. Στοιχεία Επικοινωνίας

Για οποιοδήποτε απορία μπορείς να επικοινωνήσεις με τους Επιστημονικούς Υπευθύνους του Έργου, που στο πλαίσιο αυτό έχουν ρόλο Υπεύθυνων Επεξεργασίας.

Κυριακή Κυρίτση

Υπεύθυνη Έργου

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου kkyritsipnai@gmail.com

Γιώργος Καραμανώλης

Σύμβουλος Έργου

CROWDPOLICY I.K.E.

espa-eu-programs@crowdpolicy.com

Για οποιοδήποτε ζήτημα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σου και της ιδιωτικότητάς σου μπορείς να επικοινωνήσεις άμεσα με την Υπεύθυνη για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων (DPO) της ομάδας μας Κυριακή Κυρίτση, τηλεφωνικά στον αριθμό 22810-76923 και μέσω e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση southaegeanobservatory@gmail.com.

Έντυπο λήψης συγκατάθεσης για συμμετοχή σε Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας στο πλαίσιο του Έργου “Υποστήριξη της Λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου”

Η/Ο υπογράφων/ουσα..... αφού διάβασα και κατανόησα όσα αναφέρονται στο συνοδευτικό Έντυπο Ενημέρωσης, πήρα απαντήσεις σε όσες ερωτήσεις και απορίες είχα, δηλώνω ότι επιθυμώ να λάβω μέρος στην Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας που διεξάγεται στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη της Λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου» από την εταιρεία CrowdPolicy και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Ο/Η υπογράφων/ουσα..... /

Έντυπο λήψης συναίνεσης για τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο συμμετοχής σε Εστιασμένη Ομάδα Έρευνας του Έργου “Υποστήριξη της Λειτουργίας του

Περιφερειακού Παρατηρητηρίου”

Η/Ο υπογράφων/ουσα..... αφού διάβασα και κατανόησα όσα αναφέρονται στην Ενότητα Β. του συνοδευτικού εντύπου ενημέρωσης που αφορά τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ρώτησα και έλαβα πληροφορίες για όσες τυχόν ερωτήσεις/απορίες είχα, παρέχω τη συναίνεσή μου για:

Τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών μου δεδομένων για τους σκοπούς και με τους τρόπους που περιγράφονται στο ενημερωτικό έντυπο που συνοδεύει το παρόν.

Ο/Η υπογράφων/ουσα..... //

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΣΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ/ Ή ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ

Πληροφορίες σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων υπό τη μορφή οπτικοακουστικού υλικού από την CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ

Ημερομηνία:.....

Εκδήλωση/ Έργο Σχετικό με την ηχογράφιση: **Επιτόπιες Έρευνες Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου 2024**

Με την παρούσα δήλωση ο/η κάτωθι υπογράφων/ουσα δηλώνω χωρίς καμία επιφύλαξη ότι παρέχω τη συγκατάθεση μου για συμμετοχή στη φωτογράφιση και/η βιντεοσκόπηση που θα λάβει χώρα στο πλαίσιο των **Επιτόπιων Ερευνών του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου 2024**.

Στόχος της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων υπό τη μορφή οπτικοακουστικού υλικού από το Παρατηρητήριο Κοινωνικής ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και την CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ ως αναδόχου του έργου, αποτελεί η παραγωγή επικοινωνιακού και ενημερωτικού υλικού για τις δραστηριότητες στο πλαίσιο της ως άνω αναφερόμενης δράσης, συμπεριλαμβανομένου της μεταφοράς και διαμοιρασμού του περιεχομένου με οργανισμούς ΜΜΕ και τρίτα μέρη για την εκ νέου δημοσίευση για λόγους δημοσιότητας.

Το υλικό της σχετικής φωτογράφισης και βιντεοσκόπησης θα εγγραφεί σε υλικούς και άυλους φορείς εικόνας και/ ή ήχου (βίντεο, φωτογραφίες), οι οποίοι είναι διαθέσιμοι μόνο στην ομάδα έργου του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και στο προσωπικό της CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ ως αναδόχου του έργου, με σκοπό τη δημοσιοποίηση και προβολή. Το οπτικοακουστικό υλικό θα αποθηκευτεί,

επεξεργαστεί και δύναται να χρησιμοποιηθεί **χωρίς χρονικό/ τοπικό περιορισμό**. Ως εκ τούτου, αποδέχομαι ότι η εικόνα και η φωνή μου ενδέχεται να περιλαμβάνεται στους ως άνω φορείς δεδομένων. Αποδέχομαι, επίσης, ότι μπορεί να αναφερθεί το όνομα μου, προφορικώς ή γραπτώς στους φορείς των δεδομένων. Τα βίντεο και οι φωτογραφίες θα προβάλλονται και θα δημοσιοποιούνται κατά διακριτική ευχέρεια του Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου στο πλαίσιο υλοποίησης των δράσεων ενημέρωσης που πραγματοποιεί καθώς και της CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΙΚΕ ως αναδόχου του έργου αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς του ανωτέρω έργου, στο διαδίκτυο και σε κάθε πρόσφορο μέσο, σε περιοδικά, εφημερίδες ή στην τηλεόραση με σκοπό την κατά το δυνατόν ευρύτερη προβολή και επικοινωνία των εκάστοτε εκδηλώσεων/ δράσεων.

Σημαντικές πληροφορίες περί προστασίας προσωπικών δεδομένων:

Υπεύθυνος για την επεξεργασία των δεδομένων είναι το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και η εταιρεία Crowdpolicy ΙΚΕ. Η επεξεργασία των δεδομένων λαμβάνει χώρα επί τη βάση της συγκατάθεσης των συμμετεχόντων σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 στοιχείο α) του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων. Η συμμετοχή στο υλικό φωτογράφισης/ βιντεοσκόπησης κατά περίπτωση καθώς και η παροχή της συγκατάθεσης σας είναι εθελοντική. Έχετε, επίσης, το δικαίωμα να ανακαλέσετε τη συγκατάθεση σας για την επεξεργασία των προσωπικών σας δεδομένων με μελλοντική ισχύ, και να υποβάλλετε οποιοδήποτε αίτημα σχετικά με την πρόσβαση, διόρθωση, διαγραφή, απόκτηση και διαβίβαση (φορητότητα), τον περιορισμό της επεξεργασίας, την εναντίωση και την άρση της συγκατάθεσης μου για την επεξεργασία των Δεδομένων εγγράφως στα ακόλουθα στοιχεία επικοινωνίας:

- Για το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Νοτίου Αιγαίου: Πλατεία Παπάγου 34, Τ.Κ. 84100 Σύρος, Δ/ση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: southaegeanobservatory@gmail.com, Τηλ. Επικοινωνίας (Σύρος) : 22810 76923 κα Κυρίτση Κυριακή, 22810 76775 κα Κουρκουμάρη Κωνσταντίνα, κα Συμεώνογλου Θεοδώρα Τηλ. Επικοινωνίας (Ρόδος) : 22413 64410 κα Αττιτή Ειρήνη, Χατζήπαππα Κατερίνα 22410 70171 και
- Για την Crowdpolicy ΙΚΕ: Ελ. Βενιζέλου 82, Μοσχάτο, Τ.Κ. 18345, Δ/ση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: socialrpnateam@crowdpolicy.com, Τηλ. Επικοινωνίας 2169002600

Σε περίπτωση που δε συναινέσετε να εμφανίζεστε σε βίντεο/ φωτογραφία που απεικονίζεστε, η σκηνή που πιθανόν να εμπεριέχει μια αναγνωρίσιμη εικόνα σας θα αφαιρεθεί.

Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού και της λοιπής ισχύουσας νομοθεσίας για την Προστασία Δεδομένων. Σύμφωνα με τις προβλέψεις των άρθρων 13 έως και 15 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων διατηρείτε ως υποκείμενα των δεδομένων δικαίωμα ενημέρωσης και δικαίωμα πρόσβασης ως προς τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν. Επιπλέον, διατηρείτε βάσει των εκεί αναφερόμενων προϋποθέσεων και των λοιπών νομικών προδιαγραφών δικαίωμα διόρθωσης σύμφωνα με το άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, δικαίωμα διαγραφής σύμφωνα με το άρθρο 17 του Γενικού Κανονισμού για την προστασία Δεδομένων, δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 18 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων, δικαίωμα στη φορητότητα των Δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 20 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων,

δικαίωμα εναντίωσης στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων. Μπορείτε να ασκήσετε τα δικαιώματά σας οποιαδήποτε στιγμή αποστέλλοντας σχετικό αίτημα στην ηλεκτρονική διεύθυνση socialpnateam@crowdpolicy.com. Επιπλέον, τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή σύμφωνα με την ως άνω νομοθεσία.

Έχω ενημερωθεί ότι περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πολιτική προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Crowdpolicy IKE, μπορώ να λάβω από τον αρμόδιο Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων της Crowdpolicy IKE στην ηλεκτρονική διεύθυνση socialpnateam@crowdpolicy.com.

Τελικές Δηλώσεις:

Δηλώνω ρητά ότι μου έχει δοθεί αντίγραφο της παρούσας δήλωσης συγκατάθεσης καθώς και ότι έχω διαβάσει και κατανοήσει όλες τις σχετικές πληροφορίες.

Δηλώνω ρητά και χωρίς καμία επιφύλαξη ότι παρέχω την άδεια στο Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και στην CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ IKE ως αναδόχου του έργου υποστήριξης της λειτουργία του Παρατηρητηρίου, να ενσωματώσει την εικόνα και τη φωνή μου στην τελική σύνθεση των εικόνων κατά τη διακριτική της ευχέρεια και ότι παραχωρώ κάθε δικαίωμα χρήσης επί του παραγόμενου υλικού χωρίς χρονικό και τοπικό περιορισμό, σε διαφορετικές εκδόσεις και σε όλα τα πιθανά διαφημιστικά μέσα.

Με την παρούσα ο/η κάτωθι υπογράφων/υπογράφουσα **δηλώνω** ρητά ότι τόσο η συγκατάθεση μου όσο και η παραχώρηση χρήσης των δικαιωμάτων μου κατά τα ανωτέρω, παρέχονται εθελοντικά και άνευ οιασδήποτε ανταλλάγματος και, επομένως δε διατηρώ ουδεμία οικονομική ή άλλη αξίωση ή δικαίωμα εξ οποιασδήποτε συναφούς διατάξεως ως προς την προσωπικότητα μου.

Διατηρώ το δικαίωμα να ενημερώνομαι σε περίπτωση που η επεξεργασία του οπτικοακουστικού υλικού υπόκειται επεξεργασίας με τέτοιο τρόπο ώστε επιδρά αρνητικά στο πρόσωπο μου. Για το σκοπό αυτό αναφέρω την ηλεκτρονική μου διεύθυνση στην CROWDPOLICY ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ IKE ώστε να δύναται να επικοινωνήσει μαζί μου.

Η συγκατάθεση λαμβάνει χώρα επί τη βάση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου ως αναφέρεται παραπάνω.

(Τόπος, ημερομηνία)

(Ονοματεπώνυμο & Υπογραφή)

(Ηλεκτρονική Διεύθυνση)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

α/α	Περιφερειακή ενότητα	Έκτ. (τ.χλμ.)	Πληθ.	Δήμος	Έκτ. (τ.χλμ.)	Πληθ.	Έδρα	Νησί
1	Άνδρου	379,20	8.826	Άνδρου	379,20	8.826	Άνδρος (Χώρα)	Άνδρος
2	Θήρας	312,70	19.044	Ανάφης	38,00	293	Ανάφη	Ανάφη
				Θήρας	90,70	15.480	Θήρα (Φηρά)	Θήρα
								Θηρασιά
								Παλαιά Καμένη
				Ιητών	111,00	2.299	Ίος (Χώρα)	Ίος
				Σικίνου	41,00	253	Σίκινος (Κάστρο)	Σίκινος
Φολεγάνδρου	32,00	719	Φολέγανδρος (Χώρα)	Φολέγανδρος				
3	Καλύμνου	420,00	31.383	Αγαθονησίου	14,50	202	Μεγάλο Χωριό (Αγαθονησίου)	Αγαθονήσι
				Αστυπάλαιας	114,10	1.376	Αστυπάλαια (Χώρα)	Αστυπάλαια

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

				Καλυμνίων	110,60	17.752	Κάλυμνος (Πόθια)	Κάλυμνος
								Καλόλιμνος
								Πλάτη
								Τέλενδος
								Ψέριμος
				Λειψών	17,40	778	Λειψοί	Λειψοί
				Λέρου	54,20	7.992	Αγία Μαρίνα (Λέρου)	Λέρος Φαρμακονήσι
Πάτμου	89,20	3.283	Πάτμος (Χώρα)	Πάτμος				
				Αρκοί				
				Μάραθος				
4	Καρπάθου-Ηρωικής Νήσου Κάσου	394,20	7.790	Καρπάθου	324,70	6.567	Κάρπαθος (Πηγάδια)	Κάρπαθος Σαρία
				Ηρωικής Νήσου Κάσου	69,50	1.223	Φρυ (Κάσου)	Κάσος
5	Κέας-Κύθνου	249,10	3.903	Κέας	148,90	2.395	Ιουλίδα (Χώρα Κέας)	Κέα Μακρόνησος
				Κύθνου	100,20	1.568	Κύθνος (Χώρα ή Μεσαριά)	Κύθνος
6	Κω	337,30	38.137	Κω	287,20	37.089	Κως	Κως

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

				Νίσυρου	50,10	1.048	Νίσυρος (Μανδράκι)	Νίσυρος
								Γυαλί
7	Μήλου	346,60	10.130	Κιμώλου	37,40	810	Κίμωλος (Χωριό)	Κίμωλος
								Πολύαιγος
				Μήλου	160,10	5.302	Μήλος (Πλάκα)	Μήλος
				Σερίφου	75,20	1.241	Σέριφος (Χώρα)	Σέριφος
				Σίφνου	73,90	2.777	Απολλωνία (Σίφνου)	Σίφνος
8	Μυκόνου	105,20	10.704	Μυκόνου	105,20	10.704	Μύκονος (Χώρα)	Μύκονος
								Δήλος
9	Νάξου	622,10	22.539	Αμοργού	126,30	1.961	Αμοργός (Χώρα)	Αμοργός
								Κάτω Αντικέρι
				Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	495,80	20.578	Νάξος (Χώρα)	Νάξος
								Άνω Κουφονήσι
								Δονούσα
							Ηράκλεια	
								Σχοινούσα
10	Πάρου	231,40	15.785	Αντιπάρου	35,10	1.265	Αντίπαρος	Αντίπαρος
				Πάρου	196,30	14.520	Πάρος (Παροικιά)	Πάρος

Π.1.2 - Έρευνα με τη Συμμετοχή Δήμων και Κέντρων Κοινότητας Ν. Αιγαίου (2024)

11	Ρόδου	1.584,30	129.521	Μεγίστης	9,10	584	Καστελλόριζο	Καστελλόριζο
				Ρόδου	1.407,90	125.113	Ρόδος	Ρόδος
				Σύμης	65,80	2.603	Σύμη (Γιαλός)	Σύμη
				Τήλου	64,50	746	Μεγάλο Χωριό (Τήλου)	Τήλος
				Χάλκης	37,00	475	Χάλκη (Ημπορείος)	Χάλκη
12	Σύρου	102,40	21.124	Σύρου-Ερμούπολης	102,40	21.124	Ερμούπολη	Σύρος
								Βαρβαρούσα
13	Τήνου	194,60	8.934	Τήνου	194,60	8.611	Τήνος (Χώρα)	Τήνος
	ΣΥΝΟΛΟ	5.279,10	327.820		5.279,10	327.820		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΡΟΣ ΝΕΟΥΣ

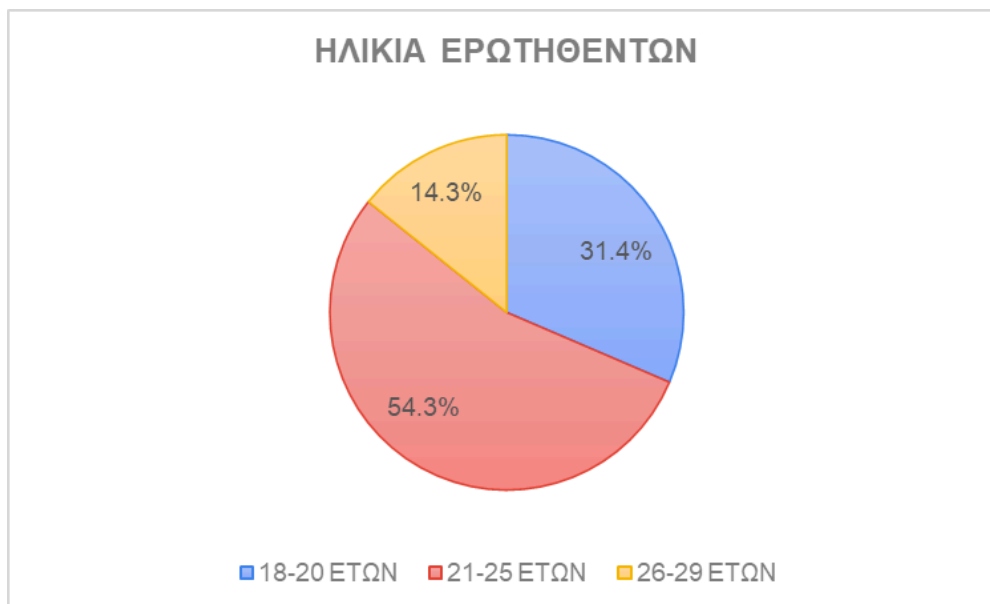
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Σε συνδυασμό με την έρευνα που διεξήχθη στα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, κρίθηκε αναγκαίο να αποτυπωθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις των νέων κατοίκων σχετικά με την ποιότητα ζωής τους. Για το λόγο αυτό υλοποιήθηκε έρευνα με τίτλο [«Στάσεις και Αντιλήψεις των Νέων Κατοίκων για την Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου»](#) πραγματοποιήθηκε με τη χρήση διαδικτυακών μέσων από τον Οκτώβριο 2024 μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου 2024, αξιοποιώντας τις δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων και την εφαρμογή της μεθόδου της χιονοστιβάδας (snowball sampling). Αυτή η προσέγγιση επέτρεψε την ευρεία διάδοση της έρευνας σε ένα μεγάλο δίκτυο συμμετεχόντων, διασφαλίζοντας τη συλλογή δεδομένων από διαφορετικές κοινωνικές και γεωγραφικές ομάδες της Περιφέρειας. Συνολικά, η έρευνα αναδεικνύει τις προκλήσεις που προκύπτουν από τη γεωγραφική απομόνωση, την πολυνησιωτικότητα και τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες, ενώ παράλληλα εντοπίζει κρίσιμες ελλείψεις σε τομείς όπως η πρόσβαση στις υποδομές, η φροντίδα για τις ευάλωτες ομάδες, και οι ευκαιρίες για τους νέους. Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών και δράσεων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε νησιού, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας.

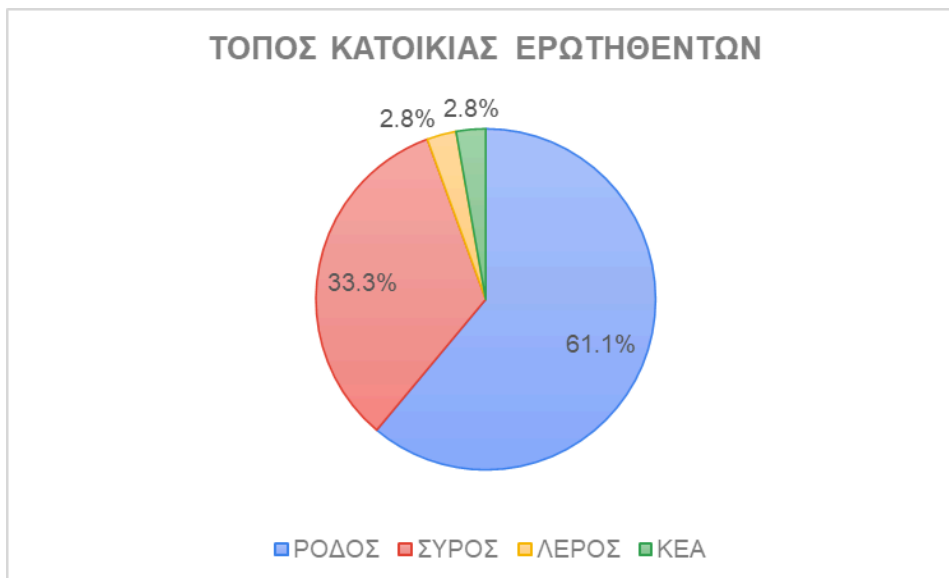
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην έρευνα συμμετείχαν 36 άτομα, εκ των οποίων τα 35 τελικά απάντησαν, καθώς ανήκουν στην κατηγορία ηλικίας 15-29 ετών. Σε ό,τι αφορά τις ηλικιακές κατηγορίες των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία (54,3%) ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 21-25 ετών, γεγονός που υποδεικνύει ότι το μεγαλύτερο ενδιαφέρον προήλθε από άτομα που βρίσκονται στην αρχή της ενήλικης ζωής και της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Ένα σημαντικό ποσοστό, 31,4%, αφορά άτομα ηλικίας 18-20 ετών, δείχνοντας τη συμμετοχή των νεότερων ενηλίκων, οι οποίοι πιθανώς έχουν φρέσκες απόψεις και νέες εμπειρίες από την εκπαιδευτική ή εργασιακή τους ζωή. Τέλος, το 14,3% των συμμετεχόντων ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 26-29 ετών, εκπροσωπώντας συχνά άτομα με μεγαλύτερη εμπειρία στις προκλήσεις της καθημερινότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης [Γράφημα 1].

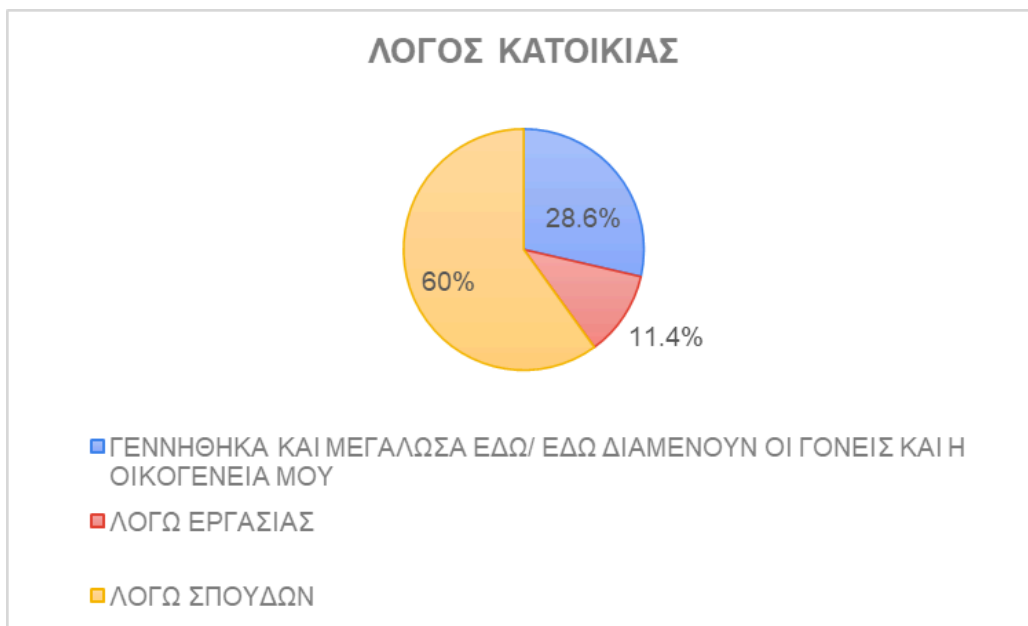
Γράφημα 1 - Ηλικία Συμμετεχόντων

Σε ό,τι αφορά τη γεωγραφική κατανομή, η πλειονότητα των αναφορών (61%) προέρχεται από τη Ρόδο, γεγονός που υποδεικνύει ότι το συγκεκριμένο νησί αποτέλεσε το επίκεντρο της συζήτησης. Η Σύρος ακολουθεί με ποσοστό 33,3%, καταδεικνύοντας σημαντικό αλλά μικρότερο ενδιαφέρον σε σύγκριση με τη Ρόδο. Οι αναφορές στη Λέρο και την Κέα είναι ελάχιστες, καθώς κάθε νησί συγκεντρώνει μόλις μία αναφορά (2,8%). Αυτό το στοιχείο δείχνει ότι η συζήτηση επικεντρώθηκε κυρίως στα δύο μεγαλύτερα νησιά, κάτι που είναι σημαντικό και σε σχέση με τη μη συμμετοχή άλλων δήμων στην έρευνα, υπογραμμίζοντας την έλλειψη δικτύωσης ή ενδιαφέροντος συμμετοχής σε μικρότερα νησιά [Γράφημα 2].

Γράφημα 2 - Τόπος Κατοικίας Ερωτηθέντων

Η ανάλυση των λόγων κατοικίας στον εκάστοτε τόπο καταδεικνύει ενδιαφέροντα ευρήματα για τους παράγοντες που καθορίζουν τη διαμονή στην περιοχή. Το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι κατοικεί στην περιοχή λόγω σπουδών, γεγονός που υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της εκπαίδευσης στην προσέλκυση νέων κατοίκων. Ένα σημαντικό ποσοστό, 28.6%, δήλωσε ότι γεννήθηκε και μεγάλωσε εκεί ή ότι διαμένουν στην περιοχή λόγω της οικογένειάς τους. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία των οικογενειακών και τοπικών δεσμών για τη διατήρηση του πληθυσμού. Τέλος, μόνο το 11.4% ανέφερε την εργασία ως κύριο λόγο διαμονής, υποδηλώνοντας ότι η περιοχή δεν αποτελεί κατά κύριο λόγο επαγγελματικό προορισμό. Συνολικά, τα δεδομένα υποδεικνύουν ότι η περιοχή έχει ισχυρό εκπαιδευτικό και οικογενειακό χαρακτήρα, ενώ οι επαγγελματικές ευκαιρίες φαίνεται να αποτελούν λιγότερο σημαντικό παράγοντα εγκατάστασης [Γράφημα 3].

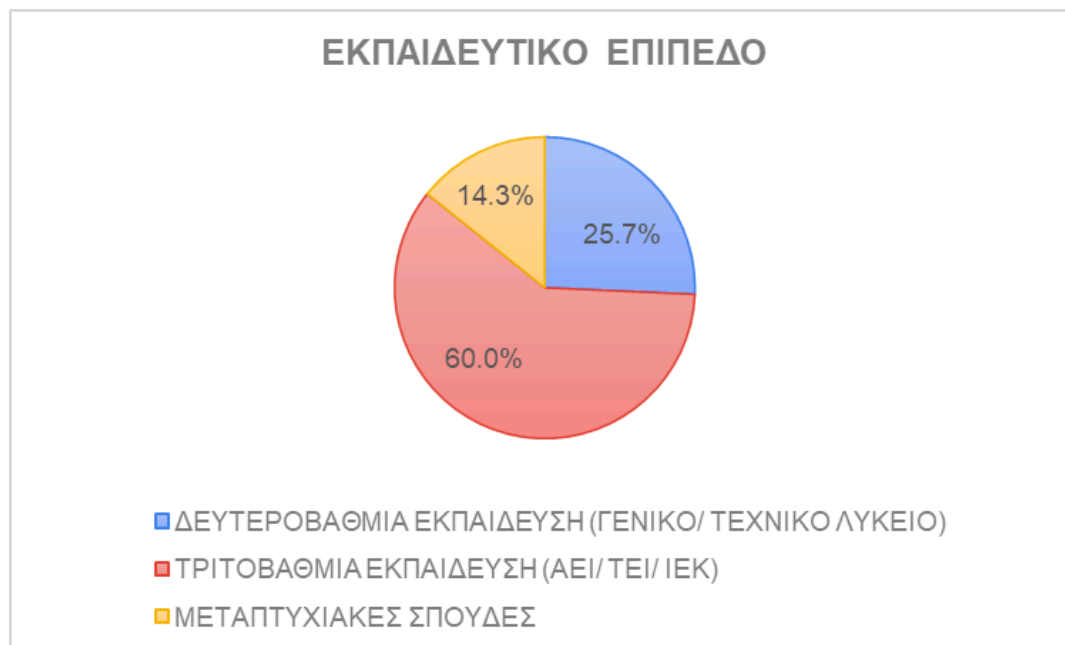

Γράφημα 3 - Κύριος λόγος κατοικίας στο εν λόγω νησί

Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με το βιολογικό φύλο, την ταυτότητα φύλου και την εθνικότητα παρουσιάζει ενδιαφέροντα ευρήματα. Από το σύνολο των ερωτηθέντων, η πλειονότητα (85,7%) ταυτοποιείται ως γυναίκα, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (14,3%) ταυτοποιείται ως άνδρας. Αυτό υποδεικνύει ότι η έρευνα προσελκύει κυρίως γυναίκες συμμετέχουσες. Όσον αφορά την ταυτότητα φύλου, η πλειονότητα (91,4%) των ερωτηθέντων αυτοπροσδιορίζεται με το φύλο που αντιστοιχεί στο βιολογικό τους φύλο κατά τη γέννηση. Επιπλέον, μικρότερα ποσοστά εμφανίζονται σε κατηγορίες όπως "Non-binary" (5,7%) και "Προτιμώ να μην πω" (2,3%). Σε σχέση με την εθνικότητα, το σύνολο των συμμετεχόντων (100%) δήλωσε ελληνική εθνικότητα. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στη γεωγραφική περιοχή διεξαγωγής της έρευνας είτε στη συγκεκριμένη δημογραφική ομάδα που συμμετείχε.

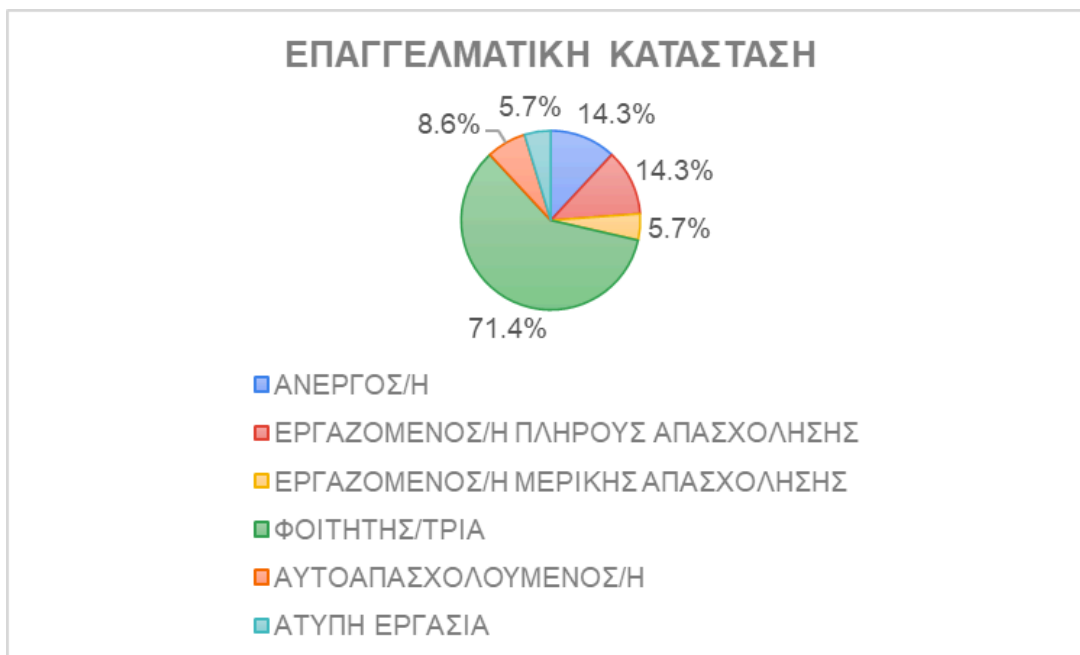
Η ανάλυση των δεδομένων για το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων αποκαλύπτει ότι η πλειονότητα διαθέτει τριτοβάθμια εκπαίδευση, γεγονός που υποδηλώνει υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο στο δείγμα. Συγκεκριμένα, το 60% των συμμετεχόντων έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΙΕΚ), υποδεικνύοντας την κυριαρχία της πανεπιστημιακής μόρφωσης μεταξύ των ερωτηθέντων. Επιπλέον, το

17% έχει αποκτήσει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, αναδεικνύοντας μια αξιοσημείωτη προτίμηση για εξειδίκευση και ανώτερες ακαδημαϊκές σπουδές. Παράλληλα, το 25,7% έχει ως ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γενικό ή Τεχνικό Λύκειο), καταδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω ευκαιρίες πρόσβασης σε ανώτερη εκπαίδευση. Συνολικά, τα δεδομένα φανερώνουν μια σημαντική τάση για υψηλή εκπαιδευτική κατάρτιση, με έμφαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ υπογραμμίζουν την πρόκληση της ενίσχυσης των μορφωτικών ευκαιριών για ομάδες με περιορισμένη πρόσβαση σε ανώτερες σπουδές [Γράφημα 4].

Γράφημα 4 - Εκπαιδευτικό Επίπεδο Ερωτηθέντων

Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων αποκαλύπτει ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων είναι φοιτητές/ φοιτήτριες, αντιπροσωπεύοντας το 71.4% του δείγματος. Αυτό δείχνει ότι η έρευνα περιλαμβάνει κυρίως νεότερα άτομα που βρίσκονται σε φάση εκπαιδευτικής κατάρτισης ή σπουδών. Το 14.3% των συμμετεχόντων είναι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης, υποδεικνύοντας μια σταθερή, αν και μικρότερη, ομάδα ατόμων που έχουν εισέλθει πλήρως στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, ένα 9% δηλώνει ότι εργάζεται σε άτυπη εργασία (5.7%) ή είναι αυτοαπασχολούμενοι (8,6%), γεγονός που υπογραμμίζει την ύπαρξη ευέλικτων ή ανεπίσημων μορφών απασχόλησης. Παράλληλα, το 14,3% των συμμετεχόντων είναι άνεργοι, είτε αποκλειστικά είτε συνδυαστικά με άλλες καταστάσεις, γεγονός που αντικατοπτρίζει προκλήσεις στην εύρεση σταθερής εργασίας. Επίσης, ένα 9% εργάζεται μερικής απασχόλησης, συχνά συνδυάζοντας την εργασία με τις σπουδές. Συνολικά, τα δεδομένα δείχνουν μια ποικιλία επαγγελματικών καταστάσεων, με έμφαση στη φοιτητική ιδιότητα, ενώ παράλληλα καταδεικνύονται οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ανεργία και την άτυπη εργασία [Γράφημα 5].

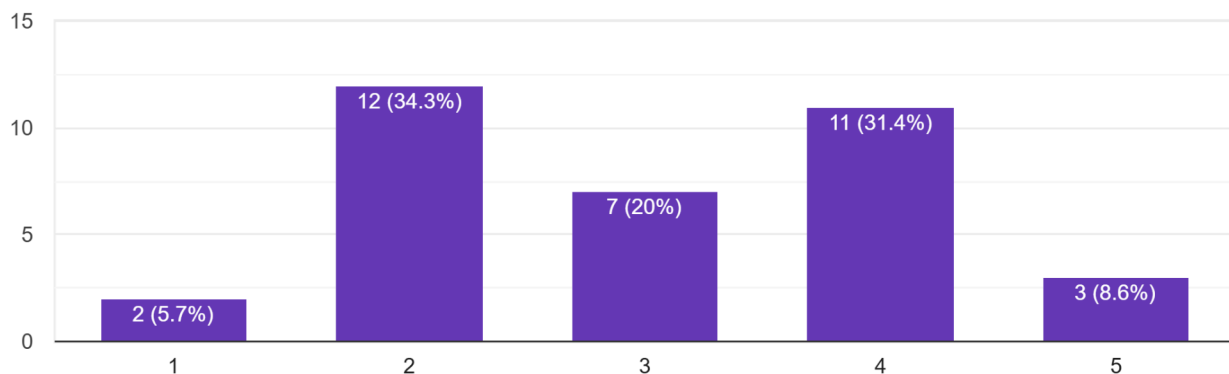

Γράφημα 5 - Επαγγελματική Κατάσταση Ερωτηθέντων

Κατόπιν οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν σχετικά με τις στάσεις και τις αντιλήψεις του για την εργασία. Τα δεδομένα υποδεικνύουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την αγορά εργασίας και την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους στις απαιτήσεις της. Όσον αφορά τις ευκαιρίες εύρεσης εργασίας στην περιοχή τους, καταγράφεται ποικιλία απόψεων, με αρκετούς να αισθάνονται περιορισμένοι, ενώ άλλοι θεωρούν ότι υπάρχουν ικανοποιητικές ευκαιρίες. Αυτό ενδέχεται να αντικατοπτρίζει διαφορετικά τοπικά χαρακτηριστικά ή επαγγελματικούς κλάδους. Σε ό,τι αφορά τις δεξιότητες, οι περισσότεροι συμμετέχοντες εμφανίζονται σχετικά αισιόδοξοι ότι ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς, αν και υπάρχουν κάποιες αποκλίσεις. Παράλληλα, η πλειοψηφία φαίνεται να συμφωνεί ότι είναι δύσκολο για τους νέους να βρουν δουλειά με αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, επισημαίνοντας τις προκλήσεις που εξακολουθούν να υπάρχουν για τη βελτίωση των εργασιακών ευκαιριών. Συνολικά, τα δεδομένα καταδεικνύουν την ανάγκη για ενίσχυση της τοπικής αγοράς εργασίας και προσαρμογή στις ανάγκες των νέων εργαζομένων [Γράφημα 6].

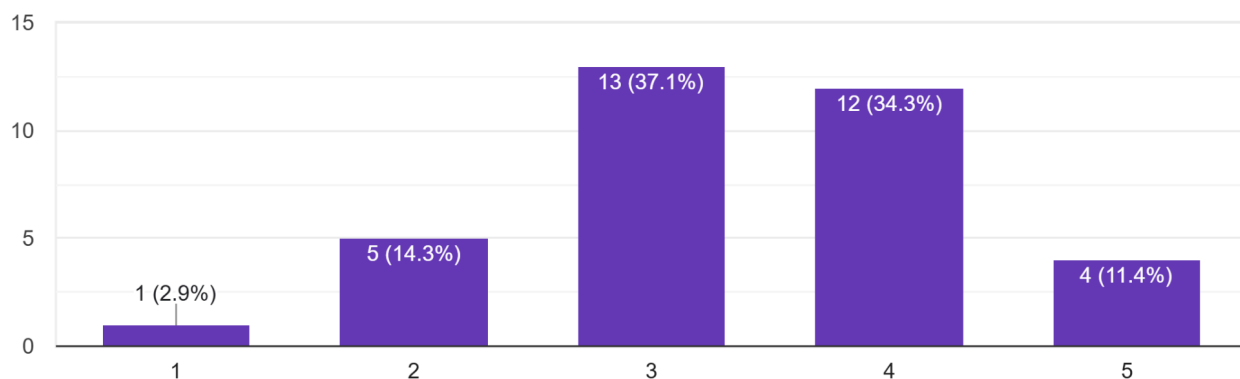
Νιώθω ότι έχω αρκετές ευκαιρίες για εύρεση εργασίας στην περιοχή μου.

35 responses

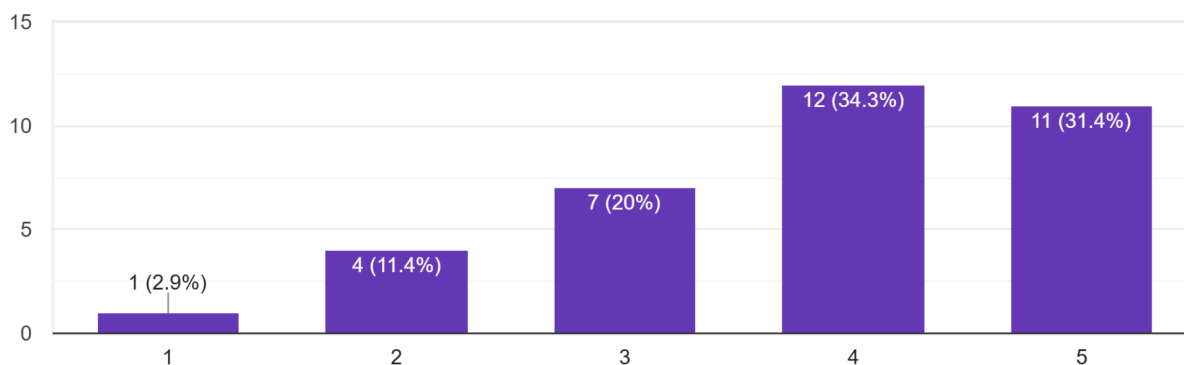
Οι δεξιότητές μου ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

35 responses

Είναι δύσκολο για τους νέους να βρουν δουλειά με αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας στην περιοχή μου.

35 responses

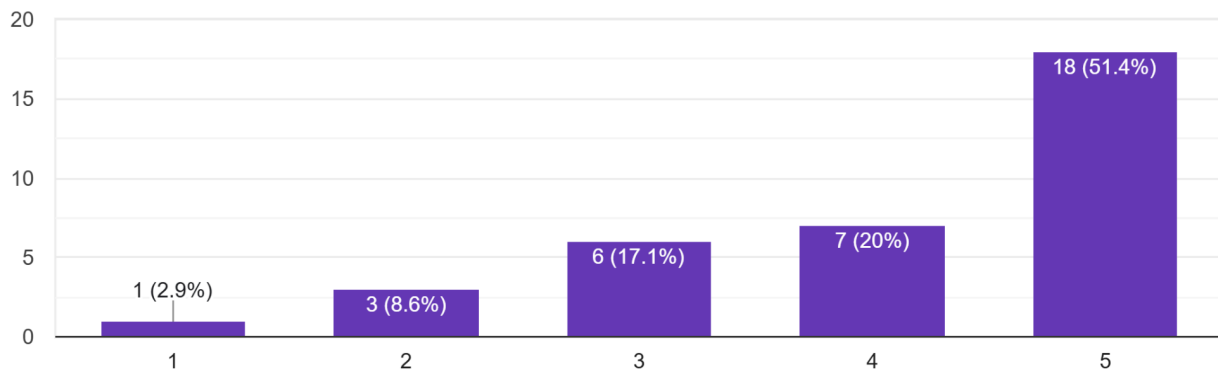

Γραφημα 6 - Στάσεις και Αντιλήψεις για την Πρόσβαση στην Εργασία

Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εκφράσουν τις στάσεις και αντιλήψεις τους σχετικά με την πρόσβαση στις σπουδές και τις ευκαιρίες δια βίου μάθησης, αποκαλύπτοντας ποικίλες απόψεις για την επάρκεια των εκπαιδευτικών συστημάτων και τη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας. Η πλειονότητα δήλωσε ικανοποίηση από την πρόσβαση στις σπουδές που επιθυμούσαν, με υψηλές βαθμολογίες να καταγράφονται στην αντίστοιχη ερώτηση. Παράλληλα, υπήρξαν και συμμετέχοντες που έδωσαν χαμηλότερες βαθμολογίες, υποδεικνύοντας πιθανές δυσκολίες πρόσβασης για ορισμένες κατηγορίες. Οι περισσότεροι θεωρούν ότι οι σπουδές τους προσφέρουν τα απαραίτητα εφόδια για το επαγγελματικό τους μέλλον. Ωστόσο, εκφράστηκαν και αμφιβολίες για το κατά πόσο η εκπαίδευση καλύπτει πλήρως τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Αυτή η κριτική γίνεται ιδιαίτερα εμφανής στις απόψεις που αναφέρουν ότι οι σπουδές πρέπει να συνδέονται περισσότερο με πρακτικές δεξιότητες, όπως η χρήση υπολογιστών και η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων. Όσον αφορά τις ευκαιρίες δια βίου μάθησης, οι απόψεις είναι διφορούμενες. Ενώ αρκετοί αναγνωρίζουν την ύπαρξη σχετικών ευκαιριών, ορισμένοι τις αξιολογούν ως περιορισμένες ή ανεπαρκείς, κάτι που υποδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση τέτοιων προγραμμάτων. Συνολικά, τα δεδομένα καταδεικνύουν την αναγκαιότητα ενίσχυσης της σύνδεσης των σπουδών με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και την επέκταση των ευκαιριών δια βίου μάθησης, ώστε να καλύπτονται πληρέστερα οι ανάγκες και οι φιλοδοξίες των νέων [Γράφημα 7].

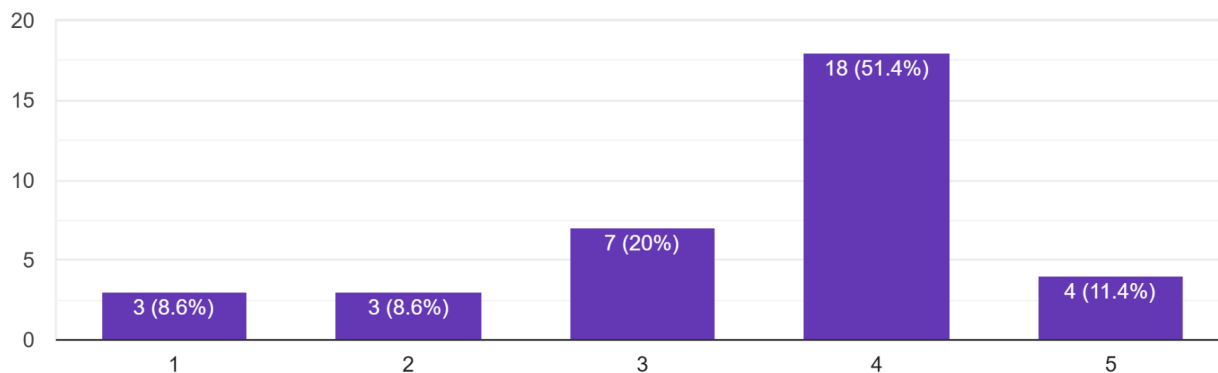
Είχα πρόσβαση στις σπουδές που επιθυμούσα.

35 responses

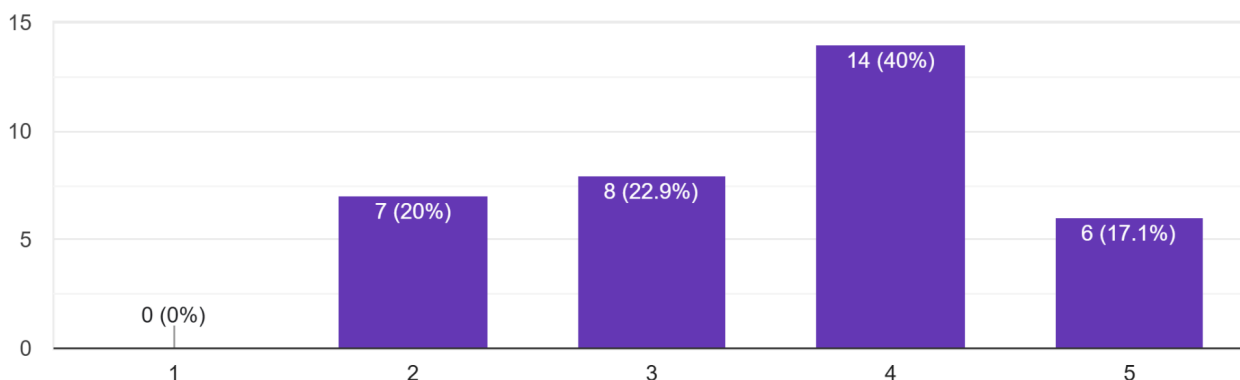
Οι σπουδές μου προσφέρουν τα απαραίτητα εφόδια για το επαγγελματικό μου μέλλον.

35 responses

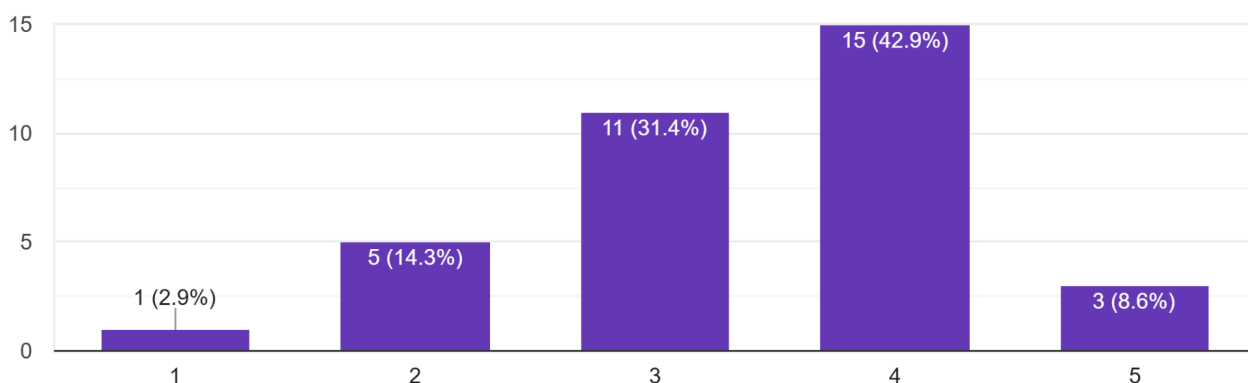
Οι σπουδές μου θα έπρεπε να συνδέονται περισσότερο με την αγορά εργασίας και τις απαιτήσεις της σημερινής εποχής σε γνώση υπολογιστών, επικοινωνίας κ.λπ.)

35 responses

Στην περιοχή μου υπάρχουν ευκαιρίες δια βίου μάθησης.

35 responses

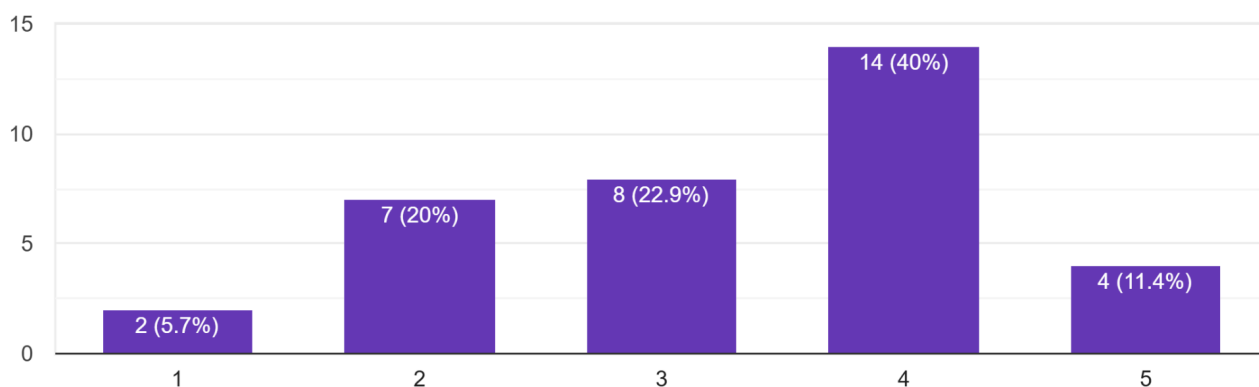
Γράφημα 7 - Στάσεις και Αντιλήψεις για την Πρόσβαση σε Σπουδές/ δια Βίου Μάθηση

Η ανάλυση των δεδομένων για τις στάσεις και αντιλήψεις σχετικά με την ποιότητα διαβίωσης καταδεικνύει ποικιλομορφία στις απόψεις των συμμετεχόντων, καλύπτοντας ζητήματα όπως η γενική ποιότητα ζωής, η οικονομική κατάσταση και η επάρκεια των κοινωνικών υπηρεσιών. Σχετικά με την ποιότητα διαβίωσης, οι αξιολογήσεις ποικίλλουν από πολύ θετικές έως ιδιαίτερα αρνητικές. Ενώ ορισμένοι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν την ποιότητα ζωής τους υψηλά (βαθμολογία 5), αρκετοί έδωσαν μέτριες ή χαμηλές αξιολογήσεις (1 ή 2), γεγονός που δείχνει σημαντική διαφοροποίηση στις εμπειρίες και την ικανοποίηση από τις συνθήκες διαβίωσης. Η οικονομική κατάσταση των συμμετεχόντων εμφανίζεται επίσης άνηση.

Παρά το γεγονός ότι ορισμένοι δηλώνουν ότι έχουν τη δυνατότητα να ζουν με αξιοπρέπεια, όπως προκύπτει από τις υψηλές βαθμολογίες (4 ή 5), ένα σημαντικό ποσοστό συμμετεχόντων ανέφερε οικονομικές δυσκολίες, βαθμολογώντας την κατάστασή τους με 1 ή 2. Αυτό φανερώνει ότι η οικονομική ευημερία δεν είναι ομοιόμορφη σε όλες τις περιπτώσεις. Όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες, οι αξιολογήσεις συγκεντρώνονται κυρίως γύρω από τις μέτριες βαθμολογίες (3), με λιγότερες να αγγίζουν τις θετικές (4 ή 5) ή τις αρνητικές (1 ή 2). Αυτό υποδεικνύει ότι, παρότι κάποιοι συμμετέχοντες εκτιμούν ως επαρκείς τις υπηρεσίες υγείας και παιδείας, μια σημαντική μερίδα βρίσκει ότι οι κοινωνικές παροχές δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες τους, πιθανώς λόγω γεωγραφικών, οικονομικών ή οργανωτικών εμποδίων. Συνολικά, τα δεδομένα αναδεικνύουν μια ανομοιογενή εικόνα σχετικά με την ποιότητα διαβίωσης, υπογραμμίζοντας την ύπαρξη διαφορών στις εμπειρίες των συμμετεχόντων. Αυτή η πολυπλοκότητα υπογραμμίζει την ανάγκη για στοχευμένες δράσεις, που θα επικεντρωθούν στη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών, την ενίσχυση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και την άμβλυνση των ανισοτήτων, ώστε να εξασφαλιστεί υψηλότερη ποιότητα ζωής για όλους τους κατοίκους.

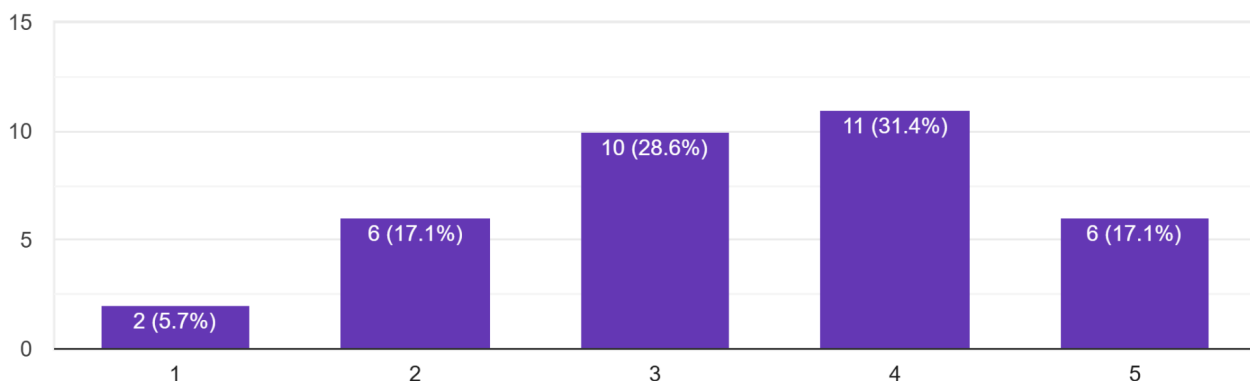
Είμαι ικανοποιημένος/η με την ποιότητα διαβίωσης στην περιοχή μου.

35 responses

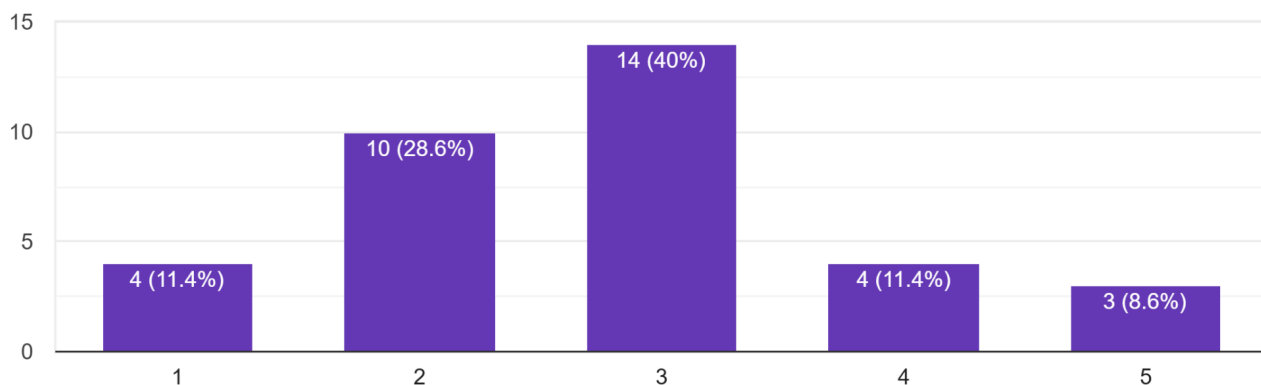
Η οικονομική μου κατάσταση μου επιτρέπει να ζω με αξιοπρέπεια.

35 responses

Οι κοινωνικές υπηρεσίες (υγεία, παιδεία) που προσφέρονται είναι επαρκείς.

35 responses

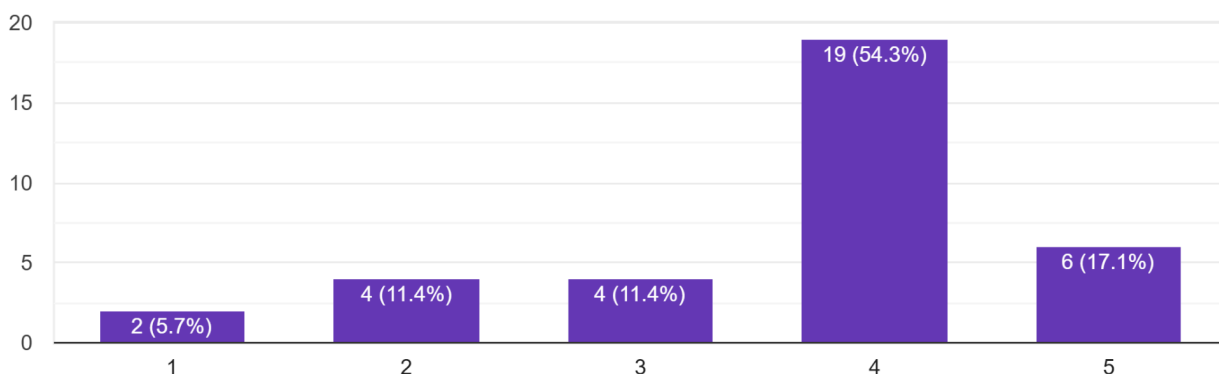
Γραφημα 8 - Στάσεις και Αντιλήψεις για την Ποιότητα Διαβίωσης

Η ανάλυση των δεδομένων για τις στάσεις και αντιλήψεις σχετικά με τα πολιτιστικά αγαθά αποκαλύπτει σημαντικές πτυχές της σχέσης των συμμετεχόντων με την πολιτιστική ζωή και κληρονομιά της περιοχής τους. Η πρόσβαση σε πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως θέατρο, μουσική και μουσεία, αξιολογείται κατά κύριο λόγο θετικά, με συχνές βαθμολογίες 4 και 5. Αυτό δείχνει ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες είναι διαθέσιμες σε αρκετούς συμμετέχοντες και εκτιμώνται ιδιαίτερα. Παρ' όλα αυτά, οι χαμηλότερες

βαθμολογίες (1 ή 2) φανερώνουν ότι υπάρχουν περιοχές όπου η πρόσβαση δεν είναι εξίσου εύκολη, πιθανώς λόγω γεωγραφικών, οικονομικών ή διοικητικών περιορισμών. Η σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς για την ποιότητα ζωής αναδεικνύεται έντονα, με πολλούς συμμετέχοντες να δίνουν την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία (5). Αυτό καταδεικνύει τη βαθιά εκτίμηση για τις πολιτιστικές αξίες και τη συμβολή τους στην καθημερινή ζωή. Η υψηλή αυτή εκτίμηση υπογραμμίζει την ανάγκη διατήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς ως μέρος μιας βιώσιμης κοινωνικής και πολιτιστικής πολιτικής. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες αναγνωρίζονται επίσης ως σημαντικός παράγοντας κοινωνικής συνοχής. Οι υψηλές βαθμολογίες (4 ή 5) καταδεικνύουν ότι πολλοί συμμετέχοντες θεωρούν πως οι πολιτιστικές εκδηλώσεις προάγουν τη συνεργασία και την αίσθηση κοινότητας. Ωστόσο, βαθμολογίες 2 ή 3 δείχνουν ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι πολιτιστικές δραστηριότητες δεν καταφέρνουν να συνεισφέρουν επαρκώς στη δημιουργία δεσμών στην κοινότητα. Συνολικά, τα δεδομένα υπογραμμίζουν τη θετική επίδραση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των δραστηριοτήτων στην ποιότητα ζωής και την κοινωνική συνοχή. Παρά τα θετικά ευρήματα, η περιορισμένη πρόσβαση σε ορισμένες περιοχές αναδεικνύει την ανάγκη για στρατηγικές παρεμβάσεις και επενδύσεις, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτιστική ζωή της περιοχής [Γράφημα 9].

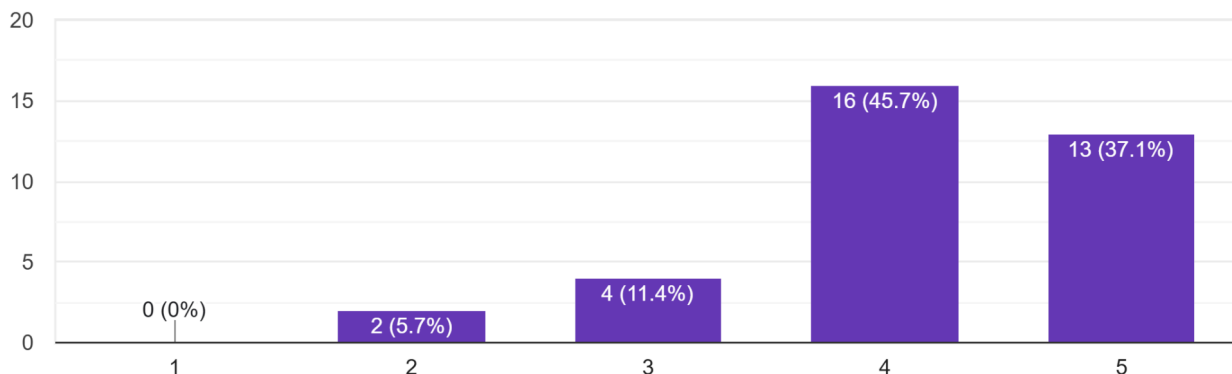
Στην περιοχή μου έχω πρόσβαση σε πολιτιστικές δραστηριότητες (θέατρο, μουσική, μουσεία κ.λπ.).

35 responses

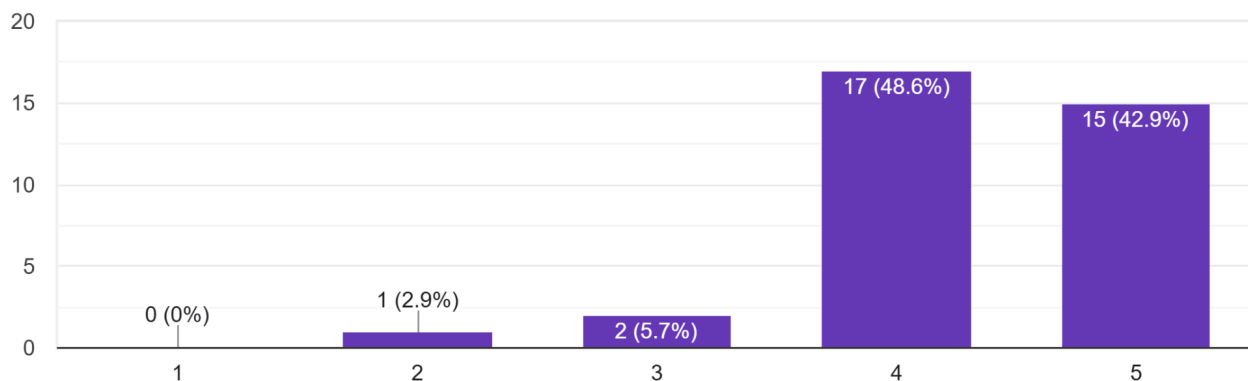
Εκτιμώ τη συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς στην ποιότητα της ζωής μου.

35 responses

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την κοινωνική συνοχή.

35 responses

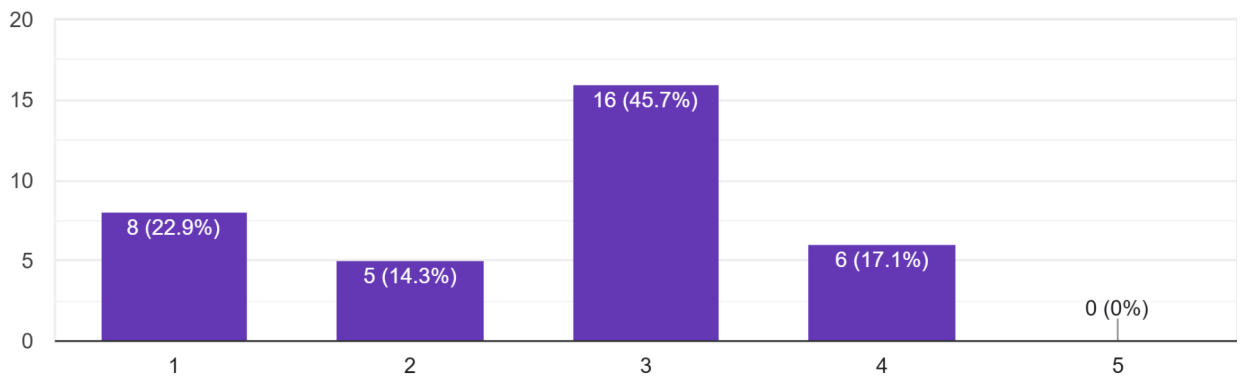
Γράφημα 9 - Στάσεις και Αντιλήψεις για τα Πολιτιστικά Αγαθά

Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με τις αντιλήψεις για τις υπηρεσίες υγείας καταδεικνύει σημαντικά ζητήματα που αφορούν την προσβασιμότητα, την επάρκεια και τη συνολική υποστήριξη που παρέχουν οι τοπικές υγειονομικές δομές, καθώς και την έλλειψη προτεραιότητας για την ψυχική υγεία. Η προσβασιμότητα και επάρκεια των υγειονομικών υπηρεσιών αξιολογείται κυρίως με μέτριες βαθμολογίες, όπως το 3 ή το 4. Αυτό υποδηλώνει ότι οι υπηρεσίες υγείας κρίνονται επαρκείς από ένα σημαντικό ποσοστό συμμετεχόντων. Παράλληλα, ωστόσο, οι βαθμολογίες 1 και 2 αποκαλύπτουν την ύπαρξη σοβαρών ελλείψεων, ιδιαίτερα σε πιο απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές, όπου η πρόσβαση στις

υπηρεσίες είναι πιο δύσκολη. Η υποστήριξη της υγείας από το τοπικό σύστημα υγείας παρουσιάζει παρόμοια τάση. Με κυρίαρχες τις βαθμολογίες 2 και 3, διαφαίνεται ότι η εμπιστοσύνη στο τοπικό σύστημα υγείας είναι περιορισμένη για μεγάλο μέρος των συμμετεχόντων. Οι χαμηλότερες βαθμολογίες (1) δείχνουν ότι ορισμένοι αισθάνονται πλήρη έλλειψη υποστήριξης, γεγονός που υπογραμμίζει τις ανάγκες για βελτίωση στις περιοχές αυτές. Η ψυχική υγεία, αν και ένας κρίσιμος τομέας για την ευημερία των πολιτών, φαίνεται να αποτελεί την κατηγορία με τη χαμηλότερη αξιολόγηση. Οι περισσότερες βαθμολογίες κυμαίνονται μεταξύ 2 και 3, ενώ οι βαθμολογίες 1 αποκαλύπτουν σοβαρή έλλειψη δομών και προγραμμάτων που να εστιάζουν στην ψυχική υγεία. Οι υψηλότερες βαθμολογίες (4 και 5) είναι σπάνιες, καταδεικνύοντας ότι μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις θεωρείται προτεραιότητα από τις τοπικές υπηρεσίες. Συνολικά, τα δεδομένα επισημαίνουν την ανάγκη για εκτεταμένες βελτιώσεις στις υγειονομικές υπηρεσίες της περιοχής. Η άνιση κατανομή της επάρκειας και προσβασιμότητας, η περιορισμένη εμπιστοσύνη στο τοπικό σύστημα υγείας και η έλλειψη εστίασης στην ψυχική υγεία καταδεικνύουν την ανάγκη για στοχευμένες επενδύσεις και στρατηγικές πολιτικές. Ιδιαίτερη έμφαση απαιτείται στην ανάπτυξη δομών και προγραμμάτων για την ψυχική υγεία, προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική ποιότητα ζωής των πολιτών [Γράφημα 10].

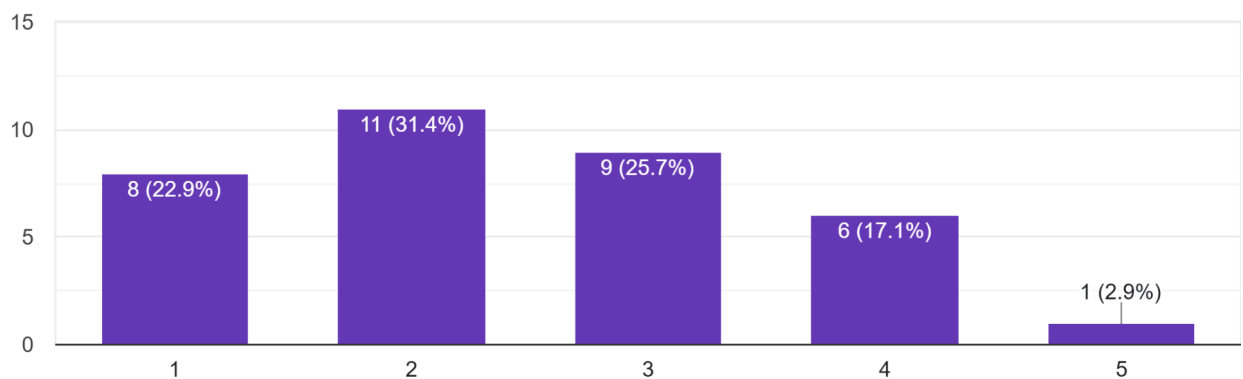
Οι υγειονομικές υπηρεσίες στην περιοχή μου είναι εύκολα προσβάσιμες και επαρκείς.

35 responses

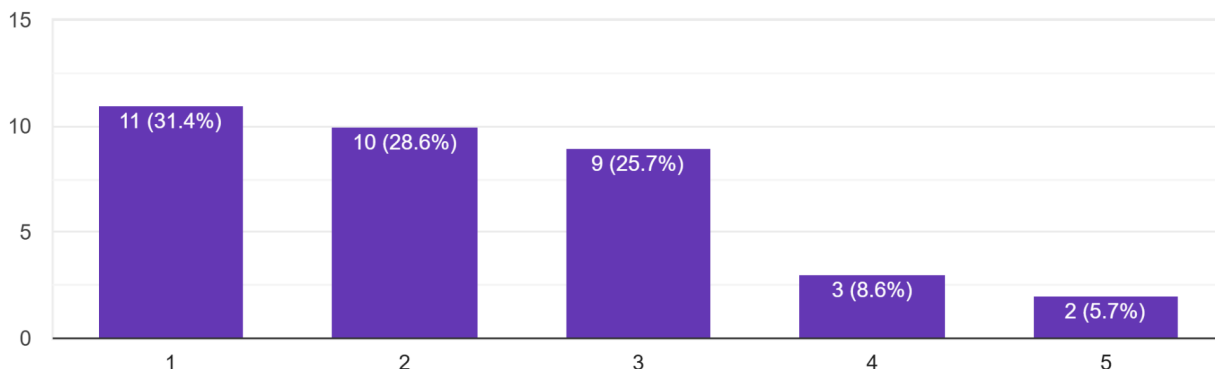
Νιώθω ότι η υγεία μου υποστηρίζεται από το τοπικό σύστημα υγείας.

35 responses

Η ψυχική υγεία αποτελεί προτεραιότητα στις τοπικές υπηρεσίες υγείας.

35 responses

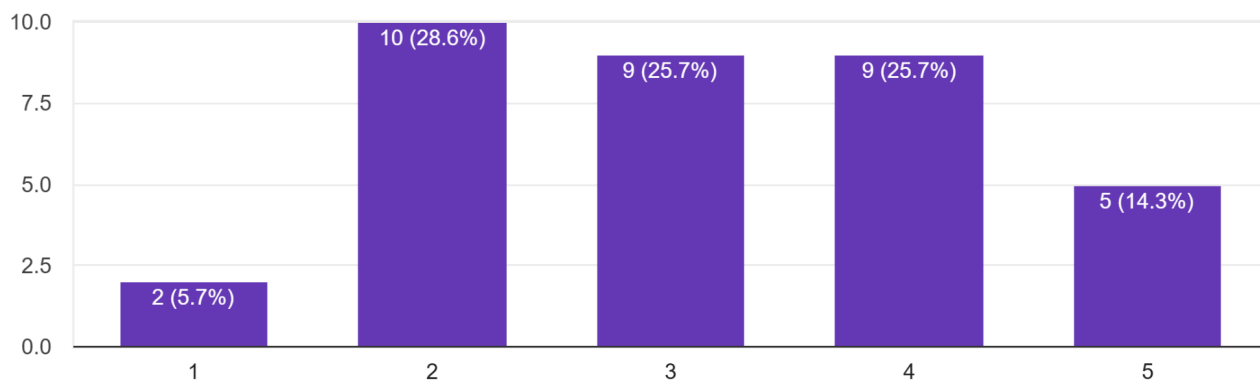

Γράφημα 10 - Στάσεις και Αντιλήψεις για τις Υπηρεσίες Υγείας

Η ανάλυση των δεδομένων για τις στάσεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το περιβάλλον αναδεικνύει κρίσιμες πτυχές που αφορούν την ποιότητα ζωής, την αποτελεσματικότητα της περιβαλλοντικής πολιτικής και τη συνειδητοποίηση της κλιματικής αλλαγής. Η ποιότητα του περιβάλλοντος, όπως εκφράζεται μέσω της καθαριότητας και των πράσινων χώρων, αξιολογείται κυρίως θετικά, με πολλές βαθμολογίες να κυμαίνονται μεταξύ 3 και 4. Αυτό υποδηλώνει μια γενική ικανοποίηση, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου η φροντίδα του περιβάλλοντος είναι εμφανής. Ωστόσο, οι χαμηλότερες βαθμολογίες (1 και 2) αποκαλύπτουν ότι σε ορισμένες περιοχές παρατηρούνται ελλείψεις, είτε λόγω ανεπαρκών πράσινων χώρων είτε εξαιτίας προβλημάτων καθαριότητας. Η περιβαλλοντική πολιτική, αντίθετα, λαμβάνει χαμηλότερες βαθμολογίες, με τις περισσότερες να κυμαίνονται σε επίπεδα 1 και 2. Αυτό φανερώνει μια γενική δυσαρέσκεια για την αποτελεσματικότητα και τη συνέπεια της εφαρμογής περιβαλλοντικών μέτρων. Οι θετικές αξιολογήσεις (4 και 5) είναι περιορισμένες, γεγονός που δείχνει ότι μόνο λίγες περιοχές θεωρούνται παραδείγματα καλών πρακτικών στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Η επίδραση της κλιματικής αλλαγής αναγνωρίζεται έντονα, όπως καταδεικνύεται από τις υψηλές βαθμολογίες 4 και 5 που δόθηκαν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων. Η διαπίστωση αυτή αναδεικνύει τη συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και την επίδραση των αλλαγών στο κλίμα στην καθημερινότητα των πολιτών. Συνολικά, η έρευνα καταδεικνύει ότι, αν και οι συμμετέχοντες εκφράζουν ικανοποίηση για την ποιότητα του περιβάλλοντος σε ορισμένες περιοχές, οι ανησυχίες για την ανεπαρκή περιβαλλοντική πολιτική και την αυξανόμενη επίδραση της κλιματικής αλλαγής είναι έντονες. Τα αποτελέσματα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη για στρατηγικές παρεμβάσεις και την εφαρμογή πιο συνεπών και αποτελεσματικών περιβαλλοντικών δράσεων, που θα ενισχύσουν τη βιωσιμότητα και την ποιότητα ζωής [Γράφημα 11].

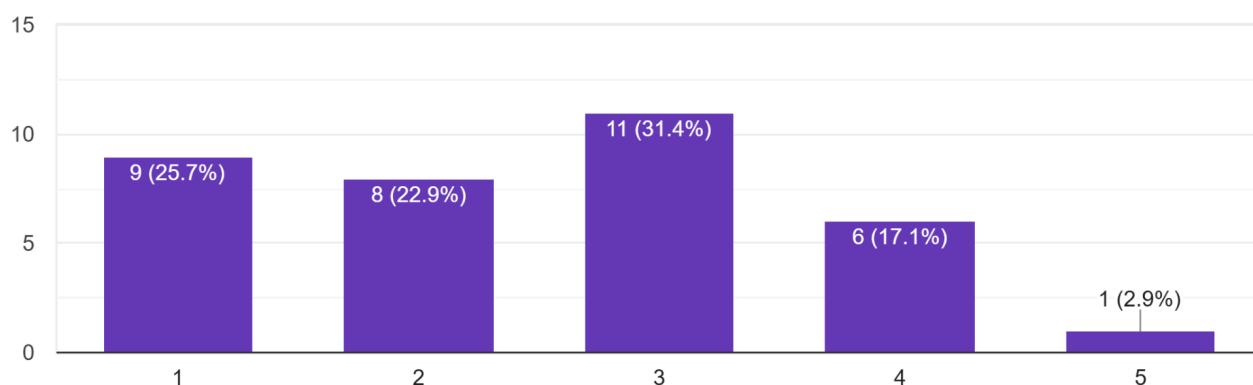
Είμαι ικανοποιημένος/η από την ποιότητα του περιβάλλοντος στην περιοχή μου (καθαριότητα, πράσινοι χώροι).

35 responses

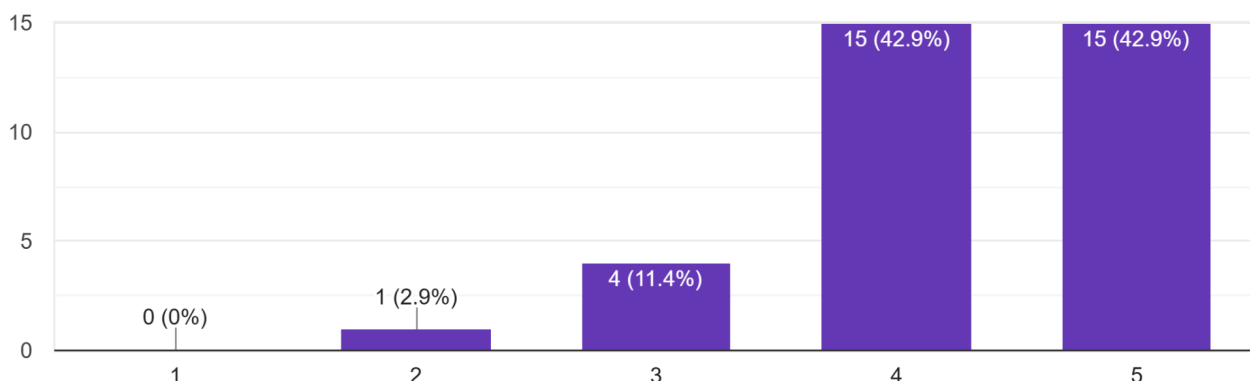
Η περιβαλλοντική πολιτική στην περιοχή μου είναι αποτελεσματική και εφαρμόζεται με συνέπεια.

35 responses

Θεωρώ ότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη την καθημερινότητά μου.

35 responses

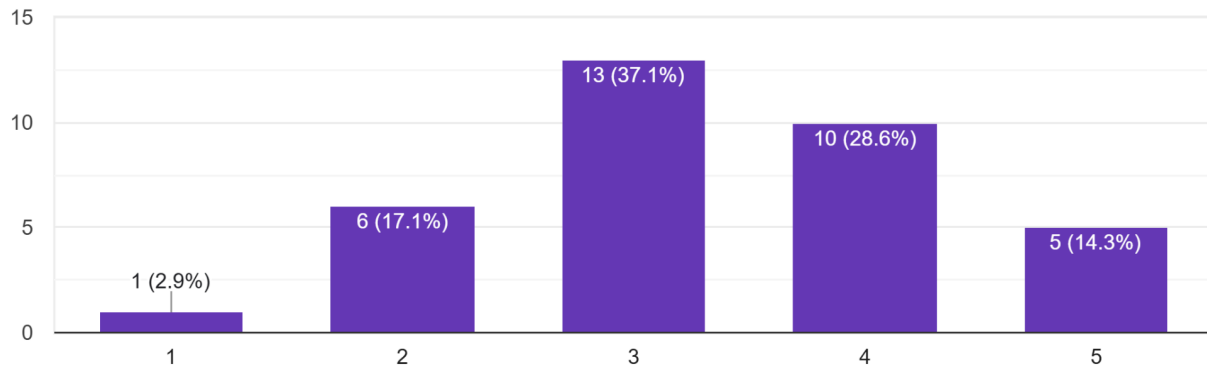

Γράφημα 11 - Στάσεις και Αντιλήψεις για το Περιβάλλον

Τα σχέδια για το μέλλον, όπως αποτυπώνονται από τα δεδομένα, φανερώνουν τη στάση των συμμετεχόντων απέναντι στο επαγγελματικό τους μέλλον, τη διαμονή στην περιοχή τους και την πιθανότητα αναζήτησης ευκαιριών εντός ή εκτός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Η αισιοδοξία για το επαγγελματικό μέλλον εμφανίζεται μέτρια, με κυρίαρχες τις βαθμολογίες 3 και 4. Αυτό υποδηλώνει ότι οι συμμετέχοντες είναι συγκρατημένα αισιόδοξοι, αν και αρκετές χαμηλές βαθμολογίες (1 και 2) αποκαλύπτουν ότι ένας σημαντικός αριθμός ατόμων δεν έχει θετική προοπτική για το επαγγελματικό του μέλλον, πιθανώς λόγω περιορισμένων τοπικών ευκαιριών ή έλλειψης υποστήριξης. Η πρόθεση για παραμονή στην περιοχή βαθμολογείται σχετικά υψηλά, με σημαντικό ποσοστό συμμετεχόντων να δηλώνει ότι επιθυμεί να παραμείνει στην περιοχή για τα επόμενα έτη (βαθμολογίες 4 και 5). Παράλληλα, παρατηρούνται χαμηλότερες βαθμολογίες (1 και 2) που δείχνουν αβεβαιότητα ή έλλειψη δέσμευσης για διαμονή, πιθανώς λόγω ανησυχιών για την ποιότητα ζωής ή τις επαγγελματικές ευκαιρίες. Η πρόβλεψη για αναζήτηση ευκαιριών σε άλλη περιοχή εντός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου παραμένει χαμηλή, με κυρίαρχες τις βαθμολογίες 1 και 2. Αυτό υποδεικνύει ότι οι συμμετέχοντες δεν θεωρούν ότι οι δυνατότητες εντός της Περιφέρειας επαρκούν για να καλύψουν τις προσδοκίες τους. Αντίθετα, η αναζήτηση ευκαιριών εκτός της Περιφέρειας βαθμολογείται υψηλότερα, με αρκετές βαθμολογίες 4 και 5. Αυτή η τάση καταδεικνύει ότι οι συμμετέχοντες βλέπουν μεγαλύτερες πιθανότητες επαγγελματικής ή εκπαιδευτικής εξέλιξης εκτός της Περιφέρειας. Συνολικά, τα δεδομένα αποκαλύπτουν μια συγκρατημένη αισιοδοξία για το επαγγελματικό μέλλον, μια γενική προθυμία παραμονής στην περιοχή, αλλά και έντονη πρόθεση αναζήτησης καλύτερων ευκαιριών εκτός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη βελτίωσης των τοπικών ευκαιριών και την ενίσχυση των συνθηκών που μπορούν να διατηρήσουν και να προσελκύσουν νέο πληθυσμό.

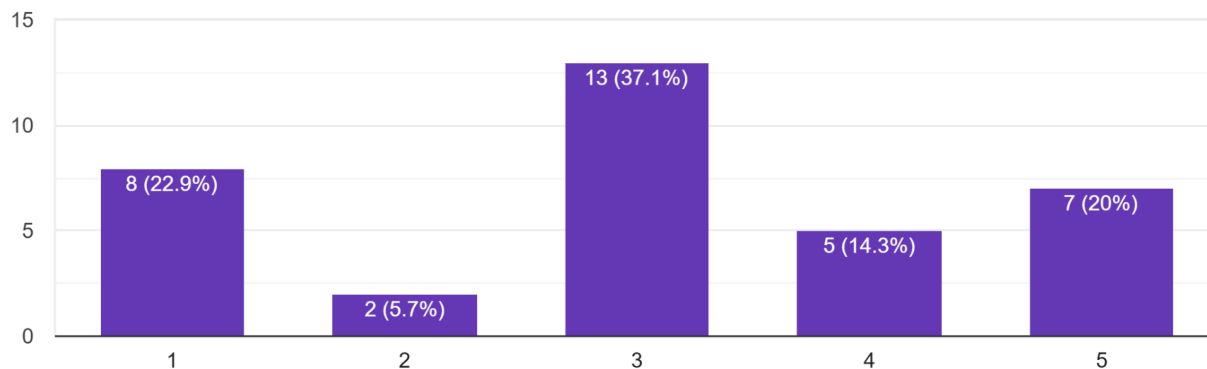
Νιώθω αισιόδοξος/η για το επαγγελματικό μου μέλλον.

35 responses

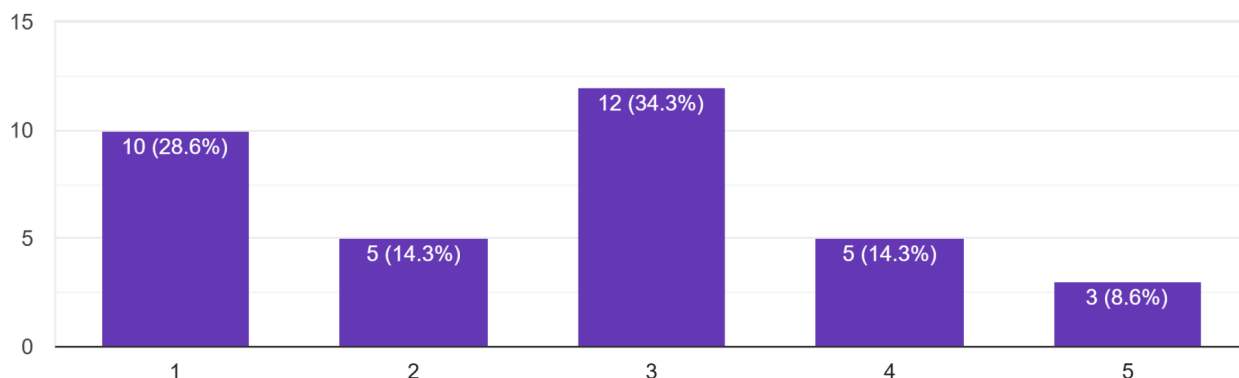
Σκοπεύω να μείνω στην περιοχή μου για τα επόμενα έτη.

35 responses

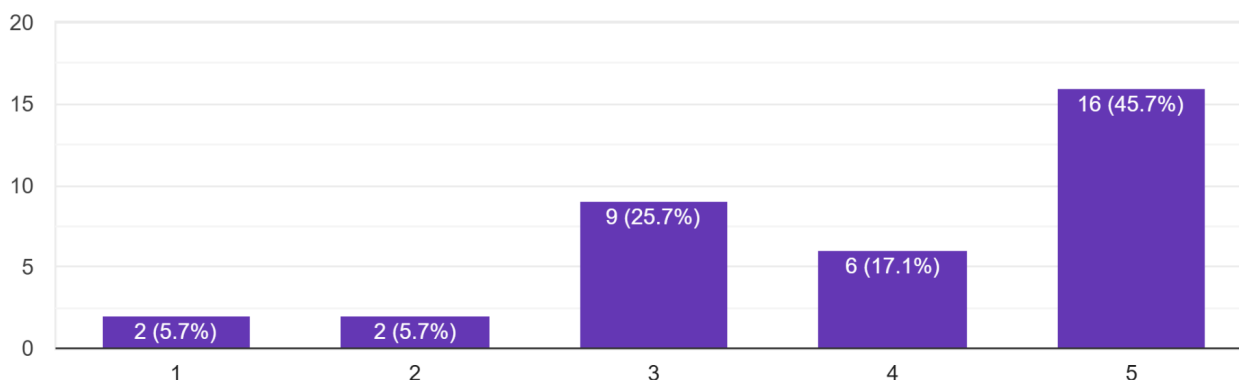
Προβλέπω ότι θα χρειαστεί να αναζητήσω εργασία ή σπουδές σε άλλη περιοχή εντός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για καλύτερες ευκαιρίες.

35 responses

Προβλέπω ότι θα χρειαστεί να αναζητήσω εργασία ή σπουδές σε άλλη περιοχή εκτός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για καλύτερες ευκαιρίες.

35 responses

Γραφημα 13 - Σχέδια για το μέλλον

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν σημαντικές πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, προσφέροντας κρίσιμα δεδομένα για τη διαμόρφωση στρατηγικών πολιτικών και παρεμβάσεων. Η ανάλυση επικεντρώνεται σε βασικούς άξονες, οι οποίοι συνοψίζονται ως εξής:

1. Επαγγελματικές Προοπτικές και Απασχόληση

Η συγκρατημένη αισιοδοξία για το επαγγελματικό μέλλον, σε συνδυασμό με τη διαφαινόμενη πρόθεση πολλών νέων να αναζητήσουν ευκαιρίες εκτός της Περιφέρειας, υπογραμμίζει την ανάγκη για:

- Ενίσχυση της σύνδεσης δεξιοτήτων με τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας.
- Παροχή αξιοπρεπών και ανταγωνιστικών συνθηκών απασχόλησης, ιδιαίτερα για νέους επαγγελματίες.

2. Εκπαίδευση και Σύνδεση με την Αγορά Εργασίας

Οι συμμετέχοντες εκτιμούν την πρόσβαση στις σπουδές αλλά εντοπίζουν αδυναμίες στη σύνδεση με την αγορά εργασίας και τις απαιτήσεις του σύγχρονου περιβάλλοντος. Αναδεικνύεται η ανάγκη για:

- Προγράμματα που ενισχύουν δεξιότητες όπως η ψηφιακή τεχνογνωσία και η επικοινωνία.
- Περαιτέρω ανάπτυξη των ευκαιριών δια βίου μάθησης, που παραμένουν περιορισμένες σε πολλές περιοχές.

3. Ποιότητα Ζωής και Κοινωνικές Υπηρεσίες

Η ποιότητα ζωής παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά περιοχή. Παρότι πολλοί συμμετέχοντες δηλώνουν ικανοποιημένοι, ανησυχίες εκφράζονται για:

- Την επάρκεια και την προσβασιμότητα των υγειονομικών υπηρεσιών.
- Την υποστήριξη της ψυχικής υγείας, που καταγράφεται ως ανεπαρκής σε πολλές περιπτώσεις.

4. Πολιτισμός και Κοινωνική Συνοχή

Ο πολιτισμός αναγνωρίζεται ως σημαντικός παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας ζωής και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Εντούτοις, καταγράφονται προκλήσεις:

- Η πρόσβαση σε πολιτιστικές δραστηριότητες δεν είναι ισότιμη, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Υπάρχει ανάγκη για περισσότερες πρωτοβουλίες πολιτιστικής ενδυνάμωσης που να περιλαμβάνουν ενεργά τους νέους.

5. Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή

Τα δεδομένα υπογραμμίζουν την έντονη ανησυχία για την περιβαλλοντική πολιτική, η οποία θεωρείται ανεπαρκής. Παράλληλα, η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως παράγοντας που ήδη επηρεάζει την καθημερινότητα. Απαιτούνται:

- Βελτιώσεις στις περιβαλλοντικές υποδομές, όπως η διαχείριση απορριμμάτων και η δημιουργία πράσινων χώρων.
- Ενίσχυση και εφαρμογή αποτελεσματικών περιβαλλοντικών πολιτικών.

6. Προοπτική Μελλοντικής Διαμονής

Η πρόθεση παραμονής στην περιοχή καταγράφεται σε υψηλά επίπεδα, ωστόσο η τάση αναζήτησης ευκαιριών εκτός Περιφέρειας είναι έντονη, κυρίως λόγω επαγγελματικών και εκπαιδευτικών περιορισμών. Επισημαίνεται η ανάγκη για:

- Δημιουργία περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης και εκπαίδευσης.
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης που θα ενισχύσουν τη συγκράτηση του πληθυσμού.

Προοπτικές

Η απόφαση να επαναληφθεί η [έρευνα](#) αποτελεί καίρια επιλογή για τη συλλογή πιο αντιπροσωπευτικών

δεδομένων και τη βαθύτερη κατανόηση των εξελίξεων. Τα ευρήματα προσφέρουν πολύτιμη γνώση για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την ενίσχυση της εκπαίδευσης, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Με βάση τα δεδομένα, η Περιφέρεια έχει την ευκαιρία να θέσει τα θεμέλια για μια πιο ισορροπημένη, βιώσιμη και ελκυστική κοινότητα για τους νέους και τις επόμενες γενιές.